

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^E JAARGANG

WOENSDAG 25 APRIL 1934

No. 956

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN. COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandelè; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron. Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis, Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam. Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

INHOUD.

	Blz.
DE IMPASSE VOOR DE RUBBER door J. F. Haccoü	346
Handelstermen door Mr. H. Craandijk	347
Steenkoolproblemen door Dr. A. de Graaff:	349
De betekenis van China voor de vliegtuigindustrie door Drs. Tjoa Soe Tjong	350
De Rijksmiddelen over Maart 1934	352
ONTVANGEN BOEKEN	354
MAANDLIJFERS:	
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	354
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	354
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen	354
STATISTIEKEN	355—356
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

N.B. De prijsstatistiek is in het „Economisch-Statistisch Kwartaalbericht” opgenomen.

24 APRIL 1934.

Over de week, die achter ons ligt, valt van de geldmarkt niet veel te vermelden. Het was stil en er ging weinig om. Men heeft zich op de maandswisseling voorbereid: wissels worden niet gezocht, waardoor het disconto op ongeveer 2 pCt. bleef. Call was, zoals vanzelf spreekt, ruimer, en werd op 1 pCt. aangeboden. Prolongatie noteerde tenslotte 1¼ pCt., na in den loop der week op 1½ pCt. vastgesteld te zijn geweest.

* * *

Op de valutamarkt heeft de rust, welke nu reeds eenige weken aanhield, plaats gemaakt voor nieuwe fluctuaties. Op inflatieverwachtingen in Amerika zakte de Dollar Zaterdag jl. tot 1.45¼ in. Het bericht, dat de Vereenigde Staten bij voortgezette daling inderdaad goud naar Europa zouden verscheppen, deed den koers Maandagmorgen weer tot 1.46½ herstellen. Ponden konden zich aan de gedecideerd flauwe stemming voor Dollars niet geheel onttrekken en zakten in tot 7.53. Volgens Cityberichten zou de flauwe tendens voor het Pond zelfs door de Engelse autoriteiten in de hand zijn gewerkt, om den stijgenden Pond-Dollar koers te drukken.

Zeer sterk aangeboden lagen Marken. Zij bereikten gisteren na geleidelijke afbrokkeling een koers van 57.75.

De a.s. transferconferentie werpt haar schaduw reeds vooruit. De daling van register-, crediet- en effectensperrmarken zette zich de vorige week in versneld tempo voort. Geruchten circuleerden daarbij, als zou het opmerkelijk hardnekkig aanbod speciaal komen van dezelfde zijde, welke vroeger de markt meermalen steunde.

Belga's konden zich, na de week op 34.50 te zijn gesloten, tot 34.57 herstellen. Parijs bleeg, na even 9.74 genoteerd te hebben, tamelijk stabiel op 9.75. Lires daalden van 12.65 tot 12.55.

Het agio voor drie-maands Ponden en Dollars liep terug, resp. van 2¼ tot 2, en van ¼ tot pari.

Gouden baren liepen verder terug op f 1648,—. Sovereigns 12.15. Eagles 2.48. Marken-bankpapier 56.50.

DE IMPASSE VOOR DE RUBBER.

Reeds gedurende meer dan een jaar worden besprekingen gevoerd om tot een restrictie van den rubber-uitvoer te komen, onderhandelingen omtrent welke verloop de deelnemers een geheimzinnigheid betrachtten, welke de glansperiode der geheime diplomatie tot eer en groote voldoening zouden strekken. De rubberprijs, door de speculatie uiterst gevoelig geworden, huppelt dan ook, met stijgende tendens, lustig op en neer in verband met hetgeen uitlekt of rondgestrooid wordt.

De prijs is dus weliswaar sedert Januari 1933 ongeveer verdubbeld, doch tevens is wederom de basis verloren, welke voor de rubbercultuur door een evenwicht tusschen consumptie en productie, resp. uitvoer de mogelijkheid van een gezond herstel schiep.¹⁾

Door den dwang der omstandigheden waren de niet-economisch werkende, resp. niet-kapitaalkrachtige producenten geleidelijk genoodzaakt tot stopzetting van den tap; in dit opzicht dus door directen dwang, anderzijds echter ook, doordat andere inkomstenbronnen met meer succes konden worden aangeboord, slonk de overproductie, welke sedert 1929 aanwezig was, en de voorraden geregeld deed toenemen; er kwam een evenwicht tusschen productie en het door de crisis afgenomen verbruik. Een enkel cijfer ter illustratie:

Jaar	Productie, resp. uitvoer	Consumptie	Overschot van de productie na aftrek van de consumptie
1929	858.201	779.828	78.373
1930	819.291	699.490	119.801
1931	793.728	665.333	128.395
1932	700.867	654.652	46.215
1933	834.477	806.442	28.035

Terwijl dus het teveel van het aanbod gedurende de jaren 1929 tot en met 1931 toenam van 78.000 tot 128.000 ton, nemen wij in 1932 een afnemende waarde tot 46.000 ton, waartoe vooral de sterke prijsdaling heeft gedwongen. Van deze vermindering van het surplus met 82.000 ton kwam 56.000 voor rekening van de bevolkings- en wilde rubber en de small holdings op Malakka.

In Februari 1933 overtreft dan voor het eerst na jaren het verbruik de productie, resp. uitvoer, doch nadat geleidelijk na Maart de prijzen gaan oploopen, volgt de productie deze beweging en terwijl voor een verbetering der positie allereerst een *afname* der voorraden noodig zou zijn geweest, geeft 1933 nog een *toeneming* met ruim 28.000 ton, hoewel aan het einde van het derde kwartaal de consumptie de productie met ruim 20.000 ton overtrof. Dat het surplus zoo klein is geweest is uitsluitend te danken aan de sterk toegenomen consumptie, daar de productie, ondanks het oorspronkelijk langzaam reageeren toch nog een vermeerdering met bijna 134.000 ton te zien heeft gegeven.

In begin 1933 hingen nog als dreigende wolken een groote voorraad en een steeds toenemende potentiële productie-mogelijkheid (tijdelijk verlaten tuinen en tapbaar wordend areaal) boven de markt, die een prijsstijging verhinderden.

Met offers van producenten zou dus een evenwicht verkregen zijn, waarbij het voortbrengen van rubber slechts nog voor weinigen, in hoofdzaak de nog tappende bevolkingsplanters en hun hulpkrachten en de met hen gelijk te stellen groepen, bron van inkomsten was; voor de overgrote groep producenten stond het vraagstuk zoo, dat het een kleiner offer betekende den tap geheel of ten deele — gewoon of verzwaaard — voort te zetten dan indien zij hem zouden staken. Ongetwijfeld een ongezonden toestand, doch een bedrijfsrisico, dat zich nagenoeg overal, in

¹⁾ In het 1 November 1933-nummer van dit weekblad heb ik er al op gewezen, dat de prijsverhoging, welke ingetreden is doordat restrictie-geruchten en onderhandelingen de rust der markt verstoorden, een ongunstige uitwerking op de verhouding productie-consumptie heeft.

afwachting van den terugkeer eener verhoogde consumptie, uitte.

De uitschakeling had toen dus plaats gehad en een toenemende consumptie zou om te beginnen uit den grooten voorraad, daarna, via langzaam oplopende prijzen, door hervatting van den tap kunnen worden bevredigd zonder gevaar voor een duurzame over-drijving bij de prijszetting en daardoor voor een nieuwe ernstige ontwrichting der verhoudingen.

De inflatie-hausse in de Vereenigde Staten, de opleving in de automobiël-industrie daar en het begin van een algemeen prijsherstel oefenden echter reeds voortijdig eenigen invloed op den rubberprijs. Toen daarop bovendien wederom bleek, dat, en thans doelbewust en actief, opnieuw gestreefd werd naar een hervatting der besprekingen tusschen Engelsche en Nederlandsche belanghebbenden over beperking, begon de prijsstijging grotere afmetingen aan te nemen. Een deel der producenten had de hoop op een restrictie nooit opgegeven en aangemoedigd door het directe resultaat der theerrestrictie werd de verwachting versterkt, dat een internationale beperkingsregeling de rubber ook voor de grootproducenten weer tot een rendabel bedrijf zou kunnen maken.

Het feit, dat men zich rond de conferentietafel had geschaard, werd openbaar en de speculatie zag hier haar kans.

Terwijl het resultaat in de eerste plaats zou hebben gelezen in een snel ingrijpen, een verdere verbetering van de statistische positie en een voor het aanplanten van rubber onaantrekkelijk prijsniveau ontstond geleidelijk, mede door de geheimzinnigheid, een aanzienlijke prijsstijging. Het snelle ingrijpen toch stuitte, vanzelfsprekend, op groote bezwaren — de belangen zijn te zeer uiteenlopend — en zodoende duren de onderhandelingen over de restrictie nog steeds voort.

Van dit uitblijven eener regeling was het voornaamste gevolg, dat de producenten hun vrijheid van handelen behielden en de prijs overgelaten werd aan een vrije markt.

Het is alleszins begrijpelijk, dat bij een toegenomen consumptie en de mogelijkheid eener productie-regeling het artikel aan belangstelling won, terwijl geleidelijk aan „men” met de verwachte gebeurtenis vertrouwd raakte en de gevolgen van tevoren reeds verdisconteerde in den prijs, doch juist dit was het funeste.

Elke fractie stijging in prijs opende hier of daar de mogelijkheid van hervatting van den tap en vooral toen het hogere prijsniveau een duurzaam karakter begon te krijgen, begonnen de producenten, die de bron immers bij de hand hebben, steeds sterker te reageeren.

Van ondernemingszijde hervatte men den tap, zowel op Malakka, Ceylon als in Nederlandsch-Indië steeds meer, hetgeen niet alleen in de productiecijfers, doch ook in de oppervlakte van het aangetapte areaal, tot uiting is gekomen en deze hervatting kon te eerder geschieden, omdat men in den benarden tijd der laagste prijzen de kosten zeer aanzienlijk had kunnen reduceeren.

Vergelijken wij b.v. de gezamenlijke producties over de twee eerste maanden der voornaamste ondernemingsproducenten, dan krijgen wij het volgende beeld (de cijfers zijn in long tons, afgerond):

	1931	1932	1933	1934
Malakka	39.600	42.200	38.500	42.000
Ceylon	12.900	9.000	9.700	15.500
Nederlandsch-Indië	25.000	26.800	25.900	30.000
Totaal	77.500	78.000	74.100	87.500

Ook het buiten tap zijnde areaal toont, zooals gezegd, een niet-onbelangrijke afnemende; in Nederlandsch-Indië b.v. liep het terug van 19,4 pCt. van het tapbare areaal in Januari 1933 tot 14,9 pCt. in Januari 1934, of met rond 18.000 H.A.

Nog scherper reageerden de bevolkingsrubber en de small holdings op Malakka; de volgende cijfers

geven hier een inzicht voor de laatste kwartalen der jaren.

	1931	1932	1933
'Small holdings	53.200	50.500	58.500
Bevolkingsrubber	20.100	20.100	38.000
Totaal	73.300	70.600	96.500

Dat onder dergelijke omstandigheden de wereldvoorraad, ondanks een sterke toeneming van het verbruik, groter geworden is, laat zich begrijpen; per ult. 1933 werd deze op 690.000 ton geraamd, terwijl de vakmedewerker van het Algemeen Handelsblad voor de eerste drie maanden van 1934 een nieuwe vermeerdering met ruim 20.000 ton taxeert.

En nog steeds is de definitieve oplossing van het vraagstuk niet bereikt.

Daarmede is de rubbercultuur in een merkwaardige situatie gekomen: een voor talrijke producenten winstlatende prijs, ontstaan door de verwachting ener beperking, leidt tot een vergroting van de voortbrenging, welke door het verbruik onvoldoende wordt gemotiveerd, en daardoor tot een vermeerdering der toch reeds te groote voorraden.

Niet alleen voor den Inlander vormt de prijs een stimulans tot opvoering der productie, ook voor talrijke ondernemingen is het wederom mogelijk met winst te werken.

Echter, men moet zich wel ernstig afvragen of hier niet reeds overdreven is, want zelfs afgezien van de kans, dat een nauwlettende bestudeering van het vraagstuk tenslotte tot een opgeven der plannen zal leiden, is het toch wel dubieus of onder de bestaande verhoudingen de thans genoteerde prijs aan den eenen kant niet te hoog is, doch tevens of aan den anderen kant diezelfde prijs wel in staat zal zijn bij een ongetwijfeld noodzakelijk omvangrijke beperking de kosten goed te maken; wordt er beperkt dan zal dit op aanzienlijke schaal moeten gebeuren teneinde ook den voorraad tot een lager cijfer terug te brengen en daarvan zal de kostprijs den zeer nadeeligen invloed ondervinden.

Voorloopig heeft de „rubberrestrictie bij geruchte”, hoewel zij tijdelijk aan de producenten „lucht” heeft verschaft, breder gezien, weinig goeds uitgericht en gevreesd moet worden, dat haar invoering van algemeen standpunt bezien tot onjuistheden zal leiden zonder dat het grootste gedeelte der producenten er in de nabije en verdere toekomst voordeelen van zal genieten.

Dus in het geval, dat de restrictie van kracht zou worden, mag sterk betwijfeld worden of deze tenslotte ten bate der verschillende groepen van producenten zal zijn, terwijl in het tegenovergestelde geval opnieuw den zoo teleurstellenden weg naar een aanpassing op een sterk verlaagd prijsniveau bewandeld zal moeten worden.

Waar blijft de beslissing, die in elk geval minder gevaarlijk is dan de bestaande onzekerheid met haar ongunstige gevolgen?

J. F. H.

HANDELSTERMEN.

Een witte raaf is tegenwoordig de internationale samenwerking. De gedachten worden bijna evenzeer als de handelsgoederen aan de landsgrenzen tegengehouden en internationaal denken wordt steeds moeilijker omdat de stof, waarover de gedachten zich kunnen uitstrekken, steeds meer genationaliseerd wordt.

Wij mogen daarom de Internationale Kamer van Koophandel gelukkig prijzen, dat zij getrouw haar beginselen blijft nastreven. Zij is het dan ook, die nu en dan een witte raaf laat vliegen. Zij heeft in de nu reeds vele jaren van haar bestaan een hechte basis gelegd en sterke banden gesmeed en zij blijft het zakenleven van tal van landen de gelegenheid bieden tot handreiking over alle barrières heen.

Terwijl bekend is, hoe zij op het gebied der handelsarbitrage een blijvend instituut heeft geschapen, dat zich handhaaft en ontwikkelt, is er thans aanleiding iets naders te vermelden aangaande het werk

dezer Kamer met betrekking tot de Handelstermen.

In herinnering mag worden gebracht, dat de I.K.K. reeds in het begin van haar leven aandacht heeft geschonken aan de terminologie, welke in koopovereenkomsten wordt gebruikt. Onder de z.g. koopclausules zijn er, die sedert lang in elk land afzonderlijk en in den internationalen handel burgerrecht verkregen. Men bezigt korte uitdrukkingen, enkele letters of afkortingen (c.i.f., f.o.b.) om een bepaald begrip aan te duiden op het gebied van den koop. Dergelijke korte aanduidingen hebben uit den aard der zaak alleen waarde, wanneer beide partijen er een *gelijke* beteekenis aan hechten. Want als de verkoper verwacht, dat zijn mede-contractant de goederen met een wagon zal afhalen, terwijl de koper denkt, dat de ander voor de wagon zal zorgen, dan heeft het geen zin, als er over en weer wordt bevestigd, dat men f.o.r. heeft verkocht en gekocht.

Wil men in deze materie opbouwend werk doen, dan kan het doel tweeledig zijn: vooreerst beschrijving van opvattingen, die in elk land gelden — zooals er ook „customs of the port” bestaan — voorts unificatie, het geven van gelijke beteekenis aan gelijke termen van internationaal verkeer.

De laatste mogelijkheid ontmoet de meeste bezwaren. Al heeft de I.K.K. dezen weg niet uit het oog verloren, zij achtte het in den aanvang verstandiger den weg te kiezen van de codificatie der handelstermen. Zij heeft het resultaat dier codificatie neergelegd in een uitgave — velen vermoedelijk bekend — waarin voor tal van landen een korte omschrijving is opgenomen van de meest gebruikelijke handelstermen. Deze uitgave heeft stellig veel nut gesticht: zij werkte verhelderend en was practisch bij het raadplegen. Ook in de rechtszaal heeft zij in meer dan een procedure voorlichting kunnen verschaffen.

Nu heeft onlangs de Deutsche Organisatie van de I.K.K. het voorstel gedaan om een stap verder te gaan. In den boezem der Deutsche organisatie was het initiatief ten deze uitgegaan van de Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft. Geïnspireerd door de in de Vereenigde Staten bestaande „American Foreign Trade Definitions”, heeft de A.E.G. een ontwerp samengesteld, dat vervolgens aan het oordeel van vertegenwoordigende lichamen uit den handel werd onderworpen. Daarna heeft een speciale commissie van de Deutsche Organisatie der I.K.K. zich ermede bezig gehouden en tenslotte is een aldus voorbereid voorstel bij de Kamer te Parijs ingediend en door haar ter kennis gebracht van de nationale organisaties der aangesloten landen.

Om het gestelde doel te bereiken, hebben de ontwerpers zich eenige beperking opgelegd. Teneinde dit duidelijk te maken, is een kleine uitweiding noodig. Wanneer bijvoorbeeld bij een koop van goederen de clause c.i.f. wordt gebezigd, heet het, dat die goederen op „c.i.f. condities” worden verhandeld. Terwijl men strikt genomen niets anders uitdrukt, dan dat kosten, assurantie en vracht voor rekening van verkoper zijn, is de strekking van die woorden of van hun afkorting c.i.f. veel wijder. Door die enkele aanduiding verwijst men naar het geheel van rechten en verplichtingen, dat volgens gebruik belichaamd is in een c.i.f. contract. Dat dit zoo is, blijkt, wanneer men eens de zoogenaamde c.i.f. condities van een bepaalden tak van handel naslaat, hetzij voor koffie, zuidvruchten of olie. Men vindt dan een type-contract, — soms met verschillende nuances — dat tal van onderwerpen regelt: de verscheping en voorschriften omtrent den tijd daarvan, de documenten, de verzekering, de kennisgeving van verscheping, de aansprakelijkheid voor conditie en kwaliteit en de behandeling van reclames dienaangaande; ook bijv. omtrent de betaling tegen documenten.

Zoo is bijvoorbeeld een vast beginsel van c.i.f.-condities, dat de koper den koop prijs moet betalen tegen overhandiging der documenten, indien deze documenten, op zichzelf beschouwd, in orde zijn. En

in aansluiting hieraan, dat de koper eerst de documenten moet opnemen en pas daarna over de kwaliteit der ontvangen goederen kan reclameeren.

Dit alles nu laat zich volstrekt niet terstond lezen uit de letters c.i.f.: kosten, assurantie, vracht, ligt dus niet opgesloten in de c.i.f. *clausule*, maar volgt uit de c.i.f. *condities*, waarin partijen belanden, wanneer zij een koopovereenkomst onder gebruikmaking van de *clausule* aangaan.

Gaat men er dus van uit, dat de koopers en verkopers, die de c.i.f. *clausule* toepassen, terecht komen in een volledig type-contract, dan wordt duidelijk, dat zij ook binnentreden in het toepasselijke nationale contractenrecht. Dit recht beheerscht vragen als van risico, levering en eigendomsovergang en kan voor elk land verschillend zijn. Wel kan men er van uitgaan, dat het nationale recht de vrijheid van overeenkomst voorop stelt, zoodat de meeste wetsvoorschriften in zake koop als aanvullend recht zijn aan te merken. Niettemin kan de toepassing van elk nationaal recht op een koopovereenkomst telkens verschillend uitvallen.

Dit nu is de oorzaak, dat een internationale regeling van een c.i.f., f.o.b., f.a.s. *contract*, d.i. dus het gevolg in den ruimsten zin van de gebruikmaking van een *clausule*, moeilijkheden ontmoet. Wil men in de verscheidenheid der nationale rechtsvoorschriften eenheid brengen, dan betreft men het gebied van wet en tractaat. Wat het tractaat aangaat, dit kan dan zijn een tractaat, dat een universeele, zelfstandige regeling geeft, of wel een tractaat, dat rechtsconflicten oplost. Eenige jaren geleden is er inderdaad van Genève uit een poging gedaan om te onderzoeken of men niet deze materie aldus kan regelen, dat op geschillen uit internationale koopovereenkomsten, hetzij het recht van het land van den verkoper, hetzij dat van den koper toepasselijk zou zijn. De antwoorden op deze enquête stelden in het licht, dat dit alternatief even goed naar de eene als naar de andere zijde kan worden opgelost. Er is voor het één evenveel te zeggen als voor het ander en daarom zal men, naar mijn meening, langs dezen weg alleen iets kunnen tot stand brengen, wanneer de knoop ter wille van de te bereiken zekerheid wordt doorgehakt.

De overweging nu van de hiervoor besproken consequenties, heeft de ontwerpers van het Duitsche voorstel ertoe gebracht, voorop te stellen, dat men niet *alle* contractueele verhoudingen moest trachten te regelen, maar alleen die punten, welke *voor het bepalen van den koopprijs* essentieel zijn. Dit is de bovenbedoelde beperking, door de samenstellers noodzakelijk geacht.

Natuurlijk ligt in dit criterium reeds aanstonds een aangrijpingspunt voor critiek. Immers, van elk contractsonderdeel kan gezegd worden, dat het invloed heeft op den koopprijs, elke verdeling van risico's, elke toekenning van rechten of oplegging van verplichtingen brengt voor- of nadeelen, die in den koopprijs een waardeering kunnen vinden.

Zoodanige critiek moet evenwel niet te luid spreken, want dan zou het betere de vijand van het goede worden. Is er werkelijk iets te bereiken, zij het op beperkter schaal, dan is dat reeds winst.

Deze overweging heeft de Commissie-Handelstermen van de Nederlandsche Organisatie¹⁾ dan ook laten gelden, toen zij het Duitsche ontwerp in studie nam. Zij had tot taak na te gaan of de Duitsche voorstellen een bruikbare basis voor overeenstemming zouden vormen en of men zich met den inhoud dier voorstellen, van Nederlandsch standpunt bezien, kon verenigen.

Wanneer men rechtsregels op papier zet, kan dit

¹⁾ Deze Commissie bestaat uit: Mr. H. Craandijk, voorzitter, Mr. Th. A. Fruin, Mr. K. Jansma, Mr. M. H. de Jong en de heeren A. Merens en Jan Schilthuis, leden, terwijl het secretariaat wordt waargenomen door Mr. J. G. Koopmans, secretaris der Nederlandsche Organisatie.

zijn het scheppen van nieuwe rechtsnormen, zoals: „alle vervoer van brood is verboden...” en voorts: „vervoer van brood is toegestaan, indien...” enz. Daarentegen kan men ook zich bepalen bij het beschrijven van rechtsnormen, die reeds in het rechtsleven gelden. In het algemeen zal zulk geschreven recht de voorkeur verdienen, dat vorm geeft aan reeds bestaande gebruiken en gewoonten. Dit is de reden waarom de genoemde commissie niet gestreefd heeft naar het doorhakken van knopen, om daardoor een snellen, eenvoudigen regel te formuleeren, die wellicht practisch voordeel zou bieden. Zij heeft integendeel gemeend te moeten aanleggen den maatstaf, of de omschrijvingen der *clausules* weergaven de in de practijk daaromtrent geaccepteerde opvattingen.

Slechts in een enkel geval (de betaling der invoerrechten door een van beide contractanten), waaromtrent geen eenheid van opvatting in het handelsverkeer bleek te bestaan, heeft de Commissie een keus gedaan in de richting, welke haar als practijk-oplossing het meest wenschelijk voorkwam.

Bij sommige koopclausules toch werd in de kringen van belanghebbenden verschillend geoordeeld over de vraag of invoer- en andere douanerechten door den verkoper moeten worden betaald, dan wel voor rekening van den koper komen. (Wie bedenkt, wat in het internationale verkeer tegenwoordig „invoeren andere douanerechten” beteekenen, zal dit deel eener koopovereenkomst niet onbelangrijk vinden!). In de definities, destijds voor Nederland vastgesteld en neergelegd in Digest 43 en Brochure 68 der Kamer, huldigde men het beginsel, dat rechten, die gedurende het vervoer naar de door eenige *clausule* aangeduide plaats worden geheven, komen voor verkopers rekening, terwijl die rechten door den koper moeten worden betaald, wanneer zij na aankomst aldaar zijn te voldoen. Zoo b.v. bij free delivered Antwerpen zijn rechten, geheven op uit Nederland afkomstige goederen aan de Belgische grens, voor verkopers rekening. Toch heeft de toepassing van zulk een principiëel wel juiste verdeling der kosten, in de toepassing bezwaren. En wel, omdat het van toevallige omstandigheden kan afhangen, waar de rechten worden geheven; dit is niet altijd aan de grens en dikwijls verschillend naar gelang van het eindpunt van het transport. Beter bruikbaar scheen dus het systeem, dat deze rechten bij *clausules*, waar twijfel mogelijk is, zullen zijn voor koopers rekening, tenzij de conditie „verzollt”, „dedouané” wordt gemaakt.

Het rapport der Commissie gaat elke *clausule* van het ontwerp afzonderlijk na. Het is hier niet de plaats om de details daarvan te bespreken. Een indruk van de behandelde stof geeft evenwel een opsomming van de verschillende handelstermen, nl. ex works; f.o.r.; free/franco; f.a.s.; f.o.b.; c.i.f.; c. & f.; ex ship; franco quai/ex quai; freight paid to; free delivered; en enkele variaties.

Wat van algemeene strekking is, zijn de beschouwingen der commissie met betrekking tot de c.i.f. *clausule*. Ook hiervoor hadden de Duitsche ontwerpers eenige korte omschrijvingen gegeven, die op zichzelf zeker wel juist waren. Dat de Nederlandsche Handelstermencommissie niettemin in haar rapport in overweging geeft, dit onderdeel van het Duitsche project niet te volgen, heeft een andere oorzaak.

In 1928 zijn op het Congres der International Law Association te Warschau regelen voor het c.i.f.-contract aangenomen. Zij waren door het „c.i.f. contracts committee” dier vereeniging, door zeer wel overwogen, gedegen arbeid van juristen en vertegenwoordigers van het zakenleven van verschillende landen voorbereid. De Warsaw-Rules, later genaamd Warsaw-Oxford Rules, geven een zeer goed opgezette, duidelijk regeling van het c.i.f. contract.

De Internationale Kamer van Koophandel heeft aan deze voorbereiding ook deel gehad en haar medewerking is belichaamd in de verklaring, dat zij deze

Rules voor den internationalen handel aanbevelenswaardig achtte.

Ligt het nu niet voor de hand, dat deze zelfde Kamer, bij de verdere ontwikkeling van haar handelstermen-arbeid, van dit gereedliggend stuk werk gebruik maakt? De Duitsche ontwerpers hebben daar anders over gedacht. Zij hebben genoemde Rules ter zijde gelaten en ook voor de c.i.f. clause een overeenkomstig resumé geschreven als voor de andere door hen behandelde koopclausules. Mogelijk is dit te verklaren door een geneigdheid tot systematiek, om uniformiteit te betrachten in alle onderdeelen van het ontwerp. Men zou dus van een sterke bevoorrechtiging der c.i.f. regeling kunnen spreken, als men de Rules tusschen de andere simpele definities een plaats gaf.

Toch doen dergelijke overwegingen niet af aan de wenschelijkheid om te behouden, wat nu eenmaal geregeld is en wat goed geregeld is. Het zou een stap terug zijn om deze, op een breede internationale basis vastgelegde, Rules ter zijde te laten.

De Nederlandsche Commissie heeft deze laatste opvatting krachtig in haar rapport naar voren gebracht. Zij is van oordeel, dat aan het resultaat der W. O. Rules behoort te worden vastgehouden en daarop te worden voortgebouwd. Er is bezwaar tegen om thans over de c.i.f. clause weer nieuwe definities in het leven te roepen en eveneens bezwaar, dat de I.K.K. den arbeid, waaraan ook zij haar fiat heeft gehecht, zou verloochenen. De Commissie meende daarom, dat het ontwerp in dit opzicht behoort te worden gewijzigd en dat daarin, wat c.i.f. betreft, een eenvoudige verwijzing naar de meergenoemde Rules moet worden opgenomen. Daaraan kan dus ook de c. & f. clause aansluiten, die zich geheel aan c.i.f. aanpast, wanneer men de i. weglaat.

Deze en andere algemeene opmerkingen samen met eenige critiek op speciale onderdeelen doen volstrekt niet te kort aan het waardeerend oordeel waar het Duitsche ontwerp aanspraak op heeft. Langs dezen weg is inderdaad een goed resultaat te bereiken. Er heeft zich, internationaal bezien, in den loop der jaren wel degelijk een zekere communis opinio op het gebied der meest voorkomende koopclausules gevormd. Het is een goed werk, dit vast te leggen en het in bruikbaren vorm aan het handelsverkeer aan te bieden.

Binnenkort zal te Parijs het internationale handelstermencomité samenkomen om den voorbereiden arbeid der nationale commissies te voltooien.

Rest de vraag, welk gebruik van dezen arbeid zal worden gemaakt m.a.w. welk practisch nut dit alles heeft. Wie deze vraag overweegt, denkt aan de reeds tal van jaren in zwang zijnde contracten in allerlei takken van handel, standaardcontracten voor granen, oliën, vetten, Indische producten, plaatselijke conditiën voor allerhande andere artikelen. Zij zijn samengesteld door de vereenigingen van handelaren op elk gebied en hebben hun bruikbaarheid bewezen. Het heeft nimmer in de bedoeling van de I.K.K. — zoo min als van de International Law Association voor wat het c.i.f. contract betreft — gelegen om deze standaardcontracten en conditiën te verdringen, gesteld al, dat een poging daartoe ook maar eenige kans van slagen zou hebben.

Het is hiermede, als met het arbitrage instituut der I.K.K. Ook op dit gebied bestaan de vaste scheids-gerechten der vereenigingen en een reeds zeer ontwikkelde arbitrale rechtspraak. Toch heeft de arbitrage van de I.K.K. reeds in talrijke gevallen toepassing gevonden.

Evenzoo op het gebied der nu in voorbereiding zijnde koopdefinities der Kamer. Zij zullen in de eerste plaats bruikbaar zijn voor koopovereenkomsten van verschillenden aard, die buiten de werkingssfeer der standaardcontracten vallen. Maar verder zal deze documentatie der handelstermen verhelderend werken, zal zij inzicht verschaffen in de verdeling van rechten en verplichtingen en de eenheid van opvatting over de landsgrenzen heen bevorderen.

Mr. H. CRAANDIJK.

STEENKOOLPROBLEMEN.

Dr. A. de Graaff schrijft ons:

De drang naar organisatie en coördinatie, die in den laatsten tijd in het economisch leven tot uiting komt, heeft ook weerklank gevonden in verschillende bij den steenkolenhandel betrokken kringen. Meer dan bij eenige andere poging in deze richting (behoudens dan het vervoerwezen) heeft de Staat belang bij een dergelijk streven en het tot stand komen van een bevredigende regeling. De Staatsmijnen toch, de belangrijkste Nederlandsche producenten van kolen, lijden in feite reeds vele jaren verliezen en blijken niet in staat de rente van het daarin gestoken kapitaal te verdienen. In den loop der jaren is het tekort, dat de Nederlandsche Staat dientengevolge op deze kapitaalsverschaffing aan de Staatsmijnen heeft geleden, tot vele millioenen aangegroeid¹⁾. Om meer dan een reden is de continueering van een dergelijken toestand hoogst ongewenscht en dienen maatregelen te worden overwogen om hieraan een einde te maken.

In de eerste plaats is de financiële toestand van het Rijk van dien aard, dat verwacht mag worden, dat alles in het werk zal worden gesteld om althans de verliezen op de overheidsbedrijven te verminderen.

Het is toch een gebiedende eisch van financieel beleid, dat in dezen tijd, nu de publieke taak van de overheid reeds zoo zware eischen aan de draagkracht van het land stelt, de private ondernemingen deze lasten niet zonder uitersten noodzaak verzwaren.

Te meer klemt dit, omdat de politiek, die thans gevoerd wordt, een belangrijk grooter verlies voor het komende jaar mag doen verwachten. Immers in tegenstelling tot het tegenwoordig algemeen geldend streven trachten de mijnen (daarbij samenwerkend met de Duitsche producenten) zich door strijd een monopoliepositie op de Nederlandsche markt te verwerven. Begin 1933 heeft men getracht zulks met behulp van den detailhandel te verwezenlijken, een streven, dat dra onhoudbaar bleek. Deze methode kan voorshands niet het gewenschte succes bewerkstelligen.

Aan het einde van het jaar heeft men een nieuwe werkwijze toegepast, die zich reeds eenigen tijd tevoren had aangekondigd, nl. een drastische prijsverlaging voor huisbrandkolen. Hiermede bracht men een geheel nieuwe element in den steenkolenhandel, wiens prijzen zich altoos gekenmerkt hebben door een grooten regelmaat, doordat deze zich baseerde op een jaarlijkschen richtprijs en een daarmede met den tijd van het jaar samenhangend verschil vertoonden.

Deze prijsverlaging droeg onmiskenbaar een element van strijd in zich. Immers eenerzijds was de buitenlandsche concurrentie op dat moment niet abnormaal sterk en waren ook de aanvoeren niet groot, terwijl er geen teekenen aanwezig waren, dat zich hierin verandering zou voordoen. Anderzijds kon het evenmin de bedoeling zijn door middel van deze prijsverlaging den afzet van Nederlandsche en Duitsche huisbrandkolen te stimuleeren. Zij geschiedde op een tijdstip, waarin het grootste gedeelte van den detailverkoop en den verkoop aan den detailhandel reeds is geschied en de bestellingen, welke daarna nog komen slechts betrekking hebben op kleine aanvullingen, waarvoor deze producenten om quantiteitsredenen toch altijd den voorkeur verdienen. Zou de prijsverlaging dus ten doel gehad hebben den afzet van Nederlandsche en Duitsche kolen te stimuleeren, dan zou deze veel vroeger gekomen zijn.

Moelijk kan men dan ook in dezen maatregel iets anders zien dan een poging om den onafhankelijken detailhandel een zwaren slag toe te brengen. Een aanleiding daartoe was aanwezig, nl. het feit, dat de onafhankelijke detailhandel een onoverkomenlijke of althans zeer lastige hinderpaal vormt voor de Ne-

¹⁾ Blijkens het jaarverslag 1932 levert de berekening van rente over 1902 t/m. 1932 een tekort van ruim f 17 millioen op. De rente is hierbij gerekend tegen een zeer matigen rentevoet, waartegen geen enkele particuliere onderneming kapitaal zou kunnen verschaffen.

derlandsch-Duitsche combinatie om zich op onze markt een monopoliepositie te verschaffen door middel van het beheerschen van het distributie-apparaat.

Een tot het toebrengen van zulk een slag geschikt moment was het eveneens. In dien tijd van het jaar pleegt de detailhandel zijn maximum voorraad te hebben. Door deze prijsreductie onderging deze voorraad een groote waardevermindering, zij het dan ook, dat deze zich niet in een verlies omzette, doordat de detailprijzen zich niet of niet voldoende aanpasten bij de verlaagde groothandelsprijzen. De verwarring, welke werd gesticht, was dan ook op dit moment het grootst.

Intusschen maakte men op deze wijze den invoerhandel incidenteel gedeeltelijk onmogelijk. Het prijsniveau hier te lande kwam daardoor te liggen onder de prijsniveaux der naar Nederland exporteerende landen, zoodat dit de vooruitzichten voor het nieuwe jaar niet aantrekkelijk maakte.

Toch rijst de vraag of men hiermede wel op den juisten weg is. Want met reden mag betwijfeld worden of deze politiek tot tastbare resultaten kan voeren. Men moet niet vergeten, dat de Nederlandsche mijnen het door de prijsverlaging gederfde geld bezwaarlijk kunnen missen. De financiële uitkomsten in het bedrijf staan een zoo belangrijke prijsverlaging niet toe, omdat die moet leiden tot een bijna even aanzienlijke inkomsten-vermindering, waar de prijsverhoging voor industriekolen, waarin men een compensatie meende te kunnen vinden, zonder resultaat bleef. Het is daarom waarschijnlijk, dat vroeg of laat de prijzen weder omhoog zullen moeten, waarmede dan tevens de gelegenheid tot invoer weer interessant wordt. Op deze wijze zal men zich geen monopolie-positie kunnen verschaffen, noch een rustigen toestand in den steenkolenhandel kunnen verkrijgen. Men kan zoo wel den importeur vernietigen, maar niet den import zelf, want zoodra er een wijziging zal komen in de verhouding der prijsniveaux, zullen anderen den invoer ter hand nemen. Incidenteel bereikt men wellicht een kleine vermindering, al zal deze beperkt zijn, omdat buitenlandsche productiegebieden in de verwachting der toch eerlang noodzakelijk zijnde prijsstijging mogelijk tijdelijk bereid zullen zijn tegen gelijke prijzen te leveren om niet van de markt verdrongen te worden; op den langen duur echter bereikt men niets.

Dat inkomstenvermindering van dezen maatregel het gevolg moet zijn is dan ook niet twijfelachtig. De gebieden, waar men andere kolen kan verdringen zijn beperkt en de grootere afzet maakt het prijsverlies niet goed. Daarnaast is de vraag naar steenkolen zeer weinig elastisch, zoodat ook uit anderen hoofde de prijsverlaging geen nieuwe vraag zal doen ontstaan. Daarom zal de vermeerde omzet niet opwegen tegen het verlies, dat op den bestaanden omzet wordt geleden en zal men dus langs dezen weg nimmer tot gunstiger bedrijfsresultaten kunnen komen. Alles pleit er daarom voor te trachten dit te bereiken langs den weg der ordening in plaats van met strijd. Slechts langs dezen weg is het mogelijk, dat de mijnen een zoo groot mogelijk deel van den Nederlandschen afzet tot zich trekken en daarnaast hiervoor een winstlatenden prijs maken.

Ook in ander opzicht moet een dergelijke oplossing van de moeilijkheden voor de mijnen interessant zijn. Eerstens kan dit een zeer gunstige oplossing zijn in plaats van de contingentteeringsmaatregelen, die door de mijnen gevraagd zijn en waarvoor geen enkele reden is, daar de invoer geenszins overmatig is. Dat een regeling zeker en met succes in de plaats van een contingentteering kan komen, is duidelijk, wanneer men bedenkt, dat de werkverruiming die door contingentteering zou ontstaan als gevolg van het niet meer in deze hoeveelheden aan de markt komen van andere dan Duitsche kolen gering is, omdat deze hoeveelheid tegenover het Nederlandsche verbruik en de Nederlandsche productie betrekkelijk klein is, nl.

ongeveer 15 pCt. en de invoeren de laatste jaren steeds zijn verminderd. Het voordeel der contingentteering, zooals de mijnen dat zagen, was dan ook niet gelegen in de afzetverruiming, maar vooral in de mogelijkheid tot prijsregeling. Deze zou bij een onderlinge regeling evenzoo en wellicht beter bestaan dan bij een contingentteering, die toch altoos nog eigenaardige moeilijkheden met zich zou brengen. Daarbij heeft een regeling boven contingentteering dit voor, dat terwijl men bij de laatste afhankelijk zou zijn van anderen en hetgeen zij — zij het dan binnen de gestelde grenzen — aanvoeren, men thans de grootte van den invoer in eigen hand heeft en kan regelen door middel van een vergoeding voor niet-ingevoerde hoeveelheden.

In de tweede plaats zou een dergelijke regeling ook aanbeveling verdienen vanuit internationaal standpunt. Nederland neemt daarbij een uitzonderlijke positie in; zijn productie is in de crisisjaren nog belangrijk uitgebreid, terwijl in denzelfden tijd de productie der andere steenkolenproducerende landen belangrijk is gedaald (met ongeveer 25 pCt.). Zou Nederland moeten toetreden tot een internationale regeling, dan lijdt het geen twijfel, dat deze landen op een belangrijke productiebeperking van Nederland zullen aandringen. Onder die omstandigheden kan het voordeel bieden, dat men terzake van de binnenlandsche markt tot een regeling is gekomen.

Tenslotte kan nog worden opgemerkt, dat de kansen van welslagen, zoo de Nederlandsche en Duitsche producenten het daarover eens zijn, niet gering zijn.

Verschillende der bij den handel betrokken kringen gaven reeds uiting aan hun wenschen om tot een ordening te geraken, zij het dan ook, dat hun voorstellen niet voor verwezenlijking vatbaar waren. Het lijdt dus geen twijfel, dat zoo in die richting voorstellen gedaan worden, deze welwillend zullen worden ontvangen.

DE BETEKENIS VAN CHINA VOOR DE VLIEGTUIG-INDUSTRIE.

In een vorig artikel¹⁾ hebben wij er reeds op gewezen, van hoeveel betekenis het vliegwezen in China kan worden met het oog op de groote uitgestrektheden van het land en de zeer onvoldoende verbindingsmiddelen. Het heeft daarom wellicht zijn nut om wat dieper in te gaan op de vraag, hoe het luchtvaartverkeer in China zich heeft ontwikkeld.

De geschiedenis van de Chineesche burgerlijke luchtvaart is zeer jong; zij gaat niet verder terug dan het jaar 1919, toen overeenkomsten werden gesloten door het Gouvernement met Handley Page Co. voor de levering van zes en met de Vickers Vimy Co. voor de levering van 145 vliegtuigen. Veel is echter hiervan niet terechtgekomen door de burgeroorlogen. Eerst tien jaren laten kon er sprake zijn van een geregelden dienst, met name door de China National Aviation Corporation (C.N.A.C.), voor zoover betreft het binnenlandsche verkeer en de Eurasia Aviation Corporation (Eurasia), wat meer de verbinding met het buitenland (Europa) aangaat.

C.N.A.C.: In 1929 bestonden twee lijnen, nl.:

1. *Shanghai—Chengtu*, van het Ministry of Communications, uitgerust met Stinson landvliegtuigen. Deze lijn ging in werkelijkheid echter niet verder dan Nanking. In elk geval was er een dagelijksche luchtverbinding tusschen China's voornaamste haven en zijn hoofdstad.

2. *Shanghai—Hankow*, van de oude C.N.A.C., toen deze nog onder het Ministry of Railways ressorteerde. Deze beschikte evenwel niet over eenige uitrusting. Daartoe werd met de China Airways Federal Inc.

¹⁾ Zie E.-S. B. van 14 Maart jl.

U.S.A., een Amerikaansche maatschappij, opgericht onder de z.g. China Trade Act van 1922, een overeenkomst gesloten en het was dus de China Airways, die in feite den dagelijkschen dienst onderhield door middel van Loening Amphibions tegen een door het Ministry of Railways te betalen vergoeding van U.S. \$ 1,50 voor elke gevlogten mijl.

In 1930 volgde een algeheele reorganisatie door ontbinding van bovengenoemde twee maatschappijen en oprichting van de huidige C.N.A.C., staande onder het Ministerie van Verkeer. Zeven Loening Amphibions met een kruissnelheid van 90 mijl per uur, werden in dienst gesteld, zoodat vijf Stinson landvliegtuigen met een kruissnelheid van 105 mijl per uur. De bemanning bestond uit zeven Amerikaansche piloten en een Duitsche, voorts vijf Chineesche copiloten, terwijl sedertdien de volgende lijnen werden geëxploiteerd:

Shanghai—Hankow. Hankow—Chungking. Chungking—Chengtu. Shanghai—Peiping en Shanghai—Canton.

Het is de trein tot nu toe niet gelukt om Shanghai met de metropolis van Zuid-China, met name Canton, te verbinden; de vliegmaschine heeft thans deze taak volbracht en daarmede ook de verbinding tusschen Canton in het Zuiden en Peiping heelemaal in het Noorden.

De boven gereleveerde reorganisatie der C.N.A.C. in 1930 kon plaats hebben door het sluiten van een overeenkomst tusschen het Ministry of Communications en de meer genoemde China Airways Federal Inc. Het gaat daarbij om de volgende hoofdpunten.

Beide partijen komen overeen gezamenlijk op te richten de C.N.A.C. als een *Chineesche N.V.*, dus werkende onder de wetten van de Chineesche Republiek. In het maatschappelijk kapitaal ad Chin. \$ 10.000.000 neemt de Regeering deel voor 55 pCt., de China Airways voor 45 pCt., zoodat eerstgenoemde de meerderheid van stemmen bezit. Daartoe brengt de Regeering in haar heele investeeing in de Shanghai—Chengtu lijn (Shanghai—Chengtu Aviation Bureau) en die in de oude C.N.A.C., welke ge waardeerd wordt op totaal Chineesche \$ 712.203,27 en waarvoor Zij ontvangt 712 aandeelen tegen pari waarde ad \$ 1000 elk.

De inbreng van de China Airways bestaat uit haar belogging in de Shanghai—Hankow lijn ter waarde van \$ 1.723.437,12, waaronder vliegtuigen, motoren, radio-uitrusting en gereedschappen ad \$ 1.053.608,88. Hiertegenover krijgt zij in ontvangst 1723 aandeelen eveneens a pari.

De Regeering krijgt bovendien 1502 aandeelen toegewezen, als volgt te betalen: 25 pCt. bij ratificatie der overeenkomst door de Regeering, 25 pCt. op 1 Dec. 1930 (de overeenkomst werd gesloten op 8 Juli 1930), 25 pCt. op 1 Juni 1931 en de rest op 1 Dec. 1931. Het totale aandeelenbezit van de Regeering bestaat dus uit 2214 aandeelen.

Behalve de bovengenoemde 1723 aandeelen ontvangt de China Airways nog 90 aandeelen, eveneens in contanten te betalen bij ratificatie der overeenkomst, in totaal dus 1813 aandeelen; m.a.w. de (nieuwe) C.N.A.C. werkt met een geplaatst kapitaal van iets meer dan 40 pCt. van het statutair kapitaal, de meerderheid waarvan zich bevindt in handen van de Regeering. Ook in het bestuur heeft Zij de meerderheid; oorspronkelijk bestaande uit vijf leden, waarvan drie benoemd door de Regeering en twee door China Airways, telt de Board of Directors thans zeven leden, vier van de Regeering en drie van China Airways. Voorts worden de President en een van de twee vice-Presidents van den Board benoemd van regeeringswege; ambtshalve is dan de President ook Man-Dir. van de company en Chairman van den Board. Hij is voorzitter van alle vergaderingen, hetgeen natuurlijk van belang is in gevallen waarbij de stemmen staken.

Het is van belang te weten, hoe deze „machtsver-

deeling" verder wordt voltrokken; zij gaat namelijk nog door tot in de onder den Board ressorteerende departementen: a) Business Dept., b) Financial Dept. en c) Operations Dept.

De Manager nu van het Business en Financial Dept. wordt benoemd door de Regeering en van het Operations Dept. slechts de Assistant-Man. Daarentegen benoemt China Airways de Manager van laatstgenoemde afdeling en de Ass.-Manager der overige. Tenslotte wordt de staf van alle afdelingen benoemd door den Chairman van den Board op aanbeveling van den manager van het betrokken departement.

Het is o.i. onjuist om hierbij te denken als zou het zuiver en alleen gaan om den machtsfactor. In de practijk komt het weliswaar neer op Chineesche chairmen en managers van de business en financial departments en een niet-Chinees als hoofd van de afdeling Operations, doch dit is mede een logisch gevolg van den heelen opzet der samenwerking, waarbij de eene partij de grootste behoefte heeft aan een technische outilleering, iets waarin juist de tweede partij zoo prachtig kan voorzien en dit ook als doel beschouwt. Op technisch terrein zien wij dan ook in het algemeen, dat niet alleen de leider „foreign" is, maar ook vrijwel de heele staf, zowel als de eigenlijke machinerieën zelf, dus in de eerste plaats de piloten en monteurs en voorts de vliegtuigen en motoren. Aan den anderen kant is op administratief gebied het Chineesche element meer predomineerend en dit is niets vreemd, ook al indien men realiseert, dat gewerkt moet worden in een land en met een overheid, welke Chineesch zijn. Utiliteitsoverwegingen spelen hierbij dus mede een rol, terwijl, gezien de tot dusverre opgedane ervaring, er geen enkele reden bestaat om anders de coöperatie tot stand te brengen: er heerscht een aangename sfeer van samenwerking.

De maatschappij kent bovendien een Supervisory Council van twee leden, waarvan een benoemd door de Regeering en het andere lid door China Airways.

Het is begrijpelijk, dat, zoodra China beschikt over de benodigde technische ervaring, ook op dit terrein het Chineesche element de eerste plaats zal innemen en het is dan ook een der contractueele verplichtingen van China Airways om het zoo spoedig mogelijk daarheen te leiden, d.w.z. gelegenheid te geven aan Chineezzen om zich te bekwamen in de aviatiek, zij het als piloten, mecaniciens, radio-telegrafisten, of anderszins. Die gelegenheid tot technische training dient niet alleen in China opgesteld te worden, doch ook in Amerika. Men gaat nog verder, ook in de uitrusting moet gestreefd worden naar het uiteindelijke doelpunt van een Chineesch fabriek; tot zoolang zal natuurlijk het Amerikaansche product (de Amerikaansche Wright motoren) de voorkeur verdienen.¹⁾

Welke speciale concessies bezit nu de C.N.A.C.?

Op de Regeering rust natuurlijk de plicht om bescherming te verlenen aan haar bezit. Tegen een zekere vergoeding kan door haar worden gebruik gemaakt van de luchthavens en landingsterreinen langs de eerder genoemde routes aanwezig. Bovendien geniet de maatschappij vrijdom van belasting zoolang de overeenkomst duurt, inclusief invoerrecht, doch dit laatste is facultatief gesteld; er is evenwel overeengekomen, dat in geval invoerrecht mocht worden geheven, dit niet hooger zal mogen bedragen dan 5 pCt.

Als noodzakelijk sluitstuk op dit geheel dient vermeld te worden het luchtpost-monopolie van de C.N.A.C., haar toegekend bij speciale overeenkomst met het Directorate General of Posts, voor de door haar geëxploiteerde lijnen.

¹⁾ Inzake de beslechting van eventueele geschillen volgt men de usantiëele methode van arbitrage, terwijl de Regeering het recht heeft om na expiratie van de overeenkomst (deze is voorloopig gesteld op 10 jaar) het eigendom van de company in zijn geheel over te nemen.

Toen nu verleden jaar de aandelen van de China Airways in handen kwamen van de Pacific American Airways Inc., werd een verdere stoot gegeven aan de plannen om de Chineesche lijnen ook via Bangkok in contact te brengen met het Europeesche luchtverkeersnet, terwijl verbinding met Amerika zou worden bereikt via Manilla. In dit systeem is dus geïnteresseerd een der groote, zoo niet de grootste luchttransport organisaties van de wereld, bekend als het Pan American Airways System, de technische adviseur waarvan niemand minder is dan Kolonel Lindbergh. Dit concern exploiteert 26.000 mijlen aan luchtwegen, vliegt per jaar ongeveer zes miljoen mijlen tusschen Amerika en tientallen landen en kolonies in Centraal- en Zuid-Amerika. Deze maatschappij bezit voor Amerika het monopolie inzake het luchtpost-vervoer, en geniet voorts een subsidie van het Gouvernement van U.S. \$2.— per mijl. Zij wenscht haar „systeem” ook tot China uit te breiden en daartoe heeft zij sedert eind verleden jaar een overeenkomst gesloten met de C.N.A.C. en het Ministry of Communications voor de exploitatie van de lijn Shanghai—Canton, welke route dus een deel zal uitmaken van de lijn Hongkong—Manilla—Amerika.

Genoemde exploitatie geschiedt onder een sub-contract met de C.N.A.C., geheel voor eigen rekening van de Pacific American Airways; deze geniet daarbij echter dezelfde rechten als die, welke zijn bedongen door de China Airways voor de andere routes, en waarvoor zij een vergoeding aan de C.N.A.C. verschuldigd is van 20 pCt. der opbrengst aan luchtpost. Bovendien bezit de C.N.A.C. het recht om overal in China, behalve in Shanghai, als booking-agent voor passagiers op te treden, waarvoor zij zal ontvangen 10 pCt. van de passage-gelden.

Eurasia.

Niet minder interessant is de wijze, waarop de Deutsche Luft Hansa A. G. haar belegging in China heeft geregeld. Het grondbeginsel blijft gelijk, nl. langs den weg van coöperatie; afwijkingen zijn slechts op te merken, voor wat betreft haar uitvoering en de oplossing, welke is gevonden voor het financieers-probleem.

Grondslag voor deze samenwerking vormt de overeenkomst van 21 Febr. 1930 tusschen het Ministry of Communications en de Luft Hansa, waarbij de Eurasia Aviation Corp. werd opgericht met een maatschappelijk kapitaal van Chineesche \$ 3.000.000 (sedert eind verleden jaar verhoogd tot 5.1 miljoen), verdeeld in 3000 aandelen van \$ 1000 elk, waarvan $\frac{2}{3}$ voor rekening van de Regeering en de rest voor de Luft Hansa. Ook hier gaat het om een maatschappij, welke onderworpen is aan de wetten van de Chineesche Republiek, terwijl haar Regeering de meerderheid van stemmen bezit.

Het bedrijfskapitaal wordt verkregen door binnen drie maanden na tekening van het contract 300 aandelen te doen volstorten, 200 aandelen van wege de Regeering en 100 door de andere partij. Dit kapitaal wordt dus zuiver aangewend om de loopende bedrijfskosten te betalen. Het vaste kapitaal wordt geheel voorgeschoten door de Luft Hansa, waaruit derhalve zullen worden bekostigd de aanschaffing van de noodige vliegtuigen, reserve-motoren, e.d., zoomede de aanleg en inrichting van landingsterreinen, hangars, enz. Dit bedrag is beperkt tot \$ 900.000; wat betreft de aanwending valt de normale voorwaarde op te merken, dat waar mogelijk de voorkeur moet worden gegeven aan Chineesch materiaal.

De aldus verkregen activa worden eigendom der zaak, welke op haar beurt 900 aandelen ter beschikking stelt, $\frac{2}{3}$ ten behoeve van de Regeering en $\frac{1}{3}$ van de Luft Hansa. Ook de Eurasia werkt dus met een geplaatst en gestort kapitaal van 40 pCt.¹⁾

¹⁾ Ten einde den invloed der koersschommelingen uit te sluiten, wordt de exchange gefixed op basis van 2 Goldmark = 1 Chineesche Dollar, waarbij wij de opmerking zouden willen maken of er dan nog sprake kan zijn van

Voor het verkregen voorschot teekent het verkeersministerie een schuldbekentenis, met als extra-onderpand de verkregen aandelen, welke daartoe bij een Chineesche bankinstelling worden gedeponereerd met behoud van het stemrecht voor de Regeering. Al naar gelang de aflossing, komt telkens een deel van het aandelen-depôt vrij; binnen vijf jaar moet het totale voorschot zijn aangezuiverd, terwijl Zij het recht heeft om binnen genoemde periode door een aflossing ineens een einde te maken aan het crediet. De rente is evenwel jaarlijks betaalbaar en bedraagt 7 pCt. 's jaars.

Evenals bij de C.N.A.C. behoudt de Overheid ook hier in het bestuur de meerderheid door de bepaling, dat van de negen leden zes zullen worden benoemd van regeeringswege en bovendien nog de president en een van de twee vice-presidenten. De president is tegelijkertijd voorzitter van het bestuur en directeur-generaal van de maatschappij. De verdere uitbouw in de verschillende departementen geschiedt op gelijke wijze als bij de C.N.A.C., zoodat korthedshalve daarnaar kan worden verwezen.

Het spreekt vanzelf, dat ook de Eurasia beschermd wordt door een luchtpostmonopolie, evenwel niet voor het verkeer binnen de grenzen van China (hier toe heeft zij zelfs niet een bepaald recht), maar voor de door haar te volgen routes, te weten:

- a) van Shanghai over Nanking, Tientsin, Peiping en Manchouli over Aziatisch-Rusland naar Europa,
- b) van Shanghai over Nanking, Tientsin, Peiping en Urga over Aziatisch-Rusland naar Europa,
- c) van Shanghai over Nanking, Kansu en Sinkiang over Aziatisch-Rusland naar Europa.

De Shanghai—Manchouli lijn fungeerde echter in verband met de Japansche invasie in Manchuria slechts kort, waardoor het zoo zeer begeerde doel om Shanghai met Berlijn te kunnen verbinden niet direct kon worden bereikt. Een beter lot is de Noord-Westelijke lijn beschoren, waarbij Sian een belangrijk kruispunt zal vormen.

Een wekelijksche dienst wordt thans onderhouden tusschen Shanghai—Lanchow via Nanking, Loyang en Sian, en een twee-wekelijksche tusschen Peiping en Loyang. Binnenkort kan worden verwacht de opening van de lijn Sian—Canton via Hsiangyang, Hankow en Changsha, waarbij een moeilijkheid is geweest het gebruik moeten maken van het militaire landings-terrein in Soukowlung (Kwangtung). De lijn Lanchow naar Urumtchi via Suchow, Hami moest telkens worden onderbroken wegens de troebelen in Sinkiang; de bedoeling is deze door te trekken tot Tchukuchak aan de Russische grens, waardoor verbinding kan worden verkregen met de Sovjet lijnen en langs dien weg met het groote Europeesche verkeersnet.

In het algemeen moet echter worden erkend, dat de Eurasia een veel moeilijker te bewerken gebied heeft te bestrijken dan de C.N.A.C. met haar in politiek, zoowel als in economischen zin meer ontwikkelde Yangtse vallei.

Het groote belang van de Eurasia is, zoodra verbinding kan worden verkregen direct met Berlijn; de afstand Shanghai—Berlijn hoopt men dan in zes, bij nachtdienst zelfs in vier dagen af te leggen.

In bedrijf zijn thans vier all-metal 4-persoons Junkers en drie andere van hetzelfde fabrikaat, doch geschikt voor zes passagiers en met een kruissnelheid van 130 mijl per uur. De piloten, zes in totaal, zijn alle Duitschers; de co-piloten zijn Chineesch.

Shanghai, Februari 1934.

DRS. TJOA SOE TJOENG.

„Goldmark” voor het geval de Deutsche staat eens geen Goudmarken ter beschikking mocht stellen. De Chineesche Regeering heeft zich hierbij op het standpunt gesteld, dat eerder op de bedoeling van de clause zal worden gelet dan op de juridische juistheid van den gebruikten term, hetgeen valt toe te juichen als een bewijs van Haar oprechten wensch om het verworven crediet naar juisten maatstaf te waardeeren.

DE RIJSMIDDELEN OVER MAART 1934.

Het middelenoverzicht over de maand Maart jl. brengt opnieuw een teleurstelling, al mag gelukkig eenige verbetering worden geconstateerd bij de zeer ongunstige maandopbrengst van Februari 1934.

Deze teleurstelling heeft niet zoozeer betrekking op de onder Afdeling I van den staat samengebrachte directe belastingen. Bij het nieuwe systeem van verantwoording kan het voorkomen, dat de verschillen tusschen twee opevolgende maanden niet belangrijk zijn en ook thans is dit het geval. Op ultimo Maart was voor rekening van het loopende begrotingsjaar op kohier gebracht *f* 38.659.300 tegen *f* 43.763.900 op 31 Maart 1933 (in het overzicht per ultimo Februari bedroegen deze cijfers respectievelijk *f* 35.990.600 en *f* 40.724.500). De teruggang bedroeg derhalve in totaal *f* 5.104.600 (op ultimo Februari jl. *f* 4.733.900). De stand der grondbelasting voor den dienst 1934 is *f* 21.900 gunstiger en die van de Verdedigingsbelasting I (die het vorig jaar nog ten bate van het Leeningfonds kwam) *f* 6.100. De vermindering zit dus uitsluitend in de inkomstenbelasting en de vermogensbelasting, die een nadeelig verschil in zuiver kohierbedrag te zien geven van onderscheidenlijk *f* 5.115.800 en *f* 16.900. Voor de inkomstenbelasting beteekent dit een daling met ongeveer 20 pCt. Aangeteekend zij hierbij, dat bij laatstgenoemde belasting in de zoo juist verstreken maand *f* 544.700 op kohier is gebracht. Daar evenwel een bedrag van *f* 148.600 aan kwade posten is afgeschreven, is de toeneming van het zuiver bedrag slechts *f* 396.100. Het is derhalve gewenscht nog eenige middelenoverzichten af te wachten, die belangrijker verschillen te zien geven, om omtrent den loop van de hierbesproken middelen een meer gefundeerd oordeel te kunnen uitspreken.

De opbrengst der „Overige middelen”, die in Afdeling II volgens de tot dusver gebruikelijke methode zijn verantwoord, bedroeg in Maart jl. *f* 26.045.200 of *f* 120.600 minder dan in dezelfde maand van het vorige jaar. Erger is, dat het nadeelig verschil ten opzichte van de raming niet minder dan *f* 6.164.600 bedraagt. Bovendien moet hierbij worden bedacht, dat in den middelenstaat twee middelen voorkomen, die het vorig jaar nog niet werden geheven, t.w. de omzetbelasting en de couponbelasting. Laat men, om een zuivere vergelijking te krijgen, deze belastingen buiten beschouwing, dan blijkt, dat de resterende bronnen van inkomsten ditmaal *f* 3.517.000 minder hebben opgeleverd dan in Maart 1933; daarentegen zijn zij maar *f* 2.236.100 bij de gemiddelde maandraming ten achter gebleven. Vooral de invoerrechten, de suikeraccijns en de tabaksaccijns liepen sterk in opbrengst terug.

De totaalopbrengst over het eerste kwartaal van het jaar beliep *f* 73.947.500 tegen *f* 76.811.100 in de eerste drie maanden van 1933. De teruggang bedroeg derhalve *f* 2.863.600. Veel ongunstiger staat het er met de raming voor; het tekort is niet minder dan *f* 22.681.900. Indien ook hier de beide nieuwe middelenposten buiten de vergelijking worden gehouden,

worden de hierboven bedoelde nadeelige verschillen respectievelijk *f* 12.512.700 en *f* 10.356.000.

De dividend- en tantiëmbelasting gaf een verrassing, doordat zij een surplus van *f* 195.600 verschafte. Aan dit meevallertje mag niet te veel beteekenis worden gehecht, daar de belangrijke opbrengsten eerst in het midden van het jaar moeten worden verwacht. Wellicht moet de stijging aan het binnenkomen van voorloopige aanslagen worden toegeschreven.

De invoerrechten liepen terug met *f* 1.616.000. Het trekt echter de aandacht, dat de ontvangsten *f* 1.710.100 hooger waren dan die van Februari jl. Op zichzelf beschouwd was een ontvangst van *f* 6.001.000 dan ook niet laag. Dat de vergelijking met het vorig jaar ongunstig uitvalt moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat in Maart 1933 belangrijke bedragen werden geïnd aan nagevorderde opcenten. Ook gaven November en December 1933 ruime baten wegens geforceerden invoer vóór de invoering der omzetbelasting. Tenslotte werken de toenemende contingentieeringsmaatregelen belemmerend. Gerekend over drie maanden kwam in het loopende jaar *f* 5.213.400 minder binnen dan in 1933. Het statistiekrecht vertoonde ditmaal een teruggang van *f* 11.700.

De accijnzen gaven een onderling verschillend beeld te zien. Het zout gaf *f* 19.700 méér, waarbij moet worden bedacht, dat den laatsten tijd lage opbrengsten werden ontvangen. Ook de geslachtaccijns nam toe (met *f* 139.400), dank zij de hogere veeprijzen en het groote aantal slachtingen door de werkzaamheden van de Crisis-Rundvee centrale; bovendien waren de inkomsten in het begin van 1933 buitengewoon laag. De wijnaccijns accresseerde met *f* 21.000; ook hier waren de opbrengsten van begin 1933 zeer nadeelig in verband met de vrijmaking van wijn vóór de verhooging der opcenten. Bij den gedistilleerdaccijns is een vermindering te constateeren van *f* 256.100 door verminderd gebruik. Hetzelfde moet worden aangenomen bij den bieraccijns, die met *f* 415.100 daalde; dat het verschil zoo groot is, is mede hieraan toe te schrijven, dat Maart 1933 door toevallige oorzaken (het maken van voorraden in verband met de nieuwe opcentenheffing) extra hoge ontvangsten in de schatkist bracht. Teleurstellend was de suikeraccijns, die *f* 857.200 in opbrengst terugliep, al was ook in vergelijking met Februari jl. een toeneming van *f* 939.300 te constateeren. Deze accijns heeft in de laatste maanden wisselvallige inkomsten opgeleverd. De vrees is niet ongewettigd, dat de in het vorige jaar November ingevoerde heffing ten bate van het Landbouw-Crisisfonds een ongunstigen invloed heeft uitgeoefend, deels doordat vóór dien datum belangrijke voorraden zijn opgeslagen, deels door verminderd gebruik. De tabaksaccijns verschafte niet meer dan *f* 1.387.700, hetgeen een teruggang beteekent van *f* 940.700. Misschien is hierin voor een deel een wisselwerking te zien met eenige vorige maanden, toen een vermeerdering van invoer viel waar te nemen met het oog op de verwachte verhooging van den accijns en de opbrengst

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	15/21 April 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	15/21 April 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	30.941	387.541	354.129	—	19.009	10.950	406.550	365.079
Rogge	10.494	143.961	132.377	500	11.057	1.160	155.018	133.537
Boekweit	—	6.749	9.076	—	—	25	6.749	9.101
Mais	30.532	329.915	344.177	1.585	74.489	74.337	404.404	418.514
Gerst	21.338	129.089	96.943	3.770	18.744	9.730	147.833	106.673
Haver	3.960	49.053	61.129	300	950	1.428	50.003	62.557
Lijnzaad	20.892	88.501	93.723	3.450	99.677	129.334	188.178	223.057
Lijnkoek	1.301	35.541	21.387	—	25	—	35.566	21.387
Tarwemeel	625	5.489	7.092	70	785	2.735	6.274	9.827
Andere meelsoorten	1.620	18.353	15.313	—	2.183	3.468	20.536	18.781

dientengevolge boven het normale uitkwam. Als reactie hierop is thans een slapte in het tabaksbedrijf ingetreden.

De omzetbelasting kan blijkbaar nog steeds niet op volle kracht werken. De middelenstaat vermeldt de oorzaken, die dit verschijnsel verklaren. Een der belangrijkste redenen is wel, dat deze belasting, zooals de meeste heffingen, een krediettermijn kent, welke zelfs vrij lang, t.w. 3 maanden, kan zijn. De opbrengst bedroeg ditmaal f 3.227.400, bij een maandraming van f 6.791.700. Ook de couponbelasting geeft nog slechts geringe baten, ditmaal f 169.000 (maandraming f 533.300); de betreffende wet is eerst op 25 Februari 1934 in werking getreden en de opbrengst beperkt zich tot dusver in hoofdzaak tot zegels voor buitenlandsche coupons. De belasting op gouden en zilveren werken bracht f 16.700 minder op.

De zegelrechten verschaften f 580.700 méér, doch de ontvangsten van Maart 1933 waren abnormaal laag. Van de stijging komt een bedrag van f 166.200 op rekening van de beursbelasting. De registratierechten gaven daarentegen iets minder (teruggang f 10.800), doch overtroffen de maandraming met f 125.600. De successierechten daalden met f 376.100; dank zij de ruime ontvangsten van Januari jl. bleef de totale opbrengst over het 1e kwartaal slechts f 136.000 bij die van de maanden Januari t/m. Maart 1933 ten achter. Tenslotte moet worden vastgesteld, dat de loodsgelden met f 27.100 vooruitgingen. Over het 1e kwartaal bedroeg de stijging f 89.000. Dit wijst althans op eenige opleving in het havenbedrijf.

ONTVANGEN BOEKEN.

Der Gedanke der wirtschaftlichen Entwicklung bei Schumpeter und seine Aufnahme in der ökonomischen Theorie door Dr. Rudolf Hug. (Heidelberg 1933; Weiss'sche Universitätsbuchhandlung. Prijs R.M. 4.80).

Deze studie geeft een kort overzicht van het theoretisch systeem van den ook in ons land bekenden hoogleraar; gevolgd door de verdere ontwikkeling van dit systeem en zijn gedachte in den loop der jaren. Verder geeft de schrijver een eigen critiek, zoowel op de theorie van Schumpeter als op diens critici, waarmede getracht wordt de veel bestreden theoretische opvattingen over ondernemerscombinatie, additioneële credietverleening enz. in de algemeene leer van de economie in te schakelen.

De positie der gemeenten in het huidige staatsbestel door S. Rodrigues de Miranda, oud-wethouder van Amsterdam. (Amsterdam 1933; N.V. De Arbeiderspers. Prijs f 0,25).

Rede, uitgesproken voor de Vereniging van sociaal-democratische raads- en statenleden op 3 December 1933.

MAANDCIJFERS.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Januari 1934		Januari 1933	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
Giro's (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan:				
gemeente-instellingen	f 12.6	36.665	f 15.9	38.443
particulieren	„ 21.5	184.984	„ 22.2	200.697
<i>Geldomzet.</i>				
Ontvangsten	„ 5.7	8.064	„ 4.9	8.330
Betalingen	„ 7.8	32.055	„ 8.1	33.192
Part. rekeninghouders	„ 42.1	48.769 ²⁾	„ 29.6 ¹⁾	51.388 ²⁾
Gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponneerd	„ 10.6	4.412 ²⁾	„ 10.3	4.114 ²⁾

¹⁾ Gemiddeld saldo te goed. ²⁾ Einde der maand.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK

	Februari 1934.		Februari 1933.	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Rek.houders	51.924	f 1.384.205.000	42.458	f 1.572.240.000
Door H.-bank plaatselijk	40.154	„ 1.188.586.000	31.069	„ 1.315.913.000
Voldoening				
Rijksbelast.	866	„ 7.701.000	917	„ 10.048.000

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN. (In Guldens)

Afdeling I Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1934 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren (met inbegrip v/d o.p.c. v/h. Leening ¹⁾ voor den vorigen dienst t/m dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Benaming der middelen	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de kohieren afgeschreven	
Grondbelast. a)	9.351.391	—	9.351.391	9.329.528
Inkomst.bel. b)	21.259.761	610.722	20.649.040	25.764.808
Vermogensbel. c)	5.641.458	45.485	5.595.972	5.612.835
Verdedig.bel. I	3.102.361	39.458	3.062.903	3.056.776
Totalen...	39.354.971	695.665	38.659.306	43.763.947

a) $\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.

b) Hoofdsom + 20 opcenten. c) Hoofdsom + 55 opcenten.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het met 1 Mei 1934 aanvangende belastingdienstjaar 1934/1935 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934.

²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1932/1933.

Afdeling II. Overige middelen.	Maart 1934	Sedert 1 Januari 1934	Overeenkomstige periode 1933
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmebel. *)	606.728	1.592.842	1.505.041
Rechten op den invoer *)	6.000.971	14.666.310	19.879.742
Statistiekrecht	151.643	428.108	464.433
Accijns op zout	199.463	515.974	596.879
Accijns op geslacht	643.247	1.787.704	1.563.102
Accijns op wijn *)	555.756	716.159	638.154
Accijns op 't gedistill. *)	2.810.950	7.496.216	8.180.904
Accijns op bier *)	665.270	2.151.480	3.273.480
Accijns op suiker *) ...	4.448.967	11.733.823	17.688.254
Accijns op tabak *)	1.387.740	6.866.482	7.272.490
Bel. op gouden en zilverw.	37.500	142.118	156.573
Omzetbelasting ³⁾	3.227.427	9.181.616	—
Couponbelasting ⁴⁾	169.035	467.489	—
Recht. en boeten v. zegel ⁵⁾	1.383.256 ⁶⁾	4.397.498	3.716.680
Recht. en boet. v. registr.	958.888	2.751.261	2.775.948
Recht. en boet. v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	2.444.911	8.047.730	8.183.752
Opbrengst d. loodsgelden	353.429	1.004.676	915.672
Totalen...	26.045.181	73.947.486	76.811.104

*) Hoofdsom en opcenten, ook wat betreft de ontvangsten over het vorige jaar, bedoeld in kolom 3.

³⁾ De omstandigheid, dat de opbrengst van de omzetbelasting belangrijk beneden de raming is gebleven, is te verklaren uit de volgende oorzaken:

- de eerste maanden van 1934 ondervinden den terugslag v. d. grooten invoer in de laatste maanden van 1933.
- er zijn bij handelaars groote oude voorraden, die zonder omzetbelasting kunnen worden afgeleverd;
- een belangrijk deel der belasting wordt voldaan in den vorm van een aanslag, die per maand of per kwartaal, achteraf wordt vastgesteld;
- de gebr. zegels zijn voor een deel op crediet ontvangen.

⁴⁾ Ofschoon de raming van dit middel over een vol jaar is berekend, trad de wet tot heffing van deze belasting eerst op 25 Februari 1934 in werking.

⁵⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. f 268.218. (Beursbel.)

⁶⁾ Id. f 1.005.302.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WEGENFONDS.

Wegenbelasting	818.615	2.416.352	2.098.056
Rijwielbelasting	26.758	56.518	58.588
Totaal	845.373	2.472.870	2.156.644

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1933/1934		Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1932/33 tot en met de maand Jan. 1934	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst zelfde maand van 1933
	Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Jan. 1934	Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Jan. 1934		
Gemeente.f.belast. . .	57.795.521		69.341.376	
Tijd. o.p.c. o.d.gem.f.b.	22.063.680		—	
Opc. verm. t.get. v. 50	5.243.659		5.296.892	
Tijd. o.p.c. o.d.verm.b.	3.146.195		—	

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc Wissels. 2 1/2 19 Sept. '33	Lissabon 5 1/2 8 Dec. '33
Bel. Binn. Eff. 3 1/2 19 Sept. '33	Londen 2 30 Juni '32
Bk. (Vrsch. in R.C. 3 1/2 19 Sept. '33	Madrid 6 26 Oct. '32
Athene 7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia 4 1/2 16 Aug. '33	Oslo 3 1/2 22 Mei '33
Belgrado 7 9 Febr. '34	Parijs 3 8 Febr. '34
Berlijn 4 22 Sept. '32	Praag 3 1/2 25 Jan. '33
Boekarest 6 5 Apr. '33	Pretoria 3 1/2 15 Mei '33
Brussel 3 1/2 13 Jan. '32	Rome 3 1/2 11 Dec. '33
Budapest 4 1/2 17 Oct. '32	Stockholm .. 2 1/2 1 Dec. '33
Calcutta 3 1/2 16 Febr. '33	Tokio 3.65 2 Juli '33
Dantzig 3 6 Mei '33	Weenen 5 23 Mrt. '33
Helsingfors 4 1/2 20 Dec. '33	Warschau ... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen 2 1/2 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1934				1933	1932	1914
	21 Apr.	16/21 Apr.	9/14 April	3/7 April	18/22 April	18/23 April	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	2	2-1/16	1 1/8-2/8	1 1/8-2 1/8	1/2-1	1 1/8-1/4	3 1/8-3/16
Prolong.	1 1/4	1 1/4-3/4	2	1 1/2-2 1/4	1	3/4-1	2 1/4-3/4
Londen Daggeld...	3/4-1	3/4-1	3/4-1	3/4-1	1/4-1	1 1/4-2/2	1 3/4-2
Partic. disc.	1 1/8-1	1 1/8-1	1 1/8-1	1 1/8-1	1/2-5/8	2-1/4	4 1/4-3/4
Berlijn Daggeld...	4-5 1/4	4-5 1/4	4-5 1/4	4 1/8-5 3/8	4 3/8-5 1/2	5 1/4-6 1/2	—
Maandgeld	4 1/2-5 3/4	4 1/2-5 3/4	4 1/2-5 3/4	4 1/2-5 3/4	4 1/2-5 3/4	5 1/4-6 1/2	—
Part. disc.	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	5	2 1/8-1 1/2
Warenw...	4-1 1/4	4-1 1/4	4-1 1/4	4-1 1/4	4-1 1/4	5-1 1/4	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	1-2 3/4	2 1/2-3 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3/8	3/8	3/8	1/2-3/8	3/4-7/8	1-1 1/4	—

1) Koers van 20 April en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
17 April 1934	1.47 3/4	7.62	58.17	9.74 1/2	34.51 1/2	100 1/2
18 " 1934	1.47 3/8	7.58 1/2	58.13	9.74 1/2	34.50 1/2	100 1/2
19 " 1934	1.47 3/8	7.58 1/2	58.10	9.75	34.51	100 1/2
20 " 1934	1.47	7.58	57.97 1/2	9.75 1/2	34.51	100 1/2
21 " 1934	1.46	7.55 1/2	57.88	9.75 1/2	34.50	100 1/2
23 " 1934	1.46 3/8	7.54 1/2	57.72 1/2	9.75	34.57 1/2	100 1/2
Laagste d.w. 1)	1.45 1/2	7.53 1/2	57.70	9.73 1/2	34.45	100
Hoogste d.w. 1)	1.48	7.62 1/2	58.27 1/2	9.75 1/2	34.58	100 3/8
Muntpariteit	2.4878	12.1070	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag *)	Boekarest *)	Milaan **)	Madrid **)
17 April 1934	47.80	—	6.17	1.47 1/2	12.62 1/2	20.20
18 " 1934	47.80	—	6.17	1.48	12.59	20.19
19 " 1934	47.83 1/2	—	6.17	1.47 1/2	12.59	20.19
20 " 1934	47.83	—	6.16	1.47 1/2	12.56	20.19 1/2
21 " 1934	47.84	—	6.16	1.47 1/2	—	—
23 " 1934	47.84 1/2	—	6.15	1.45	12.55	20.21
Laagste d.w. 1)	47.75	—	6.10	1.40	12.50	20.10
Hoogste d.w. 1)	47.85	28.—	6.20	1.50	12.67 1/2	20.32 1/2
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
17 April 1934	5.15 3/8	6.60 1/2	39.46	67.76
18 " 1934	5.13 1/2	6.60	39.41	67.74
19 " 1934	5.14 3/8	6.62 1/2	39.56	67.92
20 " 1934	5.17 1/2	6.66 1/2	39.75	68.45
21 " 1934	5.16 1/2	6.68 1/2	39.75	68.55
23 " 1934	5.15 3/8	6.66 1/2	39.49	68.30
24 April 1934	3.88 1/2	4.38 1/2	25.60	44.60
Muntpariteit ..	4.86	3.90 3/8	23.81 1/2	40 3/8

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	7 Apr. 1934	14 Apr. 1934	16/21 Apr. '34 Laagste	21 Apr. 1934 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 3/8
Athene	Dr. p. £	537	535	535	537
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest ..	Pen. p. £	17 1/2	17 1/2	17 1/2	17 1/2
Buenos Aires	d. p. \$	26 1/8 1/10	26 1/8 1/10	26	26 1/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1.63 3/32	1.63 3/32	1.63 1/16	1.63 1/16
Constantin ..	Piast. p. £	635	635	630	635
Hongkong ..	Sh. p. \$	1.6 1/8	1.6 1/8	1.5 1/2	1.6 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/2 1/8	1/2 1/8	1/2 1/8	1/2 1/8
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 1/2	110 1/2
Mexico	\$ per £	18 1/2	18 1/2	18	18 1/2
Montevideo .	d. per £	21	20 1/2	20	21 1/2
Montreal ..	\$ per £	5.16 1/2	5.14 1/2	5.11 1/2	5.15
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4 3/16	4 3/16	4 3/16	4 3/16
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/4 3/10	1/4 3/10	1/3 3/4	1/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 5/32	2/4 5/32	2/4 1/16	2/4 5/32
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	27 3/8	27 1/2	26 7/8	27 3/8

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Londen 1) N. York 2)	Londen
17 April 1934.. 19 3/4	45 1/8
18 " 1934.. 20 3/16	45 1/8
19 " 1934.. 19 7/8	45 1/8
20 " 1934.. 19 7/8	45 1/8
21 " 1934.. 19 1 1/16	45
23 " 1934.. 19 7/8	44 3/4
24 April 1933.. 20 1 1/16	37 1/2
27 Juli 1914.. 24 1 1/16	59

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	7 April 1934	14 April 1934
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 11.710.121,83	f 17.229.670,37
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 974.612,42	" 614.708,54
Voorsch. op ult. Mrt. resp. Febr. 1934 a. de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede opc. op die belastingen en op de vermogensbelasting	" 1.403.870,72	" 7.981.020,44
Voorschotten aan Ned.-Indië.....	" 267.474.513,74	" 268.206.935,86
Id. aan Suriname.....	" 11.488.148,06	" 11.492.057,16
Id. aan Curaçao.....	" 4.604.492,92	" 4.510.760,92
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen	" 105.483.967,67	" 106.460.404,64
Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1)	" 36.583.603,31	" 39.421.628,97
Vord. op andere Staatsbedrijven 1)....	" 12.797.769,27	" 11.099.262,41
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeldinstellingen aan gemeenten (saldo)....	" 45.073.432,15	" 45.123.432,15

Verplichtingen.

Vorderingen.	7 April 1934	14 April 1934
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrool verstrekt	—	—
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 455.983.000,—	" 455.983.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 37.370.000,—	" 37.370.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 1.360.652,—	" 1.358.241,—
Schuld op ult. Mrt. resp. Febr. '34 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsb. alsmede opc. op die bel. en op de verm. bel.	—	—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	" 6.346.636,32	" 6.534.789,58
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ..	" 112.338.785,27	" 108.542.039,61
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	" 92.372.475,20	" 93.892.353,83
1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.		

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	14 April 1934	21 April 1934
Saldo Javasche Bank.....	—	—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	f 70.461.000,—
waaronder Muntbiljetten.....	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 268.207.000,—	" 270.697.000,—
Schatkistpromessen	" 1.000.000,—	" 1.000.000,—
Schatkistbiljetten	" 10.705.000,—	" 10.705.000,—
Muntbiljetten in omloop	—	—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds....	" 4.793.000,—	" 1.614.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank....	" 1.774.000,—	" 1.855.000,—
Voorschot van de Javasche Bank.....	" 10.155.000,—	" 7.116.000,—

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Voorschotten aan de kolonie	Disconto's	Diverse rekeningen 1)	Diverse rekeningen 2)
1 Maart 1934	4.510	4.564	62	120	521	60
1 Februari 1934	4.660	4.802	117	116	580	81
1 Januari 1934	4.801	4.916	105	117	610	125
1 December 1933	4.800	4.901	76	117	623	124
1 Maart 1933	4.710	4.909	6	151	709	72

1) Sluftp. der activa. 2) Sluftp. der passiva.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 23 April 1934.

Activa.			
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f 22.977.686,87			
sels, Prom., (Bijbnk. „ 183.066,71			
enz. in disc. (Ag.sch. „ 5.015.350,77	f	28.176.104,35	
Papier o. h. Buitenl. in disconto		—	
Idem eigen portef. f 1.154.475,—			
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „		—	1.154.475,—
Beleeningen (Hfdbk. f 100.647.839,25 ¹⁾			
incl. vrsch. (Bijbnk. „ 3.736.079,23			
in rek.-crt. (Ag.sch. „ 42.243.726,20			
op onderp. f 146.627.644,68			
Op Effecten	f	143.172.735,45 ¹⁾	
Op Goederen en Spec. „		3.454.909,23	146.627.644,68 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk		—	
Munt, Goud	f	106.716.535,—	
Muntmat., Goud ..		679.690.245,96	
	f	786.406.780,96	
Munt, Zilver, enz. „		25.688.162,95	
Muntmat., Zilver. „		—	812.094.943,91 ²⁾
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfondsen		21.201.699,97	
Gebouwen en Meub. der Bank		5.000.000,—	
Diverse rekeningen		11.083.697,93	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221) „		18.331.195,17	
	f	1.043.669.761,01	

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefondsen		3.749.272,82	
Bijzondere reserve		5.000.000,—	
Pensioenfondsen		8.747.703,08	
Bankbiljetten in omloop		900.313.260,—	
Bankassignatiën in omloop		204.830,35	
Rek.-Cour. (Het Rijk f 22.939.778,08			
saldo's: (Anderen „ 77.646.457,66			100.586.235,74
Diverse rekeningen		5.068.459,02	
	f	1.043.669.761,01	

Beschikbaar metaalsaldo	f	412.665.932,66	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „		1.031.664.831,—	
1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)	f	76.424.425,—	
2) Waarvan in het buitenland		6.567.252,47	

Voorname posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
23 April '34	106717	679.690	900.313	100.791	412.666	81
16 „ '34	106716	679.690	904.016	94.775	412.853	81
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
16 „ 1934	27.808	—	147.393	1.154	9.068
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
14 „ '34 ²⁾	144.920	—	192.050	29.220	56.412
17 Mrt. 1934	116.002	32.940	192.124	27.433	61.120
10 „ 1934	115.981	33.824	194.720	26.903	61.156
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
14 „ '34 ²⁾	240	—	79.060	10.730	65
17 Mrt. 1934	250	9.145	49.242	11.712	68
10 „ 1934	242	9.252	50.165	10.953	68
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
18 Apr. 1934	192.076	373.894	77.277	5.375	11.195
11 „ 1934	192.161	377.146	74.024	5.434	9.939
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
18 Apr. '34	79.499	14.384	103.388	38.809	78.183	49,9
11 „ '34	84.004	15.857	103.862	37.009	75.015	47,8
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloot voorschot v. d. Staat
6 „ '34	74.807	499	14	6.336	1.055	3.069	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
13 Apr. '34	5.996	2.327	81.631	163	1.595	13.323
6 „ '34	5.996	2.445	82.311	214	1.607	12.531
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Data	Goud	Daarvan bij buit. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 „ 1934	230,7	44,7	10,0	2.951,6	70,8
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 „ 1934	358,5	535,1	3.475,0	502,1	156,0
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 14,7 April 1934, resp. 63,65 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data 1934	Goud		Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
19 Apr.	2.701	65	722	39	347	40	3.460	100	345
12 „	2.701	65	722	38	347	40	3.489	106	310

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
4 Apr. '34	4.343,3	4.309,6	215,2	47,5	26,0
28 Mrt. '34	4.314,1	4.281,2	220,9	52,6	29,4

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu-latie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
28 Mrt. '34	2.431,9	2.997,0	3.656,8	145,6	68,2	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.

2) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
21 „ '34	9	8.196	9.323	2.576	17.645	4.420

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.

Economisch-Statistisch Kwartaalbericht

Uitgave van het Nederlandsch Economisch Instituut
(Bijvoegsel van het Weekblad „Economisch-Statistische Berichten”)

No. XIII

WOENSDAG, 25 APRIL 1934

INLEIDING.

De teekenen van herstel, waarop wij reeds bij het verschijnen van ons vorig Kwartaalbericht konden wijzen, zijn in de achter ons liggende maanden duidelijker aan het licht getreden. Inzonderheid kan in de landen, welke den gouden standaard hebben verlaten, van een merkbare verbetering worden gesproken; van deze landen maakt vooral Groot-Brittannië een zeer bevredigenden indruk, mede door den gunstigen toestand, waarin daar te lande de Staatsfinanciën verkeeren blijkens de onlangs ingediende begroting.

Ook in de goudlanden is echter de economische toestand in enkele opzichten (men denke aan de vermindering der werkloosheid en aan den in verschillende landen verbeterden toestand ter kapitaalmarkt) thans minder slecht dan een jaar geleden, al kan hier nog geenszins van een bepaalde opleving worden gesproken.

Het feit, dat in de afgelopen maanden groote monetaire storingen zijn uitgebleven en dat de internationale verhoudingen door de (voorloopige?) stabilisatie van den Dollar aanmerkelijk rustiger zijn geworden, heeft in meer dan één opzicht gunstige gevolgen gehad. Vooreerst heeft het groothandelsprijsniveau geen groote schokken meer vertoond, en voorts heeft de betere toestand van de markt voor lang crediet een aantal conversietransacties mogelijk gemaakt, welke het budget der Overheid in de betrokken landen (Engeland, Nederland, Ver. Staten, enz.) zeer merkbaar hebben ontlast.

Toch ware het zeker verkeerd om bij de merkbare opleving, die zich in een aantal landen voordoet, het oog te sluiten voor de groote moeilijkheden, die nog zijn te verwachten. Inzonderheid dient in dit verband te worden gewezen op het in verhouding tot kleinhandelsprijzen en levenskosten nog steeds bijzonder lage niveau der groothandelsprijzen. Het écart, hetwelk zich hier voordoet, toont, dat zich het noodzakelijk aanpassingsproces in zeer vele landen nog lang niet heeft voltrokken. Vooral voor de goudlanden, wier levenskosten immers in verhouding tot landen met gedeprecieerde valuta op een peil liggen, hetwelk een ernstig obstakel vormt in den internationalen concurrentiestrijd, doet zich deze moeilijkheid zeer pijnlijk gevoelen, en de situatie wordt te nijpender, nu door een aantal steunmaatregelen het niveau van de kosten van levensonderhoud stijgt in plaats van daalt.

Bedenklijk is voorts, dat de wereldprijzen der voornaamste agrarische producten, met name die van tarwe en suiker, bij voortdoring een tendens tot daling vertoonen. Zooals later in dit Kwartaalbericht nog zal worden uiteengezet, doet zich hier het streven naar autarkie bij de invoerlanden van agrarische producten nog steeds sterk gevoelen. Al zijn er, inzonderheid blijkens de grootere geneigdheid tot het afsluiten van handelsverdragen op basis van reciprociteit, in den laatsten tijd meer teekenen, dat men zich bewust wordt van de oude waarheid, dat een

land, hetwelk zijn invoer belemmert, daarmede tevens zijn uitvoerbedrijven te gronde richt (om van de behoorlijke afdoening zijner buitenlandsche verplichtingen nu maar niet te spreken!), toch zijn wij nog zeer ver verwijderd van een phase van herstel in grooten stijl van het verstoorde wereldverkeer. De achteruitgang van den handel moge, evenzeer als de daling van het gemiddeld goudpeil der groothandelsprijzen, voor het oogenblik eenigszins stagneeren, daarmede is de achterstand, ontstaan uit het verderfelijk autarkisch streven in de wereld, nog lang niet ingehaald.

Een element van onzekerheid in het conjunctuurverloop der naaste toekomst vormt voorts de kunstmatigheid, die het herstelproces in enkele landen heeft gekenmerkt. Wij hebben daarop reeds vroeger gewezen en het is er inmiddels niet beter op geworden. Vooral in Duitschland en de Vereenigde Staten heeft zich zulks doen gelden. In eerstgenoemd land

INHOUD:

	Biz
Inleiding	357
De loop der prijzen	358
Wereldproductie	359
Productie van voedings- en genotmiddelen	360
Productie van metalen en andere grondstoffen	361
Voorraadstatistiek van groothandelsprijzen	361
Industriële productie	362
Geld- en kapitaalmarkt	363
Deviezenmarkt	365
Lijnen betreffende de conjunctuur in Nederland	365
Crisiswetgeving in Nederland	369
Crisiswetgeving in de Vereenigde Staten	373
Het prijsverloop van groothandelsprijzen gedurende het eerste kwartaal van 1934	377
Statistisch overzicht van groothandelsprijzen	378
De economische toestand van:	
Nederlandsch-Indië	389
Duitschland	390
Frankrijk	392
Groot-Brittannië	392
Vereenigde Staten	393
België, Zweden en Zwitserland	397
Conjunctuurgegevens betreffende Nederland, Nederlandsch-Indië, Duitschland, Groot-Brittannië, Vereenigde Staten, Frankrijk, België, Zweden en Zwitserland	398

trekt de groote vermindering van de werkloosheid en de toeneming der productie nog steeds de aandacht; wanneer men echter overweegt, dat dit proces eenzijdig gepaard gaat met een bedenkelijk verval van Duitschland's exportkracht, waardoor ook de betaling der schulden in het gedrang komt, en anderzijds met groote stijging van de vlottende schuld, een weelde, welke het met niet nagekomen schulden reeds zwaar belaste Duitschland zich zeer zeker kwalijk kan veroorloven, zoo schijnt het resultaat van de Deutsche experimenten voorshands verre van onverdeeld gunstig.

Van den omvang der in de Vereenigde Staten getroffen maatregelen geven wij hieronder een uitvoerig overzicht; bedenkelijk schijnt in dat land laatste inzonderheid het streven om de effectenbeurs zoo drastisch aan banden te leggen, dat de geheele toekomstige ontwikkeling der kapitaalmarkt, waarvan men het toch op den duur zal moeten hebben, er door in gevaar wordt gebracht. Typeerend is voorts, dat zowel in Duitschland als in de Vereenigde Staten de emissiemarkt vrijwel geheel in beslag wordt genomen door de uitgifte van Overheidspapier, hoofdzakelijk verband houdende met den steun, welken de Overheid aan het bedrijfsleven verleent. De Overheid vervult op groote schaal de rol van credietbemiddelaar en de emissiebedrijvigheid voor particuliere rekening is nog steeds zeer gering.

Ondanks teekenen van verbetering blijft derhalve de toestand nog vol onzekerheid.

Wat den toestand in ons eigen land betreft, zoo zal uit de hierna volgende beschouwingen blijken, dat deze, evenals in het laatste kwartaal, iets minder ongunstig was dan in de dienovereenkomstige periode van 1933.

De werkloosheid is minder omvangrijk, de toestand ter kapitaalmarkt is niet onaanzienlijk verbeterd en bij de analyse van de uitvoerwaarde blijkt deze, gecorrigeerd op seizoensinvloeden, voor het eerst eenigszins te zijn gestegen. In hoeverre deze laatste verbetering duurzaam zal blijken, moet worden afgewacht. De beide andere factoren passen in het algemeen beeld, hetwelk hierboven werd gegeven. Van werkelijke opleving kan voorshands volstrekt niet worden gesproken.

DE LOOP DER PRIJZEN.

Groothandelsprijzen.

De beweging van de indices van groothandelsprijzen geeft voor de eerste maanden van 1934 een vrij stabiel beeld te zien. Dit geldt zoowel voor enkele belangrijke landen, die den gouden standaard hebben losgelaten (Engeland, de Ver. Staten), als voor enkele landen met den gouden standaard (Nederland, Duitschland, Italië en Zwitserland). Groote schommelingen, zoowel naar boven als naar beneden, zooals in de achter ons liggende jaren herhaaldelijk van kwartaal tot kwartaal plaatsvonden, behooren op het oogenblik tot de uitzonderingen.

De prijzen op de wereldmarkt van de verschillende groothandelsartikelen (goudprijzen) ontwikkelen zich nog steeds niet uniform. In het eerste kwartaal van dit jaar hebben de gemiddelde prijzen van grondstoffen zich vrij stabiel gehouden. De prijzen van de beide producten van onzen grondstoffenindex, steenkolen en copra, die het laatste kwartaal van 1933 een laagterecord registreerden, hebben in Maart een nieuw laagtepunt bereikt. De prijzen van koper, lood en zink staan nog steeds op een niveau, dat slechts weinig boven de laagst bereikte noteringen ligt.

De prijzen van tarwe en rogge bewegen zich ook nog verder in dalende richting. Daarentegen zijn de prijzen van koloniale producten, met uitzondering van die van suiker gestegen. Over het geheel is de loop der goudprijzen dus nog steeds zeer onbevredigend.

Prijzen van agrarische en industriële producten.

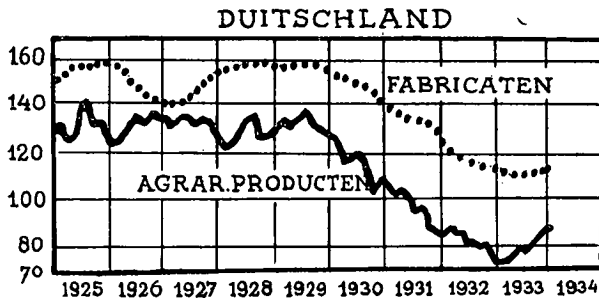
Zoals reeds meermalen opgemerkt is, weerspiegelen de prijzen op de binnenlandsche markten in verschillende landen niet meer de wereldmarktprijzen. Dit geldt inzonderheid voor de prijzen van agrarische producten, die vooral in de meeste vroegere invoerlanden krachtig worden gesteund. Deze politiek heeft in zooverre haar uitwerking niet gemist, dat hierdoor de wanverhouding tusschen de prijzen van agrarische producten en fabriekaten is verminderd. Wij willen zulks nader toelichten voor een (vroeger) graanimporteerd en een graanexporteerd land, t.w. Duitschland en de Ver. Staten.

In Duitschland heeft het verschijnsel van de z.g.

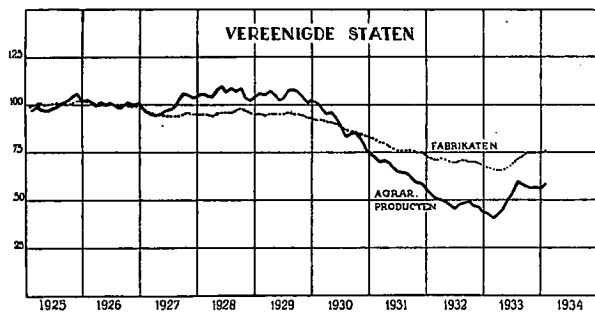
Data	18 September 1931 = 100			1913 = 100				1914 = 100		1913 = 100						
	Indexc. „The Economist”	Totaal index in £	Grondstoffen in £	Grondstoffen in papier \$	Irving Fisher Ver. Staten	Statistique Générale Frankrijk	Kamer v. Koophandel Milaan, Italië	Statistisch Reichsamt Duitschland	Neder-land 1)	Zweden 2)	Dene-marken 2)	België 2)	Zwitsers-land 2)	Australië 2)	Ned.-Indië 2)	Canada 2)
30 Dec. '31	108.9	117.1	94.4	96.1	93.4	96.9	94.6	85	109.9 (76.5)	119	83.1	103	131.0	105	110.0	114.1
27 Jan. '32	108.3	115.7	93.8	93.5	93.6	95.8	91.6	84	108.5 (77.6)	118	80.8	101	130.0	93	108.4	120.5
29 Juni '32	97.4	99.3	80.5	86.4	91.5	89.5	88.1	78	107.5 (75.0)	113	74.7	95	127.8	84	104.0	110.6
21 Sept. '32	106.0	117.4	89.6	90.5	89.7	91.2	87.1	76	109.4 (72.6)	119	77.0	95	132.4	83	104.5	126.5
14 Dec. '32	102.2	112.1	78.2	85.1	87.9	91.4	85.0	77	106.7 (71.2)	119	75.4	92	125.6	78	100.0	139.5
11 Jan. '33	101.8	109.7	80.3	83.1	87.1	90.7	83.8	75	104.1 (70.9)	117	75.3	91	123.5	77	99.8	139.8
8 Febr. '33	100.0	105.2	77.2	80.2	88.1	89.8	83.2	74	103.6 (70.4)	124	74.6	90	122.2	77	99.3	135.7
8 Mrt. '33	99.2	105.1	—	—	87.2	88.0	84.1	72	103.6 (70.2)	123	73.5	90	122.5	75	100.6	134.0
5 Apr. '33	98.2	102.9	82.0	81.5	87.0	86.2	83.2	71	103.9 (69.2)	122	72.2	91	124.8	74	102.1	133.1
17 Mei '33	103.1	112.5	104.5	87.9	86.1	86.0	84.8	72	104.6 (67.2)	123	72.3	92	129.2	74	104.5	133.6
14 Juni '33	105.5	115.0	110.6	92.1	87.0	86.9	85.4	73	104.6 (67.5)	123	73.1	91	132.3	75	105.6	135.7
12 Juli '33	109.1	119.9	129.2	99.8	90.2	86.5	86.1	73	105.9 (67.7)	125	72.9	92	133.7	74	110.1	137.6
9 Aug. '33	107.6	118.6	122.1	101.9	88.6	86.4	86.7	73	106.6 (67.1)	126	72.2	91	134.6	73	108.4	136.0
23 Aug. '33	107.9	118.4	118.2	102.8	88.8	86.3	86.6	75	108.0 (65.0)	128	71.5	91	136.1	72	107.6	137.8
6 Sept. '33	108.6	118.4	118.2	102.8	88.8	86.3	86.6	75	108.0 (65.0)	128	71.5	91	136.1	72	107.6	137.8
4 Oct. '33	107.2	114.8	119.4	103.1	87.2	84.9	87.8	—	108.3 (65.0)	127	70.5	91	132.8	71	106.1	136.3
1 Nov. '33	105.9	114.4	114.0	104.1	86.5	84.3	88.3	76	108.9 (66.6)	128	69.9	91	130.0	71	107.3	135.0
13 Dec. '33	105.3	114.8	117.0	104.4	87.2	84.5	88.4	77	109.3 (68.3)	129	69.8	91	132.0	70	107.8	132.6
3 Jan. '34	105.9	113.9	119.8	104.4	88.1	84.9	88.4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31 Jan. '34	108.8	118.0	124.8	105.6	87.2	84.4	88.5	79	111.3 (67.9)	130	69.8	92	133.8	—	110.3	132.6
14 Febr. '34	109.3	119.9	128.6	106.8	87.0	84.5	88.4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28 Febr. '34	109.1	121.3	128.0	107.9	86.1	84.1	88.0	80	111.2 (64.8)	131	69.6	91	133.5	—	112.6	134.1
14 Mrt. '34	109.0	122.5	129.8	108.2	85.6	84.0	88.1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28 Mrt. '34	108.3	121.4	127.5	107.3	85.9	84.2	88.1	79	—	129	68.9	91	—	—	—	—
11 Apr. '34	108.4	120.2	128.6	106.6 1)	86.3 1)	84.1 1)	88.1 1)	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Deze cijfers hebben betrekking op 4 Apr. '34. 2) Maandgemiddelden. Cijfers tusschen haakjes goudpariteit.

prijsschaar zich reeds verscherpt bij het intreden van de crisis in 1929. Tot het begin van 1933 werd de wanverhouding tusschen de prijzen van landbouwproducten en fabrikaten in Duitschland steeds grooter. De regering heeft toen ingegrepen en door allerlei maatregelen, vooral door het vaststellen van z.g. rechtvaardige prijzen, zijn de agrarische prijzen in Duitschland sedertdien met ongeveer 20 pCt. gestegen; de prijzen van fabrikaten stegen in diezelfde periode slechts met 2,5 pCt. De spanning tusschen deze prijzen is dus eenigszins verlicht, hetgeen de volgende grafiek duidelijk laat zien (1913 = 100).

In de Ver. Staten is de ontwikkeling ongeveer analoog geweest. Ook daar zijn de prijzen van landbouwproducten sedert het einde van 1929 veel sterker gedaald dan die van fabrikaten. Ook daar had in het begin van 1933 de wanverhouding buitengewone afmetingen aangenomen. In tegenstelling met Duitschland heeft men daar mede met behulp van monetaire maatregelen deze wanverhouding trachten te verbeteren. Zooals uit onderstaande grafiek blijkt, was in het midden van 1933 de marge tusschen de prijzen van landbouwproducten en die van fabrikaten sterk gekrompen. Daarna zijn echter de landbouwprijzen weder gaan dalen, welke beweging gepaard ging met een prijsstijging van fabrikaten, die ten deele een gevolg is van de maatregelen, die President Roosevelt op het gebied van de loonen en andere arbeidsvoorwaarden heeft getroffen (basis van de prijzen in de grafiek is 1926 = 100).

Kosten van levensonderhoud.

De kosten van levensonderhoud toonen niet overal hetzelfde beeld. In de meeste landen heeft zich een stijging der levenskosten voorgedaan, die zich niet alleen openbaarde in de meeste niet-goudlanden, maar zich eveneens tot de goudlanden uitstreckte. Uit een onderzoek van het Statistisch Reichsamt te Berlijn blijkt namelijk, dat in alle goudlanden de kosten van levensonderhoud zijn gestegen. Daarentegen heeft in de enkele niet-goudlanden, als Finland, Noorwegen, Zweden, Egypte en Britsch-Indië geen stijging plaatsgevonden. De volgende tabel geeft hiervan met betrekking tot een aantal landen een overzicht.

Deze tabel geeft aanleiding tot drie opmerkingen:

1o. De stijging is het grootst in die landen, wier munt het meest gedeprecieerd is (Japan, Ver. Staten en Denemarken).

2o. In de goudlanden is de stijging voor een belangrijk deel veroorzaakt door de prijsstijging van voedingsmiddelen (vooral in Duitschland en België). Dit is voornamelijk toe te schrijven aan de steunmaat-

Stijging van de kosten van levensonderh.	Levensonderhoud		Voedingsmiddelen		Kleding	
	Laagste stand	Stijging in %	Laagste stand	Stijging in %	Laagste stand	Stijging in %
Denemark.	Juli '32	+ 6,1	Juli '32	+ 9,5	Juli '32	+ 10,8
Japan	" "	+ 14,2	" "	+ 10,1	Juni "	+ 23,0
Duitschl. . .	Mrt. '33	+ 3,7	Mrt. '33	+ 7,5	Mei '33	+ 2,1
Zweden ..	" "	± 0	" "	+ 0,8	Juni "	+ 1,2
Gr.-Britt. . .	April "	+ 4,4	April "	+ 8,8	" "	+ 1,4
Ver. Staten v. Amerika	" "	+ 8,0	" "	+ 15,9	April "	+ 27,6
Oostenrijk	" "	+ 1,9	Febr. "	+ 1,0	Nov. "	± 0
België . . .	Mei "	+ 4,0	Juni '32	+ 8,8	Dec. "	± 0
Zwitserl. . .	" "	+ 0,8	Mrt. '33	+ 0,9	Oct. "	± 0
Canada. . .	Juni "	+ 1,7	Febr. "	+ 9,9	April "	+ 5,6
Nederland	" "	+ 1,5	Mrt. "	+ 4,8	" "	—
Polen	Aug. "	+ 1,4	Aug. "	+ 2,2	Dec. '33	± 0
Frankrijk	3e kw. "	+ 1,9	3e kw. "	+ 3,4	1e kw. "	+ 1,0
Italië . . .	Nov. "	+ 0,2	Nov. "	—	" "	—
Tsjecho-Slowakije	Dec. "	± 0	Dec. "	± 0	Dec. "	± 0

regelen, die in deze goudlanden ten behoeve van den landbouw zijn genomen.

3o. In de landen, waar de stijging het grootst was (Japan, Ver. Staten en Denemarken) zijn de prijzen van kleding sterker gestegen dan die van voedingsmiddelen.

Het bedenkelijke van deze situatie voor de goudlanden is, dat door de verhooging van de kosten van levensonderhoud de concurrentiemogelijkheden met de niet-goudlanden nog meer verminderen. Alleen bij drastische verlaging van de kosten van levensonderhoud kunnen de goudlanden op den duur den voorsprong inhalen, dien de niet-goudlanden op de wereldmarkt hebben.

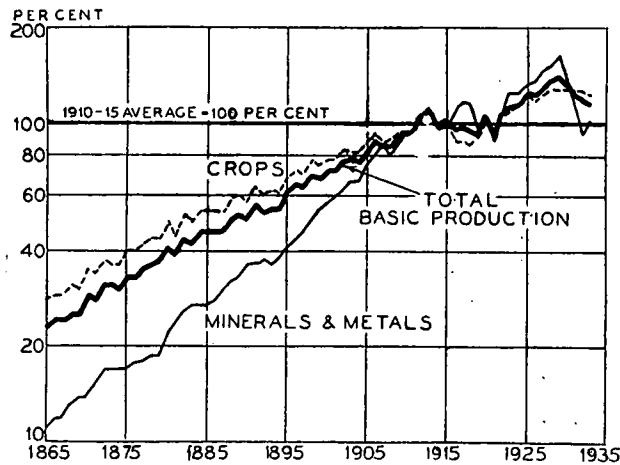
Productie en voorraden.

Wereldproductie.

De nog steeds uiterst lage prijzen van granen op de wereldmarkt zijn hoofdzakelijk een gevolg van de onvoldoende aanpassing van de productie in de exportlanden aan de gedaalde behoefte van de invoerlanden. De groote bezwaren, die verbonden zijn aan de vermindering van de met graan te bebouwen oppervlakte in landen als de Ver. Staten en Argentinië hebben er toe geleid, dat de wereldproductie van voedingsmiddelen in de periode van 1929 t/m. 1932 ongeveer op peil was gebleven. Daarentegen was de productie van grondstoffen en mineralen in genoemde periode zeer sterk gedaald.

Hierin is in het afgelopen jaar een ingrijpende wijziging gekomen. De wereldproductie van granen is namelijk niet onbelangrijk gedaald, terwijl de wereldproductie van grondstoffen als gevolg van de in vele landen toegenomen industriële bedrijvigheid is gestegen. De grafiek bovenaan blz. 360, ontleend aan het Maartbericht van de Fed. Res. Bank te New-York, laat zulks duidelijk zien. Deze grafiek, geteekend op een logaritmische schaal, toont de beweging van een indexcijfer van wereldgoosten en een van de wereldproductie van metalen en mineralen; hieruit is een algemeene productie-index berekend.

Deze algemeene productie-index is in 1933 t.o.v. 1932 nog gedaald met 1½ pCt.; ten opzichte van 1929 met 17 pCt. De verdere daling in 1933 van den algemeenen productie-index — volledigheidshalve wijzen wij erop, dat de gegevens nog voorloopig zijn — is geheel toe te schrijven aan de daling van het indexcijfer der wereldgoosten met 5 pCt. Dit indexcijfer omvat katoen, wol, rubber, zijde, tabak en verder voedingsmiddelen. Deze laatste hebben echter de daling veroorzaakt. De productie-index van metalen en mineralen steeg t.o.v. 1932 met 11 pCt. Daar dit indexcijfer van 1929 tot 1932 met 44 pCt. was ge-

daald, is dus in 1933 ongeveer een zevende van de daling ingehaald.

Productie van voedings- en genotmiddelen.

Op het gebied van den verbouw van *tarwe* zijn twee verschijnselen waar te nemen, t.w. een uitbreiding der productie in de meeste invoerlanden en een vermindering van de productie in de uitvoerlanden. Daar de voorraden nog steeds zeer aanzienlijk zijn en Argentinië bovendien in den laatsten tijd dringend heeft aangeboden op een zich nog steeds verengende wereldmarkt, hebben de tarweprijzen in het afgelopen kwartaal wederom een nieuw laagteniveau bereikt. De lage prijzen op de wereldmarkt hebben voor de stijging van het verbruik — afgezien van het verschijnsel van een inelastische vraag — geen betekenis meer. Niet alleen bevinden de prijzen in de invoerlanden zich op een veel hooger niveau dan dat van de wereldmarkt, maar ook in verschillende uitvoerlanden worden de tarweprijzen door uitvoerprijzen, gegarandeerde prijzen enz. kunstmatig hooggehouden.

Tengevolge van de verminderde productie van de uitvoerlanden, met uitzondering van Rusland, zullen volgens de statistieken van het Internationaal Landbouw Instituut de voor export beschikbare hoeveelheden tarwe dit oogstjaar afnemen. Zoals te verwachten was, is de productie van de invoerlanden dit jaar weder toegenomen, zoodat de wereldmarkt zich opnieuw vernauwd heeft.

Productie, handelsbeweging en voorraden van tarwe. (In millioen quintalen)

Jaar	Wereldprod. ¹⁾ zonder Sovjet-Rusland	Productie van Sovjet-Rusland	Productie van de uitvoerlanden ²⁾	Productie van de invoerlanden	Voor uitvoer beschikbaar	Totale uitvoer	Voor uitvoer beschikbaar aan het einde van den oogst ³⁾
1926-27	924	249	652	272	291	223	68
1927-28	983	217	690	293	306	220	86
1928-29	1069	220	769	300	391	251	140
1929-30	942	189	608	334	306	170	136
1930-31	1020	269	730	290	378	224	154
1931-32	1009	—	702	307	377	217	160
1932-33	1015	202	645	370	358	172	186
1933-34	960	277	576	384	297	1424	155

¹⁾ Behalve China, Perzië, Turkije en Irak. ²⁾ Canada, Ver. Staten, Argentinië, Australië, Britsch-Indië, Bulgarije, Hongarije, Roemenië, Joego-Slavië, Polen, Lithauen, Algiers, Marokko, Tunis, Chili en Uruguay. ³⁾ Voorraden in de uitvoerlanden plus stoomende partijen. ⁴⁾ De waarschijnlijk door de invoerlanden benodigde hoeveelheden.

De verminderde invoer van tarwe van de Europeesche invoerlanden in dit oogstjaar, die mede een gevolg is van gunstige weersgesteldheden blijkt uit de volgende tabel:

Netto tarwe-invoeren in Europa. (In millioen quintalen.)

	1927-28	1928-29	1929-30	1930-31	1931-32	1932-33	1933-34
1e halfj.	89,4	86,9	75,0	85,8	80,0	58,8	52,5
2e halfj.	89,3	92,0	65,1	82,0	86,8	61,6 ¹⁾	50,0
Geh. jaar	178,7	178,9	140,1	167,8	166,8	120,4 ¹⁾	102,0

¹⁾ Voorloopig.

Het nog steeds toenemende streven naar zelfgenoegzaamheid op agrarisch gebied in de Europeesche landen manifesteert zich ook bij de *suiker*. Volgens de laatste schatting van Licht zal de met bieten te bebouwen oppervlakte in Europa met uitzondering van Rusland in 1934/35, vergeleken met het vorig oogstjaar, met 7½ pCt. toenemen. De grootste uitbreiding verwacht men in Duitsland; voor Nederland wordt een vermindering van de met bieten te bebouwen oppervlakten aangenomen in verband met een verlaging van het totale steunbedrag.

Wat de rietsuiker betreft, baart op het oogenblik de productie van de Philippijnen groote zorg. Op de Londensche Suikerconferentie, die begin Maart is gehouden, is het vraagstuk van den afzet van de Philippijnsche suiker op de wereldmarkt besproken. De suikerproductie van de Philippijnen is zoo sterk gestegen, dat deze, mede in verband met de contingentieeringsplannen van de Ver. Staten daar niet meer, zooals tot dusverre geschiedde, geheel kan worden afgezet.

Op de *koffiemarkt* is de toestand nog steeds zeer ongunstig, hetgeen voornamelijk een gevolg is van den grooten oogst van dit jaar.

Koffie-oogsten in de wereld. ¹⁾

Van 1 Juli tot 30 Juni	Brazilië	De wereld	Braz. prod. in % v/d wereldprod.
	in millioenen balen		
1929/30	29.074	40.132	72,5
1930 31	16.552	27.858	59,4
1931/32	27.933	38.508	72,5
1932/33	16.500	28.143	58,6
1933/34	29.880	40.285	74,4

¹⁾ Ontleend aan Departamento Nacional do Café te Rio de Janeiro.

De stijging van de voorraden is niet alleen een gevolg van den grooteren oogst, maar ook van het feit, dat de vernietiging van koffie in het begin van dit jaar niet meer op zoo groote schaal heeft plaatsgevonden als in 1933.

In tegenstelling met de nog steeds hoogst onbevredigende toestanden op de suiker- en koffiemarkt is de positie van het genotmiddel *thee* in den laatsten tijd verder verbeterd, hoewel de prijzen zich in de laatste weken eenigszins in dalende richting bewogen. De uitvoer van de bij de restrictie aangesloten landen toonde over de eerste tien maanden van het eerste restrictiejaar het volgende beeld:

Thee-uitvoer uit de restrictie-landen April/Januari (10 mnd.)	Toegestaan voor de periode 1 April 1933 — 31 Maart 1934	
	1933	1932
	(in 1000 KG.)	
Ned.-Indië ...	51.577	65.024
Britsch-Indië	143.751	170.180
Ceylon	77.122	96.967
Totaal	272.450	332.171
		311.417

Ned.-Indië en Ceylon hebben de hun toegewezen hoeveelheden nog lang niet geëxporteerd. Britsch-Indië daarentegen heeft het *quotum* bijna bereikt. Het is te vreezen, dat dit land eenige moeilijkheden zal bereiden voor de juiste uitvoering van de internationale thee-overeenkomst.

Productie van metalen en andere grondstoffen.

De beperking van de productie van *tin* heeft tot dusverre nog steeds bevredigende gevolgen gehad voor de vermindering van de voorraden, die nog aanhoudend dalen. Belangrijk is, dat de producenten in den Congo, Portugal en Indo-China zich bij de restrictie-overeenkomst hebben aangesloten. Daarmede is aan de vrees voor ongelimiteerde uitbreiding van de productie van enkele outsiders een einde gekomen. Op welke voorwaarden zulks is geschied, is niet bekend, maar het is zeker, dat de outsiders vergeleken met enkele jaren geleden, hun positie zullen hebben verbeterd. De vorming van een bufferpool, die ten doel heeft sterke schommelingen in de productie te voorkomen, is door het Internationaal Tin Comité aanbevolen.

Hoewel de positie van *koper* in den laatsten tijd iets verbeterd is, bewegen de prijzen zich nog steeds even boven het laagst bereikte peil, hetgeen mede een gevolg is van de groote voorraden. Volgens schattingen is echter het verbruik in 1933 grooter geweest

dan de productie, waardoor de voorraden zijn verminderd.

Van groote beteekenis kan de enkele weken geleden in de Ver. Staten tot stand gekomen kopercode worden. De code voorziet in een reglementeering van de productie en in een blokkage van de surplusvoorraden.

Indien het economisch herstel in de Ver. Staten aanhoudt, zullen de aanzienlijke kopervoorraden snel verminderen, hetgeen natuurlijk de wereldmarktpositie sterk zal verbeteren. Belangrijk voor de wereldmarkt is, dat de geblokkeerde voorraden niet geëxporteerd mogen worden.

Het goed met het meest verzekerde debiet in de wereld is nog steeds het *goud*, dat immers in de landen met gouden standaard tot vasten prijs en in de niet-goudlanden tot dien overeenkomstig agio in onbeperkte hoeveelheden afzet kan vinden. De productie van goud is in 1933 iets lager geweest dan in het recordjaar 1932, zooals blijkt uit het volgend overzicht, ontleend aan de publicatie van de Union Corporation.

VOORRAADSTATISTIEK VAN GROOTHANDELSARTIKELĒN. 1)

	TIN ²⁾		LOOD ³⁾	ZINK		RUBBER ⁴⁾		PETROLEUM	STEENKOLEN	SUIKER ⁵⁾		KOFFIE ⁶⁾		THEE		TARWE ⁹⁾	KATOEN ¹⁰⁾	
	Wereld		In 1000 tons	Kartel	Wereld	Verbruik	Vereen. Staten	Europa	Wereld	Verbruik	Wereld ⁷⁾	Verbruik	Londen	Amsterdam	Wereld	Wereld	Verbruik	Verbruik
	in 1000 long-tons	Voorraad		in 1000 tons		Verbruik	in mill. barrels	in mill. tons.	in mill. tons	Voorraad	in mill. balen	Voorraad	in mill. lbs.	in 1000 kst.v.pl. 45 Kg.	in mill. qtrs.	in 1000 balen	Voorraad	Verbruik
1925	17.1	11								3.3	13	9.6 ⁸	50	187.3	31.5		5.635	26
1926	15.8	11								3.2	12	10.9 ⁸	53	191.3	57.4	40.5	8.225	35
1927	15.6	11					543	5.7		3.8	15	18.4 ⁸	89	213.0	64.7	47.3	7.037	28
1928	24.9	15					624	6.0		4.4	16	18.8	83	220.5	88.2	50.0	7.024	28
1929	32.4	18			334.5	4 ²⁾	630	5.0		6.7	25	25.1	113	260.4	69.6	72.9	7.234	28
1930	46.6	30	90.5		479.9	69	603	17.4		8.5	31	29.3	131	261.6	68.5	72.9	9.731	32
1931	59.2	42	148.3		623.6	90	568	20.7		8.8	33	34.3	154	244.7	89.4	76.1	10.709	48
1932	55.9	47	177.0	148.6	611.8	92	525	20.8		8.9	33	28.4	121	235.8	64.2	74.1	10.807	49
1933	29.1	25	210.5	128.7	608.4	92				8.3	31			269.8	75.2	66.6	10.240	42
Jan. '32	60.4	52	156.4	189.3	646.6	99	568	20.7		8.3	31	34.4	146	248.3	83.4	79.0	10.742	48
Febr.	59.6	51	161.9	191.2	634.9	97	568	21.0		8.4	33	34.2	146	240.4	80.2	76.5	10.613	48
Maart	60.2	51	165.7	182.4	614.9	94	570	20.9		8.6	33	34.3	146	213.3	75.9	74.5	10.243	46
April	60.5	52	165.3	177.5	614.7	94	570	21.0		8.9	33	33.4	142	171.2	71.7	66.2	9.462	42
Mei	59.4	51	169.1	174.4	621.8	95	571	21.6		8.4	33	30.7	131	182.1	73.6	61.0	8.849	40
Juni	58.2	50	176.8	173.8	585.2	89	571	21.6		8.1	30	29.1	126	182.2	72.0	55.6	8.281	37
Juli	59.8	51	176.8	167.8	572.4	87	559	21.5		7.8	29	—	—	183.9	75.4	51.0	7.682	34
Aug.	56.7	48	173.4	163.2	589.0	90	560	21.1		7.9	29	—	—	202.7	92.5	53.0	7.546	31
Sept.	56.3	48	169.9	160.5	594.8	91	556	20.4		7.2	26	—	—	219.1	79.0	62.2	8.239	34
Oct.	56.1	48	167.1	154.6	598.7	91	549	20.0		7.8	29	29.1	126	239.0	61.1	66.1	9.552	39
Nov.	56.2	48	175.1	153.8	602.5	92	545	19.7		9.0	33	28.8	123	263.8	61.7	65.7	10.778	44
Dec.	55.9	48	177.0	148.6	611.8	93	536	19.5		8.9	33	28.4	121	285.8	64.2	74.1	10.807	44
Jan. '33	54.3	46	188.6	148.9	651.7 ⁴⁾	81	525	19.5		8.6	32	27.1	115	295.5	83.9	80.4	10.832	45
Febr.	52.7	45	194.7	152.2	642.9	80	523	19.5		8.5	32	25.4	108	292.1	98.6	77.6	10.365	43
Maart	51.7	44	198.7	150.0	642.2	80	523	19.7		8.8	33	24.7	105	275.6	95.9	72.2	9.866	41
April	49.9	43	201.9	151.3	626.1	78	530	20.4		8.9	33	23.7	101	262.4	96.8	65.3	9.362	39
Mei	48.9	42	202.2	148.2	625.0	78	524	21.0		8.4	31	20.9	89	257.4	114.2	59.4	8.661	36
Juni	46.6	40	198.3	141.9	623.6	77	532	21.1		7.9	29	20.9	89	244.8	115.3	57.3	8.038	33
Juli	44.9	38	180.6	131.8	616.9	77	534	21.0		7.5	28	20.3	86	234.4	119.1	57.5	7.510	31
Aug.	40.0	34	170.1	128.1	602.6	75	541	21.0		7.3	27	20.2	86	235.1	106.0	60.3	7.088	29
Sept.	35.9	31	175.1	125.5	616.7	77	550	21.2		6.4	24	21.3	91	235.3	96.1	64.5	7.871	32
Oct.	33.8	29	184.1	129.2	622.1	77		20.9		7.8	29	22.5	96	248.3	89.2	64.6	9.253	38
Nov.	31.7	27	197.5	130.8	636.6	79				8.4	31	22.6	96	254.5	94.0	62.6	10.842	46
Dec.	29.1	25	210.5	128.7	650.8	81				8.3	31			269.8	75.2	66.6	10.240	42
Jan. '34	28.4	24	214.8	134.2	650.1	81				7.7	28			275.1	81.1	72.8	9.764	
Febr.	27.6				652.0	81				7.6	28			265.8	77.8	69.8	9.033	
Maart	24.4													251.5	69.8		8.546	

1) De cijfers hebben betrekking op het einde van de maand (jaar) of het begin van de daarop volgende maand.

2) De visible supply volgens W. H. Gartsen (vroeger Ricard en Freiwald). Het wereldverbruik bedroeg in 1932 ruim 117.000 ton.

3) Voorraden in de Ver. Staten en Engeland.

4) Wijnand & Keppler's Rubberbericht. In Februari 1934 zijn de wereldvoorraadcijfers gewijzigd. De gewijzigde cijfers gaan niet verder terug dan Januari 1933. De wereldvoorraden van vóór 1933 zijn dus niet te vergelijken met die vanaf 1933.

5) Zichtbare voorraden volgens Czarnikow.

6) Statistiek der firma G. DURING & Zoon.

7) Niet inbegrepen de binnenl. voorr. in Brazilië. Sedert Juni niet inbegrepen de gouvernementvoorraden van Sao Paulo.

8) Zonder Rio.

9) Statistiek van George Broomhall. Zichtbare voorraden in de tweede hand in de Ver. Staten en Canada, en in de voornaamste havens van Groot-Brittannië, in Europa, Argentinië en Australië en stoomende partijen.

10) Liverpool Cotton Association. De cijfers hebben betrekking op de voorraden in Engeland, op het Continent, in de Ver. Staten, te Alexandrië, te Bombay en in den Orient.

Goudproductie van het Britsche Rijk (In 1000 ounces fijn).

	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933 ¹⁾
Unie van Z.-							
Afrika....	10,122	10,354	10,412	10,716	10,878	11,559	11,029
Canada....	1,853	1,891	1,928	2,102	2,694	3,044	2,945
Australië..	689	632	585	622	784	995	1,140
Rhodesië....	582	577	562	555	541	580	645
Indië.....	384	376	364	329	330	329	335
Br. West Afr.	172	158	208	242	268	293	332
Verdere Rijk	39	46	50	55	61	95	107
Britsche Rijk	13,841	14,034	14,109	14,621	15,556	16,895	16,533
Wereldtotaal	19,180	19,399	19,586	20,836	22,330	24,141	24,000
% Br. Rijk v/h							
totaal....	72,2	72,3	72,0	70,2	69,7	70,0	68,9
% Z.-Afr. v/h							
totaal....	52,8	53,4	53,2	51,4	48,7	47,9	46,0

¹⁾ Raming.

De oppotting van goud heeft zich ook in het afgelopen jaar weder voortgezet. Met het oog op de vrees voor enkele goudvaluta's is Londen in 1933 sterk als internationaal oppottingscentrum op den voorgrond getreden.

Het zilvervraagstuk heeft in Maart wederom in het centrum van de belangstelling gestaan in verband met het Amerikaansche wetsontwerp om zilver in betaling aan te nemen voor uitgevoerde landbouwproducten. Hoewel dit ontwerp nog niet tot wet is verheven, is het niettemin gebleken, dat het zilverprobleem in de Ver. Staten nog steeds een onderdeel van de regeeringspolitiek vormt. Bovendien moet men niet vergeten, dat de zilverovereenkomst een van de weinig tastbare resultaten van de Wereldconferentie is geweest, terwijl de Ver. Staten zich bereid hebben verklaard een deel der betaling van de oorlogsschulden in zilver te accepteren. Tot dusverre is op deze wijze ruim 20 miljoen ounces betaald. Hieronder laten wij een overzicht volgen van de wereldproductie van zilver:

Wereld zilverproductie (In miljoen ounces fijn).

	Mexico	Ver. Staten	Canada	Overige landen	Totaal
1912 ¹⁾ ..	75	64	32	60	231
1919	66	57	16	41	180
1920	67	55	13	39	174
1921	64	53	13	41	171
1922	81	56	19	54	210
1923	91	73	18	64	246
1924	91	65	20	63	239
1925	93	66	20	66	245
1926	98	63	22	71	254
1927	105	60	23	66	254
1928	109	58	22	68	257
1929	109	61	23	68	261
1930	105	51	26	66	248
1931	86	31	21	58	196
1932	69	24	18	54	165
1933 ²⁾ ..	69	22	15	57	163

¹⁾ Recordjaar voor den oorlog. ²⁾ Raming.

De prijs van rubber is in Maart gestegen tot een niveau, dat sedert April 1931 niet meer is voorgekomen. Deze prijsstijging is alleen te verklaren uit de verwachtingen van een a.s. restrictie-overeenkomst. Immers de wereldvoorraden zijn reeds sedert Aug. 1933 weer stijgende (de stijging van Dec. tot Febr. is intusschen zeer gering, nl. ruim 1.000 tons). Het is echter te verwachten, dat de jongste prijsstijging weer een vermeerderde productie tengevolge zal hebben, vooral van bevolkingsrubber. Deze heeft nl. in 1933 het meest tot de geweldige productie bijgedragen, een productie, die nog geen 3.000 ton kleiner was dan de recordproductie in 1929 (833.491 ton in 1933 tegen 835.797). Voor de eerste twee maanden van 1934 overtreft de productie die van de overeenkomstige periode van 1929 reeds met 20.000 ton!

Wordt over de restrictiematregelen niet spoedig beslist en blijft door de onzekerheid de prijsstijging gehandhaafd, dan valt dit jaar met een recordproductie te rekenen, die waarschijnlijk vooral door de bevolkingsrubber in Ned.-Indië teweeggebracht zal worden. In welke mate de bevolkingsrubber van Ned.-Indië het vorig jaar de overhand heeft gehad, moge uit het volgend staatje (ontleend aan het 17e verslag over de bevolkingsrubber) blijken:

Werelduitvoer in % van 1e halfjaar 1929.

	1932		1933	
	1e halfj.	2e halfj.	1e halfj.	2e halfj.
N.-Indië ondern.	107.6	95.3	102.2	118.8
N.-Indië bevolk.	48.3	66	70.9	143.8
Malakka ondern.	102.2	93.8	96.7	98.7
Malakka bevolk.	81.9	86.4	96.8	112.3
Ceylon	61.4	61.7	76.2	81
Overigelanden..	59.8	62.3	67.2	91.1

Industriële productie.

De verbetering van de industriële productie in verschillende landen, die reeds eenigen tijd was waar te nemen, houdt nog steeds onverminderd aan. Dit is inzonderheid het geval in Japan, waar de industrie door de huidige wereldcrisis slechts weinig is teruggelopen in 1930 en 1931 om daarna weder sterk te stijgen en voorts in Engeland, Duitschland, Zweden en nog enkele andere landen. Ook in de Ver. Staten, waar de opleving, die na het loslaten van den gouden standaard inzette, in het najaar door een terugslag werd gevolgd, is het herstel weder in vollen gang.

Daarentegen is de toestand in de landen van het goudblok nog weinig rooskleurig. Dit geldt inzonderheid voor Frankrijk en Zwitserland, twee landen, die tot dusverre de minst krachtige maatregelen hebben genomen om het prijs- en kostenniveau bij dat van de wereldmarkt aan te passen.

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid 1928 = 100.

	Duitschland	Engeland	Frankrijk	Ver. Staten	Canada	Japan
1929	100.4	106.0	109.4	107.2	108.1	111.4
1930	90.1	97.9	110.2	86.5	91.7	105.6
1931	73.6	88.8	97.6	73.0	76.7	100.7
1932	61.2	88.4	75.6	57.7	62.8	107.9
1933	68.6	93.1	84.6	69.3	65.2	128.4
Jan. 1933	62.9	89.9	78.7	58.6	52.8	117.2
Februari	64.6		81.1	56.8	51.7	115.0
Maart ..	64.9	90.7	82.7	54.1	53.1	129.9
April....	65.5		84.3	59.5	55.3	126.4
Mei	67.9	90.8	85.8	70.3	61.7	130.6
Juni	69.5		87.4	82.9	67.7	119.9
Juli	70.6	98.6	88.2	90.1	70.1	126.9
Aug.	70.7		87.4	82.0	76.0	130.4
Sept.	70.5	98.6	86.6	75.7	76.6	129.8
Oct.	70.8		85.0	69.4	74.2	137.6
Nov.	71.9	98.6	84.3	65.8	71.2	138.7
Dec.	72.8		83.5	67.6	72.2	138.1
Jan. 1934	77.8	98.6	83.5	70.3	71.7	
Februari			83.5	73.0	71.3	

In vorige Kwartaalberichten hebben wij reeds gewezen op het verschil in conjunctuurpolitiek in Engeland enerzijds en die van de Ver. Staten en Duitschland anderzijds. In laatstgenoemde landen is de opleving bijna geheel een gevolg van het ingrijpen van de Overheid in het economisch leven en het vertoont in zoverre een min' of meer kunstmatig karakter. In Engeland daarentegen heeft de conjunctuurverbetering, wat de binnenlandsche verhoudingen in het economisch leven betreft, veel natuurlijker en dientengevolge ook regelmatig plaatsgevonden.

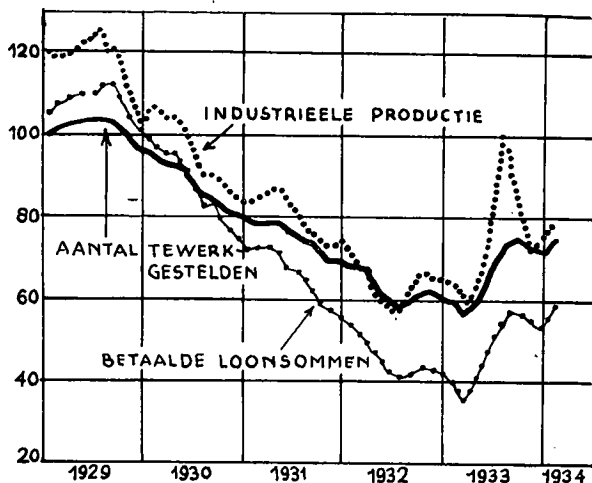
Het onnatuurlijke in de Duitse conjunctuurpolitiek ligt wel hierin, dat volgens de officiële cijfers de industriële productie sterk is toegenomen, waar-

door de werkloosheid zeer aanzienlijk is gedaald, maar dat de financiële positie van het land steeds ernstiger wordt. Duitsland ondervindt moeilijkheden bij de afbetaling van de reeds sterk verminderde verplichtingen aan het buitenland. Hoewel o.a. het Institut für Konjunkturforschung erop wijst, dat de binnenlandsche markt het eigenlijke steunpunt van het herstel vormt — de waarde van den uitvoer is in Januari en Februari 9 pCt. lager dan in dezelfde periode van 1933 —, zoo behoeft dit nog geen reden te zijn voor een land om zijn verplichtingen niet na te komen. Indien Duitsland daartoe niet in staat is, dan moet dit erop wijzen, dat het herstel niet reëel is. Doch wat is dan de werkelijke beteekenis van een vermindering van de werkloosheid met 2.6 miljoen in één jaar tijds (van 6 tot 3.4 miljoen) en een stijging van de productie, zoowel van kapitaal- als van verbruiksgoederen? Immers een werkelijk herstel ondermijnt niet, maar verhoogt juist de financiële kracht van een land.

Daarom ontkomt men niet aan den indruk, dat alle steunmaatregelen, die de regeering in den laatsten tijd heeft genomen (agrarische steun, arbeidsdienst, staatshulp in het bouwbedrijf, huwelijksleeningen enz.) de innerlijke positie van het land moet hebben verzwakt. Het principe van „rechtvaardige” prijzen, sociale voorzieningen enz. moge ethisch gezien, zijn toe te juichen, de economische wetmatigheid laat zich nu eenmaal niet dwingen. Indien het rentabiliteitsprincipe naar de tweede plaats wordt geschoven, zeggen fraaie statistieken over stijging van de productie, vermindering van werkloosheid ons niet veel. Een goed kompas om in de gegeven omstandigheden den toestand te beoordeelen, vormt nog steeds de ontwikkeling van den buitenlandschen handel. Dat Duitsland niet in staat is zijn positie op de wereldmarkt te handhaven, zegt voldoende. Om deze reden moet dan ook het herstel van het economisch leven in Duitsland, zooals dat uit de officiële statistieken blijkt, voorshands sceptisch worden beschouwd.

De ontwikkeling van de conjunctuur in de Ver. Staten valt eveneens moeilijk te beoordeelen, omdat ook hier het element van kunstmatigheid een groote rol speelt. Toch is de toestand hier gezonder dan in Duitsland. Dit is o.a. in de laatste maanden duidelijk gebleken. De (tijdelijke?) stabilisatie van den Dollar heeft o.a. den toestand op de kapitaalmarkt sterk verbeterd. Zooals wij reeds meermalen hebben opgemerkt, moet een duurzame opleving tenslotte door middel van de kapitaalmarkt tot stand komen. Daarom wekt het verwondering, dat de regeering de aandelenmarkt wederom heeft verontrust door de indiening van de beurswet. De Securities Act, die het vorige jaar aangenomen is, is immers al niet bevorderlijk gebleken voor nieuwe emissies.

Hoe dit ook zij, de index van de industriële productie (bevrijd van seizoensschommelingen), is in de eerste maanden van dit jaar opnieuw gestegen, zooals uit onderstaande grafiek blijkt.

In deze grafiek zijn tevens weergegeven de indices van het aantal arbeiders, dat in de industrie werkzaam is, en van de betaalde loonsommen. Dit laatste bedrag is thans hooger dan het sedert einde 1931 is geweest. Opmerkelijk is het parallellisme tusschen de indices van de industriële bedrijvigheid en het aantal tewerkgestelden in de crisisjaren. Dit parallellisme was verbroken in 1929 en in den zomer van 1933. Dit moet erop wijzen, dat in die perioden de productie van kapitaal-intensieve bedrijven sterk is toegenomen. Immers alleen een sterke uitbreiding van de productie van kapitaal-intensieve bedrijven kan de algemeene productie vermeerderen zonder een gelijktijdige stijging van de werkgelegenheid teweeg te brengen.

Verder laat deze grafiek duidelijk zien, dat in de crisis de betaalde loonsommen veel sterker gedaald zijn dan het aantal tewerkgestelden. Dit is vanzelfsprekend een gevolg van de gedaalde loonen. Ondanks de loonstijging sedert het midden van het vorig jaar loopen de beide lijnen thans vrijwel evenwijdig. Dat de betaalde loonsommen op het oogenblik iets langzamer stijgen dan het aantal tewerkgestelden, is waarschijnlijk toe te schrijven aan de vermindering van de werktijden in de fabrieken.

Geld- en kapitaalmarkt.

In de afgelopen maanden hebben vooral twee verschijnselen op de internationale geld- en kapitaalmarkt gedomineerd t.w. de groote goudstroom naar de Ver. Staten en enkele belangrijke conversietransacties.

Op 30 Januari werd de nieuwe muntwet door President Roosevelt geteekend, en den volgenden dag werd de goudwaarde van den Dollar op 59.06 pCt. van zijn vroegere waarde gefixeerd. Dit veroorzaakte een dusdanige vraag naar Dollars, dat gedurende de geheele maand Februari en ook nog in Maart goud afvloeide naar New-York. In deze twee maanden werd in de Ver. Staten voor een bedrag van \$ 660 miljoen aan goud ingevoerd, dat is meer dan de geheele goudvoorraad van De Nederlandsche Bank.

Een van de gevolgen van dezen goudtoevloed naar New-York is, dat de ongelijkmatige verdeling van den wereldgoudvoorraad hierdoor weer is toegenomen, voor zoover althans dit goud niet afkomstig was uit landen, die reeds een teveel aan goud hadden.

Door dezen goudstroom naar de Ver. Staten trad op de geldmarkt van eenige landen een verstijving in, die hier en daar met een lichte verhooging van de geldrente gepaard ging, ja zelfs in Frankrijk tot een verhooging van het bankdisconto leidde.

In de afgelopen maanden is op de kapitaalmarkt der verschillende landen een merkbare verbetering ingetreden, hetgeen tot enkele zeer belangrijke conversietransacties aanleiding heeft gegeven. In Februari converteerde Italië een 5 pCt. leening van 61 milliard Lire in een van 3.5 pCt. Half Februari volgde de bekende conversie van de Ned.-Indische 5 en 6 pCt. Dollarleeningen in een 4 pCt. Guldenleening onder garantie van den Nederlandschen Staat. Daarop volgde begin April de uitgifte van de 3 pCt. fundeeringleening van £ 150 miljoen in Engeland en in de Ver. Staten de conversie van een deel van de 4½ pCt. Oorlogsleening 1918 in een 3½ pCt. leening met 10—12-jarigen looptijd. Tenslotte converteerde de Nederlandsche regeering op 12 April enkele leeningen met verschillende rentetypes groot totaal f 900 miljoen in een 4 pCt. leening.

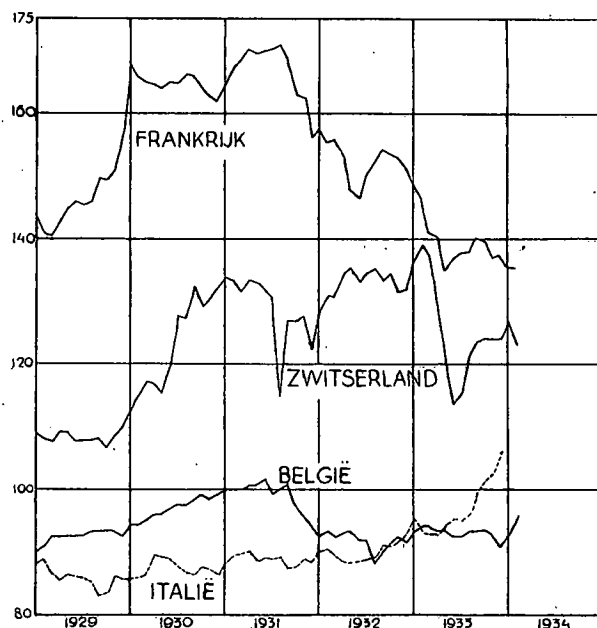
Opmerkelijk is, dat de toestand van de staatsfinancien in de genoemde landen alleen, wat Engeland betreft, gezond is te noemen. In dit land heeft het afgelopen begrotingsjaar zelfs een overschot opgeleverd. In Nederland is weliswaar het evenwicht in de begroting op papier tot stand gekomen, maar nog niet geheel verzekerd, terwijl de begroting van

Ned.-Indië nog altijd een tekort heeft. In de Ver. Staten is de begroting nog lang niet in evenwicht en hetzelfde geldt eveneens voor het Italiaansche en Fransche budget.

Al neemt de Overheid in vrijwel alle landen op het oogenblik zonder twijfel een min of meer monopolistische positie op de kapitaalmarkt in, zoo is deze factor alleen toch niet voldoende om het succes van deze conversies te verklaren. Dit ligt, wat Engeland en de Ver. Staten betreft, voor een belangrijk deel in den monetairen en economischen toestand, die aanzienlijk is verbeterd. In Nederland en Ned.-Indië stelt de regeering alle pogingen in het werk om tot een verlaging van het kostenpeil te geraken en hetzelfde geldt ook voor Italië. Dit zijn factoren, die het vertrouwen bij het publiek vergrooten of doen terugkeeren.

Opmerkelijk is echter, dat de toestand in de landen, die den gouden standaard handhaven, zeer verschillend is. In de goudlanden, waar het kosten- en prijspeil door verschillende maatregelen omlaag wordt gebracht, is de toestand beter dan in die landen, welke hebben nagelaten de consequenties te aanvaarden van hun monetaire politiek. Het is in dit verband niet oninteressant dit verschijnsel even nader toe te lichten. In de onderstaande grafiek is de koersontwikkeling van obligaties sedert 1929 weergegeven voor de belangrijkste goudlanden met uitzondering van Nederland.

Koersontwikkeling van obligaties (basis 1924/26 = 100).

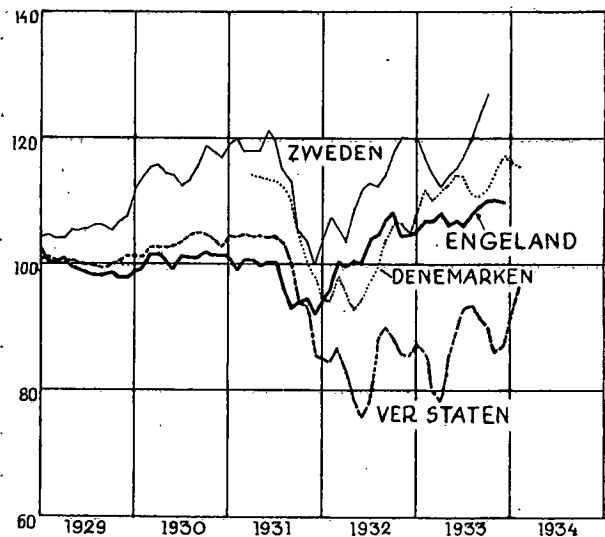
In die goudlanden, waar het vertrouwen merkbaar is hersteld (België en Italië), zijn de koersen van obligaties in den laatsten tijd niet onbelangrijk gestegen. Weliswaar is de aanpassing in deze landen nog lang niet voldoende — hetzelfde geldt trouwens voor Nederland — maar in elk geval is hier een streven merkbaar naar verlaging van het kosten- en prijspeil. Ditzelfde geldt niet voor Frankrijk (waar het vertrouwen ook zwaar geschokt is door de Stawisky-affaire) en Zwitserland, twee goudlanden, waar de moeilijkheden den laatsten tijd nog sterker zijn toegenomen. Dit blijkt o.a. ook hieruit, dat de Fransche regeering eind Maart een jaarcrediet van f 100 miljoen in Nederland heeft opgenomen tegen een rente van 4 pCt. Vergelikt men daarmede de rente van de tezelfder tijd door de Nederlandsche regeering uitgegeven jaarbiljetten (2½ pCt.)¹⁾, dan blijkt wel zeer duidelijk, welke belangrijke factor het vertrouwen voor den rentestand van een land speelt.

In tegenstelling met de goudlanden bewegen de

¹⁾ Zie E.-S. B. van 28 Maart jl., blz. 265.

obligatiekoersen in de niet-goudlanden zich vrijwel uniform naar boven. Weliswaar werd de koersstijging in het eene land meer, in het andere land minder soms tijdelijk onderbroken, maar de algemeene tendens is gunstig. De rentestand is in die landen dan ook dalende.

Koersontwikkeling van obligaties (basis 1924/26 = 100).

Ter wille van de overzichtelijkheid hebben wij ons tot de vier genoemde landen moeten beperken. Voorzover gegevens beschikbaar zijn, toonen deze voor de niet-goudlanden van eenige betekenis alle hetzelfde beeld (Australië, Canada, Zuid-Afrika).

Het kenmerkende van de huidige situatie is, dat de gelijktijdige verlaging van den rentestand in verschillende landen niet met elkaar in verband staat. Het vroeger vaak waarneembare verschijnsel, dat de dalende rentestand in een belangrijk centrum door middel van kapitaalexport gevolgd werd door een verlaging van de kapitaalrente elders, vindt niet meer plaats. De autarkische tendens, die in de handelspolitiek op het oogenblik zoo'n groote rol speelt, uit zich ook op de internationale kapitaalmarkten. Weliswaar geldt deze factor nog niet absoluut, maar de Londensche kapitaalmarkt b.v. is, ondanks de ruimte aan middelen, nog bijna uitsluitend beschikbaar voor de Dominions.

Buitenlandsche Emissies in miljoenen Guldens.

	Ver. Staten ¹⁾	Groot-Brittannië ²⁾	Neder-land ¹⁾	Zwitser-land	Totaal
1e kwart. 1929	838	547	55	31	1.471
2e " "	622	317	14	12	965
3e " "	164	132	25	10	331
4e " "	331	145	14	—	490
1e kwart. 1930	804	402	65	14	1.285
2e " "	1.245	423	141	74	1.883
3e " "	451	110	22	23	606
4e " "	354	382	15	36	787
1e kwart. 1931	385	292	8	12	697
2e " "	159	228	20	38	445
3e " "	126	36	8	—	170
4e " "	0.2	0.9	—	—	1
1e kwart. 1932	2	57	—	36	95
2e " "	—	127	—	—	127
3e " "	54.6	1	4	14	74
4e " "	10.4	74	124	20	228
1e kwart. 1933	—	33	—	19	52
2e " "	—	66	—	—	66
3e " "	—	172	—	—	172
4e " "	—	40	—	—	40
1e kwart. 1934	— ²⁾	38	—	3	41

¹⁾ Buitenland en koloniën. ²⁾ Jan. en Febr.

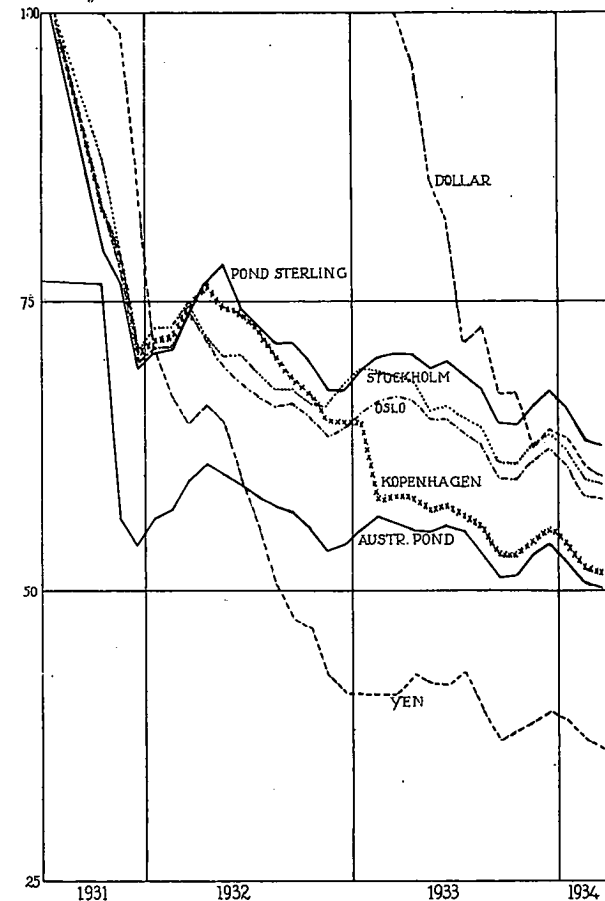
Deviezenmarkt.

De rust op de internationale deviezenmarkt is in de afgelopen maanden eenigszins teruggekeerd in verband met de (tijdelijke?) stabilisatie van den Dollar. Deze heeft een periode van onzekerheid afgesloten, die, naar men mag hopen, niet weer zal terugkeeren. Of hierop te rekenen valt, is echter lang niet zeker. In de eerste plaats staat het nog niet vast, dat de Dollar op het huidige niveau definitief zal worden gestabiliseerd. Bovendien is ook de toekomst van de goudvaluta's nog niet zonder zorgen. Zolang de regeeringen in Frankrijk en Zwitserland geen drastische maatregelen nemen om den toestand te verbeteren door afdoende deflationistische maatregelen, kan ook het vertrouwen niet worden hersteld.

Dat men overigens op monetair gebied nog elk oogenblik voor verrassingen komt te staan, bewijst het experiment in Tsjecho-Slowakije, waar de regering de goudwaarde van den Kroon met 1/6 heeft verlaagd onder handhaving van den gouden standaard.

Bijzondere moeilijkheden doen zich thans ook voor met betrekking tot Duitschland, dat zich niet in staat heeft verklaard in dezelfde mate als tot dusverre deviezen beschikbaar te stellen voor de betaling van den dienst der buitenlandsche schulden. En zulks ondanks het feit, dat volgens de berekening van het Statistisch Reichsamt te Berlijn de omvang der buitenlandsche schulden, vooral tengevolge van de depreciatie van den Dollar van 1 Sept. 1932 tot 1 Sept. 1933 gedaald is van R.M. 19 milliard tot R.M. 14.8 milliard. Zooals wij hierboven reeds uiteengezet hebben, is de onbehagelijke situatie, waarin Duitschland is komen te verkeren, mede een gevolg van de verwaarloozing van zijn uitvoer en de eenzijdige en kunstmatige bevordering van het binnenlandsche bedrijfsleven.

In de onderstaande grafiek zijn de koersfluctuaties van enkele belangrijke papierenv valuta's ten opzichte van den Gulden weergegeven. Opmerkelijk is, dat sedert het midden van 1933 in het z.g. Sterlingblok een zeer aanzienlijke parallelliteit is op te merken. In de laatste maanden is de gelijke beweging van Pond Sterling (met aanhang), Yen en Dollar zeer duidelijk waar te nemen.

LIJNEN BETREFFENDE DE CONJUNCTUUR IN NEDERLAND.

(Samengesteld in overleg met het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage.)

Inleiding.

De achter ons liggende driemaandelijksche periode heeft in de economische constellatie van ons land een gering herstel gebracht. Schakelt men de seizoensbewegingen uit, dan blijken de meeste indices der conjunctuur gedurende de laatste maanden een tendens tot verbetering in te houden.

Bovendien wijzen de van seizoensinvloeden bevrijde cijfers van de waarde van den uitvoer op eenige verbetering. Het is niet na te gaan, of hier toevallige factoren een rol hebben gespeeld, of dat inderdaad de „bottom” ook op dit gebied is bereikt. In elk geval zou het zeer belangrijk zijn, indien tenslotte aan de sedert enkele jaren dalende uitvoerwaarde een einde is gekomen.

Waar ook in ons land het ingrijpen der Regeering in het economisch leven zich voortdurend verder gaat uitstrekken; dient men bij beoordeeling van de economische situatie de gevolgen van dat ingrijpen zoo goed mogelijk in het oog te houden. De verschillende, door de Regeering getroffen, maatregelen hebben immers ten doel een verderen achteruitgang op het betrokken terrein tegen te gaan, en zoo mogelijk verbetering in den bestaanden toestand te brengen.

Nu vanaf 1 Januari 1934 voor diverse goederen de lage invoercontingenten zijn afgekondigd, op grond van de gewijzigde Crisis-invoerwet, bestaat de mogelijkheid, dat drastische beperking van den invoer van bepaalde goederen de binnenlandsche productie daarvan heeft bevorderd. Wij weten niet, in hoeverre zulks het geval is geweest, daar het tot nu toe onbekend is, welke extra-contingenten boven het minimum zijn toegekend, gelijk de wet toestaat. De verschillende contingentieeringsmaatregelen worden echter meestal afgekondigd op aandringen van Nederlandsche industrieën, die zich door buitenlandsche concurrentie benadeeld gevoelen, en het is dus zeker aan te nemen, dat verschillende bedrijfstakken baat hebben gevonden bij de scherpere en meer uitgebreide contingentieering, die sedert enkele maanden van kracht is.

Zoo zal ook de doorwerking van de monopolierechten, die inmiddels verschillende malen werden verhoogd, de binnenlandsche prijzen van diverse crisisproducten hebben doen stijgen en daarmede het indexcijfer der groothandelsprijzen hebben beïnvloed.

Bij de behandeling van de verschillende gegevens zullen wij trachten na te gaan, in hoeverre de resultaten van dit regeeringsingrijpen te onderscheiden zijn van de uitwerking der vrije economische krachten.

Industrieële bedrijvigheid.

Het percentage werklozen onder de vakverenigingsleden, dat in ons land wordt geregistreerd, is in den aanvang van 1934 iets geringer geweest dan in het begin van het vorige jaar. Volgens de laatst gepubliceerde *definitieve* cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek over Januari was het indexcijfer toen 33.6 tegen 37.9 in Januari 1933. Zonder meer kunnen deze cijfers niet vergeleken worden, omdat Januari 1934 volgde op een zeer koude Decembermaand met abnormaal groote werkloosheid in die bedrijven, waar vorst het werk onmogelijk maakt, zooals het bouwbedrijf, terwijl Januari 1933 daarentegen zeer koud was.¹⁾

De voorloopige cijfers der werkloosheid, die tot begin Maart bekend zijn, doen intusschen zien, dat de werkloosheid kleiner is dan in het begin van 1933. Uit bijgaande grafiek der industrieële bedrijvigheid, waarin de seizoensschommelingen zijn geëlimineerd, kan men zien, dat de bedrijvigheid vanaf het midden van 1933 tot Januari (latere definitieve gegevens zijn nog niet bekend) practisch weinig is veranderd.

¹⁾ Neemt men het gemiddelde van December en Januari, dan wordt het percentage der werkloosheid in 1932/33: 34.8; in 1933/34 is het iets geringer, nl. 34.0.

Een vergelijking van de indexcijfers der werkloosheid in het bouwbedrijf met het bedrag der gehouden aanbestedingen leidt tot het resultaat, dat de iets grotere bedrijvigheid parallel gaat met een grooter bedrag der aanbestedingen. De vergroting van dit bedrag komt echter geheel voor rekening van de aanbestedingen van rijk, gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen (spoorwegen), de aanbestedingen door particulieren waren in Januari 1934 zelfs belangrijk lager dan een jaar geleden (*f* 2,6 tegen 3,2 miljoen). Het totaal bedroeg in Januari 1934 echter *f* 7,1 miljoen tegen *f* 5,8 miljoen in Jan. 1933. In hoeverre hierbij bewuste werkverruiming van overheidswege een rol speelt, valt uit de cijfers niet na te gaan.

De verbetering van den toestand in de textielindustrie, waar het percentage der werkloosheid in Januari 1933 tot '34 was gestegen en nadien daalde, komt overeen met dezelfde tendens in andere landen. Het resultaat der contingenteringen valt niet nauwkeurig vast te stellen; zoo steeg het werkloosheidspercentage weer tegen het einde van het jaar, nadat het eenige maanden op ruim 23 was blijven staan; het bedroeg in Januari 1934 weer 27,1.

Opmerkelijk is echter het verschil in de beweging der werkloosheid in de katoen- en de wolindustrie in het afgelopen jaar. Terwijl de werkloosheid in de wolindustrie zeer sterk daalde, is de daling van de werkloosheid in de katoenindustrie ook niet onaanvaardig geweest, maar toch veel geringer. In December en Januari is de werkloosheid in beide bedrijfstakken intusschen weer gestegen. Een en ander wordt bevestigd door de onderstaande gegevens:

Werkloosheidspercentages.

	1933					1934
	Jan.	Mei	Juli	Oct.	Dec.	Jan.
Wolindustrie	27.8	27.3	12.5	3.5	9.3	12.3
Katoenindustrie	38.6	31.2	32.8	31.1	29.7	33.9

In metaalindustrie en scheepsbouw is de bedrijvigheid geleidelijk een weinig toegenomen, zonder dat hier van een bepaald overheidsingrijpen sprake was. De verbetering, overigens zeer gering, in de voedings- en genotmiddelenindustrie komt geheel voor rekening van de tabaksnijverheid. Niettegenstaande de verhoogde belastingen is het verbruik van sigaren, sigaretten en tabak in den loop van 1933 flink gestegen, hetgeen, behalve met de prijsdaling dezer artikelen, (die groter dan de belastingverhoging is geweest, zoodat de kleinhandelsprijzen in het algemeen verminderden) in verband staat met de verwachting van belastingverhoging, die tot groote extra aanschaffingen heeft geleid.

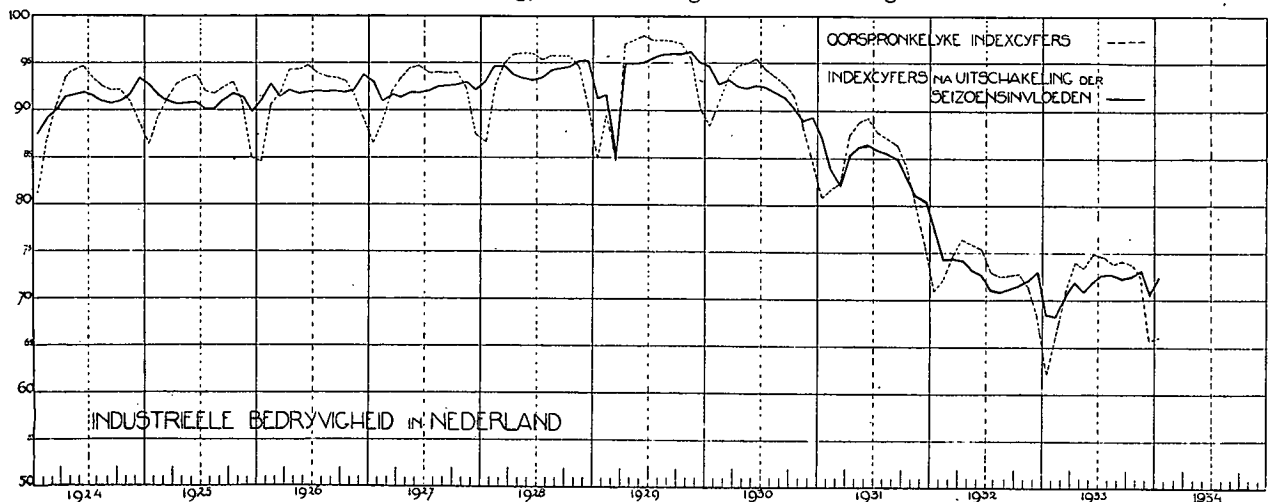
Ongunstig zijn de cijfers voor het verkeerswezen en vooral voor de steenkolenmijnen, waar de werkloosheid in Januari 1934 tot 14,6 pCt. was gestegen tegenover 4,5 pCt. in het begin van 1933. De uitbreiding van het aantal werkloze mijnwerkers gaat echter niet gepaard met productievermindering, zoodat

dit verschijnsel hier goeddeels voor rekening van rationalisatie en mechanisatie der productie komt. Ofschoon in ons land voor andere bedrijfstakken gegevens daaromtrent ontbreken, daar geen maandelijksche productiecijfers worden gepubliceerd, blijkt uit de gegevens van Duitschland, dat daar de vergroting der productiviteit in verschillende bedrijfstakken nog steeds voortgaat. De productie stijgt er sneller dan het aantal manuren. Wanneer zulks in ons land ook het geval zou zijn, is dus een deel der werkloosheid tot andere dan directe crisisoorzaken terug te voeren.

Ook in den Landbouw maakt zich hetzelfde verschijnsel bemerkbaar. Nadat de Minister van Sociale Zaken tot een proef besloten had in een drietal gemeenten, waarbij voor nieuw aangestelde landarbeiders door de regeering een derde deel van het loon voor haar rekening wordt genomen, bleek uit mededeelingen van de betrokkenen, dat de werkloosheid op het platteland voor een deel het gevolg is van de vervanging van paardetrekkracht door mechanische trekkracht, terwijl de tractoren en andere landbouwmachines ook veel handenarbeid overbodig maken. De werkloosheidscijfers in den landbouw omvatten een te gering deel van de geheele landarbeidersbevolking om daaruit besliste gevolgtrekkingen te maken, maar toch wijst het belangrijk gestegen indexcijfer der werkloosheid in de groep landbouw en veenderij (Jan. 1934 57,8 tegen 51 in Jan. 1933) niet op verbetering. De regeeringsmaatregelen, die hier zeer vaak in de richting van productiebeperking gaan, kunnen op dit gebied zelfs vergroting der werkloosheid in de hand hebben gewerkt.

De pogingen der regeering om de werkloozenuitkeeringen te verlagen, in Twente reeds doorgevoerd en thans in bespreking met de gemeentebesturen der groote steden, zullen de consumptie eer doen afnemen. Daartegenover staat, dat een verdere loonsverlaging de verminderde exportmogelijkheden kan verbeteren, terwijl de consumptiekracht van een deel van onze werklozen zal worden opgevoerd door de werkverruiming, waarvoor *f* 60 miljoen beschikbaar is gesteld. Hierbij zullen loonen worden uitbetaald, die beneden de loonen in het vrije bedrijf liggen. Tegenover verschijnselen, die wijzen op een vergroting van de loonsom staan andere factoren, die een vermindering teweeg zullen brengen.

In ons land schijnen voorshands factoren, die tot voldoende stimuleering der bedrijvigheid zouden leiden, te ontbreken en wij dienen ons dus voorloopig op een laag niveau der bedrijvigheid in te stellen. Door prijs- en loonsverlaging enerzijds en steunmaatregelen anderzijds is er een zekere stabiliteit op het huidige lage niveau bereikt. De krachten, noodig voor een herleving, moeten intusschen niet van de zijde der Overheid, doch van het particuliere bedrijfsleven komen. Hiervan is de regeering zich overigens volkomen bewust, getuige de Memorie van Toelichting tot de indiening van het Werkfonds.

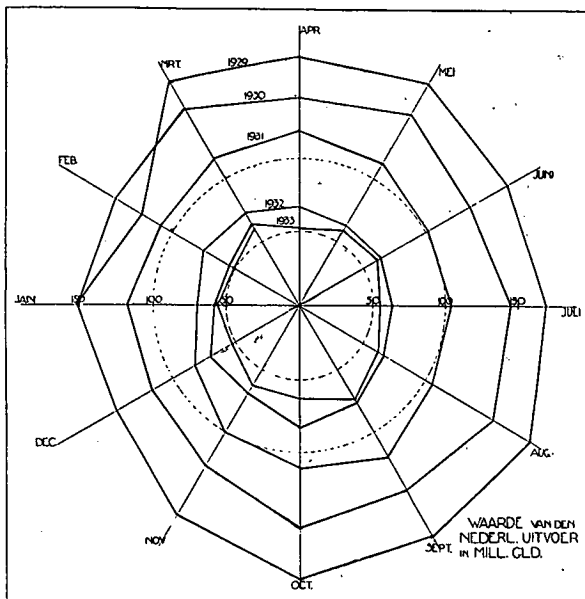
Handelsbeweging.

De totaalcijfers van den Nederlandschen buitenlandschen handel waren in het eerste kwartaal van 1934 lager dan in eenig voorafgaand kwartaal. Wij laten hier de cijfers van de waarde van in- en uitvoer volgen, per kwartaal vanaf begin 1933, in miljoenen Guldens, den in- en uitvoer van muntmateriaal buiten beschouwing gelaten.

Waarde in mill. Guldens	1933				1934
	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
Invoer	279,5	283,3	320,8	325,3	276,3
Uitvoer	177,4	178,1	191,9	178,3	167,8
Percent. invoer door uitvoer gedekt	63,4	62,9	59,5	55,0	60,7

Doordat de waarde van den invoer belangrijk lager was dan in het laatste kwartaal van 1933, steeg het percentage van den invoer, dat door den uitvoer was gedekt, weer boven de 60. De gereduceerde invoer is evenwel waarschijnlijk de reactie op den extra grooten invoer in het derde en vierde kwartaal van het vorige jaar, toen men vele goederen insloeg vóór het in werking treden van de omzetbelasting.

De nog steeds aanhoudende daling van de absolute uitvoerwaarde blijkt ook zeer duidelijk uit onderstaande grafiek.

Intusschen geven de absolute waardecijfers geen juist beeld van het conjuncturele verloop van onzen uitvoer, omdat zich daarbij een seizoensschommeling voordoet, waardoor de waarde van den export in het eerste kwartaal steeds lager is dan het jaargemiddelde. Elimineert men deze schommeling, dan wordt de op deze wijze gecorrigeerde exportwaarde:

1933		1934		
1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.
(in miljoenen gulden)				
192	186	177	171	181

De onafgebroken daling van de gecorrigeerde waarde heeft dus voor het eerst in het afgelopen kwartaal plaats gemaakt voor een geringe stijging; conjunctureel ligt de waarde tusschen die in het tweede en derde kwartaal van 1933 in.

Het feit van een conjuncturele verbetering van de waarde van onzen uitvoer in het eerste kwartaal van 1934 is, na de onafgebroken daling in de laatste jaren, buitengewoon belangrijk. Het staat natuurlijk nog niet vast, of deze verbetering zal aanhouden. Er kunnen immers toevallige factoren een rol gespeeld hebben, terwijl het ook mogelijk is, dat de aard van de seizoensschommelingen door structurele verschuivingen in den uitvoer als gevolg van de buitenlandse handelspolitiek veranderd is.

Intusschen moet men niet uit het oog verliezen,

dat de toestand in verschillende landen is verbeterd, en dat ons land verschillende handelsverdragen heeft afgesloten, welke een stimuleering van onzen uitvoer beoogen. Om al deze redenen behoort het tot staan komen van de daling van onze uitvoerwaarde niet tot de onmogelijkheden, mits zich althans geen nieuwe moeilijkheden op internationaal monetair en handelspolitiek gebied voordoen.

Bij bestudeering van de gedetailleerde cijfers blijkt, dat de uitvoer van verschillende artikelen, waaronder zeer belangrijke, en wat hoeveelheid en wat waarde per ton betreft, in het eerste kwartaal gunstiger is geweest dan in de overeenkomstige periode van 1933. Daartegenover staat weder een ongunstig verloop bij andere artikelen, zoodat het eindtotaal lager is.

Bezien wij allereerst den export van *agrarische* producten, dan vinden wij de volgende cijfers:

	Uitvoer in ton		Prijs per ton	
	1933	1934	1933	1934
	1e kwartaal		1e kwartaal	
Boter	6.454	6.325	f 626	f 705
Kaas	15.953	13.184	„ 468	„ 470
Eieren	15.880	16.891	„ 474	„ 413
Gecond. melk	40.644	38.583	„ 138	„ 165
Bacon en spek	18.853	11.373	„ 368	„ 464
Margarine	3.201	2.671	„ 319	„ 250
Witte kool	12.192	16.001	„ 23	„ 49
Roode kool	7.314	13.009	„ 35	„ 45
Kleiaardappelen ...	39.349	36.546	„ 105	„ 164
Pootaardappelen ...	15.997	34.671	„ 231	„ 383
Uien	40.897	51.093	„ 315	„ 273

Van deze agrarische producten, waarvan wij in totaal in het afgelopen kwartaal ca. f 62 miljoen uitvoerden of 37 pCt. van de totale uitvoerwaarde, is de situatie derhalve in verschillende opzichten iets verbeterd. Vooral de prijsstijging van verschillende producten vormt een zeer gunstig verschijnsel.

Wat de hoeveelheid betreft, liep de export van kaas vrij belangrijk terug, evenals die van margarine; dit laatste zal wel gedeeltelijk in verband staan met de verplaatsing van een deel der bedrijven naar het buitenland. Zeer belangrijk was de achteruitgang bij bacon en spek (ruim 45 pCt.); daarentegen verbeterde de prijs vrij aanzienlijk. De totaalcijfers voor gecondenseerde melk vertoonen eenige daling, die evenwel ruimschoots gecompenseerd wordt door de flinke stijging van den prijs. Ook bij de eieren is de situatie nog weinig hoopvol; de prijs van dit artikel is zeer sterk gedaald, hetgeen door de geringe stijging van het uitgevoerde quantum niet wordt goedge maakt.

De verbeterde exportpositie van roode en witte kool, ook van sluitkool, sommige soorten erwten en bonen en van verschillende zaden, zal voor den tuinbouw verlichting brengen.

Ten aanzien van den uitvoer van *industriële* grondstoffen is de situatie, wat betreft de uitgevoerde hoeveelheden, niet ongunstig. De export van steenkool, cokes en briketten nam, wat de hoeveelheid betreft, iets toe in vergelijking met het eerste kwartaal van 1933, de prijzen waren echter lager. Ongunstig was de export van kunstmest, behalve superfosfaat.

De uitvoer van verschillende industriefabrikaten geven wij in de volgende tabel.

	Uitvoer in tonnen		Waarde per ton	
	1933	1934	1933	1934
	1e kwartaal		1e kwartaal	
Radio-artikelen ...	1.489	1.303	f 7.150	f 6.180
Gloeilampen	4,8 ¹⁾	3,4 ¹⁾	„ 415 ³⁾	„ 429 ³⁾
Katoenen weefsels ²⁾	2.068	1.583	„ 1.862	„ 1.756
Kunstzijden garens	2.021	2.207	„ 1.975	„ 1.980
Krantenpapier	4.068	3.071	„ 750	„ 697
Stroocarton	50.259	72.839	„ 43	„ 41
Arbeidswerktuigen .	1.114	1.014	„ 985	„ 970
Fijn aardewerk ...	1.303	1.113	„ 363	„ 286

¹⁾ In miljoenen stuks. ²⁾ In de cijfers van 1933 is de export van tricoot inbegrepen. In 1934 wordt deze post afzonderlijk opgegeven en bedraagt voor het eerste kwartaal 36 ton met een waarde van f 102.000, welk bedrag wij bij de kwartaalcijfers van 1934 hebben opgeteld. ³⁾ Per 1000 stuks.

Over het algemeen waren de uitgevoerde hoeveelheden industrieproducten geringer dan verleden jaar in het eerste kwartaal, terwijl ook de prijzen op een lager niveau zijn gekomen. De niet-agrarische producten vormen meer dan 60 pCt. van den Nederlandschen uitvoer, en moeten onbeschermd den fellen concurrentiestrijd voeren, in afwijking van den uitvoer der agrarische producten, die in verschillende vormen uit het Landbouwcrisisfonds wordt gesteund. Hierbij zal de toekomstige ontwikkeling afhangen van de mogelijkheid om producten van de beste kwaliteit tegen concurrerende prijzen te kunnen leveren. Zonder verlies is zulks slechts bereikbaar bij verlaging der productiekosten. Wij weten niet, in hoeverre de Nederlandsche industrie in dit opzicht resultaten heeft bereikt; het is echter niet uitgesloten, dat de over het algemeen gedaalde waardecijfers per ton van den uitvoer door de industrie zijn ingehaald door middel van kostprijsverlaging. Nu bij de contingentering van den invoer van katoenen weefsels in Nederlandsch-Indië aan Nederland een belangrijk contingent is toegekend, zijn de vooruitzichten voor den export dier producten iets gunstiger geworden. De cijfers over het eerste kwartaal toonen anders weer zeer duidelijk de ongunstige exportpositie van de Nederlandsche textielindustrie.

Scheepvaart.

Zoowel het zeescheepvaartverkeer als het verkeer langs de rivieren en kanalen handhaafde zich in de afgelopen drie maanden van November tot Januari (de laatst gepubliceerde gegevens), in denzelfden omvang als in de voorafgaande driemaandelijkse periode van 1933. Hierbij komt, dat December wegens ijsstremming zeer lage cijfers voor het verkeer langs de binnenwateren toont.

De toestand van onze koopvaardijvloot wordt belicht door de nevenstaande tabel, waarvan de gegevens ons door de Ned. Reëdersvereniging zijn verstrekt.

Zoowel het aantal schepen in de vaart als de tonnage daarvan ging vanaf begin 1934 vrij snel achteruit. De omvang van de varende tonnage ligt evenwel thans op een iets hoger niveau dan in het begin van 1933. Wel is het percentage der opgelegde schepen niet zoo ongunstig als begin 1933, maar zulks is het gevolg van den voortdurenden sloop en verkoop van schepen. Voor zover verkoop plaatsvindt, wordt dientengevolge de concurrentie op de vrachtenmarkt verscherpt, daar de hier opgelegde schepen dan door andere landen in de vaart worden gebracht. Zoo heeft Rusland het laatste jaar verschillende Nederlandsche schepen gekocht, en bestaat het gevaar, dat deze zullen dienen ter vervanging van verleden jaar door de Sovjets van ons gecharterde schepen.

Begin v. de maand	Totaal koop- vaardijvloot 1)		Opgelegd			In de vaart	
	Aan- tal	in 1000 B.R.T.	Aan- tal	in 1000 B.R.T.	Perce- tage	Aan- tal	in 1000 B.R.T.
Jan. '32	510	2.315	167	782	33,7	343	1.534
Jan. '33	478	2.163	165	782	36,3	313	1.381
Febr. "	478	2.145	161	753	35,1	317	1.392
Maart "	473	2.118	157	725	34,2	316	1.394
April "	470	2.106	159	736	34,9	311	1.370
Mei "	468	2.096	169	722	34,4	299	1.375
Juni "	465	2.078	145	603	29,	320	1.476
Juli "	463	2.071	131	560	27,1	332	1.511
Aug. "	457	2.026	104	427	21,6	349	1.561
Sept. "	448	2.002	103	423	20,1	341	1.541
Oct. "	445	1.998	101	407	20,4	344	1.591
Nov. "	440	1.995	102	412	21,0	334	1.541
Dec. "	438	1.986	99	409	20,6	333	1.525
Jan. '34	432	1.977	96	338	17,1	328	1.574
Febr. "	428	1.974	83	301	15,2	339	1.625
Mrt. "	424	1.963	88	342	17,4	332	1.586
April "	419	1.943	99	411	21,1	315	1.491

1) De schepen, die omgebouwd worden, zijn niet vermeld andere „opgelegd” of „in de vaart”.

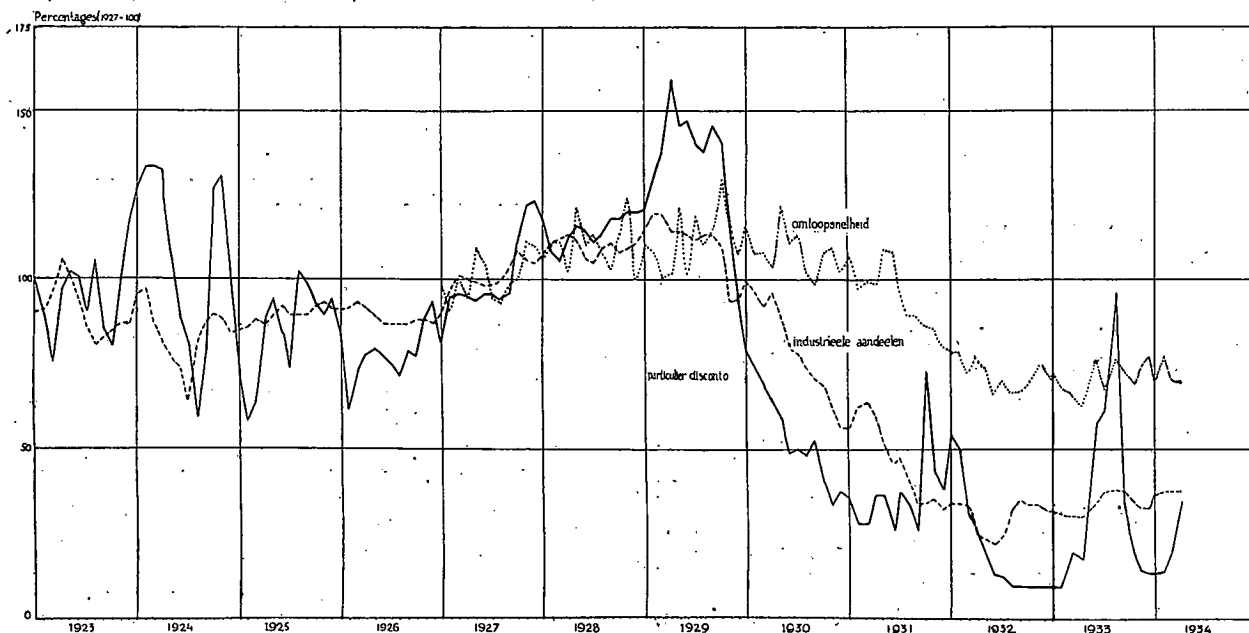
Monetaire factoren.

De monetaire indices der laatste maanden toonen een beter beeld. De omzetsnelheid van de saldi bij den Postchèque- en Girodienst is laatstelijk gestegen ¹⁾, hetgeen op eenige verlevendiging van zaken wijst. Ook de omzetsnelheid van de gelden bij De Nederlandsche Bank is gestegen. Voor een belangrijk deel zal dit zijn toe te schrijven aan goudafvloeiingen, waardoor stilliggende saldi zijn verdwenen. Sinds December zijn de rekening-courant-saldi van particulieren bij De Nederl. Bank verminderd van f 229 miljoen tot f 96 miljoen. Door belegging van bankgelden in te converteeren Overheidsobligaties is voorts vermeerdering van geldomzetten ingetreden, hetgeen ook blijkt uit een stijging van het particulier disconto.

Op de kapitaalmarkt was de bedrijvigheid in de laatste maanden groot in verband met de conversies, eerst van de Nederlandsch-Indische Dollarleeningen, daarna van de Nederlandsche Staatsleeningen. Het groote succes, dat aan deze conversies ten deel is gevallen, opent zeer gunstige perspectieven voor een verdere verlaging van de kapitaalrente in Nederland.

De aandelenkoersen zijn de laatste maanden iets gestegen. Het feit, dat de bedrijvigheid in verschillende landen toenemende is, terwijl zij in ons land in ieder geval niet vermindert, gepaard aan een zwakke tendens tot prijsstijging, geeft blijkbaar iets meer vertrouwen in de toekomst.

1) Zie nevenstaande tabel.

Tabel I.

Postchèque- en Girodienst.

Jaar	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927.....	4.13	3.82	4.20	4.01	4.58	4.44	4.02	3.92	4.13	4.20	4.69	4.64
1928.....	4.47	4.67	4.67	4.28	5.10	4.62	4.75	4.57	4.35	4.75	5.23	4.20
1929.....	4.64	4.57	4.26	4.30	5.09	4.29	5.03	4.67	4.81	5.48	4.93	4.53
1930.....	4.87	4.54	4.56	4.38	5.12	4.72	4.75	4.35	4.19	4.56	4.58	4.34
1931.....	4.49	4.12	4.23	4.16	4.59	4.54	4.14	3.83	3.84	3.71	3.67	3.44
1932.....	3.38	3.38	3.12	3.29	3.21	2.88	3.05	2.87	2.88	3.01	3.25	3.02
1933.....	3.06	2.92	2.87	2.67	3.26	2.87	3.18	3.01	2.89	3.09	3.22	2.93
1934.....	3.22	2.95	2.92									

CRISISWETGEVING IN NEDERLAND.

Wij vervolgen hieronder ons driemaandelijks overzicht van de voornaamste crisismaatregelen, die door onze regeering in de achter ons liggende periode zijn getroffen, of die zich in voorbereiding bevinden.

HANDELSPOLITIEKE MAATREGELEN IN ENGEREN ZIN.

Crisisinvoerwet. (Wet van 23 Dec. 1931, Stbl. No. 535, gewijzigd bij de wet van 17 Nov. 1933, Stbl. No. 596).

Bij de verlenging der contingentteeringen na 1 Januari 1934 zijn in vele gevallen de contingenten vastgesteld op grond van de gewijzigde Crisis-invoerwet. De contingenten werden daarbij zeer laag gesteld, terwijl de regeering de bevoegdheid heeft om boven deze minimum contingenten bijzondere invoercontingenten vast te stellen.

De contingenten zijn ongewijzigd verlengd voor de volgende goederen:

Roggebloom en roggemeel. 100 pCt. van de waarde der basisjaren 1930 en 1931, tot einde 1934. (Stert. 12/13.1.34. No. 9). Bij Kon. Besluit van 29 Maart 1934 is deze contingentteering tot 1 April 1935 verlengd. Basisjaren 1931 en 1932 (Stert. No. 63).

Overhemden en zakdoeken, de eerste 100 pCt., de tweede 90 pCt. van de waarde in 1930 en 1931 ingevoerd, tot ult. 1934. (Zelfde Stert. als roggemeel).

Gort. 100 pCt. van de hoeveelheid in 1931 en 1932 ingevoerd, t/m. 31 Januari 1935, (Stert. 31.1.34, No. 22).

Brood en alle deeg. 100 pCt. hoeveelheid, ingevoerd van 1 Nov. 1930—1 Nov. 1932, t/m. 31 Oct. 1934. (Stert. 20.2.34, No. 36).

Draadnagels, spijkers en draadkrammen tot 1 Maart 1935, 50 pCt. van de hoeveelheid in 1931 en 1932 ingevoerd; *getrokken ijzerdraad* 80 pCt. van de hoeveelheid in dezelfde jaren en *prikkeldraad en puntdraad* 100 pCt. van die hoeveelheid. (Stert. 28.2.34. No. 42).

Schoeisel en leestklaar schoenwerk; schoeisel van leer 50 pCt. van de hoeveelheid in 1929, 1930, en 1931; *uit rubber en leestklaar schoenwerk* 100 pCt. van de hoeveelheid in 1930 en 1931. Tot 1 Oct. 1934. (Stert. 20.2.34, No. 36).

Ten aanzien van de volgende goederen zijn lage contingenten bij de jongste verlenging der contingentteering ingevoerd:

Verpakkingsglas, met uitzondering van bemand glaswerk, tot 1 Jan. 1935, 40 pCt. van de ingevoerde hoeveelheid in 1931 en 1932. (Stert. 29.1.34, No. 20).

Vleesch, levende schapen en slachtpaarden 20 pCt. van de hoeveelheid in 1931 en 1932 ingevoerd; *rund- en kalfsvleesch* hetzelfde percentage van de hoeveelheid in 1929, 1930 en 1931 ingevoerd. Deze contingentteering geldt t/m. 15 Januari 1935. (Stert. 22.1.34, No. 15). Volgens het ingediende wetsontwerp (Gedr. Stukken Tweede Kamer 1933—34, No. 318) wordt de invoer van vleesch gemonopoliseerd en mag deze slechts door de Crisis-Rundvee-centrale geschieden.

Huishoudelijk glaswerk. De contingentteering is bij Kon. Besluit van 26 Januari 1934 (Ned. Stert. No. 21) verlengd tot 1 Febr. 1935, terwijl de contingenten zijn verlaagd tot 40 pCt., vroeger 85 pCt. Basisjaren 1931 en 1932.

Onderkleeding, met uitzondering van gebreide- en tricotgoederen, corsetten en bustehouders. Bij Kon. Besluit van 26 Januari 1934 (Ned. Stert. No. 21) verlengd tot 1 Febr. 1935. De contingenten bedragen 50 pCt. van de waarde en 50 pCt. van de hoeveelheid, ingevoerd in de jaren 1931 en 1932.

Tricotgoederen. Bij Kon. Besluit van 26 Januari 1934

(Ned. Stert. No. 21) verlengd tot 1 Febr. 1935, met als contingenten 30 pCt. van de waarde en 45 pCt. van de hoeveelheid van de jaren 1929, 1930 en 1931. Vroeger 75 pCt. van de waarde.

Bovenkleeding voor mannen en jongens 30 pCt. van de waarde, maar niet meer dan 20 pCt. van de hoeveelheid; *voor vrouwen en meisjes* 15 pCt. van de waarde en 20 pCt. van de hoeveelheid. Basisjaren 1929, 1930 en 1931; *bovenkleeding van weefsels met rubber* 40 pCt. van de waarde en 70 pCt. van de hoeveelheid in de jaren 1930 en 1931. Geldig tot 1 Febr. 1935. (Stert. 31.1.34, No. 22). Deze contingentteering slaat niet op gebreide en tricotgoederen.

Porcelein, aardewerk en tegels. *Porcelein* 45 pCt. van de waarde, 70 pCt. van de hoeveelheid, ingevoerd in de jaren 1928, 1929 en 1930; *fijn aardewerk* 35 pCt. van de waarde, 50 pCt. van de hoeveelheid, ingevoerd in 1929 en 1930; *sanitair aardewerk* 15 pCt. van het gewicht, ingevoerd in 1928, 1929 en 1930; *muur- en wandtegels* 30 pCt. van het gewicht, in dezelfde jaren ingevoerd. Geldig tot 1 Febr. 1935. (Stert. 31.1.34, No. 22).

Wollen en halfwollen stoffen t/m. 31 Jan. 1935 30 pCt. van de waarde en 50 pCt. van de hoeveelheid in de basisjaren 1929, 1930 en 1931. (Stert. 31.1.34, No. 22).

Rijwielbanden 60 pCt. van het aantal in 1929, 1930 en 1931, vroeger 100 pCt. (Stert. 30.1.34, No. 21). Tot 1 Sept. 1934.

Meubelen van hout 50 pCt. van de waarde en 60 pCt. van de hoeveelheid, *meubelen van rotan of riet* 30 pCt. van de waarde of 45 pCt. van de hoeveelheid. Basisjaren 1931 en 1932 (Stert. 28.2.34, No. 42) t/m. 28 Febr. 1935.

Pluche, fluweel, trijp, enz. 30 pCt. van de waarde en 35 pCt. van de hoeveelheid van 1931 en 1932. Duur t/m. 28 Febr. 1935. (Stert. 28.2.34, No. 42).

Tafel- en servetgoed, handdoeken en ander huishoudgoed, beddelakens en sloopen, duur t/m. 28 Febr. 1935 tot 50 pCt. van de hoeveelheid, in de jaren 1929, 1930 en 1931 30 pCt. van de waarde of 50 pCt. van de hoeveelheid, in ingevoerd. (Stert. 28.2.34, No. 42).

Katoenen manufacturen, t/m. 31 Aug. 1934. *Geverfde, bedrukte en bontgeweven goederen* 30 pCt. van de waarde en 55 pCt. van de hoeveelheid in 1929, 1930, en 1931 gedurende 6 maanden ingevoerd; *gebleekte* 30 pCt. van de waarde en 60 pCt. van de hoeveelheid in 1931 en 1932; *ongebleekte* 30 pCt. van de waarde en 35 pCt. van de hoeveelheid in 1931 en 1932 ingevoerd, alles gedurende 6 maanden. (Stert. 28.2.34, No. 42). Tenslotte is ook de invoer van *bladzink* bij besluit in dezelfde Staatscourant beperkt en wel tot 70 pCt. van de hoeveelheid, in 1931 en 1932 ingevoerd, terwijl het contingent voorheen 80 pCt. bedroeg. Deze contingentteering geldt t/m. 28 Febr. 1935.

Stofzuigers. Bij Kon. Besluit van 29 Maart (Ned. Stert. van 3 April 1934 No. 63) voor een jaar verlengd t/m. 31 Maart 1935:

electrische stofzuigers, stofzuigermotoren en stofzuigerslangen tot 80 pCt. van de hoeveelheid in de jaren 1930, 1931 en 1932; andere onderdelen van stofzuigers tot 50 pCt. van de hoeveelheid in de jaren 1930, 1931 en 1932.

Omtrent de contingenten, die boven het minimum worden toegestaan, zijn nog geen gegevens bekend. Deze worden soms geregeld in de handelsverdragen met bepaalde landen, doch zijn in die gevallen meestal geheim. Het Crisis-Invoerbureau regelt de verstrekking dier extra-vergunningen volgens zekere voorschriften, door de regeering verstrekt.

De volgende contingentteeringen zijn vanaf 1 Jan. 1934 nieuw afgekondigd.

Kunstzijden manufacturen uit zuivere kunstzijde 20 pCt. van de waarde en 30 pCt. van de hoeveelheid, gemiddeld

in 1931 en 1932 ingevoerd. Hetzelfde percentage geldt ook voor *weefsels uit kunstzijde met andere stoffen dan zijde en wol*. Duur der contingentteering t/m. 31 Dec. 1934. (Stert. 22.1.34, No. 15).

Weefsels van vlas, hennep en halflijnen, t/m. 31 Dec. 1934 gecontingenteerd op 50 pCt. van de waarde en 65 pCt. van de hoeveelheid, gemiddeld in 1930, 1931 en 1932 ingevoerd. (Stert. 29.1.34, No. 20).

Kunstmeststoffen. Bij Kon. Besluit van 12 Februari 1934, Ned. Stert. No. 30, is van 1 Januari 1934 t/m. 30 Juni 1934, de invoer beperkt van kalksalpeter, kalkammonsalpeter en ander ammoniumnitraat, leunasalpeter en zwavelzure ammoniak tot 100 pCt. van de hoeveelheid, ingevoerd in het eerste halfjaar 1933.

Petten en baretten t/m. 31 Jan. 1935 gecontingenteerd op 45 pCt. van de waarde en 50 pCt. van de hoeveelheid, in 1931 en 1932 ingevoerd. (Stert. 28.2.34, No. 42).

Rijst. Bij K. B. van 9 April is voor den duur van 1 jaar de invoer van gepelde, van gebroken en van gemalen rijst gecontingenteerd op 60 pCt. van de hoeveelheid, die gemiddeld in 1932 is ingevoerd, die van rijstvoedermeel op 100 pCt. van de gemiddelde hoeveelheid in 1932 en 1933 ingevoerd. (Ned. Stert. van 13 April 1934, No. 71).

Lucifers: Bij Kon. Besluit van 29 Maart 1934 (Ned. Stert. van 3 April 1934 No. 63) is voor den duur van 3 maanden, eindigend 31 Mei 1934, de invoer van lucifers beperkt tot 30 pCt. van de hoeveelheid, gemiddeld per 3 maanden in de jaren 1932 en 1933 ingevoerd.

Salpeter: Bij Kon. Besluit van 11 April 1934 (Ned. Stert. van 13/14 April 1934 No. 71) is voor den duur van 12 maanden, eindigend 31 Maart 1935, de invoer gecontingenteerd van chilisalpeter (zoowel natuurlijke als synthetische z.g. natronsalpeter) tot 100 pCt. van de hoeveelheid uit de jaren 1932 en 1933.

Badkuipen en closetreservoirs: Bij Kon. Besluit van 13 April 1934 (Ned. Stert. van 16 April 1934 No. 72) is voor een tijdvak van 8 maanden, aanvangend 1 April 1934, de invoer gecontingenteerd van geëmailleerde gegoten badkuipen en closetreservoirs tot 50 pCt. van de gemiddelde hoeveelheid per 8 maanden in het jaar 1932.

Cement: Bij Kon. Besluit van 13 April 1934 (Ned. Stert. van 16 April 1934 No. 72) is voor den duur van 12 maanden, aanvangend 1 April 1934, de invoer gecontingenteerd van cement van alle soorten tot 50 pCt. van de hoeveelheid, gemiddeld in de jaren 1931 en 1932 ingevoerd.

II. Instelling, afschaffing, verhooging of verlaging van invoerrechten op korten termijn. (Gedr. Stukken, Tweede Kamer, No. 341).

Den 15den Maart 1934 is een wetsontwerp ingediend, volgens hetwelk de regering de bevoegdheid zal krijgen om wijzigingen in het tarief van invoerrechten bij K. B. af te kondigen en daarna sanctie van deze besluiten door het Parlement te vragen. Het aanhangige ontwerp is o.m. gemotiveerd op fiscale gronden en voorts met een beroep op de noodzakelijkheid om ook op dit terrein bij onderhandelingen met het buitenland snelwerkende maatregelen te kunnen invoeren. Bovendien acht de regering dezen maatregel noodig om een Nederlandsche industrie, die door buitenlandse maatregelen op tarief- en ander gebied zich plotseling van haar afzetgebied in het buitenland beroofd ziet, op de binnenlandsche markt afdoende te kunnen beschermen. Indien een der Kamers de bekrachtiging van de bij K. B. afgekondigde tariefwijziging weigert, welke bekrachtiging onverwijld na afkondiging door de regering moet worden aangevraagd, wordt die wijziging onverwijld ingetrokken. Dit wetsontwerp werd, nadat aan de ontworpen regeling een eindtermijn was toegevoegd (1 Jan. 1937) en de bevoegdheden der Regeering door een Nota van Wijziging eenigszins nader waren gepreciseerd, op 18 April jl. door de Tweede Kamer aangenomen.

LANDBOUW.

I. Landbouwcrisiswet 1933. (Wet van 5 Mei 1933, Stbl. No. 261).

Het crisis-arbitragereglement is bij Min. Besch. gewijzigd en opnieuw vastgesteld in de Ned. Stert. van 19 Febr. 1934, No. 35, als Crisis-Arbitragereglement 1934.

Bij Kon. Besluit van 11 April 1934, Stbl. No. 144, is een gewijzigd Crisis-organisatiebesluit 1933 afgekondigd.

II. Granen en zetmeel.

Bij Min. Besch. van 18 Jan. 1934, afgekondigd in de Ned. Stert. van dienzelfden datum, No. 13, is het Denaturatie-Reglement afgekondigd, waarbij wordt voorgeschreven, welke granen kunnen worden gedatureerd

en op welke wijze dit dient te geschieden, alles onder toezicht van de „Nederlandsche Graancentrale“.

Bij Min. Besch. van 13 Maart, afgekondigd in de Ned. Stert. van dien datum, No. 51, is het reglement voor Java-mais vastgesteld. Hierbij krijgt de Ned. Graancentrale de bevoegdheid een reductie te verleenen op het monopolierecht voor mais van Java en Madoera afkomstig, wanneer deze van goede kwaliteit is en voor ten minste f 2,50 per 100 KG. f.o.b. Java is gekocht. Het monopolierecht op mais bedraagt f 1,50 per 100 KG. Een soortgelijke beschikking is voor Celebes-mais getroffen en afgekondigd in de Ned. Stert. van 23 Maart 1934 No. 59.

Op 15 Maart 1934 is een nieuwe lijst van prijsverschillen vastgesteld voor granen en meelsoorten, waarop bij invoer monopolierechten worden geheven, ter vervanging van de lijsten van prijsverschillen 3,4 en 5.

III. Rijst.

Bij Ministerieele Beschikking is voor een hoeveelheid van 15.000 ton, die vanaf 1 April 1934 in den loop van dit jaar in Nederland wordt ingevoerd, voor ongepelde rijst uit Ned.-Indië afkomstig vrijstelling verleend van het monopolierecht van f 1.— per 100 KG.

IV. Richtprijs van tarwe.

In een schrijven aan de besturen der diverse landbouworganisaties heeft de Minister medegedeeld, dat de richtprijs van tarwe verlaagd wordt tot f 11.— per 100 KG. (vroeger f 12.—).

V. Steunverleening ten behoeve van rogge. (Crisissteunbeschikking 1934 IV. — Beschikking van 6 Maart 1934 (Ned. Stert. No. 46).

Hierbij is bepaald, dat aan verbouwers van rogge (oogst 1933), die niet in de steungelden hebben gedeeld, verleend krachtens de wet van 5 Mei 1933 (Stbl. No. 259), omdat zij de rogge niet vóór 2 October 1933 hebben geleverd, uitkeering kan worden gedaan uit het Landbouwcrisisfonds over na 2 October 1933 geleverde hoeveelheden rogge, en wel op een basis van f 0.50 per 100 KG.

VI. Crisis-Steunbeschikking Griendcultuur 1934 I. (Ned. Stert. 19/20 Jan. 1934, No. 14).

Voor producten van de griendcultuur wordt een bedrag van f 20.000 als steun toegewezen. Steun wordt verstrekt aan erkende bewerkers, d.z. Nederlanders, die als zoodanig door den Regeeringscommissaris voor deze cultuur zijn erkend. Bij beschikking II, (Ned. Stert. 19 Febr. 1934, No. 35) geldt eenzelfde regeling voor de rietcultuur. (Crisis-Steunbeschikking 1934 II).

VII. Steunverleening ten behoeve van telers van bladriet. (Crisissteunbeschikking 1934 III — Beschikking van 15 Maart 1934, Ned. Stert. No. 54).

Hierbij is bepaald, dat aan Nederlanders, die vóór 1 Maart 1934 als rieteler zijn erkend door de Stichting Nederl. Griend- en Rietcentrale, gevestigd te Werkendam, f 12.50 per H.A. kan worden uitbetaald voor het snijden en schoonmaken van rietvelden, oogst 1933/34. Bij dezelfde Beschikking is bovengenoemde Stichting, onder goedkeuring van Statuten en Huishoudelijk Reglement, aangewezend als crisisorganisatie.

VIII. Steunverleening aan verbouwers van fabrieksaardappelen uithoofde van regenschade. (Beschikking van 3 Maart 1934, Ned. Stert. No. 45).

Hierbij is bepaald, dat uit het Landbouwcrisisfonds aan verbouwers van fabrieksaardappelen, die ten kantore van het Regeeringsbureau voor de aardappelmeelindustrie als gerechtigde tot het verbouwen van fabrieksaardappelen staan ingeschreven, uit hoofde van de door hen over de oogst 1932 geleden regenschade, steun zal worden verleend, tot een bedrag van f 0.25 per H.L. à 360 H.L. per H.A., in totaal voor een oppervlakte van 850 H.A.

IX. Vergoeding bij uitvoer van consumptie-aardappelen. (Beschikking van 7 Maart 1934, Ned. Stert. No. 47).

Deze beschikking bepaalt dat, ten behoeve van de verbouwers, aan bij de Nederl. Aardappelcentrale aangesloten exporteurs, bij uitvoer van consumptie-aardappelen uit het Landbouwcrisisfonds kan worden vergoed een bedrag van ten hoogste f 0.30 per 100 KG., tot een maximum van f 10.000. Uitvoer moet plaats vinden na 1 December 1933, doch vóór 1 Juli 1934 en naar landen buiten Europa.

X. *Steun gedenatureerde consumptieaardappelen.* (Crisisaardappelsteunreglement 1934 I. — Beschikking van 7 April 1934, Ned. Stcrt. No. 67).

Volgens deze beschikking wordt steun verleend aan de bij Gewestelijke Aardappelorganisaties aangesloten en als zoodanig erkende telers van consumptie-aardappelen, oogst 1933, welke door denatureering ongeschikt zijn gemaakt voor menselijke consumptie.

XI. *Vlassteun.* (Ned. Stcrt. van 9 April 1934. No. 67). Crisis-Steunbeschikking 1934 VII.

Bij Ministerieele Beschikking van bovenstaanden datum is bepaald, dat de steun voor den vlasbouw in 1934 zal worden verleend door bemiddeling van den Nederlandschen Vlascentrale te 's-Gravenhage. De erkende vlastelers moeten bij deze Crisis-Organisatie aangesloten zijn. Dezelfde Stcrt. bevat de goedgekeurde statuten en reglementen der Vlascentrale. De steun bedraagt f 50.— per H.A. voor het telen van vlas, f 50.— voor het repelen en f 125.— voor de verwerking tot vlaslint, alles per H.A.

XII. *Cichorei.* (Kon. Besluit van 11 April 1934, Stbld. No. 142).

Bij dit K. B. is cichorei verklaard tot crisisproduct.

TUINBOUW.

I. *Crisis-Tuinbouwbeschikking 1933 (wijz. III en IV).* (Ned. Stcrt. van 12 Febr. 1934, No. 30 en 20 Mrt. 1934, No. 56).

Bij Min. Besch. van 12 Febr. is de vijfde wijziging der monopolie-rechten bij den invoer van groenten en fruit afgekondigd. De splitsing van verpakte appelen en peren in kisten en die in vaten, die bij beschikking van 15 Dec. 1933 was ingevoerd, wordt weer opgeheven, en het monopolie-recht voor alle appelen en peren op f 0,02 per KG. bruto gebracht. Tevens wordt het monopolie-recht op bananen op f 0,025 per KG. netto vastgesteld. Bij Min. Besch. van 20 Maart 1934 is het monopolie-recht ook voor mandarijnen op f 0,02 per KG. gesteld, voor citroenen op f 0,01 (vroeger voor beide f 0,02).

II. *Crisis-Tuinbouwbesluit 1934 I en Beschikking 1934 I A.* (Teeltbeperking). (Stbl. No. 87 van 28 Febr. 1934 en Ned. Stcrt. van 15 Maart 1934, No. 53).

Bij het tuinbouwbesluit wordt bepaald, dat de tuinbouw in 1934 slechts is toegestaan aan aangeslotenen bij een door den Minister aan te wijzen crisisorganisatie. Het telen van sla in druivenkassen wordt verboden en in andere kassen slechts eenmaal per jaar toegestaan. De teelt van andere tuinbouwgewassen mag slechts op een deel van de in 1933 bebouwde oppervlakte geschieden. De Min. Beschikking bevat de uitvoeringsbepalingen, o.m. voorschriften omtrent de hoeveelheid sla, die per raam mag worden geteeld, benevens het percentage der teeltbeperking. Bij bedrijven van 0—2 H.A. mag 95 pCt. van de vroegere oppervlakte worden beplant, bij grotere bedrijven geleidelijk minder, tot 40 pCt. bij bedrijven boven de 25 H.A.

III. *Crisistuinbouwbeschikking 1934 I B.* (Ned. Stcrt. van 18 April 1934, No. 74).

Aanvulling van de Beschikking 1934 I A, waarbij de Stichting Nederlandsche Groenten- en Fruitcentrale te 's-Gravenhage als de crisisorganisatie wordt aangewezen en de afzet van tuinbouwgewassen in hoeveelheden boven 10 KG. wordt voorbehouden aan de door deze Stichting erkende veilingen van aardappelen, groenten en fruit.

Tevens wordt aangegeven aan welke personen en onder welke voorwaarden ontheffing van deze bepaling kan worden verleend, zulks ter beoordeeling van genoemde Stichting.

IV. *Crisistuinbouwbesluit 1934 II.* (Uitvoer). (Stbl. No. 90 van 6 Maart 1934).

Hierbij wordt de uitvoer van fruit en groenten slechts toegestaan aan de Nederlandsche Groenten- en Fruitcentrale, die van aardappelen aan de Nederl. Aardappelcentrale, beiden te 's-Gravenhage. Voor den uitvoer van komkommers, augurken, tuinwortelen, tomaten en aardappelen naar België geldt dit besluit vanaf 1 Febr. 1934, voor kropsla naar Duitschland van 1 April tot 1 Juni 1934. Bij K. B. van 7 April 1934, Stbl. No. 138, is bepaald, dat tot 1 Febr. 1935 ook de uitvoer van aardbeien en sla naar België slechts door deze Centrale mag geschieden.

V. *Crisissteunbeschikking 1934 V* (Ned. Stcrt. 5 Maart 1934, No. 45).

Een bedrag van f 3.563.185 wordt beschikbaar gesteld voor uitkeering aan de verbouwers van tuinbouwgewassen. De steun is vastgesteld per artikel, naar de hoeveelheid geleverde goederen, in bepaalde perioden.

VEETEELT.

I. *Crisis Rundvetbesluit 1933.* (Stbl. van 19 Jan. 1934, No. 11).

Ongesmolten rundvet wordt tot crisisproduct verklaard. De invoer ervan is tot 1 Jan. 1935 slechts toegestaan aan de Stichting Crisis-Zuivel-Centrale. Bij Min. Besch. van 16 Febr., afgekondigd in de Ned. Stcrt. van 16/17 Febr., No. 34, is het monopolie-recht bij invoer van ongesmolten rundvet op f 0,20 per KG. netto vastgesteld.

II. *Restitutie bij uitvoer van rundvleesch.*

De bedragen zijn vastgesteld bij Beschikking van 24 Maart 1934, Ned. Stcrt. No. 60. Uitvoer na 15 October 1933, doch vóór 15 October 1934.

PLUIMVEETEELT.

I. *Crisispluimveebeschikking 1933* (Wijziging II). (Ned. Stcrt. van 9/10 Maart 1934, No. 49).

Bij deze wijziging is, volgens ministerieele beschikking, de toeslag op eieren verminderd. Bovendien geldt de toeslag van 1 Februari—1 Mei 1934, de periode der grootste productie, per 1000 eieren, terwijl gedurende de periode van 1 Mei—1 Juli 1934 dezelfde toeslag per 100 eieren wordt gegeven, zoodat deze dan tienmaal zoo groot wordt. De bedragen zijn f 0,05 voor broedeieren, afkomstig van een fokker; f 0,35 voor die afkomstig uit een vermeerderingsbedrijf en f 0,75 voor andere broedeieren. Alle bedragen per 1000, later per 100 stuks.

II. *Crisis-Restitutiebeschikkingen, 1934, I, II en III.*

De eerste Min. Besch. van 11 Jan. 1934, afgekondigd in de Ned. Stcrt. van dien datum, No. 8, regelt de vergoeding voor eieren bij export. De exporteurs moeten aangesloten zijn bij de „Stichting voor Export van Eieren en Pluimvee” te Apeldoorn. Restitutie wordt verleend vanaf 21 Augustus 1933 t/m. 31 Maart 1934. De tweede beschikking (Ned. Stcrt. zelfde datum) regelt de restitutie op gelijke wijze voor slachtgevoegelde, dat uitgevoerd is en de derde beschikking (Ned. Stcrt. 19/20 Jan. 1934, No. 14), voor eierproducten. Bij de beschikkingen van 28 Maart 1934 is de termijn verlengd t/m. 30 April 1934.

III. *Eieren in broedmachines.* (Beschikkingen van 21 Maart 1934, Ned. Stcrt. No. 57 en van 6 April 1934, Ned. Stcrt. No. 66).

Vanaf resp. 19 April en 3 Mei 1934 is het, aan erkende kuikbroeders, verboden eendeneieren en kippeneieren in broedmachines uit te laten broeden.

SCHAAL- EN SCHELPIEDIEREN.

Crisis-Garnalenbesluit 1934 I. (K. B. van 24 Maart 1934, Stbl. No. 122).

Bij K. B. is vastgesteld, dat het drogen van garnalen alleen mag geschieden door personen aangesloten bij een Crisis-Organisatie. Als zoodanig is bij Ministerieele Beschikking van 11 April 1934 (Ned. Stcrt. No. 71 van 13/14 April 1934), de Nederlandsche Garnalencentrale te Apeldoorn aangewezen. De erkende garnalenvisschers kunnen garnalen afleveren aan erkende garnalendrogers, en deze verkopen hun product aan de Garnalencentrale. De Garnalencentrale levert gedroogde garnalen voor de kippeneendhouderij, als regel geschieden de verkopen op openbare veilingen. Brengt het product niet voldoende op, dan kan de Centrale de aangeboden partijen aanhouden.

VEENKOLONIËN.

Turf is bij Kon. Besluit van 11 April 1934, Stbld. No. 143, verklaard tot crisisproduct.

WERKVERSCHAFFING.

I. *Crediet voor Werkverruiming.* (Gedrukte Stukken Tweede Kamer, 1933—'34, No. 339).

Dit wetsontwerp bevat een credietaanvraag ter grootte van f 60 miljoen voor de uitvoering van verschillende openbare werken. In de Memorie van Toelichting worden de volgende werken genoemd: Versnelling van de scheepvaartverbinding Amsterdam—Boven Rijn, Maasverbete-

ring, nieuwe haven te Terneuzen, scheepvaartverbinding Groningen—Zuiderzee en IJsselmeer, veerhavens bij Hanswert en Walsoorden, een afwateringskanaal voor de Geldersche Vallei en verder verschillende wegverbeteringen. Versnelling van de droogmaking der Zuiderzee en van den bruggenbouw zal niet ten laste van dit crediet komen, maar uit de betrokken begrotingen worden bestreden.

Met het oog op het loonvraagstuk in ons land zal de hoogte der loonen bij de uitvoering van deze werken in overleg met organisaties van werkgevers en werknemers worden bepaald. Het feit, dat de uit te voeren werken onder verschillende ministeries zullen ressorteeren, is oorzaak geweest, dat een algemeen crediet is aangevraagd ten laste van den kapitaaldienst van hoofdstuk VII B. Een commissie, onder leiding van den Minister-President, waarin de ministers van Waterstaat, Economische Zaken, Sociale Zaken, Binnenlandsche Zaken en Financiën vertegenwoordigd zullen zijn, zal de uitvoering voorbereiden. De geheele leiding zal in handen worden gelegd van den heer C. J. P. Zaalberg.

II. Tewerkstelling van landarbeiders met regeeringssteun.

De Minister van Sociale Zaken heeft, in overleg met de gemeentebesturen van Broek op Langendijk (N.-H.), Heinekenzand (Zeeland) en het Bildt (Friesland), besloten tot een proef gedurende vier maanden met tewerkstelling van werkloze landarbeiders in het particuliere boerenbedrijf, waarbij de regeering een derde van het loon voor haar rekening neemt, de werkgever dus slechts twee derden heeft te dragen. Hierbij moeten beslist werkloze arbeiders in het bedrijf worden aangenomen behalve het personeel, dat reeds in dienst was.

WERKLOOZENSTEUN.

I. Verlaging werklozensteun in Twente.

Bij schrijven van den Minister van Sociale Zaken van 16 Maart aan de betrokken gemeentebesturen is een verlaging van den werklozensteun in Twente ingevoerd, die 2 April van kracht is geworden. De verlaging bedraagt ca. 12½ pCt. voor textielarbeiders en 13—15 pCt. voor metaal- en bouwvakarbeiders. Zoowel grondsteun als kindertoeslag zijn verlaagd. Daar echter van het steunbedrag evenals vroeger twee derden wordt afgetrokken van hetgeen de kinderen verdienen, neemt het bedrag, dat wordt uitgekeerd, bij gezinnen, waarvan de kinderen inkomsten hebben, zeer snel af.

Daartegenover wordt de huurtoeslag reeds bij een wekelijksche huur van f 3.— gegeven, tegenover een minimum van f 3,50 bij de vroegere regeling.

Volgens mededeeling van den Minister van Sociale Zaken op 20 April in de Tweede Kamer bij de behandeling van de interpellatie-Kupers staat hiertegenover verhooging der uitkeering aan groote gezinnen.

VERMINDERING VAN VASTE LASTEN.

Obligaties zonder trustverband. (Gedrukte Stukken Tweede Kamer, Zitting 1933—1934 No. 355).

Ingediend is een wetsontwerp volgens hetwelk de debiteur, met machtiging van den president van den rechtbank, een vergadering van houders van zijn, niet onder trustverband staande, schuldbrieven aan toonder tot een nominaal bedrag van minstens f 100.000 bijeen kan roepen, teneinde tot een verlaging van zijn lasten te kunnen komen. In eerste vergadering zullen dan, wanneer de helft van het nominale bedrag vertegenwoordigd is, met ¼ der uitgebrachte stemmen besluiten genomen kunnen worden, die alle houders binden, mits deze besluiten door den president van den rechtbank worden bekrachtigd. Is in eerste vergadering niet de helft van het nominale bedrag vertegenwoordigd, dan zullen dezelfde besluiten met dezelfde meerderheid genomen kunnen worden in een tweede vergadering, ongeacht het vertegenwoordigd nominaal kapitaal.

MAATREGELEN TEN BEHOEVE VAN DE SCHATKIST.

I. *Crisisinkomstenbelasting.* (Gedrukte Stukken Tweede Kamer 1933/34, No. 305).

Dit wetsontwerp stelt een crisisinkomstenbelasting voor, die drukken zal op allen, wier inkomen minder dan 10 pCt. is gedaald in vergelijking met dat, waarop de aanslag in het belastingjaar 1931—'32 berustte. Indien het verschil minder dan 10 pCt. bedraagt zal daarvan 10 pCt. als crisisinkomstenbelasting moeten worden betaald.

II. „*Leeningwet 1934*” (Wet van 29 Maart 1934, Stbl. No. 128).

Bij deze wet wordt de regeering gemachtigd tot het sluiten van een of meer leeningen tot een bedrag van f 900 miljoen ter aflossing van de 5 pCt. leening 1932, de 4½ pCt. leeningen 1916, 1917 en 1918 en de 4 pCt. leening van 1916. De rentevoet der nieuwe leening wordt niet vermeld, maar is later op 4 pCt. gesteld. Bij inschrijving is voor het volle bedrag ingeteekend.

III. *Nederlandsch-Indische Conversie Leeningwet 1931.* (Stbl. No. 274).

Deze wet is gewijzigd, welke wijziging in Stbl. 1934, No. 75, is afgekondigd. Dientengevolge zijn de Indische Dollarleeningen, die nog uitstonden, ten bedrage van 122,5 miljoen voor zoover zij niet werden ingeruild, vroegerd afgelost. De aflossing geschiedde tegen f 2,45 per Dollar, de inruiling tegen f 2,50. De middelen zijn verschaft door een nieuwe Guldenleening tegen 4 pCt. rente met garantie van den Nederlandschen Staat.

STEUN AAN GEMEENTEN.

Onderstand aan gemeenten, die buiten staat zijn in de kosten harer huishouding behoorlijk te voorzien. Gedrukte Stukken Tweede Kamer, 1933—1934, No. 351).

De Regeering stelt voor art. 18 van de begroting van Binnenlandsche Zaken (Vde Hoofdstuk), voor 1933 te verhoogen van f 575.000 tot f 5.250.000. De uitkeeringen aan noodlijdende gemeenten zijn in het afgelopen jaar zoo hoog geweest, dat met het toegestane bedrag niet in de behoeften kan worden voorzien.

DIVERSE MAATREGELEN.

Commissie van onderzoek Crisismaatregelen. (Kon. Besluit van 19 Januari 1934, Ned. Stert. No. 24).

De taak van deze Commissie wordt als volgt omschreven: „een onderzoek in te stellen omtrent onderwerpen, verband houdende met crisismaatregelen, waaromtrent Onze Minister van Economische Zaken oordeelt, dat het algemeen belang een onderzoek vordert.”

BANK- EN GELDWEZEN.

I. *Wijziging van de Bankwet 1919.* (Stbl. No. 553 van 1918, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 Mei 1932, Stbl. No. 221). Gedr. Stukken Tweede Kamer 1933—'34, No. 347.

Volgens dit ontwerp zal artikel 13 van de wet worden gewijzigd in dier voege, dat De Nederlandsche Bank, die tot nu toe het recht had om, behalve haar reserves, één vijfde deel van haar kapitaal in effecten te beleggen, in het vervolg haar geheele kapitaal op deze wijze rendabel kan maken. De Memorie van Toelichting motiveert deze wijziging met de noodzakelijkheid om de rentabiliteit der Bank eenigszins te kunnen verhoogen, nu deze door liquidatie van de buitenlandsche wisselportefeuille zoozeer is gedaald.

Artikel 24 zal in dier voege gewijzigd worden, dat de leiding zal moeten bestaan uit ten minste één directeur, in plaats van ten minste twee directeuren, gelijk thans het geval is.

II. *Credietverleening Middenstand.* (Gedrukte Stukken Tweede Kamer 1933—'34, No. 333).

Hier wordt een nieuw artikel, 86a, voorgesteld, een memoriepost bevattende, op art. VII B van de begroting 1934. De minister van Financiën deelt in de Memorie van Toelichting mede, dat het crediet op maximaal f 2 miljoen is begroot. Het zal door tusschenkomst van de Nederlandsche Middenstandsbank worden verstrekt aan middenstanders, wier bedrijf gezond is, doch die door de crisis in moeilijkheden zijn geraakt.

III. *Enquête naar geblokkeerde buitenlandse vorderingen.*

Het Ministerie van Economische Zaken heeft een enquête ingesteld naar den omvang van geblokkeerde vorderingen van Nederlanders in het buitenland, welke op 15 April is afgesloten. Daartoe zijn alle betrokkenen in staat gesteld vragenlijsten in te vullen. Na bewerking van het resultaat dier enquête zal men een volledig overzicht hebben van die vorderingen, op grond waarvan het mogelijk zal zijn, eventueel tot toepassing van de Clearingwet (Wet van 25 Juli 1932, Stbl. No. 375) over te gaan. Daartoe zal een clearingbureau worden gesticht.

CRISISWETGEVING IN DE VEREENIGDE STATEN.

Een overzicht van de Crisiswetgeving, die in de winterzitting van het Amerikaansche Congres tot stand is gekomen, op dezelfde wijze als het Congres in de voorjaarszitting van 1933 zeer belangrijke crisiswetten heeft aangenomen,¹⁾ dient dit keer te beginnen met de begrotingsnota, door president Roosevelt op 4 Januari 1934 bij het Congres ingediend, en sindsdien door dit lichaam goedgekeurd. De uitgaven, die op de begrooting voorkomen, staan nl. in het jaar 1 Juli 1933—30 Juni 1934 voor 70 pCt. in het teeken der crisismaatregelen, terwijl deze maatregelen ook voor het dienstjaar 1934/35 nog belangrijke uitgaven zullen veroorzaken.

Begrooting.

De eindcijfers der Amerikaansche begrooting geven de volgende totalen te zien, in millioen Dollars.

	1933/34	1934/35
Gewone uitgaven ²⁾	3.046	3.238
Nooduitgaven, reeds bekend	6.357	723
Nooduitgaven, alsnog aan te vragen	1.166	2.000
Totaal....	10.569	5.961
Geschatte inkomsten	3.260	3.975
Begrootingstekort	7.309	1.986

De crisisuitgaven van het loopende jaar zullen derhalve geheel door leeningen worden gedekt, die van het jaar 1934/35 voor een deel. De president hoopt, dat de begrooting voor het jaar 1935/36 in evenwicht zal zijn en eventueele crisisuitgaven, die dan nog noodig mochten blijken, uit de gewone inkomsten kunnen worden bestreden.

De Amerikaansche staatsschuld zal derhalve in den loop van deze jaren met ongeveer \$10 milliard stijgen, waardoor de totale schuld op 30 Juni 1935 \$31,8 milliard zal bedragen. In den loop van dit begrotingsjaar zal voor financiering nog \$6 milliard noodig zijn, waarbij komt een bedrag van \$4 milliard, dat in de eerstvolgende maanden zal moeten worden afgelost, daar vroeger de financiering van de behoeften van de schatkist met behulp van kortlopende promessen is geschied.

Met het oog op verschillende ongunstige symptomen voor de emissie van groote obligatieleeningen, in de eerste plaats wel de onzekerheid ten aanzien van de toekomstige waarde van den Dollar, zal de financiering ook verder met behulp van schatkistpromessen geschieden, die echter een looptijd van ongeveer 2 jaar krijgen. Op deze wijze heeft men de gelegenheid om in den loop van een paar jaar deze groote bedragen op gunstige momenten tot obligatieleeningen te consolideeren.

Indien de inkomsten en uitgaven gedurende de komende jaren aan de verwachtingen beantwoorden, kan men niet zeggen, dat door deze grootscheepsche leeningspolitiek het Amerikaansche staatscrediet wordt geschokt. Engeland, met een bevolking van minder dan een derde der Ver. Staten, heeft een staatsschuld van ruim £6 milliard, hetgeen met bijna \$30 milliard overeenkomt.

Wanneer de staatsschuld der Ver. Staten tot ruim \$31 milliard aangroeit, blijft zij dus, in vergelijking met Engeland nog altijd bescheiden. Wel zijn de schulden van staten en gemeenten in de Ver. Staten,

¹⁾ Zie Economisch-Statistisch Kwartaalbericht No. 10, van 19 Juli 1933.

²⁾ De gewone uitgaven en inkomsten toonen voor de laatste jaren en voor 1935 het volgend beeld (in millioenen Dollars):

Jaar eindigende	Inkomsten	Uitgaven	Overschot (+) of tekort (—)
30 Juni			
1930	4.178	3.440	+ 738
1931	3.317	3.780	— 463
1932	2.121	4.594	— 2.473
1933	2.238	3.568	— 1.330
1934	3.260	3.046	+ 214
1935	3.975	3.238	+ 737

ter grootte van \$7.7 milliard, ongeveer tweemaal zoo hoog als in Engeland, waar zij £900 millioen bedragen, maar daartegenover staat een nationaal inkomen in de Ver. Staten van naar schatting \$45 milliard tegen rond £3 milliard in Engeland of \$15 milliard. Zeker wanneer de vermeerdering der schuld hiermede ophoudt, bestaat er geen enkele reden om de credietwaardigheid der Amerikaansche republiek te wantrouwen.

Het merkwaardige in deze presidentiële raming ligt wel hierin, dat de inkomsten zijn berekend in de veronderstelling, dat de industriële bedrijvigheid in 1934 en 1935 flink zal toenemen. Men heeft voor de begrooting der inkomsten de volgende indices der industriële bedrijvigheid aangenomen, op basis van die van den Federal Reserve Board, waarbij het gemiddelde van de periode 1923—1925 op 100 is gesteld:

Belastingjaar	Index ind. bedrijvigheid
1929	118
1930	110
1931	87
1932	70
1933	67
1934 (geraamd)	81
1935	98

Juist in verband met deze optimistische verwachtingen omtrent den groei der industriële bedrijvigheid, neemt de Amerikaansche president dan ook aan, dat er na 1935 vrijwel geen crisisbestrijding meer noodig zal zijn.

Bij de beoordeeling van de financiële situatie mag ook niet uit het oog worden verloren, dat de crisisuitgaven voor een groot deel door bezittingen worden gedekt. Laat men nog de waarde der openbare werken, waaraan ca. \$3 milliard zal worden besteed, buiten beschouwing, dan staan in ieder geval tegenover de ca. \$4 milliard, die de Reconstruction Finance Corporation in den vorm van credieten verstrekt, onderpanden en preferente aandelen van banken, waarop die leeningen worden gegeven. De Refico zal dan ook in het begrotingsjaar 1935, volgens de tegenwoordige raming, bijna \$500 millioen meer aan terugbetalingen op vroeger verstrekte credieten ontvangen dan zij aan nieuwe credieten zal uitgeven. Ook de deelneming in het kapitaal van de Federal Land Banks en van de Federal Deposit Insurance Corporation, waaromtrent wij de bijzonderheden in het Kwartaalbericht van Juli 1933 publiceerden, zijn niet als eigenlijke uitgaven te beschouwen, ofschoon zij als zoodanig op de begrootingen voorkomen. De totale waarde der onderpanden wordt in de toelichting op de begrooting als \$3,6 milliard aangegeven.

Men dient deze begrootingen dan ook als crisisliquidatie-begrootingen te beschouwen, waarbij de staat dat deel der crisisverliezen voor haar rekening neemt, dat niet door het particuliere bedrijfsleven kan worden opgebracht, zooals de verliezen der banken en die op landelijke hypotheeken. Door middel van de waardedaling van den Dollar, die in een algemeene prijsstijging tot uiting komt, worden deze verliezen over de geheele bevolking omgeslagen. Voorwaarde voor het slagen van deze liquidatie is, dat de prijsstijging en de gevolgen van uitvoering van openbare werken op belangrijke schaal het geheele economisch leven tot voldoende activiteit stimuleeren. De presidentiële boodschap, waarmede deze begrooting werd aangeboden, eindigt met de volgende hoopvolle verklaring:

„If we maintain the course I have outlined, we can confidently look forward to cumulative beneficial forces represented by increased volume of business, more general profit, greater employment, a diminution of relief expenditures, larger governmental receipts and repayments, and greater human happiness.”

Goudwet. (The Gold Reserve Act of 1934).

In de toelichtende nota op dit wetsontwerp, dat 15 Januari is ingediend, verklaarde de president, dat hij weliswaar het recht had de daarbij voorgestelde maatregelen bij ordonnantie te treffen, maar dat hij in dit geval, wegens het groote belang van de zaak, de nadrukkelijke sanctie van het Congres wenschte te ontvangen, die dan ook werd verleend.

Het principe van de wet komt hierop neer, dat al het goud der Federal Reserve en andere banken, alsmede het goud, dat in handen van particulieren is, eigendom van de schatkist wordt. Deze betaalt voor het goud hetzelfde bedrag in papieren Dollars als waarvoor het in Gouddollars is gekocht, hetgeen natuurlijk ten aanzien van de banken gemakkelijk is vast te stellen. Daar nagenoeg al het in de Ver. Staten aanwezige goud afkomstig is uit den tijd van vóór de depreciatie van den Dollar, terwijl bij deze wet de goudwaarde van den Dollar op 59,06 pCt. van de vroegere goudswaarde werd vastgesteld, maakt de schatkist op deze wijze een winst van nagenoeg 40 pCt. van de tegenwoordige waarde van de goudvoorraden. Nauwkeurig is het bedrag van de winst niet terstond vast te stellen, omdat een klein deel van den goudvoorraad na April 1933 tegen hoogere Dollarprijzen is gevormd. Op een hoeveelheid goud van ruim \$ 4 milliard vroegere Dollars bedraagt de boekwinst nagenoeg \$ 2,8 milliard. Daar hiervan \$ 2 milliard voor het stabilisatiefonds wordt gebruikt, blijft er nog een winst van \$ 800 miljoen over, die vermoedelijk als reserve wordt bewaard. Op de begroting komt deze winst niet voor.

Deze boekwinst op goud komt de schatkist ten goede. Het stabilisatiefonds van \$ 2 milliard zal op soortgelijke wijze als het Engelsche fonds van dien aard gebruikt worden om den Dollar ten aanzien van buitenlandsche valuta op een constant niveau te houden, en wel door aankopen en verkoopen van Dollars en vreemde valuta.

Deze goudwet moge, van juridisch standpunt bezien, zeer ingrijpend zijn (de Commercial Chronicle spreekt van „diefstal op groote schaal” en van „ondermijning van de moreele integriteit der natie”), economisch is de uitwerking veel geringer. De Dollar was reeds gedaald tot nagenoeg het punt, waarop hij thans voorloopig gestabiliseerd is. Zelfs als de president van zijn bevoegdheid gebruik zal maken om de goudswaarde na eenigen tijd nog verder te verlagen — want de wet laat de mogelijkheid open om de goudswaarde tusschen de 50 en 60 pCt. van de vroegere vast te stellen — dan zou dit nog slechts een geringe depreciatie beteekenen in vergelijking met de waardedaling, die voor deze devaluatie op de vrije markt tot stand is gekomen.

De schepping van een stabilisatiefonds had even goed door middel van de Federal Reserve Banken kunnen geschieden. Het daarin vastgelegde bedrag is niet verloren; integendeel heeft het Britsche stabilisatiefonds, volgens officiële mededeelingen, met winst gewerkt. De goudreserve der banken was zoo groot, dat men ongetwijfeld een bedrag van 2 milliard voor dat doel had kunnen gebruiken, ook zonder deze goudwet.

De economische beteekenis van deze wet ligt dan ook niet in de stabilisatie tusschen betrekkelijk wijde grenzen zelf, evenmin in de confiscatie van het goud door de schatkist en zelfs niet in de vorming van een stabilisatiefonds, maar veel meer in de gevolgen voor het Federal Reserve System. Want door deze wet heeft het Federal Reserve System een flink deel van zijn invloed op den economischen gang van zaken verloren. Wanneer men dan ook de uitingen nagaat van vooraanstaande financiers, die zich op „hearings” voor een Senaatscommissie over dit wetsontwerp hebben uitgelaten, dan treft men haast geen enkelen aan, die zich principiëel tegen de voorgestelde maatregelen verzette. Dat er gedevalueerd moest worden, dat er een stabilisatiefonds tot stand kwam, werd na-

genoeg algemeen met instemming begroet. Enkele der meest conservatieve financiers hebben zich tegen de volkomen oninwisselbaarheid van bankbiljetten in gouden munt verklaard. Hierin schuilt echter geen element, dat zich tegen de devaluatie zelf richt, want de oninwisselbaarheid der bankbiljetten tegen goud voor binnenlandsch gebruik komt voor in bijna alle landen, welker valuta niet gedevalueerd of gedevalueerd is. Ter betaling van uitvoer blijft de mogelijkheid van inwisseling van Dollars tegen goudbaren of goudvaluta bestaan, doch deze is afhankelijk van de toestemming der betrokken regeeringsorganen.

Het groote meningsverschil kwam slechts aan het licht bij de vraag, of de overdracht van al het goud der Federal Reserve Banken aan de schatkist de juiste methode was, en of het valuta-stabilisatiefonds onder het beheer van het Ministerie van Financiën dan wel onder dat van de Federal Reserve Board behoorde te staan. Op beide punten heeft de regeering een volkomen overwinning behaald en zijn de oorspronkelijke bepalingen aangenomen.

De overdracht van het goud aan de regeering beoogt natuurlijk, dat de Federal Reserve Banken geen winst maken op haar goudvoorraden, maar dat de geheele winst aan de schatkist toevalt. Overigens wordt hierdoor de activiteit van de Federal Reserve Banken niet bemoeilijkt, daar zij in plaats van het goud goudcertificaten krijgen, op basis waarvan zij evenveel biljetten in circulatie mogen brengen als bij de aanwezigheid van goud het geval zou zijn geweest.

Het beheer van het stabilisatiefonds door de schatkist heeft echter wel invloed op de activiteit der Federal Reserve Banken, daar haar de manipulaties tot het op koers houden van den Dollar uit handen zijn genomen. Bovendien zullen zij thans voor alle transacties met het buitenland onder contrôle van de schatkist komen te staan, daar voor iedere valuta-transactie de toestemming van het stabilisatiefonds wordt vereischt. Voordien financierden de Federal Reserve Banken voor een belangrijk deel den Amerikaanschen export van stapelproducten, zoals tarwe en katoen, waarbij zij crediten verstrekten op partijen, die naar het buitenland werden verzonden. Door de instelling van het stabilisatiefonds neemt iedere zelfstandige activiteit der Federal Reserve Banken in dit opzicht een einde. Technisch zullen zij deze financiering voortzetten, maar ter uitvoering van de instructies van het stabilisatiefonds.

Ook op het gebied, dat de Federal Reserve Banken tot nu toe onomstreden beheerschten en waarop zij haar invloed konden doen gelden, op dat der binnenlandsche creditverstrekking, is aan haar macht een einde gemaakt, doordat het stabilisatiefonds de bevoegdheid heeft gekregen ook staatsobligaties te koop en te verkoopen. De actie tot creditverruiming of creditbeperking berustte op de wettelijke bepaling, dat de aangesloten leden-banken tegenóver de uitstaande crediten een zeker percentage aan reserve-deposito's bij de Federal Reserve Banken moesten bezitten. Door aankoop en verkoop van staatsobligaties e.a. papieren in de vrije markt, welke papieren grootendeels uit de portefeuilles der banken afkomstig waren of daaraan werden toegevoegd, kon het Federal Reserve System dus in het eerste geval de kasmiddelen der leden-banken doen toenemen, in het laatste geval doen afnemen, tengevolge waarvan ook de reserves der leden-banken bij de Federal Reserve Banken vermeerderden of verminderden. Op deze wijze was het mogelijk invloed uit te oefenen op de creditverleening door de leden-banken. De Board meende zulks tenminste, al heeft Owen Young in zijn verhoor voor de Senaatscommissie toegegeven, dat deze politiek gedurende het laatste jaar geen succes heeft gehad, omdat de creditpotentialiteit ongebruikt bleef bestaan en de banken niet tot het maximum der mogelijke creditverleening overgingen, ofschoon haar reserves groot genoeg waren.

Het is juist de opvatting der Amerikaansche Re-

geering, dat de Federal Reserve Banken in dit opzicht hebben gefaald, dat zij tegen het begin der crisis de credietverleening niet spoedig genoeg hebben ingekrompen, gelijk Owen Young toegeeft, en dat zij tot de in het laatste jaar gewenschte credietexpansie niet hebben kunnen of willen medewerken.

In ieder geval echter is haar thans deze manoeuvreeringsmogelijkheid grotendeels ontnomen, daargelaten of de vroegere manoeuvres gunstige of ongunstige resultaten hebben opgeleverd. Want het spreekt vanzelf, dat de macht van het Federal Reserve System bestond in de overheersende positie op de markt bij de aan- en verkoopen van groote pakketten staatspapieren. Nu er naast de Federal Reserve Banken een nieuw orgaan met een reusachtige kapitaal-macht is tot stand gekomen, dat geheel onafhankelijk van die banken kan optreden, is iedere vrijheid van manoeuvreeren door de Federal Reserve Banken verdwenen. Zouden zij b.v. op een bepaald oogenblik staatsobligaties verkoopen, en worden deze door het stabilisatiefonds opgekocht, dan kan dit laatste, volgens de nieuwe bepalingen, deze papieren weer aan de Federal Reserve Banken teruggeven, die daarop 100 pCt. van de nominale waarde als voorschot moeten verstrekken.

De machtige organisatie der Federal Reserve Banken is derhalve met één slag in haar belangrijkste bevoegdheden beknot. De leiding inzake de geheele monetaire politiek is van het Federal Reserve System naar het Ministerie van Financiën overgebracht.

De critiek op de godwet heeft zich dan ook in de Ver. Staten hoofdzakelijk tegen deze consequenties van de voorstellen gericht, echter zonder tot resultaat te leiden. Banken en bankiers staan er in het algemeen in een dergelijk kwaden reuk, dat de groote massa deze machtsbesnoeiing der banken door de Regeering toejuichte. Alle voorgestelde amendementen, die ten doel hadden de macht der Federal Reserve Banken te behouden, zijn verworpen. Van een federaal bankstelsel in particuliere handen is men in de Ver. Staten plotseling tot een centraal bankstelsel onder voorgedij der Regeering overgegaan.

Contrôle op de beurzen in de Vereenigde Staten.

Den 9den Februari zond president Roosevelt een speciale boodschap aan het Congres, waarin hij om maatregelen verzocht „om zooveel mogelijk het gebruik der beurzen voor zuiver speculatieve operaties te beperken”. Den volgenden dag werd door senator Fletcher, den president van het financiële comité van den Senaat, een dergelijk wetsontwerp ingediend. Het ontwerp omvat 31 afdelingen, waarin verschillende zeer ingrijpende controlemaatregelen op beurs-transacties worden voorgesteld. De omvang van het ontwerp is van dien aard, dat hier slechts een bespreking der algemeene grondslagen mogelijk is, terwijl het bovendien in verschillende opzichten tijdens de behandeling geamendeerd schijnt te worden, een reden te meer, om zich bij deze beschouwingen tot de leidende beginselen te beperken.

Deze beginselen vindt men neergelegd in een knap rapport van de commissie voor de reguleering der effectenbeurzen, dat einde Januari aan president Roosevelt werd aangeboden. De basis voor controle-mogelijkheid ziet het rapport in een stelsel van vergunningen voor beurzen, om van de post en telegraaf-diensten gebruik te maken. Een dergelijke vergunning wordt slechts aan die beurzen gegeven, die zich verplichten zich aan regeeringscontrole te onderwerpen.

Het wetsontwerp is geheel op deze leest geschoeid. Er zijn verschillende voorwaarden voor verkrijging der vergunning in het ontwerp vermeld, terwijl daarnaast bepalingen zijn te vinden, waarbij de beurzen zich verplichten mede te werken aan de uitvoering van eventuele verdere maatregelen, die de regeering in de toekomst noodig zou achten. Deze laatste formulering is opzettelijk zoo gekozen, op advies van

de bovenvermelde commissie. Deze wees er terecht op, dat men niet kan voorzien, welke misstanden zich in de toekomst in het beurswezen zouden ontwikkelen. Daarom diende de controleerende organen ruime bevoegdheden te krijgen, om hun werkzaamheden uit te strekken tot punten, die men thans nog niet als gevaarlijke elementen beschouwt.

De eerste voorwaarde, waaraan de beurzen moeten voldoen, bestaat hierin, dat alle beursleden een vergunning (license) van het beursbestuur moeten hebben, waarin zij zich op hun beurt verplichten zich aan de wettelijke voorschriften te houden, controle te aanvaarden op al hun transacties, zoowel door het beursbestuur als door den Regeeringscontroleur op het beurswezen, en bovendien alle verlangde gegevens, periodieke zoowel als bijzondere, op aanvraag te zullen verstrekken.

Op deze wijze bereikt men, dat, via de beursbesturen zelf, alle beursbezoekers aan de regeeringscontrole zijn onderworpen.

Bovendien zullen makelaars en commissionairs in het vervolg alleen bij leden-banken van het Federal Reserve Systeem leeningen op prolongatie mogen opnemen, terwijl er een limiet aan het bedrag wordt gesteld, dat zij mogen opnemen. Er wordt ten hoogste 40 pCt. op de waarde der effecten aan leening verstrekt of 80 pCt. van den laagsten koers gedurende de laatste 3 jaar.¹⁾ Hierdoor kan men op effecten, die betrekkelijk weinig in koers fluctueerden, tot een hooger percentage een prolongatieleening sluiten dan op effecten, die aan groote koersschommelingen onderhevig zijn. Effecten van klanten mogen zij uitsluitend met toestemming dier klanten beleenen.

De volgende transacties zijn verboden: gefingeerde verkoopen (washed sales), door welke de indruk wordt gewekt dat er in een fonds veel omgaat en de koers wordt beïnvloed, en alle daarmee gelijk te stellen transacties. Het verspreiden van valsche geruchten door beursleden, die op deze wijze de koers van fondsen beïnvloeden en daaruit voordeel trekken, hetzij voor effecten van hen zelf, hetzij voor die van klanten is strafbaar gesteld, en eveneens is het verboden te betalen voor de verspreiding van dergelijke geruchten door anderen.

De mogelijkheid van het vormen van pools voor het ophouden van de koersen in een dalende markt is niet geheel uitgesloten. De commissie merkte reeds op, dat een emissie-syndicaat feitelijk ook als pool werkt. Zou men dergelijke syndicaten verbieden dan wordt het vrijwel onmogelijk belangrijke bedragen aan emissies tegen een vaste koers uit te geven. Men heeft daarom deze oplossing aanvaard, dat pools toegestaan worden met voorkennis van het beursbestuur. Er moet precies worden opgegeven, welke effecten in de pool worden opgenomen, benevens alle andere details der operaties. Het is verboden om alle beschikbare aandelen in een pool onder te brengen (cornering the supply of a security). In dit verband dient ook te worden genoemd de bepaling, dat maatschappijen slechts eigen aandelen mogen opkopen, wanneer daaromtrent alle mededeelingen aan het beursbestuur worden verstrekt. Het bestuur der New-Yorksche beurs heeft hieraan reeds uitvoering gegeven tijdens de behandeling van de wet in het Congres, dus nog geheel onverplicht, en een lijst van aandelen gepubliceerd van maatschappijen, die door deze zelf zijn opgekocht. De eerste publicatie over Februari bevat gegevens omtrent 800 maatschappijen, waarvan 295 eigen aandelen blijken te hebben opgekocht.

Personen, die deze bepalingen overtreden, zijn aansprakelijk voor eventuele schade aan koopers van aandelen toegebracht, afgezien van boete en andere straffen, die op overtreding zijn vastgesteld. De straffen voor personen bedragen een maximum boete van \$ 25.000 of een gevangenisstraf van 10 jaar, die voor een beurs een boete van maximaal \$ 500.000.

¹⁾ Deze bepalingen zijn door amendementen verzacht.

Beursmakelaars mogen geen deel nemen aan emissie-transacties. Omtrent alle ter beurze genoteerde fondsen moeten steeds de meest volledige gegevens, wat de financiële toestand der maatschappijen betreft, worden bijgehouden. Deze gegevens moeten driemaandelijks, halfjaarlijks en jaarlijks worden ge-completeerd.

Het probleem der baissespeculatie is op dezelfde wijze geregeld als dat van de pools. De commissie waarschuwde er voor baissespeculaties te verbieden. De beursbesturen kunnen evenwel bepaalde regels voorschrijven voor baissetransacties, waaraan de leden zich moeten onderwerpen. Stop loss orders zijn verboden. In bijzondere gevallen (emergency cases) kan iedere baissetransactie tijdelijk worden verboden.

Directeuren en employé's mogen niet in aandelen van hun eigen maatschappijen speculeeren, evenmin als groote aandeelhouders dier maatschappijen. Alle dergelijke transacties van koop en verkoop van aandelen door de betrokkenen moeten bekend worden gemaakt, terwijl winsten op deze transacties door de maatschappij opgevorderd kunnen worden. In het algemeen heeft deze afdeeling van het wetsontwerp ten doel de winstmogelijkheid tengevolge van „inside information” op te heffen, doordat deze inlichtingen zoo spoedig mogelijk bekend worden gemaakt, terwijl het eveneens bekend wordt, wanneer de betrokken insiders bepaalde aandelen kopen of verkopen, zoodat het publiek ten spoedigste van de verwachtingen der insiders op de hoogte komt.

De commissie had geen oplossing voorgesteld voor den effectenhandel op niet-officiële beurzen. In de wet is evenwel een algemeene bepaling opgenomen, luidende, dat deze transacties slechts mogen geschieden in overeenstemming met voorschriften, die de organen der beurscontrole zullen uitgeven. Dit betreft „over-the-counter operations”.

Tenslotte wordt voorgesteld den datum van inwerkingtreding der wet op 1 October 1934 te bepalen.

Zoals de commissie in haar rapport had voorgesteld, was het de bedoeling den effectenhandel niet te belemmeren, voor zoover deze noodzakelijk is ten einde liquiditeit van fondsen te handhaven. De beurzen dienen echter een zoo getrouw mogelijke weerspiegeling te zijn van den werkelijken gang van het economisch leven. Buitensporige speculatie moet worden voorkomen. Slechts diegenen worden getroffen, die van de beurzen gebruik hebben gemaakt om, met behulp van „inside information” of met ongeoorloofde middelen, zooals valsche geruchten, in korten tijd buitensporige winsten te maken. De Amerikaansche regering is van meening, dat deze winsten geen noodzakelijk onderdeel van het economisch leven uitmaken, ja, zelfs den normalen ontwikkelingsgang groote schade kunnen berokkenen. Het is de bedoeling om den bona fide belegger zooveel mogelijk tegen wilde koersschommelingen te beschermen. Wanneer evenwel personen zich met beurstransacties inlaten uitsluitend met speculatieve bedoelingen, zal natuurlijk steeds een risico blijven bestaan. Het wetsontwerp wil dit risico volstrekt niet wegnemen, het wil alleen de mogelijkheid van dergelijke speculatie verminderen¹⁾.

Wet tot stichting van regionale industrie-credietbanken.

Volgens het door den president op 19 Maart ingediende wetsontwerp zullen er 12 regionale credietbanken worden opgericht, één in het gebied van iedere Federal Reserve Bank. Deze industriecrediet-

banken krijgen tot taak de verstrekking van credieten aan kleinere industrie- en handelondernemingen. Zij zullen geen credieten mogen verstrekken voor een termijn van langer dan vijf jaar.

Het kapitaal dier credietbanken wordt door de betrokken Federal Reserve Bank verschaft en is gelijk aan het bedrag, dat deze Federal Reserve Bank in het kapitaalfonds der Deposit Insurance Corporation dient te storten. Echter worden de deposito's op deze regionale credietbanken niet door den staat gegarandeerd.

De regionale credietbanken zullen filialen mogen hebben in het Federal Reserve district, en zijn in dit opzicht dus bevoordeeld boven andere banken, waarbij filiaalvorming verboden is. Zij mogen, met toestemming van de betrokken Federal Reserve Bank aandelen en obligaties uitgeven, die niet onderworpen zijn aan de Securities Act van 1933, volgens welke bepalingen de emittenten verantwoordelijk zijn en blijven voor de inlichtingen, die bij de kapitaalmissie worden verstrekt.

Hierdoor wenscht de regering de credietexpansie te vergrooten, die door de Federal Reserve Banken en de leden-banken van het Federal Reserve systeem niet krachtig genoeg wordt doorgevoerd. Bovendien moet men hierin een bewijs zien, dat de regering bij de NIRA er niet naar streeft de groote industrie te bevoordeelen en de monopolievorming in de hand te werken, maar dat zij de grootste waarde hecht aan het voortbestaan en den bloei van kleinere, onafhankelijke bedrijven, die het terrein van credietverleening door deze nieuwe banken zullen vormen.

Senator Glass heeft, als tegenhanger van dit regeeringswetsontwerp op de regionale credietbanken, een wetsvoorstel ingediend, waarbij het verstrekken van industriële credieten voor ten hoogste 5 jaar aan de Federal Reserve Banken zelf wordt opgedragen. Het wetsvoorstel is ingediend in den vorm van een amendement op afd. 13 van de Federal Reserve Act. Als bijzonderheid dient nog te worden vermeld, dat een bank, die haar vorderingen op industriële ondernemingen op grond van deze wet aan een Federal Reserve Bank overdoet, voor 20 pCt. van het verlies op die vorderingen aansprakelijk blijft.

De surplus reserves van Federal Reserve Banken worden volgens dit wetsvoorstel voor financiering der kleinere industrie beschikbaar gesteld.

Belastingwetgeving.

Nadat door de Senaatscommissie onder leiding van Ferdinand Pecora bij het onderzoek naar de transacties van particuliere banken aan het licht was gebracht, dat vooraanstaande personen misbruik maakten van de belastingwetgeving in de Ver. Staten, die toestond om verliezen op effecten af te trekken van de inkomsten, heeft het Congres diverse wijzigingen der belastingwetgeving behandeld, die dergelijke praktijken onmogelijk tracht te maken.

Het Huis van Afgevaardigden heeft maatregelen aangenomen, waardoor de belastingopbrengst met \$ 258 millioen zou worden verhoogd, de Senaat heeft hierin nog wijzigingen aangebracht, zoodat het totaal van de meerdere belastingopbrengst tot \$ 330 millioen zal stijgen. Het gaat hierbij hoofdzakelijk om hetgeen de Amerikanen „loophole-closing provisions” noemen.

In de toelichting maakt het Banking Committee erop opmerkzaam, dat uit het onderzoek van de Senaatscommissie is gebleken, dat noch J. P. Morgan, noch een van zijn compagnons in de bankiersfirma, in 1932 eenige inkomstenbelasting hebben betaald. De wet tracht deze praktijken onmogelijk te maken.

¹⁾ Ongeveer een week geleden is, zoowel door het Huis van Afgevaardigden als door den Senaat een rapport over de wet op de beurscontrole ingediend. Het Huis van Afgevaardigden wil de regeling van en het toezicht op de wet opdragen aan de Federal Trade Commission. De Senaat heeft het voorstel van Senator Glass overgenomen, dat beoogt een onafhankelijk lichaam, dat met de uitvoering van deze wet zal worden belast, op te richten.

HET PRIJSVERLOOP VAN GROOT-HANDELSARTIKELEN GEDURENDE HET EERSTE KWARTAAL VAN 1934.

TARWE.

Gedurende de eerste drie maanden van dit jaar bleef groot aanbod bestaan van overzeesche tarwe, welk aanbod de prijzen bleef drukken. Verbetering in de stemming aan de tarwemarkt kwam eenige malen voor, doch was meestal niet van langen duur en spoedig volgde dan weder eene inzinking, welke het prijsniveau vaak lager deed dalen dan het geweest was.

In de *Vereenigde Staten* ondervond de markt steun van inflationistische maatregelen en in Januari en begin Februari stegen de koersen aan de termijnmarkt te Chicago matig. Ook slechte oogstberichten over de wintertarwe droegen het hunne bij tot de verbetering. Niettegenstaande de depreciatie van den Dollar tot op 60 pCt. van de goudwaarde, konden de prijzen in de Ver. Staten niet blijvend verbeteren. Einde Februari trad eene verlaging in en in Maart bleven de prijzen nagenoeg onveranderd. Aan het einde van het nu afgelopen kwartaal was de notering te Chicago voor den Mei-termijn slechts twee Dollarcenten hoger dan op 2 Januari.

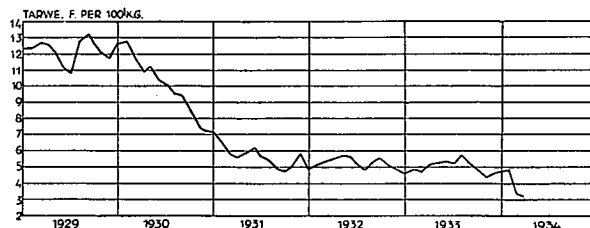
De pogingen van de regering der U.S.A. om den uitzaai van wintertarwe te verminderen, zijn vrijwel mislukt, de bebouwde oppervlakte wordt geschat op 41.002.000 acres of 4 pCt. kleiner dan in het vorige jaar en 7.2 pCt. kleiner dan het gemiddelde van 1929/31. De vooruitzichten van den wintertarweoogst zijn zeer verbeterd, nadat klachten over droogte hebben opgehouden en in voldoende mate regen en sneeuw zijn gevallen. De gemiddelde schatting van de opbrengst van wintertarwe door particuliere experts bedroeg op 31 Maart ongeveer 500 miljoen bushels tegen een opbrengst in het vorige jaar, toen de oogst slecht was, van 351 miljoen bushels. Planen om den uitzaai van zomertarwe te verminderen geven ook weinig hoop op succes. Volgens door het Ministerie van Landbouw der U.S.A. gepubliceerde cijfers zouden de boeren van plan zijn 97½ pCt. van de oppervlakte van het vorige jaar met zomertarwe te bebouwen.

In *Canada* hebben de prijzen meestal onder den invloed van die in de Ver. Staten gestaan, hoewel Canada aangewezen is op export. De koersen aan de termijnmarkt te Winnipeg sloten op 31 Maart bijna 3 Dollarcenten hoger dan bij den aanvang van het jaar. Geregeld is Canada met tarwe aan de markt, doch het aanbod is niet dringend en koopers, die deze harde tarwe noodig hebben bij de meelfabricage om ze te mengen met zachte soorten, moeten voor de Manitoba-tarwe een belangrijke premie betalen. De Canadeesche regering heeft om de markt te steunen veel tarwe opgekocht, men schat, dat de regering 180 miljoen bushels bezit van de nog voor uitvoer beschikbare 225 miljoen bushels.

Ook in *Canada* wil men beperking van tarwe-uitzaai en zich houden aan de door de tarweconferentie van het vorige jaar voor uitvoer toegestane hoeveelheid. Men zal dit trachten te bereiken door, wanneer zulks in verband met de uitkomsten van den volgende oogst noodig blijkt, permissies voor het vervoeren van tarwe af te geven tot het totaal van de voor uitvoer toegestane hoeveelheid en hetgeen noodig is voor eigen verbruik. Gerekend wordt met een beperking van de productie door het uitbreiden van den verbouw van voergranen ten koste van tarwe en door de vermeerdering van het aantal sprinkhanen, welke veel schade zullen teweegbrengen.

De uitkomsten van den tarwe-oogst in *Australië* zijn dit jaar niet zoo goed geweest als in het vorige. De opbrengst wordt door de regering geschat op 160 miljoen bushels, door particulieren op 150 miljoen bushels tegen ruim 200 miljoen bushels in het vorige jaar. De uitvoeren uit *Australië* zijn deze drie maanden beperkt geweest en zullen naar alle waarschijn-

lijkheid binnen de overeengekomen hoeveelheid blijven. In het Verre Oosten, waar *Australië* altijd veel tarwe verkoopt, ondervindt het sterk de concurrentie van *Rusland*, *Argentinië* en de *Vereenigde Staten*. De regering van het laatste land subsidieert den uitvoer van groote hoeveelheden witte tarwe, welke aan de *Pacifickust* liggen en hoofdzakelijk naar het Verre Oosten en *Ierland* verkocht worden. Voor het volgende seizoen wordt inkrumping van den uitzaai van tarwe in *Australië* verwacht, daar de prijzen voor tarwe slecht zijn en de schapenteelt door de hooge wolprijzen meer rendement belooft.

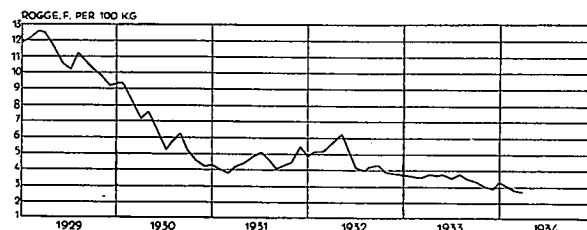

In het begin van dit jaar kwam dringend aanbod van tarwe uit *Duitsland* en *Hongarije*, later zijn de aanbiedingen uit *Duitsland* opgehouden, doch vermeerderden het aanbod en de verschepingen uit *Argentinië*, waar de oogst goede uitkomsten had gehad met een geschatte opbrengst van 32 miljoen quarters, waarvan 11½ miljoen voor eigen gebruik noodig zullen zijn.

De voor uitvoer uit *Argentinië* overeengekomen hoeveelheid bedraagt ongeveer 14 miljoen quarters, waarvan in 1933 reeds een gedeelte is verscheept. Het overblijvende zou verschepingen in het eerste halfjaar 1934 van 300.000 quarters per week veroorloven, doch gedurende verscheidene weken zijn 500.000 quarters en meer verscheept. Men zegt, dat later minder verscheept zal worden, wanneer er op ruime schaal maïs ter verlading zal zijn. De groote *Argentijnsche* verschepingen veroorzaakten eene gevoelige daling der prijzen voor deze en andere zachte tarwe. De in *Argentinië* geldende minimumprijzen bleven voor tarwe gehandhaafd en de koersen aan de termijnmarkten stegen in den regel slechts weinig daarboven.

ROGGE.

De *Nederlandsche* regering bleef verkooper van *Duitsche* rogge, waarvan zij 80.000 tons in compensatie had gekocht. De vraag voor deze rogge was bevredigend en tot allengs stijgende prijzen werden flinke hoeveelheden in de *Nederlandsche* consumptie verkocht voor voederdoeleinden. In het begin van dit jaar heeft de *Nederlandsche* regering verdere 50.000 tons *Duitsche* rogge in compensatie gekocht en deze

ten verkoop aangeboden. De vraag was intusschen minder geworden en de verkoop ging niet gemakkelijk. Hoewel reeds de eerste verkoopen hadden plaats gevonden tot eenigszins verlaagde prijzen, moesten weldra verdere verlagingen worden toegestaan om koopers te trekken. In concurrentie met de rogge der *Nederlandsche* regering wordt *Hongaarsche* rogge aangeboden, de prijzen daarvoor waren nagenoeg gelijk aan die voor *Duitsche* rogge en daalden ook in de tweede helft van het afgelopen kwartaal. *Platarogge* veranderde weinig in prijs en vond matigen aftrek voor de bakkerij.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

Table with columns for ZUIVEL EN EIEREN (Boter, Kaas, Eieren) and METALEN (Koper, Lood, Tin, IJzer, Gieterij-IJzer, Zink, Goud, Zilver). Rows show monthly price data from 1925 to 1933.

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2 3) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 jaar. 6) 7 April. 7) 14 Apr. 8) 21 Apr. 9) 5 Apr. 10) 12 Apr. 11) 19 Apr. 12) 6 Apr. 13) 13 Apr. 14) 20 Apr.

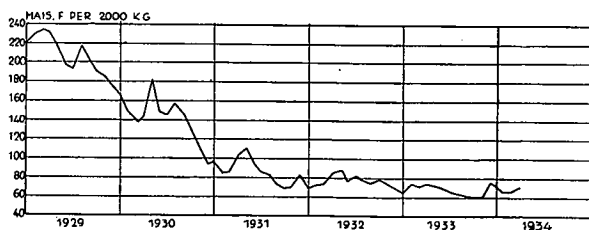
BOUWMATERIALEN and KOLONIALE PRODUCTEN

Table with columns for BOUWMATERIALEN (Vurenhout, Steenen) and KOLONIALE PRODUCTEN (Cacao, Copra, Koffie, Rubber, Suiker, Thee, Indexcijfer). Rows show monthly price data from 1925 to 1933.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

MAIS.

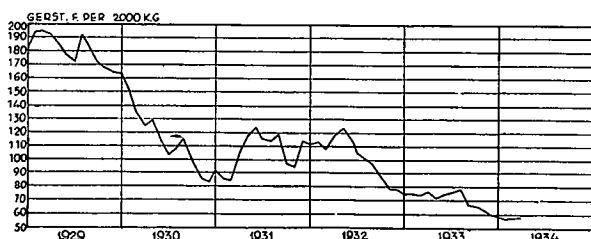
In het begin van dit jaar vonden nog groote verschepingen plaats van Platamaïs van den ouden oogst en was het aanbod drukkend in verhouding tot de vraag. De prijzen daalden eenigszins in het einde van Januari en begin Februari, terwijl ook voor Platamaïs van den nieuwen oogst in verband met gunstige oogstvooruitzichten lagere prijzen werden gevraagd. De voorraden van den ouden oogst in Argentinië zijn sneller geslonken dan men vermoedde; de verschepingen zijn verminderd tot zij van kleinen omvang werden en het daardoor ontstaande verminderde aanbod van stoomende partijen deed de prijzen aanmerkelijk stijgen. Engeland was geregeld koper tot hogere prijzen dan in ons land waren te maken en de consumptie in dat land was grooter dan tevoren.

Ook voor Platamaïs van den nieuwen oogst stegen de prijzen, daar voortdurende regen het binnenhalen vertraagde en dientengevolge in Maart slechts weinig nieuwe maïs verscheept kon worden. Sedert zijn de weersomstandigheden verbeterd en zijn de verschepingen toegenomen. Voor de laat gezaaide maïs was intusschen de regen gunstig geweest en de stemming in Argentinië verflauwde met dringend aanbod voor spoedige en latere verscheping. De eerste partijen doen een premie boven de latere en afladers haasten zich deze premie door snelle verlading te incasseeren. Onder den invloed van de gemakkelijker stemming voor nieuwe Platamaïs, zijn ook de prijzen voor stoomende oude maïs weder eenigszins gedaald. De prijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten zijn in verband met de weersomstandigheden en oogstvooruitzichten gestegen en later gedaald en zijn nu nog iets hooger dan de vastgestelde minimumprijzen. Donaumaïs werd gedurende den winter weinig verladen. De kwaliteit is dit jaar slecht en vele partijen kwamen min of meer beschadigd binnen. Vandaar dat de prijzen voor Donaumaïs belangrijk lager waren dan die voor Platamaïs. Nu ruimer aanbod van Platamaïs bestaat en ook de aanvoeren van Donaumaïs in de afscheephavens zijn toegenomen, zijn de prijzen voor Donaumaïs vooral in ladende en latere posities gedaald. Volgens de laatste berichten is de kwaliteit verbeterd door warm, zonnig weder in Roemenië, dat de boeren de gelegenheid gaf hunne partijen te drogen. Russische maïs wordt geregeld aangevoerd in beperkte hoeveelheden en is mede met de andere soorten lager te koop dan eenige weken geleden. In Zuid-Afrika zijn de vooruitzichten voor maïs gunstig. In tegenstelling met het vorige jaar, mag nu in de zomer- en najaarsmaanden met uitvoeren uit Zuid-Afrika gerekend worden. In Javamaïs kwamen op basis van reductie op de monopolieheffing slechts kleine zaken tot stand.

GERST.

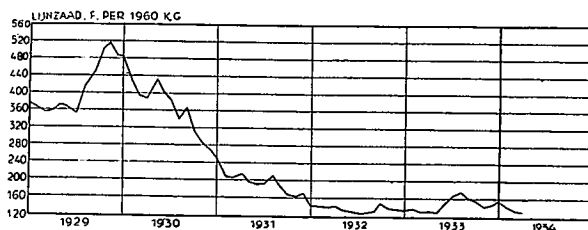
In de prijzen voor gerst is in het afgelopen kwartaal slechts weinig verandering gekomen. De groote voorraden Russische en Donaugerst konden allengs

worden geruimd door het uitblijven van nieuwe aanvoeren van beteekenis uit die landen. Begin Januari kwam Platagerst van den nieuwen oogst aan de markt, waarin flinke zaken tot stand zijn gekomen. Die gerst is van goede kwaliteit en zwaar natuurgewicht en wordt gaarne gekocht. De verschepingen waren ruim en het aanbod van dien aard, dat prijsverhoogingen slechts zelden voorkwamen en dan nog van tijdelijken aard waren. Na heropening der scheepvaart op den Donau is het aanbod van Donaugerst iets grooter geworden, ook voor die gerstsoort kwam weinig prijsverandering voor.

LIJNZAAD.

De prijzen, die begin Januari f 149 per last waren, zijn sindsdien onafgebroken gedaald, tot zij tenslotte begin Maart den laagsten prijs van f 130 per last bereikten. Deze verlaging van de prijzen is hoofdzakelijk teweeggebracht doordat de Argentijnsche regering de Peso gekoppeld heeft aan het Engelsche Pond, hetwelk gedurende dien tijd vrij regelmatig gedaald is en doordat de geheele deviezen-afgifte onder contrôle der Argentijnsche regering is gebracht. De totale export van Lijnzaad van den ouden oogst is grooter geweest dan men met het oog op de officiële Argentijnsche schattingen had kunnen gelooven. Volgens zijn in dien tijd ook zeer gunstige berichten gekomen omtrent den Britsch-Indischen oogst, die tot gevolg hadden, dat met de mogelijkheid rekening gehouden werd met een uitermate grooten oogst in dat land. Opmerkelijk is, dat het verbruik van Lijnzaad niet noemenswaardig is afgenomen en dat niettegenstaande het feit, dat het artikel beschouwd werd als de duurste grondstof op de markt. Integendeel, terwijl Britsch-Indië in het tijdvak 1 Jan.—31 Maart 1933 18.200 tons exporteerde, was dit cijfer in 1934 over hetzelfde tijdvak 44.200 tons. Argentinië exporteerde in dezelfde tijdvakken resp. 557.300 en 573.000 tons.

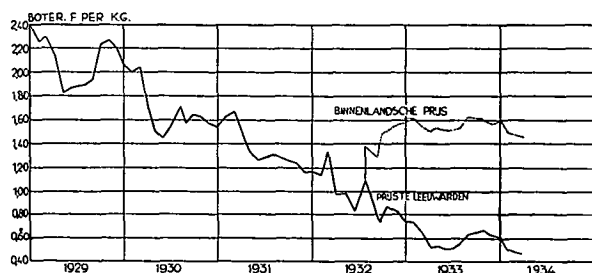

De vrij belangrijke premie, die nog in het begin van het jaar betaald werd voor stoomende en dichtbijzijnde posities tegenover de verder verwijderde is langzamerhand volkomen verdwenen en in plaats daarvan is door de ruime en groote aankomsten een druk op de dichtbijzijnde posities ontstaan.

De officiële schattingen van den oogst in Argentinië geven een cijfer van 1.340.000 tons. De berichten uit Britsch-Indië zijn successievelijk iets minder gunstig geworden en in stede van den recordoogst, dien men verwacht had, wordt het exportsurplus geschat op ca. 250.000 tons. Bij de uitermate slechte en kleine oogsten, die in Noord-Amerika en Canada binnen zijn gekomen, zou men dus mogen aannemen, dat de behoeften van Noord-Amerika bij de klaarblijkelijk iets beter geworden omstandigheden in dat land niet minder zullen zijn dan het vorig jaar. Uit de verschepingscijfers blijkt, dat Britsch-Indië in den loop van het afgelopen seizoen een belangrijke hoeveelheid Lijnzaad naar Noord-Amerika verscheept heeft. Het is aan te nemen, dat voor het binnenkomen van den nieuwen oogst in Noord-Amerika en Canada in September de vraag voor Noord-Amerikaansche rekening goed zal blijven. Een groote moeilijkheid, die een oordeel over de ontwikkeling in de naaste toekomst belemmert, is de voortdurende inmenging van regeringswege in vrijwel alle landen ter wereld. Deze gedwongen inmenging leidt tot contingentteeringen en tot het heffen van invoerrechten, die den goederenruil zeer belemmeren en dus verdere moeilijkheden bij den afzet tot gevolg zullen hebben.

BOTER.

Het wereldmarktpeil van den boterprijs, hetwelk in de Leeuwarder Commissienoteering grootendeels tot uiting komt, onderging sinds den aanvang van dit kwartaal een ernstige daling tengevolge van de verhoudingen op de Engelsche markt. De koloniale aanvoeren, welke bij het voortschrijden van het nieuwe seizoen 1933/34 ongekende afmetingen aannamen, konden niet anders dan tegen nieuwe sterke prijsverlagingen in Engeland ondergebracht worden. Hoewel de groote omvang dezer aanvoeren reeds het vorig kwartaal zijn invloed op de prijzen der Nieuw-Zeelandsche en Australische boters uitoefenden, vermochten de prijzen der versche boters van het Europeesche continent, mede tengevolge van de houding van Denemarken, zich vrij goed te handhaven. Doch na de jaarswisseling voerde dit land een soort steunpolitiek in, welke tengevolge had, dat in Engeland de prijzen der versche boter zich te sneller aan dat zeer lage peil der koloniale boter moesten aanpassen. Begin Februari trad er in Engeland, waar de boterconsumptie een recordhoogte bereikte, een evenwicht op het lager prijsniveau in en volgde eenige prijsverbetering. Dit herstel ging echter voor onze exportmarkt teloor, aangezien in dien tijd de aan het Pond gebonden valuta's in benedenwaartsche richting fluctueerden. Voor de koloniale boters bleef de markt gedurende de rest van het kwartaal vrij vast; de consumptie in Engeland moet zich wel zeer sterk hebben uitgebreid. In Australische en vooral in Nieuw-Zeelandsche producentenkringen, welke voornamelijk hoegenaamd niets van vrijwillige of niet-vrijwillige quota's willen weten, ziet men in dezen gang van zaken alle heil en worden de resultaten voor de positie van het dominiale koelhuisproduct op de Engelsche markt met deze lage-prijzen manoeuvre hooger aangeslagen dan van welke reclamecampagne van den Empire Marketing Board ook.

Voor het oogenblik baarde de zwakke marktpositie van de Deensche boter groote moeilijkheden aan onze uitvoer naar België. Hoewel er daar te lande sinds Februari aan een zeer behoorlijke vraag was te voldoen, moesten ongewoon groote prijsconcessies gedaan worden om het regelmatige debiet te kunnen blijven bedienen.

Naar Frankrijk was de boterhandel dit kwartaal erg wisselvallig in verband met de uiterst onregelmatige verdeling der invoerbewijzen. Half Maart kwam de contingentteeringsovereenkomst met dit land tot stand, welke op den boterexport voor dit kwartaal geen invloed van betekenis meer kon uitoefenen.

Voor Duitschland leverde het, met name in de tweede helft van het kwartaal, tengevolge van de daar van officiële zijde gewenschte minimumprijzen, eenige moeite op om het evenredig aandeel in het contingent geplaatst te krijgen.

De statistische positie onzer botermarkt was in deze berichtsperiode in het algemeen nog niet verontrustend, ofschoon er in Februari in verband met de moeilijkheden t.a.v. de zuidelijke markten, een oogenblik van bezorgdheid onder de exporteurs sprake was.

De binnenlandsche markt was in het algemeen kalm; het boterverbruik hier te lande is in 1933 op een heel wat lager niveau gekomen. Deze teruggang zette zich ook in Januari van dit jaar voort. In Februari werd de handel wat levendiger, hetgeen

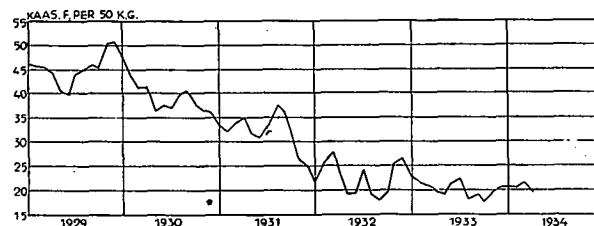
waarschijnlijk echter meer door de geringe productie dan door een toenemende vraag veroorzaakt is. In Maart was de stemming gedrukt, alhoewel de prijzen plus heffing wat lager waren dan sinds geruimen tijd.

Boter in tons.

	Invoer				Uitvoer			
	1931	1932	1933	1934	1931	1932	1933	1934
1e halfj.	1.233	3.792	310	—	18.007	8.400	17.283	—
2e „	2.798	437	347	—	14.951	11.977	11.090	—
1e kwart.	813	3.165	114	32	6.936	3.824	6.454	6.325
2e kwart.	419	627	196	—	11.073	4.577	10.829	—
3e kwart.	812	196	125	—	8.656	4.151	6.287	—
4e kwart.	1.987	241	232	—	6.295	7.826	4.803	—
Jan.	423	1.252	15	12	2.278	1.060	1.905	1.753
Febr. ..	260	1.606	58	8	1.819	853	1.916	1.703
Maart ..	130	307	41	13	2.839	1.911	2.633	2.870
April ..	94	266	128	—	3.473	1.600	2.407	—
Mei	152	110	21	—	4.132	1.881	4.047	—
Juni	173	251	47	—	3.468	1.096	4.375	—
Juli	368	74	24	—	2.914	1.128	2.952	—
Aug.	360	90	36	—	2.977	1.436	1.695	—
Sept.	84	32	64	—	2.765	1.587	1.641	—
Oct.	442	54	81	—	2.793	2.074	1.907	—
Nov.	663	112	75	—	1.653	2.496	1.459	—
Dec.	882	75	66	—	1.849	3.256	1.437	—

KAAS.

In den aanvang van het kwartaal was de stemming in den kaashandel goed, alhoewel de algemeene situatie, vooral in verband met de exportbelemmeringen, geen prijsverbetering bleek te kunnen verdragen. Sinds de tweede helft van Januari werd de markt wederom lusteloos, waartoe de geringe vraag uit Duitschland, zoomede de grooter wordende onzekerheid over eenige uitvoermogelijkheid naar Frankrijk aanleiding gaf. Door het wegvallen hiervan blijft de handel weg en is men gedwongen, de producten nog meer in het binnenland onder te brengen. Toen daarna de aanvoeren hare gewone seizoensuitbreiding begonnen te vertoonen, hetgeen begin Maart het geval was, daalden de prijzen tot een niveau, dat men zelfs in de voorliggende crisisjaren pas in den zomer gekend heeft.

Kaas in tons.

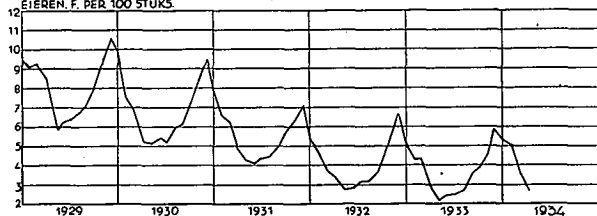
	Invoer				Uitvoer			
	1931	1932	1933	1934	1931	1932	1933	1934
1e halfj.	274	239	162	—	41.364	36.603	30.989	—
2e „	336	249	205	—	45.027	40.535	32.923	—
1e kwart.	148	128	90	108	18.934	16.302	15.953	13.184
2e kwart.	127	111	72	—	22.430	20.301	15.036	—
3e kwart.	158	109	95	—	24.170	22.161	17.855	—
4e kwart.	179	140	110	—	20.856	18.374	15.067	—
Jan.	50	37	27	31	6.741	5.883	4.910	4.426
Febr. ..	41	44	26	39	5.845	5.457	5.232	3.956
Maart ..	57	47	37	39	6.348	4.962	5.811	4.802
April ..	46	37	25	—	6.988	6.397	4.438	—
Mei	36	38	25	—	6.815	6.299	5.064	—
Juni	45	36	22	—	8.627	7.605	5.534	—
Juli	48	33	31	—	8.916	6.733	5.700	—
Aug.	54	39	22	—	7.716	7.325	6.402	—
Sept.	56	37	42	—	7.538	8.183	5.753	—
Oct.	63	51	34	—	8.058	7.804	5.529	—
Nov.	57	45	43	—	7.229	5.465	5.314	—
Dec.	59	44	33	—	5.569	5.105	4.224	—

EIEREN.

Uitvoer van Eieren in schaal in tons.

Jaar	Versche eieren			Koelhuiseieren	Kalk-eieren en op andere wijze geconserv. eieren
	Totale uitvoer	Waarvan naar			
		Duitschland	Groot-Britannië		
1920	433	—	441	—	30
1923	13.522	—	11.383	107	1.374
1925	43.864	31.492	11.826	1.359	3.129
1926	53.598	38.632	14.571	2.258	2.940
1927	63.904	45.593	16.580	3.880	2.714
1928	66.762	46.782	17.716	6.032	2.829
1929	71.827	52.329	16.977	6.872	2.886
1930	76.073	50.888	21.260	6.595	2.285
1931	77.958	52.687	22.117	6.586	1.655
1932	75.020	62.667	10.223	3.964	1.076
1933	53.503	41.842	7.566	2.663	810
1e kw. '31	20.113	13.094	6.481	320	547
" '32	18.776	16.489	1.832	671	334
" '33	15.880	14.053	1.318	18	32
" '34	16.891	13.901	1.443	235	254
1e halfj. '31	47.675	32.056	13.396	334	547
" '32	48.374	40.904	6.065	700	334
" '33	31.325	24.374	4.211	134	32
2e halfj. '3	30.283	20.631	8.721	6.252	1.108
" '32	26.646	21.763	4.158	3.264	742
" '33	22.178	17.468	3.355	2.529	778
4e kw. '31	9.623	7.759	1.290	5.973	1.049
" '32	7.257	6.587	413	3.142	689
" '33	7.408	6.935	207	2.270	770

EIEREN, F. PER 100 STUKS.

KOPER.

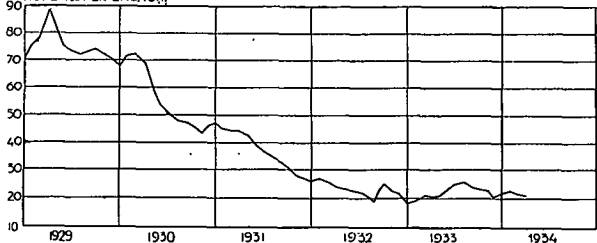
De Kopercode in Amerika is eindelijk aangenomen. In verband hiermede, vertoonen de noteringen van de laatste twee weken een neiging tot stijgen, ofschoon de prijs van eind December 1933, nl. £ 36.10.- voor electrolytisch koper bij een koers van f 8.15 voor het Pond, nog niet is bereikt.

Indien wij goed georiënteerd zijn, zal de toepassing van de Kopercode voor Amerika verstrekkende consequenties voor de industrie met zich brengen:

1o. Het zal alleen mogelijk zijn koper te verkopen aan bonafide verbruikers; er komt dus een soort verbod voor hen, die koper uitsluitend voor speculatieve doeleinden hebben ge- en verkocht.

2o. De totale productie wordt verdeeld over een aantal van de grootste koperproducenten in verhouding tot hun afzet.

KOPER, £ PER ENG. TON.

3o. De prijs zal vermoedelijk op 10 dollarcenten per lb. worden vastgesteld.

Indien de productie in Amerika grif wordt opgenomen, zullen de Amerikaansche koperproducenten er natuurlijk niet veel voor voelen tegen een lageren prijs naar het Continent te verschepen; alles hangt dus geheel af van de ontwikkeling der industriële bedrijvigheid in Amerika. Daarnaast doet Amerika alle mogelijke moeite om een deel van den grooten voorraad op één of andere wijze kwijt te raken. Van

twee zijden zijn hierover reeds onderhandelingen gevoerd, nl. van Russische en van Engelsche zijde. In hoeverre deze tot enig resultaat hebben geleid, is niet bekend.

De wereldvoorraad van geraffineerd koper op het einde van 1933 vertoont een beduidenden achteruitgang ten opzichte van het jaar 1932 en wel:

640.000 short tons in 1933,
788.000 " " " 1932,

dus een reductie van 148.000 short tons.

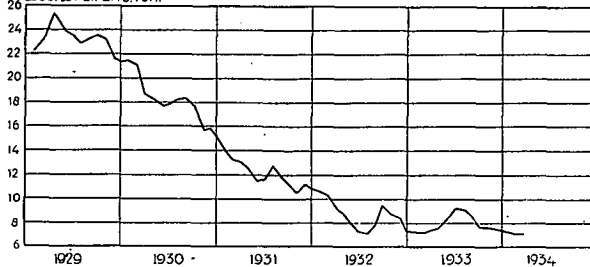
De productie van koper voor 1933 bedroeg rond 1.200.000 sh. tons; hiervan waren slechts 336.000 sh. tons voor rekening van Amerika. Het zwaartepunt van de koperproductie ligt dus grotendeels buiten Amerika.

LOOD.

Ofschoon de Loodpool in Maart 1932 uit elkaar is gevallen, kan men toch niet spreken van een sterken prijsval van dit materiaal. De notering voor lood schommelt steeds tusschen £ 11.- en £ 12.-.

De productie van lood neemt in den laatsten tijd toe. Dit houdt natuurlijk ook verband met een grootere vraag naar dit materiaal; vooral in Engeland is het verbruik beduidend gestegen, hetgeen voor een niet gering deel verband houdt met de plannen van de Engelsche Regeering om verschillende woningcomplexen geheel te vernieuwen, waarbij een groote vraag naar looden pijpen en bladlood ontstaat. De meerdere vraag wordt echter opgevangen door een grootere productie. Tot de landen, die in den laatsten tijd, wat de productie van lood betreft, groote vorderingen hebben gemaakt, behooren Joego-Slavië en Australië.

LOOD, £ PER ENG. TON.

De mogelijkheid bestaat, dat de vraag in Duitschland voor lood sterk zal afnemen, indien de Deutsche Regeering het importverbod van koper ook uitbreidt tot dat van lood. De algemeene indruk was, dat het importverbod van koper meer de strekking had om pressie uit te oefenen op Amerika in verband met de schuldenregeling. Het is echter mogelijk, dat men een dergelijke pressie door importverbod van lood ook op de Engelsche Regeering zou willen uitoefenen.

TIN.

Niettegenstaande de verhoogde exportquota, welke met ingang van het nieuwe jaar aan de bij het restrictie-schema aangesloten landen werden toegewezen, waardoor dus de tinproductie dezer landen werd opgevoerd, bleef de daling der zichtbare voorraden ook in het afgelopen kwartaal bestendig.

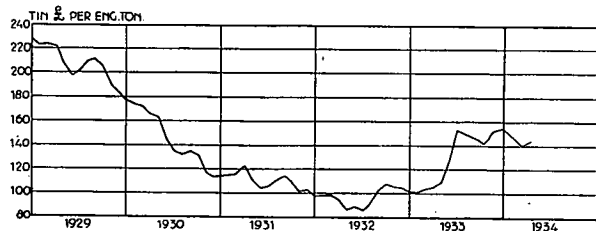
Daar intusschen de consumptie niet is toegenomen, moet dit verschijnsel wel daaraan worden toegeschreven, dat het altijd ongeveer 2 à 3 maanden duurt, voordat het geproduceerde tinerts als verhandelbaar tin beschikbaar is.

De totale zichtbare tinvoorraden, welke eind December 1933 nog 29.135 tons bedroegen, daalden met 4.721 tons (vorige kwartaal met 6.724 tons) tot 24.414 tons per eind Maart, zoodat deze voorraden thans aangeland zijn op een peil, hetwelk niet ver meer van het normale verwijderd is.

Als gevolg van de gestadige verbetering in de statistische positie van het metaal, steeg de tinprijs te Londen in het afgelopen kwartaal met rond £ 11.

Op eind December vorig jaar bedroeg de cashprijs

£ 227½, daalde in de eerste helft van Januari tot ongeveer £ 224 om daarna echter spoedig weder te stijgen. Begin Maart kwam hij boven de £ 230, het kwartaal sloot op £ 238½. De cashprijs bewoog zich hierbij voortdurend boven den 3 maandsprijs.

Een overzicht van de exporten der vijf bij het restrictie-schema aangesloten landen volgt hieronder:

	1933		1934	
	tons	Januari	Februari	tons
Ned.-Indië	14.181	1.363	1.447	
Malakka	23.760	2.968	2.481	
Bolivia	14.725	1.336	1.430	
Nigeria	3.651	319	334	
Siam	10.324	946	576	
	66.641	6.932	6.268	

Intusschen hebben Indo-China, Portugal en de Belgische Congo zich ook bij de internationale restrictie aangesloten.

IJZER.

Op de Westeuropesche exportmarkt van ruwijzer is het nog altijd treurig gesteld. De exportprijs van Lux 3, die aan het einde van 1933 nog 36 gouden Shillings fob. Antwerpen bedroeg, is in den loop van het eerste kwartaal van 1934 gedaald tot 34/9 in goud. Nu moet, zooals in het vorige Kwartaaloverzicht reeds werd opgemerkt, aan deze notering niet al te veel waarde worden gehecht, daar de verkoop op de overzeesche markten, waarvoor deze notering speciaal geldt, van zeer geringe beteekenis is. Zij toont echter, dat de moeilijkheden, die den handel in den weg gelegd worden op de wereldmarkt, nog altijd zeer groot zijn. Dit geldt speciaal voor Engeland en tot op zekere hoogte ook voor de Scandinavische landen, waar het Lux 3 gieterij-ijzer zoo goed als geen afzet meer vindt. Wel is de vraag in eenige Zuid-, Oost- en Midden-Europesche landen toegenomen, als ook aan de Oostkust van de Ver. Staten van Noord-Amerika. De concurrentie tusschen de Fransche, Nederlandsche, Britsch-Indische en ook Duitsche producenten is echter nog altijd zeer groot.

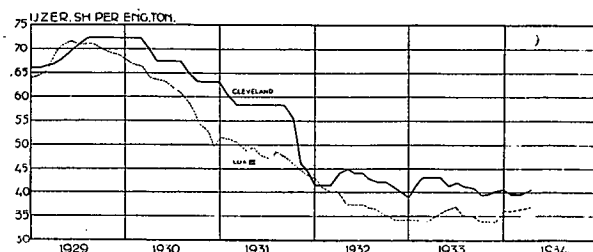
Reeds in het vorige Kwartaaloverzicht werd gemeld, dat verschillende Engelsche producenten zich van de exportmarkt hadden teruggetrokken. Het meeste Engelsche gieterij-ijzer (voornamelijk Cleveland-ijzer), dat geëxporteerd werd in het eerste kwartaal van 1934, zal wel, vooral na de prijsverhoging in Februari, ruwijzer geweest zijn, dat op oude contracten geleverd werd. Hoe laag de prijzen waren, waartegen Cleveland No. 3 op de exportmarkt werd verkocht, doet de netto verkoopprijs voor het eerste kwartaal voor Cleveland No. 3, welke ten dienste van de berekening der loonen van de werklieden bij de hoogovens wordt vastgesteld, vermoeden. Deze ging weliswaar omhoog, nl. met 1/7 tot 53/11, maar is niettemin zeer laag, vergeleken bij de prijzen, die op de binnenlandsche markt gemaakt worden. Laatstgenoemde zijn op de helft van het kwartaal met 5 sh. verhoogd, zoodat thans voor Cleveland No. 3 de volgende noteringen gelden: 67/6 franco Middlesbrough, 69/6 franco elders N.O. kust, 67/3 franco Falkirk (Oost-Schotland) en 70/3 franco Glasgow.

Genoemde verhoging vloeide in de eerste plaats voort uit het feit, dat de productiekosten omhoog gingen, vooral tengevolge van de stijging van den cokesprijs. Ook de ertsprijs is de laatste maanden met 1/- gestegen. De productie van Cleveland gie-

terij-ijzer wordt binnen zeer nauwe perken gehouden. Van de 28 thans werkende hoogovens in het Cleveland-district, maken er slechts 4 gieterij-ijzer; de productie van 2 dezer wordt op de markt verkocht. Ondanks het feit, dat er van de Engelsche, Schotsche en Britsch-Indische producenten weinig of geen concurrentie te duchten is, daar voor de verschillende zones prijsvereenkomsten zijn gemaakt, en ondanks het feit, dat er een tariefmuur om Engeland is gezet van 33½ pCt. ad val. op ruwijzer en staal, kan men blijkbaar de zoozeer beperkte productie niet uitbreiden zonder de prijspositie in gevaar te brengen.

De vraag naar gieterij-ijzer op de Engelsche markt heeft tengevolge van de genoemde prijsverhoging geen ongunstigen invloed ondergaan. Wel is de vraag in den loop van Februari aanmerkelijk geslonken, doch in Maart is er een aanzienlijke opleving te bespeuren geweest. De positie is thans zoo, dat de producenten voor prompte levering geen ijzer meer kunnen afleveren en slechts voor langen termijn orders kunnen boeken. De gieterijen in Schotland en aan de Tees hebben zich zelfs eenigen tijd genoodzaakt gezien Midland-ijzer te koopen, daar zij geen Cleveland-product meer konden krijgen. Thans wordt, naar men beweert, in Schotland één met Cleveland-ijzer concurrerende ruwijzersoort van hoog P-gehalte gemaakt.

De vraag naar gieterij-ijzer op de Engelsche markt komt voornamelijk van de gieterijen voor licht werk, doch ook de machine-fabrikanten en de gieterijen, die in het algemeen zwaar gietwerk fabriceren, komen meer en meer aan de markt. Gunstiger berichten komen thans van de Clyde, van de Tees en ook uit Lancashire, waar de fabrikanten van weefgetouwen beter met werk bezet zijn dan zij in langen tijd geweest zijn. Een groot deel van deze machines als ook van de stalen fabrikaten (buizen, spoorwegmateriaal) zijn voor het buitenland bestemd, meer in het bijzonder voor Rusland en China.

De verschepingen van ruwijzer van de Tees stonden in het eerste kwartaal van 1934 op een vrij hoog peil. Zij bedroegen in Januari 13.300 ton, in Februari 11.500 ton en in Maart 15.000 ton. Hiervan werden geëxporteerd in Januari 4.000 ton, in Februari slechts 1.200 ton en in Maart bijna 5.000 ton. Onder het geëxporteerde tonnage zitten flinke partijen hematiet. Zoo ging de laatste maand naar Italië 1250 ton hematiet, naar Scandinavië 765 ton, naar Denemarken ruim 900 ton en naar Duitschland 550 ton. Het grootste deel van de productie van hematiet van de Oostkust wordt echter verkocht in Sheffield en omgeving en in Zuid-Wales.

Na de prijsverhoging voor hematiet op de helft van Februari met 5/- zijn de producenten overgegaan hun prijsvereenkomst uit te breiden tot een afspraak omtrent gedifferentieerde zoneprijzen voor de verschillende Engelsche districten. Den verkoop in Sheffield en Zuid-Wales hebben de producenten echter voor zichzelf gereserveerd. De prijs van hematiet mixed nrs. aan de N. O.-kust (Middlesbrough en omgeving) bedraagt thans 67/6 franco gieterij. Voor de exportmarkt bestaat geen afspraak. De export-noteringen, welke na half Februari werden vermeld, schommelden van 61/- tot 65/- fob. Middlesbrough. Thans wordt algemeen 62/6 genoteerd, hetgeen dus een verhoging zou beteekenen van 2/6 op den ouden prijs voor mixed nrs. De handel is echter geheel en al vrij voor den verkoop op de exportmarkt.

De eigenlijke producenten van gieterij-ijzer in Frankrijk ondervinden sterk de concurrentie van de staalfabrikanten, die tijdelijk tot de vervaardiging van gieterij-ijzer zijn overgegaan, teneinde ondanks de inkrimping van de productie van ruwijzer voor de staalbereiding, hun bedrijf aan den gang te kunnen houden.

Tengevolge van deze concurrentie is de prijs van P. L. No. 3 in den loop van het eerste kwartaal tot Frs. 190.— basis Longwy gedaald. Op de Belgische markt is de prijs in den loop van het eerste kwartaal iets gestegen, nl. van 280 frs. tot 290/295 Frs. fob. grens. Blijkbaar is met de staalproducenten voor den afzet op deze markt een overeenkomst gesloten. Zooals men weet, zijn de gieterij-ijzerproducenten van Frankrijk, wat betreft den afzet op de Belgische markt, verenigd in het z.g. Comptoir Belge. De prijs van Fransch hematiet in Noord-Frankrijk is op 1 Januari 1934 verlaagd van 365 Frs. tot 360/365 Frs. franco Nord.

De verkoop van ruwijzer op de Duitse markt is in het eerste kwartaal nog toegenomen, volgens de laatste berichten echter is het tempo van de uitbreiding van den verkoop langzamer geworden. Hoewel de voorraden volgens de mededeelingen van het Roheisen-Verband de laatste maand sterk verminderd zijn, is de toestand nog lang niet schitterend te noemen. De importen, hoewel wat de hoeveelheid betreft gering, oefenen een storenden invloed op de markt uit. Het Roheisen-Verband verkoopt tegen de oude prijzen en voorwaarden.

Het hieronder volgende overzichtje van de productie van ruwijzer in de West-Europeesche landen geeft voor gemakkelijke vergelijking met de productie in de laatste maanden de maandgemiddelden van 1932 en 1933. Men ziet hieruit, dat de productie in West-Europa in 1933 zoowel als in de maanden Januari en Februari van dit jaar aanmerkelijk is gestegen. Bij de cijfers van Februari moet men rekening houden met het feit, dat deze maand slechts 28 dagen heeft. Men ziet, dat België en Luxemburg een uitzondering maken op de algemeene toeneming van de ruwijzerproductie in West-Europa. De Belgische en Luxemburgsche productie van ruwijzer, welke geheel en al afhankelijk is van de staalproductie en dus weer voor een groot deel van den verkoop van stalen producten op de exportmarkt, is in de beide eerste maanden van dit jaar, vergeleken bij het gemiddelde van 1933, achteruitgegaan. Dit is het gevolg van den verminderden afzet van de staalproducten op de Belgische binnenlandsche markt en op de exportmarkt.

Productie ruwijzer (in 1000 m.t.).

	maandgemiddelde		1934	
	1932	1933	Jan.	Febr.
Frankrijk	462	527	526	474
Saar	112	133	141	138
Duitschland	328	439	543	550
Engeland	303	349	448	421
België	232	229	223	211
Luxemburg	163	157	153	145
Totaal West-Europa	1600	1834	2034	1939
Vereenigde Staten	735	1119	1235	1284

Thans zijn ook de uitvoercijfers van ruwijzer der West-Europeesche landen bekend voor het jaar 1933. Het blijkt, dat de uitvoer van Frankrijk incl. Saargebied en Engeland nog aanmerkelijk is ingekrompen. Daarentegen is de Duitse uitvoer sterk gestegen, al heeft hij nog bij lange na niet het peil van 1931 bereikt. De Nederlandsche uitvoer nam met ruim 11 pCt. toe.

Uitvoer ruwijzer (in metr. tonnen).

	1932	1933
Frankrijk (incl. Saar)	195.675	168.093
Engeland	122.990	109.714
Duitschland	69.942	108.993
Nederland ¹⁾	212.237	238.807
België/Luxemburg	32.261	37.592
Vereenigde Staten	2.324	2.754

¹⁾ Statistiek van den in-, uit- en doorvoer van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

PETROLEUM.

De wereldproductie van petroleum heeft volgens voorloopige cijfers in het afgelopen jaar 1.417.42 miljoen barrellen bedragen tegen 1.297.45 miljoen barrellen in 1932 en 1.356.47 miljoen vaten in 1931. Beschouwt men de cijfers der afzonderlijke productielanden, dan vindt men, dat van de productievermeerdering ad 120 miljoen barrellen niet minder dan ruim 113 miljoen barrellen op rekening van de Ver. Staten komen, en daarmee is wel de vraag beantwoord, wie de hoofdschuldige aan den tegen het einde van 1933 en in het begin van 1934 weder ongunstiger geworden toestand der internationale petroleumindustrie is. De cijfers der landen, die elk meer dan 10 miljoen barrellen hebben voortgebracht, luiden als volgt:

Land	duizend barrellen	
	1932	1933
Ver. Staten	785.159	898.874
Rusland	149.719	148.902
Venezuela	119.597	120.883
Roemenië	50.491	50.971
Perzië	45.122	49.581
Ned.-Indië	39.584	38.513 *)
Mexico	32.802	33.905
Argentinië	13.167	13.955
Peru	9.899	13.923
Columbia	16.385	13.157

*) Volgens voorloopige officiële cijfers beliep de productie van Nederl.-Indië in 1933 5.526.979 ton tegen 5.093.164 in 1932; zij was dus 8 pCt. hooger, en niet lager dan die van 1932 zal blijken te zijn.

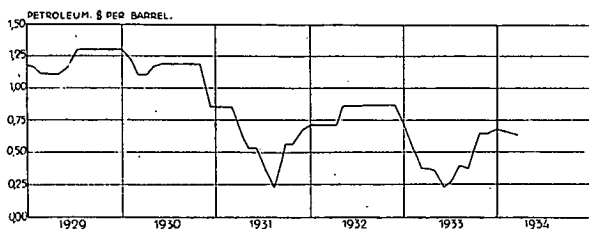
De productie van de Ver. Staten bleef zich in de eerste drie maanden van het loopende jaar boven die van het eerste kwartaal van 1933 bewegen; bovendien dient met een niet onbelangrijke winning van „hot oil” rekening te worden gehouden. Ook de benzineproductie belooft veel meer dan de toegestane hoeveelheid (pl.m. 7 pCt. meer), en dit alles is voldoende om de prijzen sterk te drukken.

Deze pogingen zijn slechts één van meerdere factoren, die op de situatie der internationale petroleumindustrie van beslissenden invloed in 1934 zullen zijn. Tot deze andere behoort o.a. het vraagstuk der *Mesopotamische olie*, die in den loop van dit jaar voor het eerst naar Europa zal worden verscheept en vooral een concurrent voor de Roemeensche en voor de Russische olie zal worden, al dient te worden bijgevoegd, dat, waar deze petroleum geheel en al door de groote petroleumconcerns en de Fransche regeering wordt gecontroleerd, de strijd zich vermoedelijk in iets minder scherpe vormen zal voltrekken dan indien ook deze olie in handen van tal van concurrerende ondernemingen en onderneminkjes ware.

De Russische olie, waarvan de uitvoer in het jaar 1933 met ongeveer een derde is verminderd, zal weliswaar een groote concurrent der andere concerns blijven, maar, mocht de productie niet nog sterker stijgen dan in de eerste twee maanden van 1934 het geval is geweest, toch niet zoo sterk op de markten drukken, als nog enkele jaren geleden. Het met de industrialisatie van het land toenemende binnenlandsche verbruik en het feit, dat deze olie nu toch een afzetgebied heeft gevonden en dit niet meer moet „veroveren”, draagt daartoe bij. De Roemeensche productie en uitvoer blijven zich op een hoog peil bewegen en, waar de exportprijzen der Amerikaansche producten ook door de Dollardepreciatie daalden, moesten de exportnoteeringen voor het Roemeensche product eveneens worden verlaagd.

Het verbruik in de meeste Europeesche landen heeft zich in het afgelopen jaar niet ongunstig ontwikkeld en is in het nieuwe nog steeds stijgende. Dat niettegenstaande dit feit b.v. in Engeland enkele weken geleden de prijzen van benzine met 1 d. per gallon werden verlaagd, geschiedde misschien om concurrenten, die zich op de Britsche markt wenschten te vestigen, af te schrikken, maar waarschijnlijk ook onder invloed der Amerikaansche prijsdaling. Natuurlijk zijn door dezen stap de kansen, dat de Britsche

regering de hoge benzinelasting (8 d. per Imp. gall.) zal verlagen, vrijwel nihil geworden. In Groot-Brittannië schenkt men in den laatsten tijd ook vermeerderde aandacht aan de productie van synthetische olie maar ook aan de nasporingen in eigen bodem.

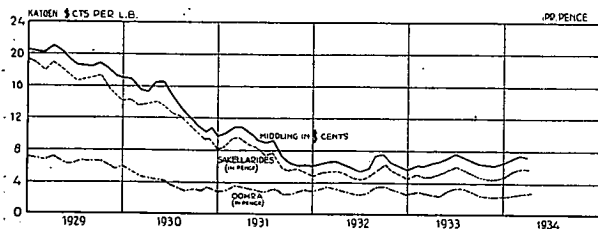

In *Duitsland* verwacht men van de afschaffing van sommige op het bezit van automobielen drukende belastingen en wegenbouw een opleving van het automobielvervoer, en dienovereenkomstig een vermeerderden afzet van automobielen en benzine. In *Frankrijk*, waar de monopolie-plannen nu voor goed van de baan schijnen te zijn, zal dit jaar de Irak-olie voor het eerst in een gedeelte der raffinaderijen worden verwerkt.

Eenige aandacht verdient, ook met het oog op het onmiddellijke belang van Nederlandsch-Indië, de *Japansche* petroleumpolitiek. Waar de middelen der regering blijkbaar onvoldoende zijn, om het plan, groote voorraden voor oorlogsdoeleinden aan te leggen, uit te voeren, zullen de petroleummaatschappijen worden verplicht, dergelijke voorraden in een door de regering te bepalen hoëveelheid aan te houden. In *Ned.-Indië* zelve hebben Koninklijke, Standard Oil Co. (N.J.) en Standard Oil Co. of California gemeenschappelijk stappen gedaan, om op Nieuw-Guinea een groote concessie te verkrijgen. De regering heeft erkend, dat een onderneming als de Koninklijke tegenover z.g. „concessie-jagers” dient te worden bevoorrecht.

KATOEN.

Prijzen van Amerikaansche katoen hebben in het afgelopen kwartaal al heel weinig gefluctueerd. De prijs in Rotterdam, die op 1 Januari 20% cent per half kilo bedroeg, is half Januari tot 22 cent gestegen en na dien tijd heeft tot ult. Maart dit niveau zich met kleine fluctuaties goed kunnen handhaven. Wel is de prijs in Amerika in Dollars ruim 1½ cent hoger dan in December, doch in goud is dit gedeeltelijk gecompenseerd door de daling van den Dollar-koers.

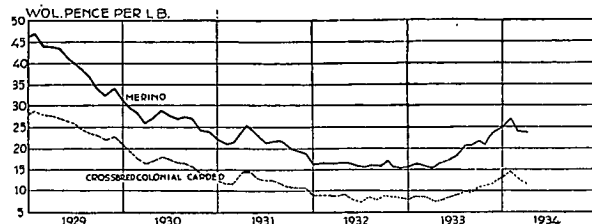

Men neemt in de Vereenigde Staten allerlei maatregelen om den prijs op te voeren en deze hebben niet alle evenveel succes. Wel schijnt men in elk geval voor een beperking van den aanplant te zorgen en men krijgt den indruk, dat de regelingen, die hiervoor worden getroffen, tenslotte het gevolg zullen hebben, dat de oogst kleiner wordt dan in de beide vorige jaren. Het verbruik in de meeste landen blijft zich goed handhaven, terwijl in de Vereenigde Staten het verbruik groter is dan verleden jaar, zoodat men bij een kleineren oogst in het a.s. najaar op den duur waarschijnlijk wel hogere prijzen voor ruwe katoen zal zien.

WOL.

De eerste dagen van het nieuwe jaar brachten een bijna stormachtige vraag, zoowel op de overzeesche markten, als naar reeds in Europa beschikbare wol en halffabrikaten, uit angst voor een vroegtijdig op-

raken der productie van dit jaar. Medio Januari werd de stemming iets rustiger, waarschijnlijk hoofdzakelijk om financiële redenen, daar in de voornaamste wolverwerkingsgebieden, tengevolge van de hogere prijzen en het sterke indekken de middelen van industrie en handel rijkelijk waren aangesproken. Sedertdien was de omvang van den omzet normaal en heeft eerst weer in Maart iets in grootte toegenomen.

Gedurende de eerste veertien dagen van Januari bewogen de prijzen zich dagelijks sprongsgewijze naar boven, zij liepen daarna tot eind Februari p.l.m. 15 pCt. terug, van welk percentage echter 5 pCt. op rekening van de in deze periode ingetreden pondendepriciatie moet worden geschreven. Sedert ultimo Februari valt weer een langzaam vaster worden der prijzen waar te nemmen.

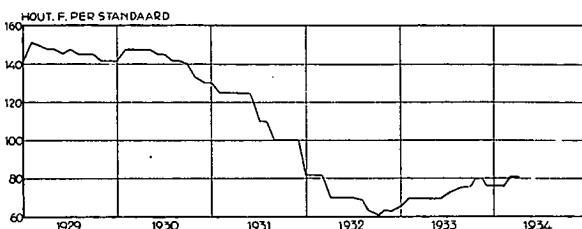
De omvang van den omzet was over het algemeen goed en tegen het einde van het kwartaal zelfs buitengewoon groot.

HOUT.

Van de vrij optimistische stemming, die er bij de houtimporteurs in het begin van het jaar heerschte, is niet veel overgebleven. De vraag uit het binnenland blijft ver beneden de verwachting en wanneer hierin niet spoedig een verandering ten gunste valt te bespeuren, zou er wel eens een flink kwantum onverkocht kunnen aankomen.

Het gaat in de bouwerij nog steeds niet naar wensch, hetgeen wel het duidelijkst blijkt, als men de lijst van faillissementen onder het oog krijgt, waarvan een abnormaal hoog percentage onder de bouwvakken voorkomt.

Toch blijven de prijzen vrij stabiel, omdat er van het buitenland geen lagere offertes komen. Zweden en Finland hebben een zeer behoorlijk gedeelte van hun jaarlijksche producties verkocht en kunnen zich de weelde veroorloven de kat eens uit den boom te kijken. Vroege specificaties zijn in het geheel niet meer te krijgen, zoodat van dien kant geen gevaar te duchten is.

Wat de prijzen aangaat, is er over het algemeen afgesloten tot basis 7'' £10.-/- à £10.10/- per std. f.o.b. goede Zweedsche en Finsche havens, terwijl de vrachten nog altijd laag zijn, nl. f 13.— à f 14.— per std. resp. van Finland en Zweden. De reeders hebben nu ook nog concurrentie van de kleine motorschepen, die partijen van 80—125 stds. direct naar het binnenland brengen, waardoor de kosten van overlading etc. in lichters en binnenschepen worden vermeden.

Op het oogenblik wordt er zoo goed als niets afgesloten, daar het voor de hand ligt, dat niemand er aan denkt nu al voor het najaar te koopen. Er zijn evenwel reeds eerder contracten gemaakt voor herfstpartijen, doch alleen van de bekende goede merken.

Engeland en Duitsland zijn nog in de markt, zoodat de exporteurs hun aandacht aan die landen kunnen wijden waar nog behoorlijke prijzen te maken

zijn. Als dus de importeurs zich niet al te ongerust maken, zullen de prijzen zich ook hier wel kunnen handhaven. Er zijn echter altijd enkele minder sterke broeders, die er maar al te spoedig toe overgaan lagere prijzen te accepteren om den afzet te forceeren en die zouden heel gemakkelijk roet in het eten kunnen gooien.

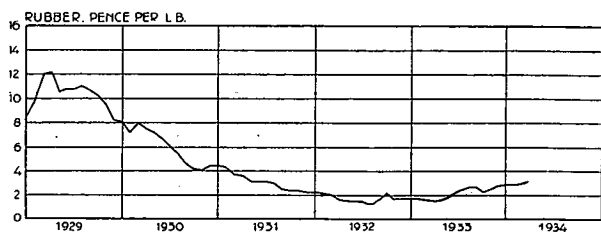
RUBBER.

Tot tweemaal toe waren commentaren, die aan daden van Dr. Colijn werden vastgeknoopt, oorzaak van een optimistischere houding der rubbermarkt. Den eersten keer, toen Dr. Colijn naar Londen kwam en aldaar ook met het Britsche Ministerie van Koloniën besprekingen hield, en den tweeden keer, toen hij in een redevoering de kansen van een tot standkoming der restrictie met eenig vertrouwen schetste. Het vraagstuk der restrictie bleef nog steeds in het middelpunt der belangstelling staan, al kan niet gezegd worden, dat daaromtrent veel nieuws bekend werd.

In twee vergaderingen der belanghebbenden werden door het bestuur der Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur strikt geheim gehouden mededeelingen gedaan, en waar na de tweede vergadering ook geen communiqué aan de pers werd verstrekt, heeft het weinig zin, gissingen te doen omtrent het al dan niet aldaar medegedeelde. Slechts zooveel kan met vrij groote zekerheid worden gezegd, dat nog steeds de moeilijkheden niet overwonnen zijn, die waarschijnlijk ook met het aandeel verband houden, hetwelk de Nederlandsche regeering voor de inlandsche productie wenscht te doen reserveeren. Waar voor geheel Nederlandsch-Indië een bepaald cijfer met de Engelsche producenten werd overeengekomen, moet elke verhooging van het aandeel der bevolkingsrubber op kosten geschieden van dat der ondernemingsrubber.

Een punt, dat hoogstens gedurende enkele dagen moeilijkheden schijnt te hebben opgeleverd, maar toch van principiëel belang was, was de van Amerikaanse zijde gestelde eisch, eveneens in de restrictie-commissie te worden vertegenwoordigd, gezien de omstandigheid dat de Ver. Staten het grootste verbruiksland zijn en ook tijdens de Londense Economische Wereldconferentie werd afgesproken, dat productieregelingen niet zouden geschieden, zonder dat de betrokken verbruikers ook hun stem kunnen doen gelden.

De rubberprijs heeft in de verslagperiode verder aangetrokken, al bleven de hoogste noteringen niet gehandhaafd. Dit is zeker opmerkelijk, want de statistische positie van het product is gedurende de afgelopen maanden niet verbeterd, en nog steeds overtreft de productie het (vergeleken met het vorige jaar) sterk gestegen verbruik. De rubbervoorraden in de vier voornaamste centra beliepen einde Februari 595.000 ton tegen 593.000 einde Januari.

De groote hoop der rubberindustrie, naast de tot standkoming der restrictie, is echter ook het toenemend automobiëlverkeer, en vooral de aanschaffing van nieuwe auto's in de Ver. Staten, en in kleineren omvang, in diverse Europeesche landen. Men schat dat gedurende de eerste drie maanden van 1934 de Amerikaanse autoproductie ongeveer 700.000 wagens zal beloopten of het dubbele van verleden jaar.

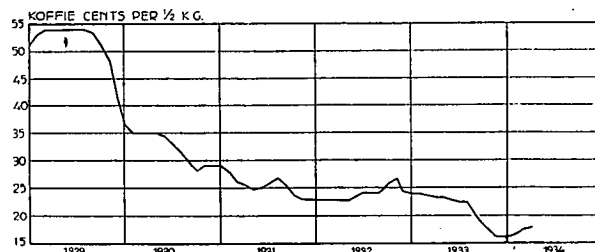
Ook in dit overzicht verdient een nieuwe technische vinding de aandacht. Kort geleden werd te 's-Gravenhage opgericht de Rubber-Latex-Poeder Cie. N.V., waarvan de naam reeds aanduidt om welk procédé het daarbij gaat.

De uitvoer van rubber uit Nederlandsch-Indië heeft in de vier kwartalen van 1933 beloopten: 52.219, 76.419, 93.602 en 100.304 ton. De productie van Malakka bereikte op de ondernemingen boven de 100 acres in het afgelopen jaar 240.728 long tons tegen 240.100 in 1932, terwijl op de small holdings 209.500 tegen 174.000 tons werden geoogst. Ceylon exporteerde 62.618 tegen 49.478 long tons. In Ned.-Indië was einde Januari 1934 14.9 pCt. van het totale tapbare rubberareaal buiten tap (einde December 14.3 pCt.; einde Januari 1933 15.9 pCt.).

KOFFIE.

In den loop van het eerste kwartaal steeg de notering van loco Robusta van 16 ct. op 18 ct. per ½ K.G. en die van loco Superior Santos van 17 ct. op 19 ½ ct.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië stegen tot in de eerste helft van Februari voor goed beschreven Superior Santos van 6.45 tot 8.25 goud-dollar per cwt. om daarna geleidelijk terug te vallen, totdat zij aan het einde van het kwartaal op 7.50 goud-dollar kwamen. Denselfden loop nam de prijs van Rio type New York 7 met beschrijving. Tot de eerste helft van Februari steeg deze van 6.— goud-dollar per cwt. tot 7.45, doch daarna liep hij wederom terug tot 7.— goud-dollar per cwt., alles prompte verscheping.

De cijfprijs op prompte verscheping van Nederlandsch-Indië steeg voor Robusta W.I.B. f.a.q. van 14 ½ ct. tot 17 ½ ct. en daalde daarna tot 17 ct.; die van ongewasschen Palembang Robusta steeg van 12 ct. tot 14 ½ ct. en liep daarna terug tot 13 ½ ct.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt liepen tot half Maart met kleine schommelingen ca. 3 ct. op om daarna wederom ca. 1 ct. in te zakken.

De rijzing is niet alleen te danken aan de omstandigheid, dat men algemeen tot het inzicht was gekomen, dat de prijzen tegen het einde van het vorige jaar gevallen waren op een basis, die ongetwijfeld zeer laag moet worden genoemd, doch ook aan de verwachting, dat het Brazilië tenslotte toch gelukken zal de positie van het artikel te verbeteren door onverminderde handhaving van het systeem van vernietiging op groote schaal van een deel zijner overvloedige voorraden. Het feit, dat de volgende oogst waarschijnlijk geen groote zal worden, maakt de kansen voor Brazilië in dit opzicht ongetwijfeld gunstiger.

Toen het echter bleek, dat de vernietiging in dit jaar tot nu toe slechts van zeer bescheiden omvang was geweest (557.000 balen in de eerste drie maanden tegen ongeveer 14 millioen balen in het geheele jaar 1933) begonnen de prijzen weder iets terug te loopen. Een telegrafisch bericht van het Braziliaansche Koffie-Departement, dat maatregelen getroffen zijn om zoo spoedig mogelijk 4 millioen balen Santos koffie en 1 ½ millioen balen van de andere staten te verbranden, kon hierin voorloopig geen verbetering brengen. De handel bleef in zijn afwachende houding volharden, wat hem niet moeilijk viel, aangezien het verbruik zich bijna overal in Januari en Februari goed heeft voorzien.

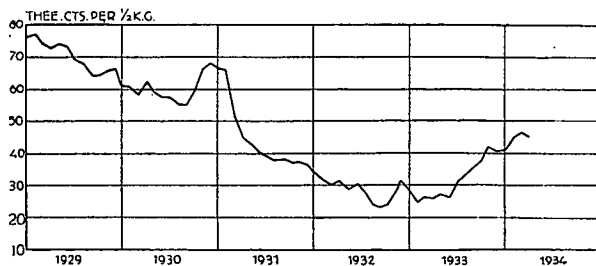
THEE.

Groote verschillen zijn er gedurende het eerste kwartaal van 1934 in de veilingprijzen van thee niet geweest. Zij bewogen zich op een niveau van ongeveer 45 ¼ cts. per h.KG. De hoogste prijzen werden behaald in de veiling van 22 Februari, maar dit niveau kon zich niet handhaven, hetgeen vóór de

Paaschvacantie en indiening van het Engelsche budget wel meer het geval is geweest. Toch bleef de kooplust groot, behalve voor superieure thee, waardoor de prijsverschillen tusschen ordinaire en superieure thee hoe langer hoe geringer werden. De verkoopen in de Amsterdamsche veilingen leverden aanmerkelijk betere resultaten op dan die te Londen. De prijzen van Sumatrathee liepen iets sterker terug dan de prijzen van Javathee.

	Java-thee	Sumatra-thee
11/1	44¼ cts.	43 cts.
25/1	47¼ "	43¼ "
8/2	46¼ "	45 "
22/2	47½ "	45½ "
8/3	47½ "	44 "
22/3	45 "	42½ "

Het veiling-aanbod te Amsterdam liep gedurende het eerste kwartaal als gevolg der restrictie belangrijk achteruit, nl. 65.624 kisten in 1934 tegen 100.456 kisten in 1933. Ook in Londen liep het totale aanbod terug, zij het ook in minder sterke mate: 1934: 900.942 kisten tegen in 1933: 1.036.863 kisten.

De voorraden bij het Thee-Etablissement te Amsterdam bedroegen per ult. Maart jl. 69.799 kisten tegen 95.927 kisten per ult. Maart 1933. Totaal werden aldaar aangevoerd gedurende het eerste kwartaal 58.562 kisten en afgeleverd 63.995 kisten tegen resp. 102.502 kisten en 70.812 kisten in het vorige jaar.

Volgens de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek bedroeg de aanvoer in Nederland gedurende Januari en Februari 2.788 ton (vorig jaar 3.840 ton), de invoer tot verbruik 1.439 ton (vorig jaar 971 ton) en de uitvoer 1.045 ton (vorig jaar 734 ton). Deze cijfers geven gelukkig een verbetering te zien ten opzichte van het vorige jaar.

Blijkens publicatie van de Vereeniging voor de Thee-cultuur in Nederlandsch-Indië beliepen de uitvoeren der voornaamste productielanden in 1933 in totaal 393.259.000 KG. of 8.6 pCt. minder dan in 1932 (430.375.000 KG.). De uitgevoerde hoeveelheden van Ned.-Indië, Britsch-Indië en Ceylon waren als gevolg der restrictie gezamenlijk 9 pCt. lager dan in het jaar 1932 (de restrictie trad eerst van 1 April 1933 af in werking). Daarentegen exporteerden de niet aan de restrictie deelnemende landen China en Formosa 11 pCt. méér dan in het voorafgaande jaar, terwijl Japan vrijwel evenveel uitvoerde.

De Londensche voorraad-cijfers bedroegen, volgens cijfers der Tea Brokers Association, per ulto Februari 265.831 ton tegen 292.072 ton in 1932.

De totale Engelsche voorraden, gepubliceerd door de Board of Trade, bedroegen 286.717 (310.795) ton (van 1000 lbs.) op ulto. Februari. Het binnenlandsch verbruik van thee in Engeland bedroeg in Januari l.l. 41.114 ton en in Februari 32.601 ton (37.095).

De verhooging der detailprijzen begint blijkbaar haren invloed op het verbruik uit te oefenen.

SUIKER.

De verschillende ongunstige factoren, welke in het laatste Kwartaaloverzicht werden opgesomd, zoals politieke onzekerheid in Europa, onzekerheid omtrent Roosevelt's welslagen en onzekerheid omtrent de hoogrotheid van den Cuba-oogst tengevolge van de binnenlandsche verwarring, bestaan nog steeds. De in-

vloed die deze factoren op suiker hadden is eveneens onveranderd. Slechts in het begin van het jaar werd er in Amerika wat stemming gemaakt voor het artikel, waarmede de invoercontingenteeringsplannen in verband stonden. Hierdoor werd een tijdelijke opleving veroorzaakt. Toen echter duidelijk werd, dat dit quotaplan nog geruimen tijd op zich kon laten wachten, verviel de markt weder in de lusteloze stemming van voorheen.

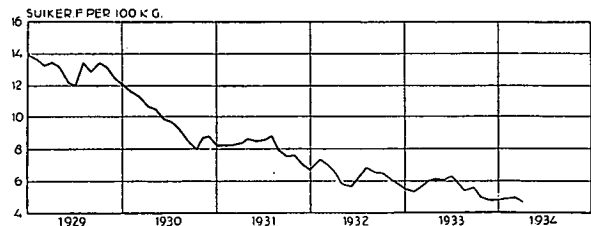
Een voornaam punt bij dit quotaplan vormt de positie van de Philippijnsche suiker, die vrij van rechten in de Ver. Staten kon worden ingevoerd en waarvan de geheele oogst daarheen verscheept werd. De productie werd in de laatste jaren aanmerkelijk uitgebreid, zoodat de laatste oogst op 1.290.000 tons geraamd wordt. Bij de voor het quotaplan genoemde voorloopige cijfers komen de Philippijnen met 925.893 tons vrijen invoer per jaar voor. De groote vraag is nu, wat zal dan met het surplus van de Philippijnen gebeuren, waarvan slechts ca. 100.000 tons op de eilanden zelf geconsumeerd kan worden?

De noteeringen te New-York waren op den eersten dag van het jaar 3.20 voor Spot Centrifugals, 1.26 voor Maart en 1.37 voor Juli. Tegen het midden van Februari waren deze eenigszins fluctueerend opgelopen tot 3.60 voor Spot, 1.65 voor Maart, 1.72 voor Juli en 1.81 voor December, terwijl in hetzelfde tijdperk de Dollarkoers van 1.60 gedaald was tot 1.50. Met geringe schommelingen daalden suikerprijzen daarna weer tot 3.42 voor Spot, 1.56 voor Juli en 1.66 voor December; intusschen onderging in verband met de voorloopige stabilisatiemaatregelen de Dollarkoers geen belangrijke wijziging meer.

Ook in Engeland was de betere stemming, die in het begin van het jaar baan begon te breken, niet van langen duur. De termijnnoteeringen te Londen luidden begin Januari Sh. 5/5 voor December. Mid-den Februari waren deze noteeringen 8 d. hooger en het einde der verslagperiode bracht Sh. 4/10 voor Mei, Sh. 5/1¼ voor Augustus en Sh. 5/4¼ voor December.

Amsterdam gaf een ietwat ander beeld te zien. Bij opening noteerde Mei f 5½, Augustus f 5¼ en December f 5½, tegen einde Januari was Mei f 4¼, Augustus f 5.— en December f 5¼, daarna herstelde zich de markt en bereikten de noteeringen een iets hooger niveau dan begin Januari. Hierop volgde een langzaam afbrokkelen en luidden de resp. noteeringen einde Maart als volgt f 4¼, f 4¼ en f 4¾, hetgeen dus een flinken achteruitgang beteekent. Opmerkelijk was het feit, dat de nogal belangrijke aandieningen op Maarttermijn zoo goed als alle werden opgenomen dan wel omgezet in latere termijnen. Verder kenmerkte onze markt zich door een uiterst afwachtende houding.

De uitzaai voor de komende bietoogst heeft thans plaats en raamt F.O.Licht dezen 7.5 pCt. grooter voor Europa zonder Rusland.

De toestand in Cuba is na de omwenteling nog lang niet geordend. Stakingen en kleine onlusten volgen elkaar op. Omtrent het resultaat van den tegenwoordigen oogst valt dan ook nog niets met zekerheid te zeggen.

Op Java worden thans 29.000 H.A. voor oogst 1935 beplant tegen 35.000 H.A. voor oogst 1934.

De prijs van de N.I.V.A.S. voor witte Javasuiker, bestemd voor de Westkust van Britsch-Indië, schommelde tusschen f 4.— en f 4.15; voor de Oostkust is

de prijs *f* 0.10 hooger. De totale verkoopen sedert 1 Januari bedragen ca. 300.000 tons.

Het is een feit, dat men thans niet recht weet hoe een uitweg gevonden moet worden, die tot verbetering van den wereldsuikerprijs kan leiden. De kort geleden te Londen plaats gehad hebbende Suikerconferentie heeft ten minste geen resultaat opgeleverd. Hoe langer hoe duidelijker blijkt, dat de staatshulp voor de suikerindustrie in de meeste landen een onoverkomelijke hinderpaal is voor een blijvend herstel. Het schijnt thans vast te staan, dat in de tot nu toe gevoerde politiek der suikerlanden voorloopig geen verandering komt en dat alle landen suiker willen blijven produceeren, al gaat dat ten koste van de staatskas en van den binnenlandschen consument. Britsch-Indië zal zelfs, dank zij groote protectie, misschien reeds in 1935 geheel selfsupporting zijn, terwijl het vroeger ongeveer één millioen tons per jaar importeerde. Door dit alles is de wereldmarkt in een impasse geraakt.

In Nederland gaan wel hoe langer hoe meer stemmen op, die een einde wenschen te maken aan de voor het land zoo dure steunpolitiek ten opzichte van de bietsuikercultuur en men kan slechts hopen, dat hier en ook in andere landen tenslotte weer geluisterd zal worden naar de gezonde economische wetten.

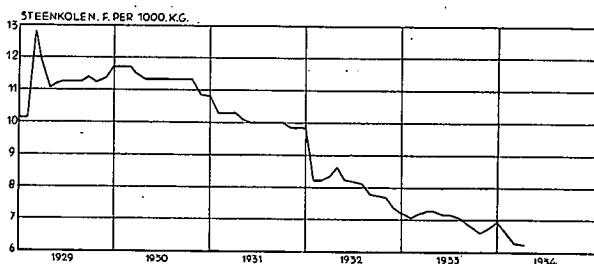
STEENKOLEN.

In het laatste Kwartaaloverzicht van 1933 werd een opleving gemeld in Wales. Deze was echter slechts van korten duur en in het begin van Januari was de stemming bepaald flauw.

Het rapport van de Coal Reorganisation Commission werd in Wales niet ernstig genomen, men achtte de daarin gegeven adviezen waardeloos. Juist deze pogingen van producent-exporteur combinaties en de gevolgen van de Coal Mines Act — quota en minimumprijs — zouden oorzaak geweest zijn van het verlies van zooveel exportzaken.

Men is er in Wales van overtuigd, dat vele buitenlandsche afnemers afkeerig werden, omdat zij moesten koopen tegen vastgestelde minimumprijzen en dat b.v. de Italiaansch-Poolsche overeenkomst slechts tot stand kon komen omdat de Italianen weigerden tegen voorgeschreven prijzen in Engeland te koopen. In den loop van Januari kwamen er wel aanvragen, sommige mijnen boekten zelfs méér orders dan gewoonlijk in Januari, maar contracten van langeren duur kwamen niet tot stand.

Een storm van verontwaardiging stak op tengevolge van het feit, dat er een lading Poolsche kolen in Engeland ingevoerd werd. Als gevolg van de Coal Mines Act zouden de Engelsche mijnen deze soort kolen niet hebben kunnen leveren. Anderen beweerden echter, dat de lading Poolsche kolen slechts als propaganda moest worden beschouwd tegen de gebreken van de Coal Mines Act, waarop men met een daad de aandacht wilde vestigen, nu protesten niets geholpen hadden.

In ieder geval boekte Polen het succes en ook op andere markten moest Engeland ervaren, dat Poolsche kolen het in den strijd wonnen.

Ierland nam in Februari verdere maatregelen tegen Engelsche kolen met de „Control of Imports Bill”, waardoor de import van Engelsche kolen, waarop reeds 5/- invoerrecht geheven wordt, verder aan banden wordt gelegd. De Ieren moeten daardoor méér

vreemde kolen invoeren en zij onderhandelen reeds met Amerika, tot op heden echter zonder succes, daar de importeurs de groote ladingen van Amerika niet kunnen verwerken. Zij zijn op aanvoer van kleinere hoeveelheden per keer ingericht.

Onder den drang der omstandigheden kwam men in Engeland met voorstellen tot wijziging van de Coal Mines Act. Het voorstel om exportkolen vrij te laten wordt algemeen toegejuicht, een stap in de goede richting. Omtrent de minimum-prijzen zouden de verschillende kolenproductiecentra via een Centraal Raad moeten onderhandelen. Dit zal weer vele bezwaren en meeningsverschillen veroorzaken, welke ook vroeger reeds bekend waren. Onder de oude minimumprijsregeling moesten b.v. Welsh stukskolen 19/6 opbrengen, terwijl stukskolen uit het Newcastle district op 14/6 genoteerd stonden. Deze verhouding was onbillijk, waardoor Wales zaken verloor. De Centrale Raad kan echter niet zonder meer tot prijsverhoging resp. prijsverlaging besluiten en Newcastle zal b.v. strijden tot behoud van het prijsverschil, omdat daardoor juist meerdere zaken geboekt werden. Men hoopt, dat dit zal leiden tot vrijheid van productie en prijs voor exportkolen.

De onderhandelingen waren in Maart nog steeds gaande. Voor het binnenland wil men de quota baseeren op de productiecijfers van 1931—1932 en 1933, waartegen algemeen bezwaar gemaakt wordt. Men dringt aan op een spoedige definitieve prijsregeling met zooveel mogelijk productie-vrijheid. De buitenlandsche koopers hebben inmiddels een afwachtende houding aangenomen, daar zij prijsverlagingen verwachtten, zoodat er geen bijzondere orders geboekt worden.

In Westfalen liep de productie een weinig terug, zooals tegen het einde van het seizoen altijd geconstateerd wordt wegens verminderde vraag naar huisbrandkolen. In het binnenland werden meer zaken gedaan door opleving in de ijzerindustrie, woningbouw en Rijkswegenbouw. De lage waterstand van den Rijn veroorzaakte moeilijkheden en hogere vrachten.

Begin Januari kwam er tusschen Duitschland en Nederland een overeenkomst tot stand, waarbij bij voorbaat geregeld werd, dat Duitschland behalve bunker-kolen 4.2 millioen kolen naar Nederland mag leveren, wanneer kolen hier gecontingenteerd zouden worden. Zouden er meer dan 4.2 millioen ton noodig zijn, dan krijgt Duitschland een deel van het meerdere quantum toegewezen. Duitschland staat den invoer van 100.000 ton Hollandsche kolen per maand toe, zonder eenige beperking. Zou het Deutsche kolenverbruik meer dan 8.000.000 ton bedragen, dan krijgt Nederland een grooter quantum toegewezen.

De overeenkomst loopt eind 1934 af.

De Nederlandsche mijnen kondigden opnieuw ontslagen aan tegen 1 April. Opmerkelijk is, dat dit ontslag geen verband houdt met productiebeperking, maar met de verbeterde werkwijze.

In Polen liep de productie terug wegens verminderde vraag. De prijs der Poolsche stukskolen zakte tot 12/- fob. Danzig/Gdynia, sommige mijnen noteerden zelfs 11/9 tot 11/6 fob.

Zoowel als in Duitschland en in Polen is men onzeker omtrent de vooruitzichten in het nieuwe kolenjaar, hetwelk 1 April aanvangt. Engeland zou een opleving kunnen verwachten, althans groote activiteit kunnen ontplooiën, wanneer de Coal Mines Act gunstig gewijzigd wordt. In Duitschland is men optimistischer gestemd nu alles meewerkt aan het economisch herstel van den Staat. Polen moet exporteeren en weet, dat het met Duitschland en Engeland moet concurreeren. Exportpremies en lage spoorvrachten moeten daarbij helpen en de consument profiteert van den strijd der producenten. Waarom dan geen internationale samenwerking gezocht, productie- en prijsregeling en verdeling der markten?

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN NEDERLANDSCH-INDIË, DUITSCHLAND, FRANKRIJK, GROOT-BRITANNIË, VER. STATEN, BELGIË, ZWEDEN EN ZWITSERLAND.

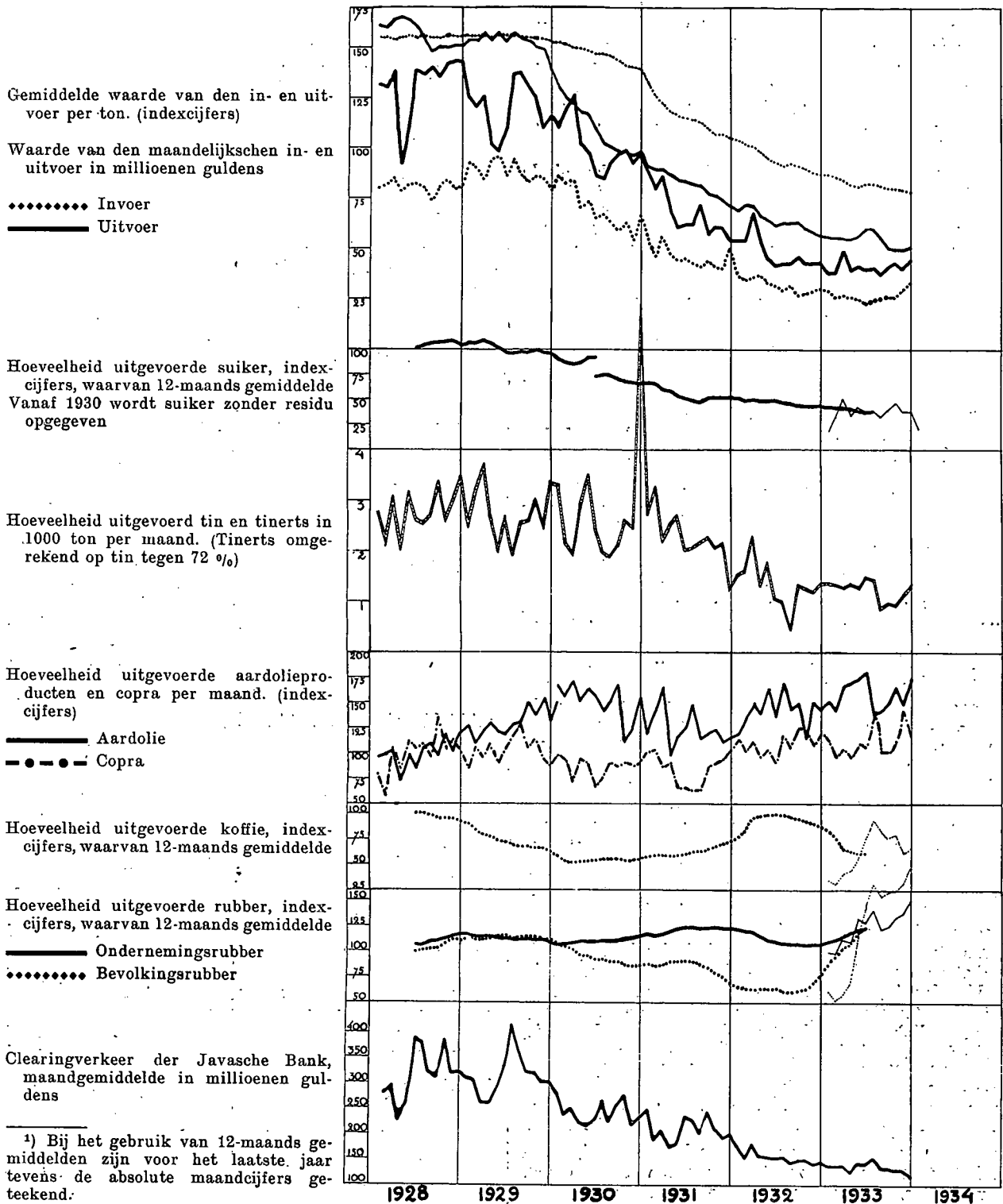
(Samengesteld in overleg met het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage).

Nederlandsch-Indië.

De conjunctuurgegevens van Nederlandsch-Indië, die op dit oogenblik tot einde 1933 gaan, wijzen op een zekere stabiliteit van het economisch leven op een laag niveau. Het wil ons voorkomen, dat het vierde kwartaal van het vorige jaar de eerste driemaandelijksche periode gedurende de crisisjaren is geweest, waarin niet meer van een gestadigen achteruitgang van den economischen toestand kan worden gesproken.

Uit bijgaande grafiek der conjunctuurlijnen blijkt, dat de waarde van in- en uitvoer gedurende het vierde kwartaal van 1933 een duidelijke stijging vertoonde. De waarde van den uitvoer bedroeg voor de periode Oct.-Dec. 1933 gemiddeld f 42.8 millioen per maand tegenover een maandgemiddelde voor 1933 van f 40.9 millioen. Van een lichte verbetering kan worden gesproken bij den uitvoer van copra en aardolie uit de Buitengewesten, terwijl de uitvoer van bevolkingsrubber sterk steeg. De rubberexport overtrof, wat de hoeveelheid betreft, het gemiddelde van alle voorafgaande jaren. Vanaf het midden van 1933 is de export van bevolkingsrubber groeter geweest dan het niveau van vroegere jaren. De totale uitvoer hiervan bedroeg in 1933 ruim 159 millioen KG. tegenover een export van ondernemingsrubber van ruim 180 millioen. In 1932 waren de verhoudingen: 82 mil-

Conjunctuurlijnen betreffende Nederlandsch-Indië. 1)

lioen bevolkingsrubber en 160 millioen KG. plantagerubber. Van een verhouding van ruim 50 pCt. ten opzichte van plantagerubber in 1932 is de bevolkingsrubber in 1933 dus tot bijna 90 pCt. gestegen.

Daarentegen geven koffie en suiker ongunstige cijfers voor den export te zien, terwijl ook de uitvoer van thee tengevolge der restrictie is gedaald. Door deze verschuiving in den uitvoer is het aandeel van Java in den totalen export kleiner geworden; de achteruitgang in 1933 komt bijna geheel voor rekening van Java, hetgeen uit de volgende cijfers blijkt:

Waarde van den uitvoer in millioen Gulden.

	Java	Buitengewesten
1932	285,5 (49,4 %)	292,3 (50,6 %)
1933	211,9 (43,1 „)	279,0 (56,9 „)
Achteruitgang	73,6	13,3

Ook bij den invoer kan men tegen het einde van 1933 een vermeerdering waarnemen. De hoeveelheid ingevoerde manufacturen, ijzer en machines nam toe. Wat de laatste soorten goederen betreft, was zulks vooral bij den invoer in de Buitengewesten het geval.

Viel er bij de prijzen der ingevoerde goederen in den loop van 1933 een vrij regelmatige kleine daling te constateeren, de prijsbeweging der exportgoederen was veel onregelmatiger. Een belangrijke stijging in den zomer van 1933 werd door de daarop volgende daling geheel teniet gedaan, en eerst tegen het einde des jaars kon men weer van een geringe prijsstijging der exportgoederen spreken. De componenten van deze beweging hebben wij weergegeven in de prijsbeweging van verschillende groepen goederen in onderstaande tabel:

Waarde per ton der ingevoerde goederen.

	1930	1931	1932	1933
Eetwaren	f 259,—	f 169,60	f 143,60	f 123,10
Garens en manufacturen „	1381,—	1208,—	941,—	813,—
IJzer en ijzerlegeeringen	onb.	onb.	147,60	119,70
Machinerieën	936,—	992,—	990,—	757,—

Waarde per ton der uitgevoerde goederen.

	1930	1931	1932	1933
Rubber	f 612,—	f 275,—	f 137,—	f 108,—
Koffie	569,—	345,—	304,—	355,—
Copra	196,—	135,—	88,20	88,—
Suiker	109,90	80,20	64,70	53,10
Thee	960,—	873,—	414,—	363,—
Aardoliën	44,20	41,70	24,60	23,60

Het resultaat van deze beweging is, dat het indexcijfer van de prijzen der uitvoerproducten in 1933 gedaald is van 52 tot 43 (1913 = 100) of met ruim 17 pCt. Het indexcijfer voor de prijzen van ingevoerde goederen bedroeg, op dezelfde basis, in 1932 en 1933 respectievelijk 95 en 82, is derhalve in 1933 met 14 pCt. gedaald, zoodat de prijsverhouding tusschen ingevoerde en uitgevoerde producten weder ongunstig is geweest.

De contingentteering van verschillende katoenen weefsels, die vanaf Maart 1934 van kracht is, en waarbij aan Nederland een belangrijk aandeel in den invoer van Indië is toegewezen, heeft natuurlijk de strekking in ieder geval verdere prijsdaling van deze belangrijke posten van den Indischen invoer tegen te houden, terwijl prijsstijging hier niet buitengesloten moet worden geacht.

De financiële toestand van Nederlandsch-Indië is verbeterd door de conversie der Dollarleeningen in Guldenleeningen tegen lageren rentevoet en langeren aflossingstermijn, hetgeen den druk op de begroting heeft verlicht. Het tekort op den gewonen dienst is, mede door vermindering van salarissen en pensioenen, voor 1934 dientengevolge verminderd, ofschoon nog niet verdwenen. Indien de middelen niet ruimer gaan vloeien, hetgeen slechts mogelijk zal zijn, wanneer de geringe opleving in den export een grooteren omvang zou aannemen, zal men tot nog sterkere bezuinigingen in het staatsapparaat moeten overgaan om op den duur het begrotingsevenwicht te herstellen.

Voortzetting van het deflatieproces in Indië blijkt uit de gestadige vermindering van de clearings bij de Javasche Bank, die aan het eind van het jaar tot een laagtepunt van iets boven de f 100 millioen waren gedaald. Ook ten aanzien van het Inlandsche credietwezen overheerscht dezelfde tendens; de uitstaande leensommen nemen nog voortdurend af.

Ten aanzien van de naaste toekomst zal veel afhangen van hetgeen men weet te bereiken voor den export van diverse producten. De overeenkomst met Nederland om het maissurplus over te nemen heeft den prijs van dit artikel doen stijgen. Nu Ned.-Indische rijst zonder monopolieheffing in Nederland kan worden ingevoerd, bestaat de mogelijkheid van prijsstijging ook bij dit bevolkingsproduct. De onderhandelingen met Japan en andere landen betreffende de plaatsing van grootere hoeveelheden Java-suiker zijn nog gaande. Tenslotte is er ten opzichte van de rubberrestrictie nog geen beslissing gevallen.

Duitschland.

De industriële bedrijvigheid in Duitschland is in het afgelopen kwartaal belangrijk verbeterd, gelijk uit bijgaande grafiek, benevens uit de meer gedetailleerde gegevens van den conjunctuurstaat blijkt. Daar deze gegevens alle van seizoensinvloeden bevrijd zijn, dient men er rekening mede te houden, dat de minder koude maanden Januari en Februari een geringere dan de normale seizoensfluctuatie veroorzaakten. De gewone seizoenscorrectie geeft dan cijfers, die gunstiger zijn dan met den werkelijken toestand overeenkomt. Het is derhalve niet zeker, of de uit de cijfers blijkende verbetering geheel door conjunctuurinvloeden is veroorzaakt, dan wel of hierin ten deele de geringe seizoensschommeling in dezen zachteren winter een rol speelt.

Het indexcijfer der productiemiddelenindustrie van het Deutsche Institut für Konjunkturforschung bleef sterker stijgen dan dat van de industrie der verbruiksgoederen, waardoor de drie door ons in de grafiek weergegeven lijnen der productie-indices dichter bij elkaar zijn gekomen. Deze verbetering blijft haar oorzaak vinden in de situatie in de ijzer- en staalindustrie, die nog steeds gestimuleerd wordt door de uitvoering van verschillende openbare werken in werkverschaffing. Wat den woning- en fabrieksbouw betreft, is de toestand wel belangrijk beter dan in het zeer slechte eerste kwartaal van 1933, maar de bedrijvigheid bedroeg in Februari toch slechts 25,6 pCt. van de hoogste bedrijvigheid (Febr. 1933 6,8 pCt.), terwijl ook het aantal begonnen woningen en het aantal industriegebouwen, waarbij met den bouw werd begonnen, in Januari van dit jaar niet boven de gemiddelde cijfers van 1932 lag. Slechts in den Tiefbau, het terrein der werkverschaffing, was de bedrijvigheid in Februari hooger dan in ieder der voorgaande jaren vanaf 1929. Niet in alle takken der productiemiddelenindustrie is de ontwikkeling zoo gunstig. Het indexcijfer voor de machine-industrie is in Januari 1934 gevoelig lager dan in December 1933.

Het verloop van het aantal werklozen is met dit beeld in overeenstemming¹⁾; de seizoensschommeling is dezen winter minder groot geweest dan in voorgaande jaren, en men rekent, volgens de officiële mededeelingen, op een verdere vermindering van het aantal werklozen gedurende de komende maanden van ca. 700.000, terwijl het verschil tusschen zomer- en winterwerkloosheid normaliter 1 millioen bedroeg. Teekent men den trend in de grafiek van het aantal werklozen, dan blijkt deze het maximum in 1932 te hebben bereikt, daarna snel te zijn gedaald in 1933, en in 1934, wanneer de regeeringsverwachtingen juist blijken te zijn, weer flauwer te gaan loopen en naar

¹⁾ Hierbij is geen rekening gehouden met de afvoering van werklozen van de lijsten om politieke redenen, en evenmin met de uitschakeling van geheele groepen (Huiselijke diensten) uit de geregistreerde werklozen.

het horizontale te neigen. Daaruit kan worden geconcludeerd, dat de werkverschaffingsmaatregelen nagenoeg het maximum van hun effect hebben bereikt. Verdere verbetering is slechts mogelijk tengevolge van opleving in de particuliere industrie, waarbij in het oog moet worden gehouden, dat werkverschaffingen van tijdelijken aard zijn en op den duur dus, na het ophouden daarvan, het aantal werklozen weer toe zal nemen.

Wat de omzetten in den kleinhandel betreft, die als indices van het verbruik kunnen dienen, nemen de omzetten in de kleinere winkels iets toe, die in de warenhuizen en filiaalzaken af. Van een duidelijk uitgesproken consumptievermeerdering kan dan ook nog niet worden gesproken, gelijk uit het laatste kwartaalbericht van het Inst. f. K. blijkt.¹⁾ Het door ons reeds vroeger vermelde verschijnsel van vergroting der voorraden in den handel heeft verderen voortgang gemaakt. Nu de prijzen stabiel blijven of neiging tot stijgen vertoonen, is er minder gevaar verbonden aan het op peil brengen en aanhouden van voorraden. De door de regeering aangekondigde „Arbeitsschlacht” in het komende voorjaar, waarvan een groote stimulans voor het verbruik zou uitgaan, heeft er misschien toe bijgedragen, dat de handel tijdig zijn voorraden heeft aangevuld.

De politiek van het verstrekken van leeningen bij huwelijk zal worden voortgezet. In het begrotings-

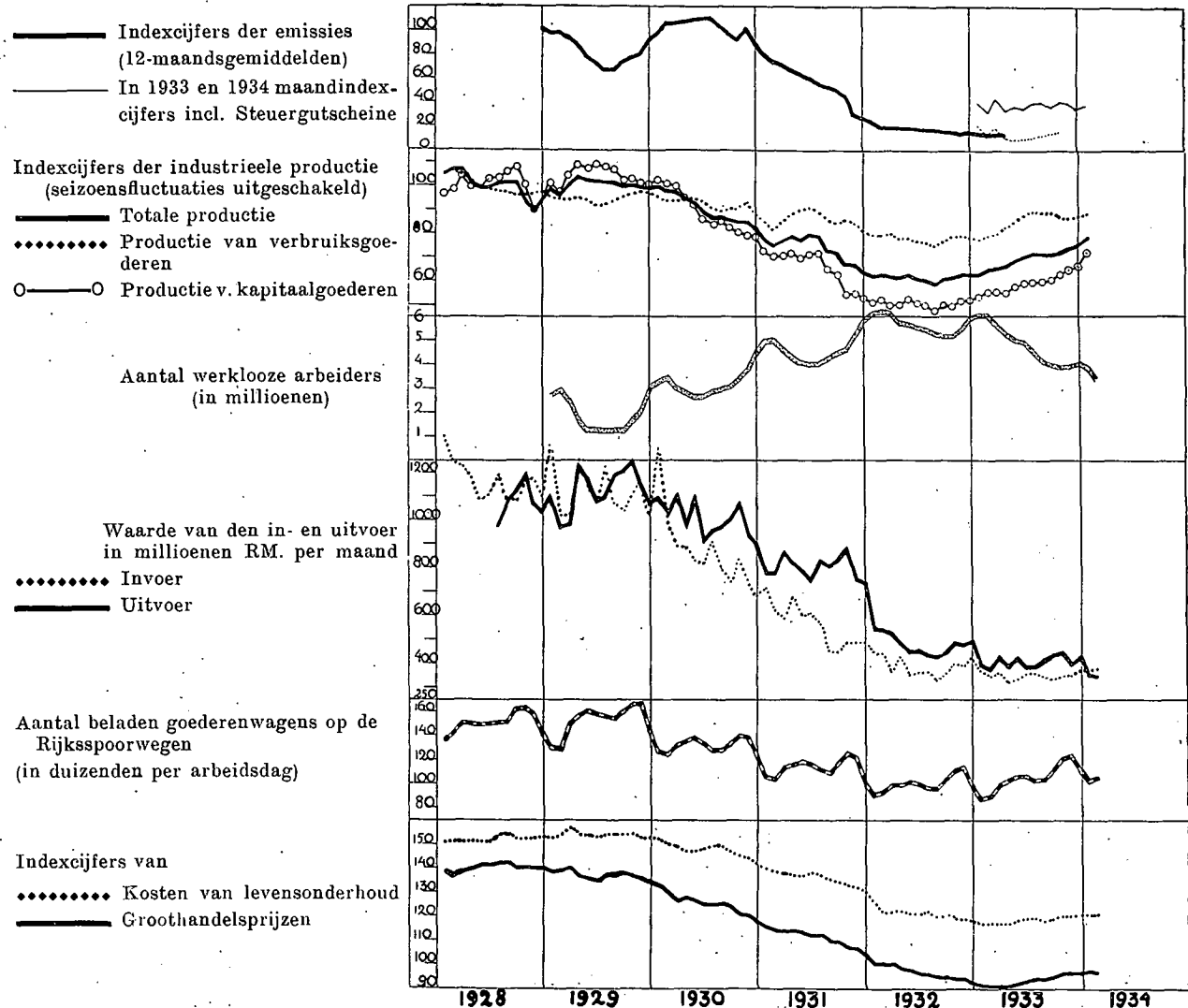
¹⁾ Wel constateert het Wochenbericht van het Inst. f. Konj. forschung van 11 April stijging van de omzetten, maar zulks geldt alleen voor de kleinere winkels, en dan nog maar gedeeltelijk. De groote zaken vertoonen alle een achteruitgang.

jaar 1934/35 zullen 250.000 van zulke leeningen worden gegeven, tegenover 191.000 in het afgelopen jaar. Opgemerkt dient echter te worden, dat het aantal gesloten huwelijken, dat in den loop van 1933 voortdurend steeg, in Januari 1934 een scherpe inzinking vertoont. Tot nu toe profiteert echter de industrie van „Hausrat und Bekleidung” van deze leeningen.

De moeilijkheden, waarop wij in het vorig Kwartaaloverzicht wezen en die betrekking hadden op de financiële zijde van het werkverschaffingsvraagstuk, zijn in de laatste maanden zoo sterk toegenomen, dat zij meer en meer in het centrum der belangstelling zijn gekomen. De Minister van Financiën, Von Schwerin Krossig, heeft op zeer openhartige wijze uiteengezet, dat de financiering geschiedt door optering van toekomstige reserves, daar de huidige reserves nagenoeg uitgeput zijn, en wel tot een bedrag van nagenoeg 1 milliard Mark per jaar. Met dit bedrag zal dus de vlottende schuld toenemen, indien onverhoopt de schattingen van de inkomsten in latere jaren te optimistisch blijken te zijn. Voorloopig is van consolidatie dezer vlottende schuld geen sprake, daar de kapitaalmarkt daartoe geen middelen beschikbaar kan stellen, gelijk o.a. de Deutsche Oekonomist opmerkt. De Deutsche regeering heeft maatregelen getroffen om voorloopig de inleggelden der spaarbanken voor deze financieringen te gebruiken. Hierdoor wordt het lot der kleine spaarders nauw verbonden met het resultaat der economische proefnemingen.

De buitenlandse handelsbalans van Duitschland was in Januari en Februari voor het eerst sedert begin 1930 passief. De invoer was in waarde iets ge-

Conjunctuurgegevens betreffende Duitschland.

stegen, terwijl de daling van de waarde van den uitvoer toenam. Van Duitsche zijde wordt betoogd, dat dit een zeer ernstige situatie schept in verband met den uiterst lagen stand van de goud- en deviezenreserve der Rijksbank. Verdere vermindering der betalingen op grond der Stillhalte-overeenkomst is in voorbereiding, evenals de toewijzing van deviezen voor den invoer. Dr. Schacht heeft reeds op de bijeenkomst der schuldeischerslanden te Bazel medegedeeld, dat Duitschland niet tot betalen in staat is. De vrees voor verminderde deviezentoeuwijzing heeft, volgens het Institut für Konjunkturforschung, tot aankoop van buitenlandsche grondstoffen op grootere schaal geleid, en voorloopig dus de passiviteit van de handelsbalans vergroot. Het Institut meent, dat thans b.v. de grondstofvoorraden voor de textielindustrie de behoefte voor 4 à 5 maanden dekken en de recordhoogte van 1927 opnieuw hebben bereikt. Dit mag, intusschen, misschien tijdelijk de handelsbalans ongunstig hebben beïnvloed, aan den anderen kant wordt thans ook van Duitsche zijde de principiële fout der autarkische politiek erkend, hierin gelegen, dat Duitschland geen rekening heeft gehouden met de noodzakelijkheid van den invoer van buitenlandsche grondstoffen voor zijn eigen industrie. Blijft de industriële bedrijvigheid stijgen, dan zal ook de behoefte aan grondstoffen blijven toenemen, waarbij komt, dat deze grootendeels in waarde stijgen. Door de handelsconflicten op grond van het streven naar autarkie, waarvan thans de contingentenoorlog met Frankrijk een nieuw voorbeeld is, ondervindt de Deutsche uitvoer echter blijvende schade. Waar Duitschland voor bevordering van zijn uitvoer gedwongen zal zijn concessies te doen ten aanzien van den import van buitenlandsche producten, zien wij in deze situatie de kern van een principiële conflict, dat wel eens ver-gaande consequenties kon hebben voor de geheele op autarkie gerichte binnenlandsche economische politiek.

Door de organisatie van het geheele bedrijfsleven in 12 groepen, welke ieder een door de regeering aangestelden „leider” aan het hoofd hebben, wordt de regeling der prijsverhoudingen, die tot nu toe hoofdzakelijk voor landbouwproducten gold, op alle goederen overgebracht. Het is de bedoeling hierbij het prijsniveau constant te houden, zoodat men in de toekomst geen analyse der prijsbeweging meer kan maken, omdat deze niet meer door de vroegere economische factoren wordt beheerscht, maar door regeeringsvoorschriften.

De kapitaalbeweging blijft onveranderd op het lage niveau staan; van de emissies zijn een belangrijk deel Steuergutscheine, die feitelijk papieren met zeer korten looptijd zijn.¹⁾ De actie der Deutsche regeering tegen verhooging der dividenden is niet bevorderlijk voor een verruiming van het aanbod op de kapitaalmarkt. De rente voor daggeld is vanaf Januari voor het eerst onder de 5 pCt. gedaald, de discontorente bleef onveranderd op 3,88 pCt. gehandhaafd.

Frankrijk.

Het indexcijfer der industriële productie in Frankrijk bleef in Januari en Februari op hetzelfde niveau als in December en stond toen lager dan in de vorige maanden. Het is echter gunstiger dan aan het begin van 1933, hetgeen ook uit de productiecijfers van steenkool, ijzer en staal blijkt. Ook de cijfers der textielindustrie wijzen op een kleinen achteruitgang sinds den herfst van 1933, maar zijn gunstiger dan in het begin van 1933. De productie van automobielen ontwikkelt zich zeer geleidelijk in opwaartsche richting.

De verscherpte contingentenregering vanaf begin 1934 heeft den invoer doen verminderen. Deze maatregelen zijn thans nog slechts tegen Duitschland gericht,

¹⁾ Thans zijn deze Steuergutscheine, wegens het ontbreken van gegevens, niet meer van de overige emissies te splitsen.

terwijl het handelsconflict met Engeland als bijgelegd moet worden beschouwd. De mogelijkheid bestaat, dat na bijlegging van den handelsstrijd met Duitschland ook de invoer weer zal toenemen. De uitvoer in Januari en Februari heeft zich op het lage niveau kunnen handhaven, dat ongeveer met dat van begin 1933 overeenkomt.

Het aantal kapitaalmissies bleef voortdurend zeer laag, en bestond grootendeels uit obligaties, door den staat of overheidslichamen uitgegeven. Ondanks de ruimte op de geldmarkt steeg echter het particulier disconto, terwijl de Fransche staat ook de rente van schatkistpromessen en dergelijke papieren begin Maart van 3 tot 3½ pCt. heeft verhoogd. Het dreigende begrotingstekort ondermijnde het vertrouwen der geldschietters. Wel heeft de regeering Doumergue machtiging gekregen om bezuinigingen op de uitgaven tot een totaal van 4 milliard Frs. voor de begroting 1934/35 door te voeren, maar de uitvoering van deze maatregelen zal nog vele moeilijkheden opleveren. De ongunstige financiële toestand is kortelings aan het licht getreden, toen de Fransche staat in Nederland een leening van 100 miljoen Gulden afsloot, waarvoor drie-maandspromessen werden afgegeven, die driemaal verlengd konden worden. Het indexcijfer zoowel van aandelen als van obligaties is tot Februari belangrijk gedaald.

De beweging van groot- en kleinhandelsprijzen was de laatste maanden zeer gering en bleef in gelijke richting gaan, zoodat in de prijsverhoudingen weinig verandering is gekomen. Van een duidelijke deflatiebeweging, die noodig zou zijn in verband met de handhaving van de goudwaarde van den Franc, kan echter niet worden gesproken, zoodat Frankrijk bij zijn export ten volle het nadeel van de depreciatie in andere landen ondervindt.

Groot-Brittannië.

De geleidelijke verbetering van den economischen toestand in Groot-Brittannië hield ook in het eerste kwartaal van 1934 aan, en er zijn teekenen, die op een verdergaande verbetering wijzen. Als een dier teekenen beschouwen wij de snel gestegen consumptie van ijzer en staal gedurende de laatste maanden, die uit onze grafische voorstelling blijkt, en voorts de belangrijke stijging van de clearings der Londensche banken. Ook het indexcijfer der bouwbedrijvigheid van de Engelsche „Economist” wijst in dezelfde richting; het steeg in Januari 1934 tot 203, en bedroeg in Februari 193 tegen een gemiddelde van 173 in 1933 en 132½ in 1932.

Door deze factoren is het algemeene indexcijfer van „The Economist”, in onze grafiek opgenomen, in Januari en Februari hooger dan in de voorafgaande maanden. Ook de industriële bedrijvigheid verbeterde iets, ofschoon niet zoo sterk, terwijl het aantal werklozen, na een korte seizoensstijging in Januari, opnieuw daalde. De trend in de lijn der werklozen maakt het waarschijnlijk, dat het aantal daarvan binnenkort tot beneden de 2 miljoen zal zijn gedaald. Het aantal werkloze mannen ligt reeds eenigen tijd onder deze grens.

De toegenomen bedrijvigheid komt ook in de stijging van den invoer van grondstoffen tot uiting. De export, gecorrigeerd op seizoensfluctuaties, bleef in het begin van het jaar op hetzelfde niveau als in December staan. De hoeveelheid uitgevoerde katoenen stoffen, ijzer, staal en steenkool handhaven zich goed op het peil van de tweede helft van 1933.

De productie van ijzer en staal was in het begin van dit jaar ongeveer anderhalf maal zoo groot als in het begin van 1933, terwijl de steenkoolproductie ongeveer 10 pCt. grooter was.

Het aantal werklozen bedroeg in Februari jl. 2.343.000, tegen 2.915.000 in Februari 1933.

Het indexcijfer der groothandelsprijzen bleef neiging tot stijging vertoonen, welke stijging echter niet geldt voor de kosten van levensonderhoud. Het laat-

ste indexcijfer, dat vanaf Augustus 1933 boven de 81 was gekomen en tusschen 81 en 82 schommelde, daalde in Februari weer tot 80. Over het algemeen is het Britsche prijsniveau echter zeer stabiel; de waargenomen prijsschommelingen zijn beperkt van omvang.

De grootere vraag naar geld, die in de gestegen clearingbedragen tot uiting komt, maakte het mogelijk, dat de rente een weinig boven het zeer lage niveau van verleden jaar steeg. Dit geldt zoowel voor callrente als voor het disconto.

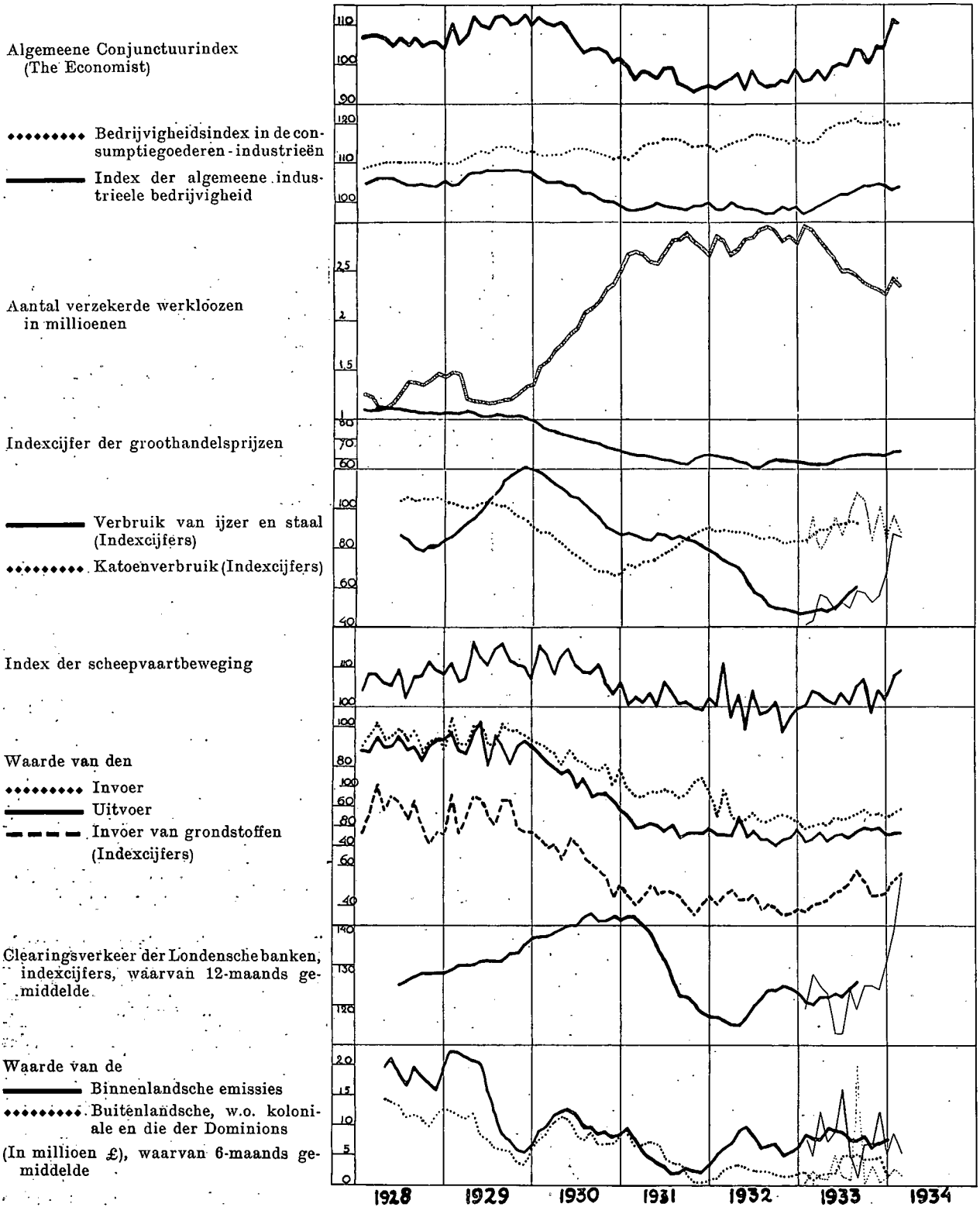
De omvang der emissies is in Engeland gedurende 1933 voortdurend naar verhouding beter geweest dan in andere landen. Het bedrag aan binnenlandsche emissies daalde tot slechts ongeveer de helft van het gemiddelde in 1929. Ook in 1934 schijnt zich tot nu

toe het niveau der emissies hierop te handhaven. Dit wijst erop, dat de rentabiliteit van verschillende ondernemingen ook in de crisis een zoodanige is geweest, dat de geldschieters nog vertrouwen hadden in een belegging. Nu de prijzen geleidelijk stijgen, zonder dat de kosten van levensonderhoud en de loonen omhoog gaan, mag men verwachten, dat de vooruitzichten ten aanzien der rentabiliteit van het bedrijfsleven verbeteren, hetgeen dan tot een verdere, geleidelijke uitbreiding der productie zal leiden.

Vereenigde Staten.

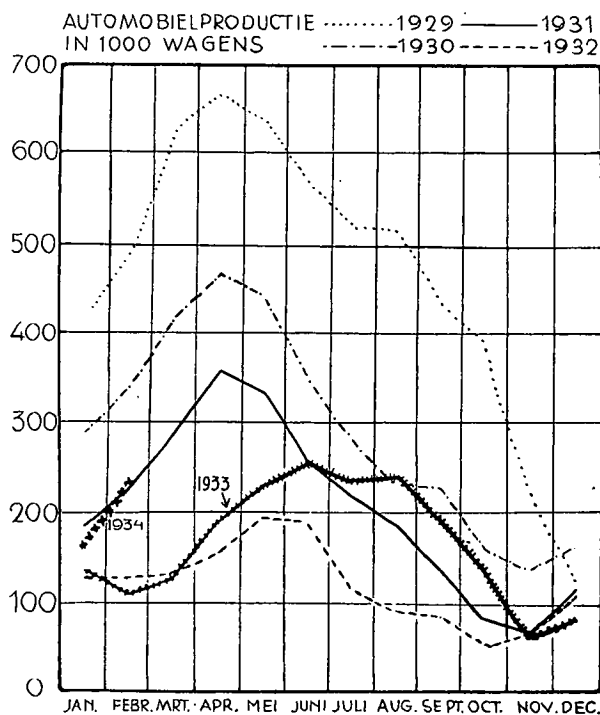
Het eerste kwartaal van 1934 heeft in het algemeen in het teeken van geleidelijk terugkeerend vertrouwen gestaan, waardoor een aarzende en eenigszins

Conjunctuurlijnen betreffende Groot-Brittannië.

onregelmatige verbetering van de industriële bedrijvigheid kan worden verklaard. De leiding beruiste hier bij de automobielenijverheid, die zich vanaf December 1933 van de inzinking in het najaar heeft hersteld en een snel toenemende productie doet zien. Het bestuur van de National Automobile Chamber of Commerce berichtte begin Maart, dat er in haar fabrieken (behalve Ford, die niet bij deze organisatie is aangesloten), 183.000 man werkten, een groot aantal dan sinds September 1929 het geval is geweest. Wel is de productie geringer dan in het topjaar 1929, maar tengevolge van den sterk verkorten arbeidsdag is het aantal arbeiders grooter dan toen. Bedroeg de automobielenproductie in 1932 nog slechts 1,38 miljoen stuks tegenover een maximale productie van 5,3 miljoen in 1929, in 1933 is het aantal vervaardigde auto's tot 1,96 miljoen gestegen en men rekent met de mogelijkheid, dat 1934 een productie van 3—3½ miljoen wagens zal geven.

De definitieve cijfers betreffende de automobielenproductie zijn tot Februari bekend. De onderstaande grafiek toont, dat de productie in de eerste twee maanden van dit jaar ongeveer even groot was als in 1931.

De bedrijvigheid in de ijzer- en staalindustrie werd door de grootere productie van automobielen gestimuleerd, waarbij nog bestellingen van de spoorwegen zijn gekomen, welke financiële toestand verbeterde en die bovendien van de Reconstruction Finance Corp. nieuwe bedragen ter leen kregen voor bestelling van materiaal. De staalindustrie, die in November op 26,5 pCt. van haar capaciteit werkte, was in Maart 1934 tot nagenoeg 47 pCt. bezet.

Toch vertoonen de indices van de ijzer- en staalindustrie en de aanbestedingen in Januari weer een lichte inzinking. Er heerscht over het algemeen, na den terugslag in den zomer van het vorige jaar, een zekere bezorgdheid in de Ver. Staten voor nieuwe onverwachte wendingen, die de opgaande lijn kunnen onderbreken.

Er waren in het afgelopen kwartaal verschillende oorzaken voor een dergelijke bezorgdheid. Een oogenblik dreigde er een groote staking in de automobielenindustrie, juist in dien tak van bedrijf, vanwaar de sterkste impuls tot opleving uitging. Door het ingrijpen van president Roosevelt is de staking voorkomen. Een tweeden factor van onzekerheid vormde de ingediende wet, die een controle op beurstransacties wil instellen, welk wetsontwerp onder de crisis-wetgeving in de Ver. Staten elders in dit bericht is be-

sproken. Waar er ook sprake was van een soortgelijke controle op de goederenbeurzen, had dit een zekere terughoudendheid bij den handel tot gevolg, terwijl de effectenkoersen uiterst gevoelig blijken te zijn voor geruchten, dat de controlemaatregelen op de beurzen strenger of minder streng zullen uitvallen.

De gunstige grondtoon der verwachtingen wordt gerechtvaardigd door de gegevens omtrent industriële winsten in 1933. Deze bedroegen, volgens het April-overzicht van de National City-Bank of New-York, voor 1925 ondernemingen \$ 1045 miljoen tegenover \$ 151 miljoen in 1932.

De onzekerheid omtrent de verdere economische ontwikkeling wordt weerspiegeld in den allengs oplevenden strijd om en tegen de diverse maatregelen op economisch gebied; die tijdens het bewind van president Roosevelt zijn ingevoerd. De president heeft zelf verklaard, dat de Recovery-Act geen tijdelijke wet is, maar dat zij gehandhaafd zal moeten blijven in den een of anderen vorm, omdat de regeering de algemeene leiding van het economisch leven in handen moet blijven houden. De regeering is er zelf van overtuigd, dat men den loop der ontwikkeling niet vrij mag laten, thans niet en voor een lange toekomst nog niet, omdat zulks onvermijdelijk tot een nieuwe algemeene ineenstorting zou voeren.

Van andere zijde wordt er steeds feller geageerd tegen de reeds ingevoerde en voorgestelde maatregelen. De critiek op de beurscontroleplannen is niet van de lucht; de president van de New-Yorksche beurs, Whitney, heeft ook het gewijzigde controle-ontwerp onaannemelijk verklaard, en er gaan stemmen op, om dit ontwerp voorloopig geheel te laten rusten, daar van de zijde van de beurzen zelf wel maatregelen tegen speculatie genomen zullen worden uit vrees voor regeeringsingrijpen.

Het voornaamste strijdpunt is echter de National Recovery Administration onder generaal Johnson. Deze zet de organisatie van codes of fair competition voort, waarvan reeds honderden door den president bekrachtigd zijn. Er bestaat van verschillende zijden verzet tegen deze code-politiek. De werkgevers zijn van meening, dat de regeering te veel in de kaart der vakverenigingen speelt, terwijl de arbeidersleiders en verschillende afgevaardigden erover klagen, dat de codes aan de betrokken industrie een monopolie hebben gegeven, waardoor deze zowel de belangen der verbruikers als die der arbeiders verwaarlozen kan. Inderdaad heeft de Federal Trade Commission een klacht ingediend over de staalcode en erop gewezen, dat hierdoor een monopolie der groote trusts was geschapen, waardoor deze de prijzen naar willekeur konden opvoeren.

Senator Wagner heeft nu een wetsvoorstel ingediend, waarin duidelijk wordt uiteengezet, dat de arbeiders het recht hebben zich te organiseren in de vakverenigingen van de American Federation of Labor, terwijl ook de positie van de General Labor Board, een onderdeel van de N.R.A.-organisatie, wordt versterkt. Deze board zou het recht van arbitrage krijgen in alle dreigende arbeidsconflicten, terwijl hij ook de bevoegdheid zou hebben om overtredingen der codes, wat betreft arbeidsvoorwaarden in den ruimsten zin, terstond naar de justitie door te geven.

Van arbeiderszijde wordt ook opnieuw propaganda gemaakt voor verdere verkorting van de arbeidsweek tot 30 uur, terwijl de regeering eveneens in deze richting wil sturen, zij het op gematigder wijze. Nu in April de werkverschaffing bij de Civil Works Administration een einde neemt, bestaat het gevaar, dat de meer dan 3 miljoen personen, die bij deze werken arbeid hadden gevonden, opnieuw tot de werklozen zullen gaan behooren. Als eenigen uitweg ziet men een „spread over” van de arbeiders over de diverse industrieën met behulp van verdere verkorting van den arbeidstijd. Van werkgeverszijde wordt verzet gevoerd tegen deze voorstellen, terwijl de regeering de oplossing aan de hand heeft gedaan van een 30-urige

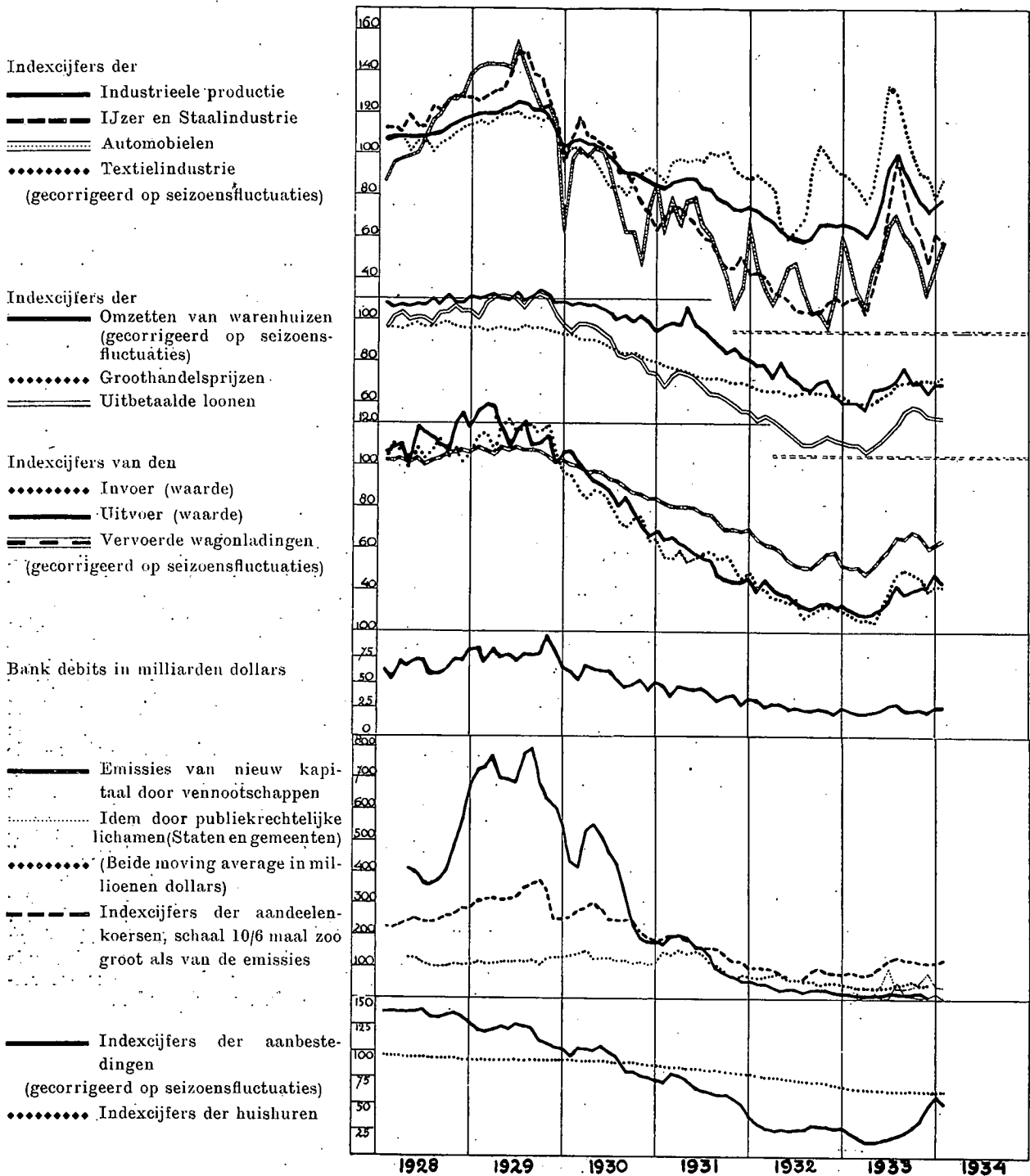
arbeidsweek, waarop echter uitzonderingen zouden worden toegestaan voor die groepen van bedrijven, die de hogere kosten niet kunnen dragen. Het behoeft geen betoog, dat een dergelijke regeling, met ongelijke arbeidstijd en ongeveer hetzelfde loon voor diverse industrieën, een nieuwe bron van arbeidsconflicten belooft te worden.

De verbruikers hebben reeds geprotesteerd tegen de prijsverhogingen, die het gevolg waren van de codes. Thans zijn er ook vertegenwoordigers der consumenten in de regelende organen opgenomen, zoodat inderdaad verdere prijsverhoging bij een eventuele verkorting van de werkweek tot 30 uur niet zonder verzet zal kunnen worden doorgevoerd. Bovendien ziet de regering zeer wel in, dat behoud van de koopkracht der bevolking de basis der consumptie is, zoodat prijsstijging het verbruik zal doen afnemen en daarmede den grondslag der bedrijvigheid ondermijnt. Het is juist de bedoeling van de nieuwe economische organen in de Ver. Staten om het economisch leven

in zoodanige banen te leiden, dat met al deze tegenstrijdige factoren rekening wordt gehouden: de „cut throat competition” moet door een „organized competition” worden vervangen. De wijze, waarop dit doel wordt benaderd, blijft echter verborgen; de regering bestudeert de uitwerking der getroffen regelingen en beslist aan de hand daarvan op welke wijze verder moet worden gegaan.

De landbouwende bevolking schijnt over het algemeen flinken steun te hebben ontvangen tengevolge der verhoogde prijzen en verlaging der rentelasten door overneming van landhypotheken door de staatswege opgerichte hypotheekbanken. Thans zullen echter de voorschriften op het gebied van productiebeperking (voor katoen dit jaar 40 pCt.), drastisch worden doorgevoerd. De uitwerking daarvan op de inkomsten der plattelandsbevolking zal eerst over een half jaar of langer blijken. Men schrijft den toegenomen omzet in verschillende kleinhandelszaken thans voor een belangrijk deel aan de vergrootte koopkracht

Conjunctuurlijnen betreffende de Vereenigde Staten.

der landbouwende bevolking toe.

In het algemeen bleef de prijsstijging voortgaan op geleidelijke wijze. De verschillende organen der Agricultural Adjustment Administration (A.A.A.) waken tegen ongemotiveerde prijsverhoogingen van de zijde der producenten.

Wat de geld- en kapitaalmarkt betreft, valt het op, dat de emissies van vennootschappen nog steeds op een buitengewoon laag peil blijven staan, terwijl er van emissies ten behoeve van het buitenland nog in het geheel geen sprake is.

In de emissie-cijfers (zie den conjunctuurstaat) zijn echter niet de cijfers omtrent verschillende schatkist-promessen opgenomen, die reeds in 1933 het voornaamste deel der beschikbare gelden tot zich trokken. Het totaal dezer kortlopende emissies bedroeg in 1933 ruim \$10 milliard, waarbij men echter in het oog dient te houden, dat verschillende bedragen aan driemaands promessen, die na afloop van den termijn werden geprolongeed, of opnieuw uitgegeven, meerdere malen in het totaal voorkomen. De groote uitgiften van deze papieren ter financiering van het herstelprogramma werden in de eerste maanden van 1934 voortgezet, maar bleven beneden de verwachting. De laatste emissie van drie-maands schatkistpromessen ten bedrage van \$100 miljoen werd geplaatst tegen een rente van 0,43 pCt.

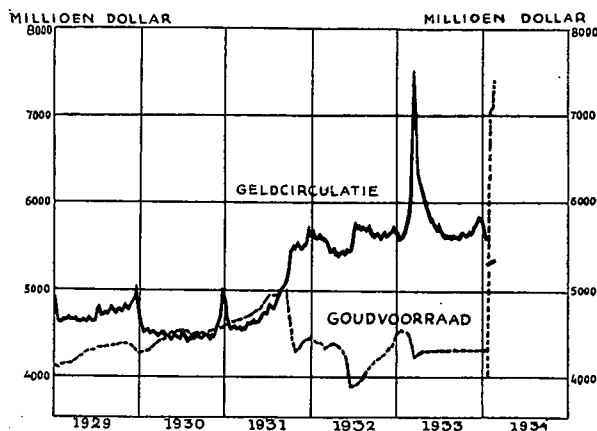
Volgens het overzicht van de Guarantee Trust Cy. of New-York vermoedt men, dat de regeering de winsten op goud, ten bedrage van ca. \$800 miljoen, gebruikt als basis voor de financiering van het herstelprogramma.

De beschuldigingen, dat de codes de groote bedrijven en trusts ten koste van de kleinere bevoordeelden, heeft ertoe bijgedragen, dat de regeering speciale regionale banken wil stichten ter financiering van kleinere ondernemingen. Het desbetreffende wetsontwerp is bij de crisiswetgeving der Ver. Staten besproken.

De Rec. Finance Corp. heeft nadien medegedeeld, dat ook zij credieten aan kleinere bedrijven verstrekt en de president heeft deze organisatie gemachtigd dit ook verder te blijven doen, wanneer zulke ondernemingen nergens, ook niet bij de te stichten regionale banken, de noodige credieten zouden kunnen verkrijgen.

De geringe vraag naar credieten van de industrie en het feit, dat de regeering tot nu toe minder gelden heeft opgenomen dan men verwachtte, hebben een dusdanig groote geldruimte geschapen, dat de rentestand tot een nieuw dieptepunt is gedaald.

Bij toenemende bedrijvigheid, gepaard aan stijgende prijzen, is het a priori duidelijk, dat de geldcirculatie in omvang of in snelheid dan wel in beide opzichten moet stijgen. Nu blijkt de hoeveelheid chartaal geld in circulatie in de Ver. Staten gedurende het laatste jaar nagenoeg onveranderd te zijn gebleven. Uit de onderstaande grafiek, waarvan de gegevens ontleend zijn aan het Federal Reserve Bulletin, blijkt zulks zeer duidelijk.

Toch is het wel aan te nemen, dat laatstelijk een

vergrooting van de werkelijke circulatie heeft plaats gevonden, omdat voor de bankcrisis een deel van het bankpapier was opgepot, terwijl de depreciatie van den Dollar aan dit oppotten vermoedelijk een einde zal hebben gemaakt. Of dit werkelijk het geval is geweest, en zoo ja, hoe groot de uitbreiding der werkelijke geldcirculatie heeft bedragen, kan men, bij gebrek aan gegevens omtrent de opgepotte bankbiljetten, die later in omloop zijn gebracht, niet bepalen.

In ieder geval is de geldcirculatie einde 1931 met ruim 1 milliard Dollar gestegen en sindsdien op dit verhoogde niveau gebleven.

De cijfers omtrent de bankomzetten, die in de Ver. Staten maandelijks worden gepubliceerd en betrekking hebben op de debiteeringen van de leden-banken van het Federal Reserve stelsel, werpen meer licht op het vraagstuk, gelijk uit de onderstaande cijfers blijkt:

	Bankomzetten in milliard Dollars	Net demand deposits in millioen Dollars	Verhouding
1933			
Januari	24,466	11,233	2,18
Februari	22,437	9,996	2,24
Maart	22,062	9,745	2,26
April	22,624	10,348	2,19
Mei	25,486	10,918	2,33
Juni	29,712	10,741	2,77
Juli	31,232	10,475	2,98
Augustus	25,451	10,427	2,44
September	24,555	10,505	2,34
October	26,307	10,653	2,47
November	24,131	10,751	2,24
December	26,301	10,952	2,40
Januari 1934	27,221	11,118	2,45

Na een inzinking tijdens en direct na de bankcrisis en een zeer kleinen achteruitgang in Juli en Augustus tengevolge van de wet, die den banken rentevergoeding voor direct opvraagbare deposito's verbodt, zijn de deposito's weer geleidelijk gestegen tot het niveau van begin 1933. De bankomzetten geven duidelijk het verloop der conjunctuur weer, bedroegen in Juli ruim 140 pCt. van het bedrag in Maart, om daarna sterk te dalen tot November. De opnieuw ingetreden toeneming der bedrijvigheid in December en Januari ging met een hernieuwde stijging der bankdebits gepaard.

Ten aanzien van de buitenlandsche politiek verkeert men in volslagen onzekerheid omtrent de plannen der regeering. Hoort men aan de eene zijde verklaringen over verlaging der invoerrechten, over de noodzakelijkheid om buitenlandsche goederen af te nemen, teneinde het buitenland in staat te stellen Amerikaansche goederen te betalen, aan de andere zijde zal thans de president worden gemachtigd om handelsverdragen op den voet van wederkeerigheid af te sluiten, waarbij hij — indien het betrokken land niet voldoende van Amerika betreft of moeilijkheden aan den Amerikaanschen export in den weg legt — de tarieven met 50 pCt. mag verhoogen en contingenteringen mag afkondigen, welke bevoegdheden tot nu toe aan het Congres toekwamen. Daarenboven heeft de president voorgeschreven, dat Amerikaansche producten, die in het binnenland gesteund werden, bij uitvoer slechts met Amerikaansche schepen vervoerd zullen mogen worden. Ook bij de economische betrekkingen met het buitenland ziet men dus hetzelfde, wat wij bij het binnenlandsche economische beleid hebben aangetoond: een experimenteeren met verschillende middelen, waarbij getracht wordt met de meest uiteenlopende belangen rekening te houden.

België.

De algemeene economische toestand in België gaf einde 1933 en begin 1934 nog geen verbetering te zien. De productie-indices bleven over het algemeen op hetzelfde niveau als einde 1932, terwijl ook het percentage der werklozen in vergelijking met een jaar geleden nagenoeg geen verandering vertoont. Het aantal bouwvergunningen in de groote steden was zeer belangrijk lager dan in de overeenkomstige maanden van het vorige jaar.

Wat den handel betreft, blijken de omzetcijfers voor kleding, die slechts tot einde November volledig bekend zijn, lager te liggen dan in 1932. Ook de buitenlandse handel, zoowel invoer als uitvoer, beweegt zich nog in dalende lijn, waarvan misschien gezegd kan worden, dat het dieptepunt ongeveer schijnt te zijn bereikt. Het aantal beladen wagons is in 1933 niet meer met vorige jaren te vergelijken, omdat vroeger alleen de aan de spoorwegen toebehoorende wagons werden geteld, in 1933 ook de aan particulieren toebehoorende wagons, die ter belading worden aangeboden. Niettegenstaande er dus andere wagons bij werden geteld, was het aantal wagonladings in 1933 even groot als in 1932. In Januari 1934 is echter een iets grooter aantal beladen als een jaar vroeger, hetgeen er eveneens op schijnt te wijzen, dat de inzinking thans ongeveer ten einde is.

Het verloop der prijzen is niet gunstig te noemen. Doordat de groothandelsprijzen bleven dalen, terwijl de kosten van levensonderhoud, gebaseerd op de kleinhandelsprijzen, vanaf het midden van 1933 stegen, kwamen de producenten in een voortdurend ongunstiger positie.

Na eenige opleving in de emissiebedrijvigheid in het begin van 1933 was de uitgifte van nieuw kapitaal in latere maanden zeer laag, terwijl op de obligatiemarkt hoofdzakelijk de staat als credietnemer optrad. De ruimte op de geldmarkt blijkt voldoende uit den gestadigen achteruitgang van het disconto.

Ook in België streeft men thans naar een aanpassing aan een lager kostenpeil. In den laatsten tijd staat het vraagstuk van een verlaging van de kapitaalrente in het middelpunt der belangstelling; hier en daar is in dit opzicht reeds iets bereikt. De noodzakelijkheid tot kostprijzverlaging door verlaging van loonen en/of opvoering van de arbeidsprestatie (textielindustrie in Verviers) heeft in den laatsten tijd reeds herhaaldelijk tot moeilijkheden en onrust aanleiding gegeven.

Zweden.

De conjunctuurgegevens van Zweden, die gedeeltelijk nog slechts tot einde 1933 bekend zijn, wijzen op een duidelijk merkbare verbetering in den economischen toestand van dat land. De algemeene productie-index bedroeg aan het eind van het jaar 99 tegenover bijna 84 eind 1932, terwijl de productie van gietijzer en staal die van eind 1932 en begin 1933 met rond 50 pCt. overtrof. Dientengevolge vertoont het werkloosheidspercentage een duidelijke vermindering van bijna 20 pCt. in vergelijking met het begin van 1933.

Vooraf de uitvoer van ijzererts en cellulose nam belangrijk toe; de vermeerdering van den uitvoer van hout en papier was minder uitgesproken, ofschoon ook hierbij een verbetering intrad. Dientengevolge zijn zoowel de cijfers der vervoerde wagonladings als de in- en uitgeklaarde schepen gestegen.

De toegenomen bedrijvigheid maakte zich nog niet bemerkbaar bij de emissie van aandelen. Wel zijn de geëmitteerde obligaties flink gestegen, zoowel de nieuw uitgegeven obligaties als de geconverteerde. De betere stemming komt aan het licht in het gestegen cijfer van de omzettingen aan de Stockholmsche beurs en in de gestegen aandeelenkoersen. De belangrijke conversies wijzen op een daling van den rentevoet, die ook in het lagere disconto van de Rijksbank weerklank heeft gevonden.

Een onverdeeld gunstig teeken voor de toekomst is de geleidelijke stijging van het indexcijfer der groothandelsprijzen, terwijl de kosten van levensonderhoud (kleinhandelsprijzen) eerder dalen dan stijgen. De verhouding wordt dus gunstiger voor de producenten. Waar de prijsstijging zich ook tot grondstoffen uitstrekt, die Zweden in zulk een belangrijke mate exporteert in den vorm van hout, ijzererts, enz. zijn de voordeelen daarvan grooter dan de nadeelen voor de verwerkende industrie in Zweden. Ook het indexcijfer van de prijzen van fabrikaten is stijgende.

Zwitserland.

De economische toestand in Zwitserland bleef in het afgelopen kwartaal stabiel op het lage niveau van het vorige jaar. In sommige opzichten viel er een lichte verbetering te bespeuren, terwijl andere gegevens daarentegen op verderen achteruitgang wijzen.

Het aantal bij de arbeidsbeurzen geregistreerde geheel-werklozen was in Februari 1934 ca. 5 pCt. of 5000 minder dan in Februari 1933, terwijl ook de productie van elektrische stroom is gestegen en de invoer van steenkool een weinig grooter is dan in de overeenkomstige maanden van het vorige jaar. Daarentegen bleef de invoer van ruwe katoen nagenoeg gelijk, terwijl de productie van horloges nog steeds achteruitging. Wel is de waarde van den invoer van katoen in Januari en Februari 1934 gestegen, maar de prijsstijging van dit product op de wereldmarkt (18 pCt.) overtreft de waardevermeerdering van den invoer (12 pCt.).

Zoowel de totale waarde van den uitvoer als die van zuivelproducten en machines verminderden begin Februari opnieuw, nadat de tweede helft van 1933 iets gunstiger voor den uitvoer van machines was geweest.

De emissies geven aan het begin van 1934 een toeneming te zien, die reeds in het vierde kwartaal van het vorige jaar inzette. Het zijn nagenoeg alle binnenlandsche emissies. Van de 151 miljoen Zwitsersche Frs. werden slechts bijna 6 miljoen Frs. voor het buitenland geëmitteerd. Het overige bedrag kan als volgt worden verdeeld:

Publiekrechtelijke organen (Bond en Spoorwegen, kantons en gemeenten)	111 miljoen Frs.
Pandbrieven	20 " "
Electriciteitsbedrijven	14 " "
	145 miljoen Frs.

De emissies voor industriële en financiële doeleinden, behalve voor elektrische bedrijven, bleven beneden de 200.000 Frs. Van een verlevendiging der industriële kapitaalemissies kan dus nog in het geheel niet worden gesproken.

Niettegenstaande de landbouwsubsidies wordt de toestand voor de boeren voortdurend ongunstiger gedurende de laatste maanden, waarover de gegevens bekend zijn, geen verandering van betekenis.

De financiële situatie geeft in Zwitserland reden tot bezorgdheid. Doordat men, bij behoud van de goudwaarde van den Franc, geen krachtige deflatiepolitiek heeft gevoerd, kon de inheemsche industrie en landbouw slechts beschermd worden door verhooging van invoerrechten en door subsidies. Tengevolge van den verminderden invoer ging de opbrengst der invoerrechten echter achteruit, zoodat de schatkist daarvan geen voordeel heeft. De diverse subsidies hebben in 1933 een bedrag van 215 miljoen Frs. vereischt. In Februari en Maart 1934 werd een bedrag van 30 miljoen Frs. aan subsidies uitgekeerd, zoodat op deze wijze het totaal dit jaar nog hoger wordt dan in 1933.

Niettegenstaande de landbouwsubsidies wordt de toestand voor de boeren voortdurend ongunstiger. De uitvoer is zoozeer achteruitgegaan, dat het overvloedige aanbod op de binnenlandsche markt slechts tegen sterk gedaalde prijzen afzet vindt. De subsidies zouden dan ook voortdurend verhoogd moeten worden, waartegen de regeering natuurlijk bezwaren heeft.

Datum	Productie ¹⁾ , Handel en Verkeer																		
	Productie-index van								Buitenlandse handel						Invoer. resp. Uitvoer. (+) overschot	Scheepvaart- verk. v. d. be- langr. havens ²⁾		Ontvangsten van de spoorwegen ³⁾	
	Industriele productie	Totaal productie- middelen	Totaal verbruiks- goederen	Steenkolen	Ijzer	Staal	Machine- industrie	Textiel- industrie	Invoer			Uitvoer				In- komend	Uit- gaand		
									Totaal	Grond- stoffen	Fabri- katen	Totaal	Grond- stoffen	Fabri- katen					
Gemiddelde van 1928 = 100								in miljoenen R.M.						in 1000 N.R.T.		Mill. R.M.			
1926 ..	80,8	78,7	81,5	96,5	82,7	76,7	60,7	82,8	833	412	114	868	228	596	+	35	3.190	3.183	—
1927 ..	101,1	100,4	101,4	102,0	111,3	112,6	79,7	108,5	1.186	599	212	900	217	644	—	286	3.389	3.374	417,6
1928 ..	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1.167	602	204	1.023	229	740	—	144	3.678	3.653	428,3
1929 ..	100,4	104,0	94,8	108,3	113,8	112,5	100,9	92,4	1.121	600	189	1.124	244	819	+	3	3.637	3.598	445,5
1930 ..	90,1	88,7	92,3	94,7	82,5	80,5	83,1	90,0	866	459	150	1.003	204	753	+	137	3.671	3.644	380,3
1931 ..	73,6	65,4	85,7	78,7	51,6	57,5	59,5	87,7	561	290	102	800	151	615	+	239	3.366	3.331	319,8
1932 ..	61,2	50,2	77,7	69,0	33,4	40,0	38,2	80,0	389	201	61	478	86	374	+	89	2.943	2.909	240,8
1933 ..	68,9	58,5	84,6	73,2	44,7	53,1	41,9	90,6	350	202	56	406	75	315	+	56	3.015	2.999	242,9
Juli '32	60,0	49,4	76,0	63,7	29,5	34,8	37,4	72,3	366	179	56	431	79	339	+	65	3.067	3.014	253,1
Aug.	58,5	47,5	74,9	62,9	27,0	32,7	38,6	74,7	331	174	50	428	79	334	+	97	3.076	3.058	253,0
Sept.	60,3	49,3	76,7	66,5	28,2	31,9	41,9	80,7	360	194	55	444	81	340	+	84	2.882	2.918	249,4
Oct.	61,0	49,4	78,5	73,3	33,2	42,4	37,4	86,7	398	207	58	482	87	371	+	84	3.200	3.163	258,3
Nov.	62,4	51,4	78,9	80,0	38,5	47,9	36,2	89,7	393	215	59	475	82	371	+	82	2.924	3.014	230,0
Dec.	62,1	51,4	78,2	76,9	36,3	41,2	39,4	86,6	423	232	60	491	84	387	+	68	3.128	3.025	246,4
Jan. '33	62,9	53,1	77,6	72,7	40,3	44,1	31,0	83,7	368	214	51	390	75	299	+	23	2.712	2.708	208,4
Febr.	64,6	55,0	78,9	73,5	37,5	40,8	34,2	82,1	347	200	52	374	74	284	+	26	2.483	2.468	201,5
Maart	64,9	55,0	79,8	68,3	42,5	45,8	35,4	83,2	362	200	56	426	76	337	+	64	2.931	2.843	229,6
April	65,5	54,3	82,3	68,6	38,8	48,8	39,4	84,2	321	177	55	382	69	302	+	61	2.741	2.693	221,1
Mei	67,9	56,8	84,5	70,0	41,6	54,3	38,9	83,1	333	190	54	422	76	333	+	89	3.106	3.127	231,7
Juni	69,5	57,8	87,1	71,4	43,7	58,7	42,9	90,0	357	212	58	384	72	299	+	28	3.201	3.240	246,1
Juli ⁵⁾	70,6	58,6	88,7	70,3	44,0	52,2	45,6	94,7	360	218	58	385	76	298	+	25	3.344	3.288	260,0
Aug.	70,7	59,0	88,3	69,5	47,5	55,3	47,6	96,6	347	210	54	413	78	320	+	66	3.437	3.489	262,8
Sept.	71,0	59,7	88,0	72,3	45,3	51,3	49,1	97,3	337	201	58	432	77	336	+	95	3.048	3.144	260,3
Oct.	71,9	61,9	86,8	75,7	49,3	58,1	43,9	97,2	347	195	60	445	83	343	+	98	3.165	3.037	258,3
Nov.	73,1	64,4	86,1	81,8	52,7	63,8	42,9	96,6	351	195	54	394	74	303	+	43	3.071	3.038	259,5
Dec.	74,5	66,1	87,0	83,9	53,3	64,2	52,4	98,1	374	208	60	424	74	331	+	50	2.941	2.903	275,7
Jan. '34	77,8	71,7	87,8	82,9	54,3	66,3	41,9	99,5	381	225	56	350	78	259	—	31	2.824	2.808	239,1
Febr.				81,8	60,8	72,4			378	238	57	343	71	260	—	35	2.637	2.694	
Mrt.																			

Datum	Kapitaalmarkt ²⁾															Geldmarkt ³⁾				Prijzen		Aantal Faillissementen	Aantal werklozen ⁴⁾
	Effectenbeurs						Emissies ²⁾									Callrente	Parti- culier Disconto	Rente van maandgeld	Indexcijf. v. Groot- hand. prijzen	Kosten van Levens- onderhoud			
	Indexcijfer van						Totaal	Binnen- landse	In het buitenland opgenomen	Aandeelen	Obligaties ^{a)}	Privaat- rechtelijke ondern.	Publick- rechtelijke lichamen	Tegood bij Spaarbanken ⁴⁾									
	319 Aandeelen	25 Crediet- banken	6 Steenkolen ondern.	12 Metaal- industrieën	14 Electro- techn. ondern.	26 Chemische ondern.																	
1924—1926 = 100						in millipenen R.M.									mill. R.M.	in %		1913=100	1913/4=100	1000			
1926 ..	109	118	121	97	121	113	500	368	133	82	418	310	189	3.089	5,31	4,91	6,57	134	141	1.003	—		
1927 ..	158	162	163	130	174	155	479a	361a	118	120	359	358	121a	4.693	6,05	5,47	7,82	138	148	475	—		
1928 ..	148	159	128	101	174	142	477b	355b	122	112	365	321	156b	6.990	6,74	6,54	8,22	140	152	665	—		
1929 ..	134	153	120	85	168	123	253	224	29	82	171	174	78c	9.016	7,68	6,87	8,97	137	154	821	1.915		
1930 ..	109	130	111	73	139	94	388	290	98	46	342	224	164	10.400	5,06	4,43	6,14	125	147	945	3.139		
1931 ..	—	—	—	—	—	—	194	165	29	53	140	136	57	9.722	8,37	6,78	8,71	111	136	1.133	4.573		
1932 ..	—	—	—	—	—	—	81	81	—	13	68	37	44	9.917	6,23	4,95	6,73	97	121	717	5.580		
1933 ..	67,3	56,2	74,4	46,7	68,0	74,4	126	126	—	8	118	39	87	10.808	5,11	3,88	5,78	93	119	326	4.733		
Juli '32	49,9	53,5	52,8	30,1	51,8	51,6	35	35	—	5	31	32	3	9.717	6,07	4,58	6,51	96	122	629	5.392		
Aug.	52,2	52,9	52,7	31,2	55,7	53,3	89	89	—	9	80	26	63	9.734	6,01	4,50	6,52	95	120	499	5.224		
Sept.	59,0	53,7	59,9	35,7	63,3	60,5	42	42	—	5	37	40	2	9.730	5,99	4,25	6,27	95	120	480	5.103		
Oct.	57,2	53,1	58,0	35,2	59,4	58,8	37	37	—	7	30	33	5	9.759	5,09	3,88	5,79	94	119	459	5.109		
Nov.	58,2	52,9	58,9	35,6	59,6	59,5	73	73	—	9	64	32	42	9.783	5,01	3,88	5,79	94	119	449	5.355		
Dec.	61,8	53,6	67,1	38,9	62,9	62,1	266	266	—	10	256	40	226	9.917	5,04	3,88	5,79	92	118	521	5.773		
Jan. '33	64,6	57,1	70,5	39,8	66,3	66,9	133	133	—	19	115	51	82	10.228	5,06	3,88	5,79	91	117	539	6.014		
Febr.	64,8	57,3	72,2	40,2	65,5	67,9	105	105	—	12	94	38	67	10.365	5,09	3,88	5,79	91	117	475	6.001		
Maart	70,3	58,3	77,7	44,5	72,5	76,3	142	142	—	6	136	44	98	10.396	5,12	3,88	5,79	91	117	467	5.599		
April	72,8	60,3	80,3	46,7	75,8	81,1	112	112	—	4	108	31	81	10.459	5,21	3,88	5,79	91	117	373	5.331		
Mei	73,3	59,0	81,8	51,2	75,1	81,7	124	124	—	8	117	27	97	10.478	5,12	3,88	5,79	92	118	394	5.039		
Juni	71,6	57,0	81,3	52,0	70,7	80,0	115	115	—	6	108	30	85	10.467	5,11	3,88	5,79	93	119	264	4.857		
Juli ⁵⁾	68,5	55,9	78,4	50,9	67,0	77,0	130	129	—	3	126	36	93	10.490	5,04	3,88	5,79	94	119	262	4.464		
Aug.	66,2	55,2	74,1	49,6	65,9	75,3	134	134	—	12	123	38	96	10.545	5,11	3,88	5,79	94	118	255	4.124		
Sept.	62,5	53,3	67,7	46,7	63,7	70,3	121	121	—	9	111	39	82	10.561	5,16	3,88	5,79	95	119	218	3.849		
Oct.	62,1	52,5	66,7	45,5	61,8	70,2	134	134	—	5	129	41	93	10.618	5,12	3,88	5,79	96	120	250	3.745		
Nov.	64,0	53,2	67,7	45,8	63,3	72,0	129	129	—	5	124	50	79	10.684	5,05	3,88	5,74	96	120	221	3.715		
Dec.	67,4	55,1	73,8	47,3	68,7	74,6	115	115	—	2	112	36	78	10.808	5,14	3,88	5,69	96	121	197	4.059		
Jan. '34	70,2	56,6	76,0	49,5	71,9	77,3	128	128	—	10	118	57	71	11.269	4,78	3,88	5,18	96	121	270	3.773		
Febr.	73,9	58,9	81,2	52,3	75,5	82,2	141	141	—	18	123	52	89	11.601	4,85	3,88	5,06	96	121	225	3.374		
Mrt.																						2.799v	

*) De jaarcijfers zijn berekend uit de gemiddelde maandcijfers.

¹⁾ Ontleend aan het „Institut für Konjunkturforschung”. ²⁾ Ontleend aan „Wirtschaft und Statistik”. ³⁾ Vanaf 1 Oct. 1932 incl. „Steuergut- scheine”. ⁴⁾ De cijfers hebben betrekking op het einde van de maand, resp. van het jaar. ⁵⁾ Vanaf Juli 1933 gedeeltelijk voorloopig. a) waar- van 5, b) 1, c) 2, buitenl. em. in Duitsland. v. = voorloopig.

Datum	Productie ¹⁾ , Handel en Verkeer																			
	Index van de industrieele productie	Productie-index van											Buitenlandsche handel							
		Fabrikaten	Mineralen	Steenkolen	Ruwe Petroleum	Rubberbanden	Ijzer en Staal	Textielgoederen	Auto-mobielen	Bouwbedrijvigheid	Wagonladingen	Katoenverbruik	Aantal tewerkgestelden	Betaalde loonen	Invoer		Uitvoer		Uitvoeroverschot	
															Totaal	Grondstoff.	Totaal	Fabrikaten		
Gemiddelde van 1923—1925 = 100												1923—1925 = 100		Mill. \$						
1925	104	105	99	99	104	116	106	104	107	122	103	—	99.6	100.9	352	146	409	154	57	
1926	108	108	108	110	105	116	113	104	108	129	106	109 ^a	101.4	104.3	369	149	401	163	32	
1927	106	106	107	99	122	120	104	113	86	129	103	122	98.8	102.0	349	133	405	165	56	
1928	111	112	106	96	122	144	119	107	110	135	103	107	97.2	101.8	341	122	427	188	86	
1929	119	119	115	102	137	135	130	115	135	117	106	115	101.1	107.7	367	130	437 ^{b)}	211	70	
1930	96	95	99	89	122	100	94	91	85	92	92	87	87.8	87.4	255	84	320	158	65	
1931	81	80	84	72	115	96	59	94	60	63	75	88	74.4	66.0	174	54	202	93	28	
1932	64	63	71	58	106	78	31	83	35	28	57	81	62.4	45.3	110	30	134	52	24	
1933	77	76	72	63	122	90	55	98	48	26	58	102	66.2	47.5	121	35	140	51	19	
Juli '32	58	57	64	46	104	89	25	69	33	27	51	63	58.3	39.6	79	20	107	47	27	
Aug.	60	59	65	50	104	68	23	90	23	30	51	82	58.8	40.1	91	22	109	46	18	
Sept.	66	65	70	58	104	64	28	104	24	30	54	99	60.3	42.1	98	27	132	46	34	
Oct.	66	65	74	67	104	68	31	99	17	29	57	96	61.1	43.5	105	27	153	49	48	
Nov.	65	64	75	66	106	73	31	92	31	27	57	95	61.2	41.8	104	28	139	47	34	
Dec.	66	64	77	66	96	67	28	91	60	28	58	93	60.6	40.9	97	29	132	45	35	
Jan. '33	65	64	73	57	107	59	30	87	48	22	56	88	59.4	39.2	96	27	121	44	25	
Februari	63	61	79	63	110	54	31	83	33	19	54	87	59.4	40.0	84	21	102	42	18	
Maart	60	58	81	51	122	41	22	76	27	14	50	86	56.6	36.9	95	24	108	47	13	
April	66	66	72	55	108	65	35	85	44	14	53	91	57.7	38.6	68	21	105	48	17	
Mei	78	78	78	57	134	94	49	108	51	16	56	113	60.6	42.0	107	25	114	46	7	
Juni	92	93	84	64	134	115	72	133	66	18	60	139	64.8	46.2	122	34	120	46	2	
Juli	100	101	90	76	132	143	100	130	70	21	65	135	70.1	49.9	143	46	144	53	1	
Aug.	91	91	91	75	134	111	80	114 ^v	61	24	61	120	73.3	55.7	155	51	132	50	23	
Sept.	84	84	87	65	125	103	66	99 ^v	56	30	60	103	74.3	57.6	147	48	160	54	13	
Oct.	77	76	81	61	120	90	61	91 ^v	46	37	56	95	73.9	57.4	151	47	194	61	43	
Nov.	73	71	81	65	116	97	47	89 ^v	32	48	60	89	72.4	53.6	129	37	184	62	55	
Dec.	75	73	85	66	119	108	61	78 ^v	47	58	62	77	71.8	53.1	133	36	193	64	60	
Jan. '34	78	77	88	67	120	—	56	87 ^v	58	49	64	—	71.8	52.9	129	38	172	61	43	
Februari	81 ^v	79 ^v	91 ^v	74 ^v	118 ^v	—	64	91 ^v	73 ^v	45 ^v	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Datum	Kapitaalmarkt											Geldmarkt		Prijzen							
	Effectenbeurs					Emissies ⁴⁾						Callrente ⁵⁾	Prima bank-accepten (90 dagen)	Prima handelspapier (4-6 mnd.)	Indexcijfer van groot-hand.prijz. ⁷⁾	Landbouw-producten ⁷⁾	Kosten van Levens-onderhoud				
	Indexcijfer van					Binnen- en buitenl.			Binnenlandsche									Buitenl. Emissies			
	421 Aandeelen	351 Industr.aandeelen	33 Spoorweg-aandeelen	37 Aand.van public utilities	60 Obligaties	Makelaars-leeningen ⁶⁾	Totaal (zonder conversie)	Conversies	Aandeelen	Obligaties	Totaal Binnenland	Privaat-rechtelijke	Publiek-rechtelijke	Buitenl.	in %	1926 = 100	1923 = 100				
1926 = 100					mill. \$	in miljoenen dollars						in %		1926 = 100	1923 = 100						
1925	90	88	90	95	95.3	—	517	76	96	421	427	300	127	90	4.20 ⁸⁾	3	33	41	104	110	103.8
1926	100	100	100	100	97.0	3.292	526	91	91	435	433	313	120	94	4.50 ⁸⁾	3	33	42	100	100	103.8
1927	118	118	119	116	98.9	4.432	649	179	123	526	519	388	131	130	4.06	3	4	4	95	.99	101.6
1928	150	154	129	149	98.7	6.440	676	155	247	429	566	446	120	110	6.04	4	4	4	97	106	100.4
1929	190	189	147	235	95.6	3.990	848	117	494	354	786	667	119	63	7.61	3	5	6	95	105	100.0
1930	150	141	125	215	98.3	1.894	585	55	125	460	500	374	126	84	2.94	3	3	5	86	88	96.2
1931	94	87	72	148	96.1	587	258	76	26	232	238	129	109	19	1.74	1	3	3	73	65	86.7
1932	49	46	26	79	81.1	347	99	45	2	97	96	27	69	2	2.05	1	2	3	65	48	77.7
1933	64	67	38	78	84.0	845	59	28	10	49	59	13	46	—	1.16	1	1	2	66	52	74.8
Juli '32	36	36	16	55	75.1	242	104	50	1	103	104	63	41	—	2.08	1	2	2	65	48	77.0
Aug.	53	52	29	84	84.3	332	62	111	2	60	60	26	34	2	2.00	1	2	2	65	49	76.8
Sept.	58	56	35	91	87.0	380	93	4	—	93	73	7	66	20	2.00	1	2	2	65	49	76.6
Oct.	50	48	28	81	85.2	325	98	24	2	96	94	49	45	4	1.35	1	2	2	64	47	76.1
Nov.	48	45	26	78	83.1	338	44	31	2	42	44	11	33	—	1.00	1	1	1	64	47	75.6
Dec.	47	45	26	80	82.2	347	124	35	4	120	124	10	114	—	1.00	1	1	1	63	44	75.1
Jan. '33	49	46	28	82	84.1	359	65	45	3	62	65	22	43	—	1.00	1	1	1	61	43	73.7
Febr.	45	43	27	73	82.5	360	20	37	—	20	20	1	19	—	1.00	1	1	1	60	41	72.1
Mrt.	43	42	26	67	76.7	311	16	3	3	13	16	3	13	—	3.32	1	1	1	60	43	71.8
Apr.	48	49	26	64	75.4	322	25	20	1	24	25	17	8	—	1.37	1	1	1	60	45	71.5
Mei	63	65	38	79	82.0	529	44	16	3	41	44	4	40	—	1.00	1	2	2	63	50	72.1
Juni	75	77	44	97	86.8	780	110	112	9	101	110	12	98	—	1.00	1	1	2	65	53	72.8
Juli	80	84	53	98	89.6	916	117	45	53	64	117	53	64	—	1.00	1	1	2	69	60	75.2
Aug.	75	79	49	87	89.9	917	46	7	14	32	46	14	32	—	0.98	1	1	2	70	58	76.9
Sept.	75	81	47	80	87.9	897	64	30	9	55	64	9	55	—	0.75	1	1	2	71	57	77.9
Oct.	70	76	40	75	86.5	776	59	1	3	56	59	3	56	—	0.75	1	1	2	71	56	78.0
Nov.	69	77	38	70	82.6	789	88	2	6	82	88	6	82	—	0.75	1	1	2	71	57	77.8
Dec.	70	79	40	67	83.6	845	57	18	16	41	57	16	41	—	0.94	1	1	2	71	56	77.3
Jan. '34	76	84	46	73	88.3	903	48	42	6	42	48	6	42	—	1.00	1	1	2	72	59	77.5
Feb.	—	88	—	—	—	—	79	8	1	78	78	13	65	—	—	—	—	—	74	—	78.3
Mrt.	—	85	—	—	—	—	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78.5

*) De jaarcijfers zijn berekend uit de maandelijksche gemiddelden.
 1) De indexcijfers betreffende de productie, de wagonladingen, het katoenverbruik, het aantal tewerkgestelden en de betaalde loonen zijn ontleend aan het Federal Reserve Bulletin. De index van de industrieele productie is samengesteld uit de gegevens van 58 industrieën n.l. 50 van fabrikaten en 8 van mineralen. 2) Gemiddelde van Maart—Dec. 3) Einde v. h. jaar (resp. maand). 4) Ontleend aan the Commercial and Financial Chronicle. Hieronder zijn niet opgenomen de leeningen van de Reconstruction Finance Corporation en die van verdere herstelorganisaties aan Staten en Gemeenten. 5) Stock exchange call loans. 6) Renewal rate. 7) Bureau of Labor Statistics. 8) Volgens „Survey of Current business“ 435. v) = voorloopig.

Table with columns for Datum, Industrie, Handel en Verkeer (Alig. Prod., Stenkool, Gietijzer, Staal, Zink, Textiel, Automob.), In- en uitvoer (Invoer, Uitvoer), Schepen (Ingekl., Uitegekl.), Wagonladingen, Aantal werkzoekenden, Prijzen (Index, Kosten), and Geld- en Kapitaalmarkt (Kapitaal emissies, Koersen, Disconto, Part. disconto). Rows cover years 1925-1934.

*) De jaarcijfers zijn berekend uit de maandelijksche gemiddelden. 1) Bulletin mensuel de statistique (Volkenbond). 2) Vierteljahrshefte zur Konjunkturforschung. 3) Bulletin de Stat. Gén. de la France. Omgerekend op 1928 = 100.

CONJUNCTURGEGEVENS BETREFFENDE BELGIË. *)

Table with columns for Datum, Productie, Handel en Verkeer (Totale productie, Stenkolen, Metaal-industrie, Textiel-industrie, Glas-industrie), Productie-Index, Aantal bouwvergunningen, Indexcijfer der werkdigheid, Buitenh. handel (Invoer, Uitvoer), Kleinhandels-omzettingen, Aangekomen schepen te Antwerpen, Wagonladingen, Kapitaal- en Geldmarkt (Emissies, Koersen), and Prijzen (Groothand.-prijzen, Kosten van levens-onderr.). Rows cover years 1925-1934.

*) De jaarcijfers zijn berekend uit de maandelijksche gemiddelden. Voor zoover niet anders vermeld zijn de gegevens ontleend aan het Bull. d'Information et de Documentation van de Banque Nationale de Belgique. Met het oog op de stabilisatie van den Franc zijn de prijzen door ons herdield op basis 1927 = 100. 1) Ontleend aan het Bulletin de l'Institut des Sciences économique (Leuven). 2) In Brussel, Antwerpen, Gent en Luik. 3) Zonder goud en zilver. Voor 1925 en 1926 in miljoenen guldens. 4) Begin van de maand. 5) Waarvan 600 mill. Fr. Francs. 6) Zonder emissies particuliere maatschappijen. 7) Vanaf 1 Jan. 1933 incl. particuliere wagons.

